

AYHAN TUNCA

**Edirneli
ADALI HALİL PEHLİVAN'IN GÜREŞLERİ
VE
GÜREŞ - YAĞLI GÜREŞ - KIRKPINAR...**

Edirne Belediye Başkanlığı Yayınları No:21

Edirneli
ADALI HALİL PEHLİVAN'IN GÜREŞLERİ
VE
GÜREŞ - YAĞLI GÜREŞ - KIRKPINAR...
Ayhan Tunca

Kapak tasarımı ve sayfa düzeni
Ali Ersin Şenerler

ISBN:
978-605-66117-2-8

Baskı ve Cilt:

I. Basım, Temmuz 2016
© Edirne Belediye Başkanlığı

AYHAN TUNCA

Edirneli
ADALI HALİL PEHLİVAN'IN GÜREŞLERİ
VE
GÜREŞ - YAĞLI GÜREŞ - KIRKPINAR...

Edirne-2016

ÖN SÖZ

Dünya'nın en eski geleneksel spor faaliyetlerinden biri olan “**Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali**”, Avrupada düzenlenen ve Türkiye'nin 2008 yılında ilk defa katıldığı “**Avrupalı Seçkin Destinasyonlar Ödülü**”nü kazanmış, 16 Kasım 2010 tarihinde de UNESCO'nun, İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Miras Temsili Listesi'ne dahil olmuştur.

Kültür ve medeniyetlerin buluştuğu yer olan Edirne, Osmanlı İmparatorluğu'na 92 yıl başkentlik yapmıştır. Osmanlı döneminde padişahların en gözde saraylarından biri olan “**Edirne Sarayı**”, Sarayıçi Mesiresi'nde yer almakta olup, padişah ve aileleri ile diğer konuklarını ağırlarken bir çok olayı tarihin yapraklarından günümüze taşımıştır.

Cumhuriyet'in ilan edilmesi ile birlikte 1924 yılından itibaren bu tarihi mekan, 1361 yılında Samonada doğan, Virantekke'den Sarayıçi'ne gelen Kırkpınar Panayırı'na ev sahipliği yapmış, bu yıl 655'sini gerçekleştireceğimiz Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festival'nin günümüze gelmesine tanıklık etmiştir.

Bu bağlamda Er Meydanı, Sarayıçi Mesiresinde yer alan, bir yıl boyunca Türkiye'nin Başpehlivanı olmak için çalışan ve ülkemizin dört bir köşesinden başarılı olmayı hedefleyen pehlivanlar için hem kendini gösterme hem de toplum içinde iyi bir yere sahip olma mücadelesinin gerçekleştirildiği yerdir.

Edirne Belediyesi, Edirne halkı başta olmak üzere kurum ve sivil toplum kuruluşları ile elele vererek kentin tarihi ve kültürel değerlerini korumuş, 655 yıllık süregelen tarihi spor geleneğini günümüze taşımıştır.

Edirne Belediyesi Başkanlığı'nca, Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali'nin günümüze kadar ulaşabilen sözlü, görsel, yazılı ve dijital ortamdaki bilgi ve dokümanlarını gelecek kuşaklara taşımak amacıyla Mayıs 2014 tarihinde "T.C. Edirne Belediye Başkanlığı Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Bilgi ve Dokümantasyon Merkezi" kurulmuştur. Belediye Meclis üyelerinin oy birliği ile kurulan bu merkez bünyesinde bugüne kadar yapılan çalışmalar sonucunda yüz bine yakın belge taranarak arşivlenmiştir. Arşivlenerek veritabanı'nda toplanan bu belgeler www.edirnekirkpinar.com adresinden çok dilli olarak erişime açılmıştır. Yürütülen çalışmalar ile ulaşılabilen yeni bilgi ve belgeler veritabanı'na eklenmektedir.

Kentimizde eğitimci kimliği'nin yanında araştırmacı ve gazeteci yönüyle de halkımızın aydınlanmasında çalışmalarını sürdüren Ayhan Tunca, şimdi de yağlı güreş tarihimizde önemli izler bırakan Adalı Halil, Güreş ve Kırkpınar ile ilgili çalışmalarını bu kitapta toplayarak Belediye Başkanlığımız kültür yayınları altında yayımlanmasını sağlamıştır.

Kırkpınar ve güreş tarihimizde önemli yer tutacağına inandığımız bu yayının, ulusal kültür hayatımıza kazandırılmasında emek harcayan Sayın Ayhan Tunca'yı ve kitabın yayımlanmasında emeği geçenleri kutluyorum.

Bu yıl 655'sini gerçekleştireceğimiz, "Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali"ne katılımları ve katkılarıyla bizleri onurlandıran konuklarımızı sevgi ile selamlar, pehlivanlarımıza başarılar dilerim.

Saygılarımla...
Recep GÜRKAN
Edirne Belediye Başkanı

SUNARIZ...

Geleneksel Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin, UNESCO tarafından "İnsanlığın somut olmayan kültür mirası" olarak kabul edilmesiyle...

Bu güreşin, yüzyıllardır ev sahibi durumundaki Edirne, yeni ama çok onurlu, bir sorumluluğu daha kucaklar duruma gelmiştir...

Oysa hala...

Edirne'nin, bu özgün spora yüz yıllardır ev sahipliği yaptığını söylerken; hareket noktamız, konuya ilişkin efsanelerdir...

Biri,Sarı Saltuk'la dile gelir ki;1265 yılına gider...

Diğeri,1361'de,Edirne'nin fethiyle yaşanan "Kırklar Çeşmesi" efsanesidir...

Efsaneler hoştur ve korunmalıdır, ama yetmez!

Konuyu bilimsel zemine oturttarak "bilgi-ilgi-sevgi ve koruma bilinci" sürecinde ele almak ve bunu yaparken, bilimin peşine takılmak kaçınılmazdır...

Diğer yandan...

Şu soru bile yanıtlanmayı bekleyen en zor olanlardandır ki; anımsatmak isteriz:

"1265'te Sarı Saltuk veya 1361'de Kırklar Pınarı efsanesi olsun... Bu tarihlerden sonra, taa Aliço, Koca Yusuf, Hergeleci, Adalı ve diğer 19.Yüzyıl pehlivanlarına gelene dek, neden bir başka pehlivan adı bil-meyiz?"

En çok sorulanlardan biri de şudur:

Bir ecdat sporu saydığımız yağlı güreşlerimize, yağ unsuru, ne zaman ve nasıl girmiştir?

Güreş, madem bir soyut kültür olayıdır; her kültürel değerde olduğu gibi, geldiği yerden getirdikleriyle, o yolculuğun her ilgili durağında etkilicidir ve bu arada kendi de etkilenir...

Değişir, değiştirir gelişir!

Bu yolculuğu ayrıntılarıyla bilebilmekte miyiz?

Velhasıl!

Efsaneye göre...

Kırkpınar Yağlı Güreşleri; Sarayıçi'nde şimdiki yerine gelmeden önce de 20 kilometre ötemizde bir Edirne beldesinde dile gelmiştir...

Şimdi ise yanibaşımızdadır ve onu daha çok bilmek, ilgilenmek, sevmek, korumak ve yaşatmak gibi yüce sorumluluklar altındayız!

Evet!

Bu kitap, bilinmeyenleri yanıtlamak gibi bir büyük işe soyunma amaçlı değildir; ama...

“Bilgi, ilgilenmeyi...İlgi, sevmeyi...Sevmek, koruma bilincini yaratır, yaşatır” düşüncesinden hareketle dile gelmiş, bir çağrıdır sadece...

Saygı ile sunulur...

BÖLÜM:1

Edirneli... ADALI HALİL PEHLİVAN'IN YAŞAM ÖYKÜSÜ VE GÜREŞTİKLERİ...

7Haziran 2016

Kiliseli köyü, Klisso adıyla, Orestiada'ya mahalle olmuştu... ADALI HALİL'İN KÖYÜNE GİTTİK!

Yöre dergisinin, 2000 yılındaki ve (tazecik) üçüncü sayısında...

“Güreş Yeri... Er Yeri... Kırkpınar” adıyla, özel bir sayı yapmış...

Sevgili Tunç Üçer'in, enfes grafik düzenlemesiyle...

Adalı Halil'in fotoğrafını da, ön kapağa koymuştuk...

Bizim, Edirneli...

Bu büyük pehlivanı, araştırma konusu yapışımız, o tarihe dayanır...

Tam 18 kere...

Kırkpınar Başpehlivanı olmuş, bir Edirneliden söz ediyoruz!

Yöre'nin o sayısı mı?

Üç bin adet bastırmış...

Ve...

“Yeni merak” dürtü-
süyle, yarıdan fazlasını...
Güreş günlerinde...
Sarayı’nda ve bol
keseden, dağıtmıştık!

O günden bu yana...
Hemen, her Kırkpınar
güreşleri öncesinde...

“Bir türlü gideme-
diğimiz” Adalı Halil’in
doğduğu köy için...

Homurdanır durur:
“Yahu! İki adım öte-
de... Hala gidemedik”
der, hayıflanırız!

Ne vakit ki!
“Edirneli Adalı Halil
Pehlivan ve Yağlıgüreş-
Kırkpınar” adını verdiği-
miz...

Kitap çalışmalarını
başlattık!

Artık...
Bu konu, kapanmalıy-
dı!

İyi de!
Gerek buralardan ve
gerekse Yunanistan’da...
Yardım almaksızın...
İçinden çıkılamayacak
bir işti...

Amaca ulaşmak, bizim
için!

“Kime gider, kimden
yardım isteriz” demeye
kalmadı!

*Orestiada’da Kilise önünde Sevgili Şaban
Alabaş’ı solumuza, Cahit Elmas’ı sağımıza
aldık!*

Dimitri’yi ortamıza aldık, başka bir karede...

Aaa!

Bizim Şaban (Edir-
neliler Şaban Alabaş’ı,
Villa Şaban olarak
bilir) sanki, pat diye,
çaktı kafamızda!

Ona (işyerine)
Özkan Diner’le (yü-
rüyerek-konuşarak-
köprülerden) gittik,
aceleyle...

Siz!

Yardım istersiniz
de, Şaban yan çizer mi?
Asla!

Telefonlar, telefonlaşmalar!

Nihayet, plan tamam!

Yıllar öncesinden ve...

Bir beyefendi olarak tanıdığım, Cahit Elmas yapacaktı, kaptanlığımı-
zı...

Oralarda yığınla tanıdıkları vardı Şaban ve Cahit’in...

Ki!

Eğer onlar olmasaydı...

Bu denli yolunda gitmeyecekti...

Adalı Halil’in köyünü arama çalışmamız ve...

O köy kalıntılarına ulaşmamız!

İşte eski adıyla Kumçiftliği; şimdilerdeki, Orestiada!

Ve...

Aşağı İnola mahallesinde Dimitri Stanidis...

Onu...

Evinin bahçesinde, traktörüyle uğraş içinde bulduk...

Bahçe kapısından içeriye yöneldiğimizde ise, takıldım Cahit’e:

“Sanki Budakdoğanca’da bir akraba avlusuna girercesine rahatsın!”

Dimitri, bir Gagavuz...

Türkçesi mükemmel...

Güleryüzlü bir kuvalak!

Babası, oralarda Pehlivan Stanidis olarak biliniyor...

*Adalı’nın dünyaya geldiği Kiliseli köyünden gü-
nümüze ulaşan yegane kalıntı bu minare...*

O...
Kırklar Pınarı'nda da güreş-
miş bir pehlivandı!
Asıl adı ise Daniel!

Ne zaman, nerden mi gel-
mişler buralara?

1922 yılında, müba-
dil rüzgârıyla, Uzunköprü
Aslıhan'dan...

Buralarda yaşayanların
çoğu, ya bu köyden!

Ya da...

Havsa Şerbettar'dan...

Fakat tam da, Orestiada'nın bu kesiminde...

Kiliseli'den...

Yani Adalı'nın köyünden...

1932, Meriç taşkını sonra-
sında gelenlerin, torunları ya-
şamakta ki!

Onların yaşadığı bu mahal-
leye Yeni Kiliseli denmekte...

Burada...

Mahallenin adını öne çıkaran
bir de kilise var...

Dimitri'nin tanımıyla...

Kiliseli...

Bizim, Elçili köyünün karşı-
larına düşmekte...

Buralarda...

Meriç ovası...

Adeta, ufka uzanmakta...

Biz oralardayken...

Devasa makineler...

Bezelye biçmekteydi tarla-
larda ve bir süre, bu çalışmalarını
da izledik...

*Kiliseli'deki cami haziyesi günümüzde de
mezarlık görevini üstlenmiş durumda...*

*Kiliseli'den günümüze ulaşan tek kalıntı du-
rumundaki minare önünde hüznümlendik...*

En önemlisi!

Böylece...

Sefer Güvenç'in, Kuzey Yunanistan Yer Adları Atlası'nda...

Neden Klisso adını, bir türlü bulamadığımızı da...

Bu vesileyle, öğrenmiş oluşumuzdur!

Zira...

Klisso...

Orestiada'ya, çoktan mahalle olmuştu!

Peki!

Kiliseli'ye gider miydik?

Elbette giderdik ve gittik!

Orda...

Adalı'nın doğduğu köyde...

Sadece, bir camiden günümüze ulaşan, minare kalıntısı vardı...

Ve...

Belediye'nin

Bu cami haziyesinde...

Son yıllarda, sadece...

Çevredeki Türk-Müslüman Çingenelerin kullandığı mezarlık...

*Kiliseli cami avlusu çevredeki Türklerin
kullanımına mezarlık olarak bırakılmış*

Kiliseli mi?
 Dimitri'nin söylediklerine göre...
 Çok büyük bir köydü!
 Rumlar ve Türkler yanyana yaşamaktaydılar...
 Şimdi bir tarla olan az ötedeki yer ise...
 Çok büyük bir Türk mezarlığı idi...
 Devlet tarla olarak verdi...
 Kiliseli Köyü...
 Çevrede hala...
 Bir Türk köyü olarak anılmaktaydı...

Orestiadâda, ekonomik işaretler olumsuz...
 Dimitri, ağır vergilerden yakınırken...
 Gençlerin...
 İşsizlik nedeniyle...
 Buraları terk ettiğini de ekledi...

Dönüşümüzde...
 Kastanies (Çörekköy) sahilinde (Arda nehri kenarında) oturduk bir süre...
 Arda, gürüldeyerek akmaktaydı...
 Ama...
 Taşlarla desteklenerek oluşturulmuş olan yolun üstünden aşarak, su aksa
 da...
 Karşıdaki Maraş köyüne (araçlarla) gidiş gelişler, sürmekteydi...
 Ve işte!
 Bir traktör...
 Edirneli, üç bisikletli genci taşımakta, bu yakaya...

Adalı mı?
 Seni sevgi ve saygıyla selamlıyoruz...
 Edirneli, büyük pehlivan!
 Peki!
 Edirneliler...
 Kiliseli'ye gitmeli mi!
 Elbette! Çok kolay ve zaten oraları...
 "Ayakaltı" bile yapmış Edirneliler ki; çok Edirneli gördük Orestiadâda...

Adalı'yı çok yakından tanımaktaydı Celal Davut Arıbal... NASIL BİRİYDİ ADALI?

O...
 Ustası Aliço gibi...
 Kırkpınar'da değil belki, ama...
 Güreş meydanlarında, bir "heykel-i şehameti" olarak kalmak istiyordu...
 Heykel-i şehamet mi?
 Kuvvet ve zekâyı şahsında birleştirmiş kişi, demektir...

Peki...
 Bir heykel-i şehamet olarak, oralarda...
 Neden kalamadı?
 Bunun en önemli nedeni zamandır!
 Hani derler ya "zaman utansın!"
 İşte öyle bir şey...

O zaman ki!..
 Adalı...
 Adeta, ejderhalarla boğuşmak zorunda kalmıştır...
 Ejderhalar mı?
 Evet, aynen öyle!
 Kimlerden söz etmekteyiz?
 Koca Yusuf!
 Kurtdereli!
 Bursalı Rüstem!
 Arap Sait!
 Erenköylü Osman!
 Kara Ahmet!
 Çolak Mümin!
 Hergeleci İbrahim!

Evet...
 Bu pehlivanların...
 Her biri...
 Adeta, bir ejderha idi ve...
 Bu pehlivanlar arasında, en önde kalabilmek...
 Asla kolay değildi!

Tam 140 kiloydu Adalı!
 Boyu; 1.92...
 Omuzları ve göğsü geniş...
 Şişkin adaleli...
 İri kemikli...

Celal Arıbal, sonraki yıllarda bunca dostluk yaptığı Adalı'nın...
 Özel yaşamını öğrenmediği için, hep pişmanlık çekecektir...
 Şöyle diyor:

“O yıllarda pehlivanlar arasında kiloya göre kilo seçimi yapılmaz; gereğinde elli kiloluk bir pehlivan, yüz kiloluk bir pehlivana meydan okuyabilirdi...

Zaten...

Türk güreşinin de orijinal tarafı budur!”

**“Neden kavga çıkarıyorsun be Adalı?” Ve... Kırk yaş sonrası...
 HERGELECİ İBRAHİM, ADALI'YA KAN KUSTURMUŞTU...
 YA ÇOLAK MOLLA?
 HÜNGÜR HÜNGÜR AĞLATMIŞTI ADALI'YI...**

Dedik ya!
 Adalı, adeta ejderhalarla boğuşmuştur ve örneğin...
 Hergelecî'nin; ona, kan kusturduğu da, çok bilinenlerdendir...
 Öyle ki!
 Hergelecî İbrahim, Adalı'yı...
 Hayrabolu'da, gece misafir olduğu evden bile kaçtırmıştır!
 Üstelik o Hergelecî...
 Hiçbir vakit seksen kiloyu aşamamıştır...
 Hergelecî ve Adalı güreşlerinden ayrıca söz edeceğiz...

Çolak Molla mı?

Asla, 85 kiloyu geçmemiş olan bu pehlivan da, hüngür hüngür ağlatmıştır, Adalı'yı!

Tam üç defa yenmiştir Adalı pehlivanı, Molla Mümin ki...
 İkisinin güreşlerinden de, yine, söz edilecektir...

Peki...

Kırk yaşından sonra neler olmuştur Adalı'nın vücudunda?

Vücut bozulmaları başlamıştır artık!

Nitekim...

Celal Arıbal, Adalı'nın...

Kırk yaş sonrasında, şişmanladığını yazmaktadır...

İdmanı bırakmış gibidir ve ellisinden sonra ise...

Göbek bağlar, Adalı...

Gerçi bazen...

Çırağı Kara Emin ile idman yapmakta ise de...

Onu tatmin etmez bu güreşler...

Eyvah!

Silivri İzzet ile yaşanan o idman güreşinde ne mi olmuştur?

Kesilivermiştir Adalı!

Zaten...

Bir pehlivan, göbek bağlamışsa eğer...

O pehlivanın, nefes yeteneği azalır!

Ve zaten, bu yüzdendir ki!

Taksim Sirki'nde...

Sırp şampiyonu Dobroviç ile güreşirken...

Kesilecek ve pes edecektir Adalı!

İşte bu güreş...

Onun güreş hayatına son vermiştir...

Kim bilir, belki de!!

Adalı'nın, kavgacılığında da bu gelişmelerin payı vardır!

Çünkü...

Adalı, atiklik ve çevikliğini kaybetmeye başlayınca...

Ve özellikle...

Kırk yaşından sonra, kavgacı olup çıkmıştır...

Rakiplerini, ezmeye yönelmiştir...

Ona zaman zaman sorulmuştur, bu kavgacılığı...

Zira...

Onun kavgacılığı yüzünden...

Çok kere, seyirciler arasında da kıyasıya kavgalar çıkmaktadır...

İşte o yüzden...

Adalı...

Güreş için bir yere gittiğinde...

Onu seven Edirnelilerden...

100-150 kişi takırlardı peşine; kavga çıkarmak için...

Sille tokat kavgalar olurdu...

Rakip pehlivanın yandaşları ile...

Adalı, bu konuyla ilgili sorular için...

Biraz düşünür ve derdi ki:

“Ben de bilmiyorum neden kızdığımı!.. Galiba kendimi kaybediyorum; karşımdakini, bir cehennem zebanisi gibi görüyorum!...”

Ada beldesi, ördeği sazlığı bol bir yerdir... Ya o sal?

ADALI SESLENİR:

“TE BE CELAL!.. (H)EPTEN ŞAPŞALDIR BU ENCEKLER!”

C. Davud Arıbal'ın...

Adalı ile paylaştığı anılardan biri de...

Ördek avı ve “sal” ile ilgilidir...

O yaşanmış öyküye göre...

Günlerden bir gün...

Yedi-sekiz arkadaş...

Ördeği ve sazı bol olan Ada nahiyesinde...

Ördek avına gider...

Gölde, bu işi yapmak veya gezinmek için, ayrıca...

Büyük bir sal, vardır...

Yiyecekler yanlarındadır ve sazlık içlerine dağılırlar...

Avlanma bitiğinde ise...

Adalı'da sekiz, Arıbal'da beş ördek vardır ve...

Artık ihtiyaç kalmamış olan o kocaman sal...

Kenara çekilmelidir...

Adalı ile Arıbal...

Dönüş için, yola koyulmuştur ve...

Sazlığı terk etmektedirler...

Ama...

O ara...

Arıbal'ın dikkatini, çeker ki!

Arkadan gelmesi gereken arkadaşları, gecikmiştir...

Adalı da meraklanır...

Ördeklerini Arıbal'a verir ve...

Arkadaşları için, geriye döner...

Aaa!

Adalı...

Bakar ki, ne görsün!

Meğer arkadaşları...

O kocaman salı...

Çekmeye çalışmakla uğraşmaktadır; inleye, sıkına...

Ama nafile!

Bir türlü başaramamaktadırlar bu işi...

Adalı...

“Çekilin be!” diyerek; yakalar, salın bağlı olduğu zincirin, sağ ucunu...

Ve...

Bir miktar öne kırmış bulunduğu sağ dizine yüklenerek, asılır zincire...

O, kocaman salı...

Önce, bir kıpırdar...

Sonra...

Başlar, kenara doğru, kaymaya...

Salın, yerine taşınması sonrasında...

Dönerler gölün kenarına ve...

Arıbal'a yaklaştıklarında...

Adalı konuşur:

“Te be Celal! Hepten şapşaldır bu encekler!”

Kırklareli Milletvekili Şevket Ödül ile...

EDİRNE'DE, ABACILAR BAŞINDA,

BİR KAHVEHANEDE... ŞEVKET BEY'İ TUTTUĞU GİBİ...

Bir güreş sevdalısıydı, İstiklal Madalyalı Şevket Ödül!

Trakya'nın, Yunan işgalinden kurtuluşunda...

Bir kuvayı milliyeci ve...

Trakya Paşaeli Müdafaa Cemiyeti kurucularından olup...

Aslen Lüleburgazlıdır...

Ailesi çiftçidir, ama eğitilmiş...

Atatürk...

Cumhuriyet'in kuruluşu sonrasında...

Şevket Ödül'ü...

Kırkpınar Güreşlerinin modernizasyonu ile görevlendirmiştir...

1973 yılında ölmüş ve Lüleburgaz şehitliğine gömülmüştür...

Günlerden bir gün...

Adalı ile Şevket Ödül...

Edirne'de, Abacılarbaşı denilen yerdeki bir kahvehanede, tavla oyna-

maktaydılar...

(Abacılarbaşı caddesi, Ratip Kazancıgil'in Edirne Mahalleleri adlı kitabında, bir Badi Efendi düzenlemesi olarak gösterilir ve Saraçların kuzey ucunda biçiminde tanımlanır.)

İddialı bir karşılaşmadır bu ve...

Oyunda yenilen taraf...

Öğlen yemeği ısmarlayacaktır...

Ki...

Adalı yenilince...

Oyunu seyredenler başlar feryat etmeye:

"Haydi Adalı! Haydi lokantaya!.."

Şevket Bey, durur mu?

"Sen meydanlarda pehlivanları yenersin; ama bak, ben de seni yenerim! Buna bilek derler, bilek!"

Kırklareli Milletvekili Lüleburgazlı
Şevket Ödül

Eyvah!

Tavlada yenilen Adalı...

Etraftakilerden değil ama...

Şevket Ödül'ün söylediklerinden alınmış, içermiş...

Hatta kızmıştır!

Ve...

Oturduğu yerden...

Masa üstünden, kolunu uzatır...

Hiç kıpırdamayarak, hem de...

O ara...

Peykede oturmaya geçen, Şevket Ödülü...

Göğsünden tuttuğu gibi, yukarı kaldırır!

Vay canına!..

Herkes şaşkın...

O...

Şevket Bey ile yüklü kolunu...

Sağ tarafa kaydıracaktır...

Ve...

Ayaküstü bırakıverecektir, yere!

Sonra ne mi olur?

Hep birlikte lokantaya giderler...

Yer, içerler!

Ya hesap?

Hesabı, Şevket Ödül öder...

Dobroviç, yemeğe davet etti ama...

O... ADALI'NIN NASIL DA OBUR OLDUĞUNU BİLME-MEKTEDİR! OYSA... TAM YİRMİ YEDİ TABAK...

Günlerden bir gün...

Celal Davut Arıbal'ın da bulunduğu matbaaya gelir, Dobroviç...

Yanında, Bosnalı Ali adında...

Tercüman, bir çocuk vardır...

Dobroviç mi?

Aaa!

Dobroviç, ünlü ve o alemin yakından bildiğidir...

Adalı ile Celal Arıbal'ı, yemeğe davet etmesin mi?

Eder mi eder!

Eder ama...

O...

Adalı'nın...

Ne denli obur olduğunu bilmemektedir...

Neyse!

Adalı'ya gider Celal Arıbal ve...

Ona durumu anlattıktan sonra...

"Aman Adalı" der...

"Dobroviç, bizi yemeğe davet etti... Ben, senin ne denli obur biri olduğunu bilirim... Sen bu gün, orda... Biz ne yersek onu ye ve yetinmeye bak... Sonra, biz birlikte, başka bir yere gideriz... Sen orda doyunursun..."

Adalı...

Bu tatsız teklife "okey" çeker kendince ve giderler...

Oysa!
Bilinmektedir ki...
O...
Bu teklifi asla tutmayacaktır!

Giderler ve...
Lokantaya vardıklarında, görürler ki...
Bu Beyoğlu lokantasında...
Bir farklı kalabalık vardır, o gün...
İki masa birleştirilmiş ve...
Ekstradan da, bir masa eklenmiştir...
Ama...
Lokanta etrafında...
Giderek çoğalan, o insanlar...
Kapısının üst tarafına...
Bakar dururlar,dikkatlice...
Ve sanki...
Bir şeyler de okur gibidirler...
Nihayet...
Fark edilir...
Meğer...
O meraklılar...
Kapının üstüne kondurulmuş olan, bir resme bakmaktadır...
Resim...
Adalı'nındır ve altında şöyle yazmaktadır:
"Meşhur adalı Halil, bugün lokantamızın misafiridir!"

Lokantanın dışından ve içinden...
Hemen herkes...
Adalı'nın bulunduğu masaya dönmüştür...
Gözler onlardadır...

Neyse...
Yemekler gelmeye başlar...
Ama o ne!
Adalı...
Bir "kayık" tabağın içine doldurulan yemek geldiğinde...
Hüüüp!
Onu indiriverir mideye!

Bu arada...
Lokanta sahibi ise...
Sürekli teşvik ve hatta...
Tahrik etmektedir Adalı'yı "daha, daha!" diyerek...
O gün...
Ne kadar mı yemek yemiştir Adalı?
Turşusu, tatlısı dâhil, tam 27 tabak!

**Arıbal, işi geç anlayacaktır... Tamburacı Osman'ı da unutmayınız!
VE... GÜNLERDEN BİR GÜN EDİRNE'DE...**

Oysa!
Ne mi olmuştur?
Meğer...
O günkü yemekte...
Dobroviç'in...
Bırakınız, yemek parasını ödemiş olmasını!
Üstüne...
Para bile almıştır, lokantadan...

Aslında...
Bu tür işler, Avrupa'da oldukça yaygındır...
Organizatörler...
Avrupa'ya, güreşçi götürdüklerinde...
Oradaki lokantalarla anlaşırılar...
Ve...
Pehlivanlarla birlikte...
Herkesin açılan meraklı gözleri arasında, yer içerlermiş...

Günlerden bir gün...
Celal Davut Arıbal; Edirne'de, bir sünnet düğünü nedeniyle verilen...
Düğün ziyafetinde...
Adalı ile Suyolcu Mehmet'in arasına oturmuştur...
Düğünde hizmet görenler ki; bu tür işleri komşuluk hatırına ve yardım için yapan eş dosta, Edirne'de, Ayakçı derler...
Evet...
Ayakçılar öncelikle çorba getirirler Adalı'nın önüne...
Ama hayır!
Adalı, çorbaya yüz vermez...

Sünnet düğününde Adalı masaya gelen köfte tepsisini önüne çekerek “size başka versinler” diyerek 39 köfteyi yemiştir...

Derken...

Köfte gelir...

Oooo!

Ne köftelerdir ama!

Tepside dizi dizidirler ve iri mi iri...

Evet...

O güzelim köfteleri görünce Adalı, ne mi yapar?

Tepsiyi önüne çeker aceleyle ve homurdanır:

“Size başka versinler!”

Ah güzelim köfteler ah!

Tam olarak kaç köfte yemiştir Adalı, dersiniz...

Arıbal, tek tek saymıştır yenilenleri ve hayretler içinde kalır...

Çünkü...

Adalı, otuz dokuz köfteyi götürmüştür!

Adalı öyleydi de...

Tamburacı Osman pehlivan, çok mu farklıydı sanki?

Onun da yemek karşısında...

Ne denli duyarlı olduğu, hep anlatılmıştır...

Örneğin...

Şu Devrek macerası...

Evet!

Tamburacı Osman'ı...

Devre'ye davet etmişler ve...

Bu kasabada...

Bir de lokanta göstermişlerdir kendisine...

Aşçı...

Bir büyük tenceredeki eti ile...

Diğer tenceredeki kuru fasulyeyi hazırlamış...

Müşteri beklemektedir...

İşte Tamburacı!

Tamburacı, ne mi yapar?

Önce oturur güzelce ve yerleşir...

Sonra...

Başlar, lokantacıdan istemeye...

Ver ondan, biraz...

Ver bundan da, biraz...

Ver yine etten, az...

Az daha fasulyeden...

Eyvah!

Ver ondan az, ver bundan da derken...

İki kocaman tencere boşaltmış...

Lokantacının şaşkın bakışları arasında...

Peki...

Tamburacı'nın...

Tam iki küfe hıyarı yediğini...

Bilmekte misiniz?

Evet, aynen öyle olmuştur!

Tamburacı Osman Pehlivan da oburluğu ile ünlüydü...

O, Kırkpınar'ın 1900 sonrasında ünlenen pehlivanları arasındadır...

Yürük Ali, 56 yaşındayken, Tamburacı ile güreşmiş ve çapraz ile yenilmişti...

Tamburacı, Kara Ahmet'le de güreşmiş ve şöyle demişti:

“O kadar çok hırpalandım ki; bir kaç gün yataktan çıkamadım. Bütün vücudum turnaya dönmüştü...”

Yıllar sonra...

Sadi Yaver Ataman ile Tamburacı Osman, Atatürk'ün sofrasındadır.

O sırada, garson soracak ve istenen yemeklerin yanında rakı da getirir...

Osman Pehlivan, rakıyı bir hamlede içer. Boğazına son derece düşkün olan Pehlivan, küçük tabaklardaki mezeleri de “siler süpürür”

Bir ara, Atatürk gelir ve Osman'ı evvelce tanıdığı için, Rumeli şivesiyle: “Abe pilvan aga, tamburayı sıptıttırıyermisin ba” diye takılır...

Osman Pehlivan aynı şiveyle cevap verir: “Arada kazi (sırada) sıptırtırıyerim be Paşam!”

**Şebinkarahisarlı İsmail haykırmaktadır;
Sahne yanındaki kapıdan: Kaç!.. Kaç!.. Kaç!..
ADALI'NIN AMERİKA MACERASI...**

Adalı'yla o yıllarda, mülakat yapan bir gazeteci, İ. Habib Sevüke, kitabında kullanılmak üzere yapmış olduğu mülakatı anlatır ki, ilk soru şudur:

“Pehlivanlığın sırrı nedir?”

Adalı cevap verir:

“İki esaslı sırrı vardır:

Biri okkalı olmak, öteki gözü pek olmak.”

“Hayatınıza en heyecanlı güreş hangisidir?”

Adalı:

“Yalnız güreşlerimiz değil, hayatımın en heyecanlı günleri Amerika'da geçti...

O kadar heyecanlı ki, az kaldı hayatıma mal oluyordu...”

Efendim...

On dokuzuncu yüzyılın son yıllarıdır ve...

Adalı, Amerika'ya gider...

Amerika'yı güreşerek dolaşmaktır niyeti...

Bir gece, çok kalabalık bir salonda...

Amerikalıların fazlasıyla önem verdikleri, o güreşçi ile karşılaşacaktır...

Adam çevik ve ayrıca...

Bu Amerikalı güreşçi...

Ele avuca sığmaz, civelek bir şey...

Adalı, bir eline geçirse onu, Alimallah!...

Ama durmadan kaçıyor, dur Amerikalı...

Adalı öfkeli, gâvur kaçmakta!

Nihayet yakalar Halil, Amerikalıyı...

Zaten öfkeli, burnundan solumaktadır...

Alır Amerikalıyı altına...

Başlar ezmeye...

O uzun kollarıyla çapraz almıştır rakibini, ezdikçe ezer..

Oynuyordur adeta ve keyfi yerindedir...

Bir ara “pat” diye bir ses...

Amerikalı bayılmıştır...

Adalı, nasılsa yardıma gelirler diye, başlar beklemeye...

Ama o ne?!

Halk çılgınlık atmaktadır!..

Pehlivanlarını öldü sanmaktadırlar...

Bazıları sahneye fırlar...

Bitecek gibi değillerdir...

Binlercedirler ve yumruk sallamaktadırlar...

Adalı, terlemeye başlar...

Soğuk terlerdir bunlar...

Ah!..

Ne dediklerini, bir anlasa!..

Böylesine öfkelenmelerinin nedenini, bir yorumlayabilse...

Ama dil bilmiyordur ki, ne yapsın?

Adalı çaresizdir ve:

“Tamam” der “öldürecekler beni!”

Aaa!

Bir ses...

Türkçe bir ses bu ki, haykırmaktadır:

“Pehlivan, sahne yanındaki kapıdan kaç kaç!..”

Adalı, yeniden dünyaya gelmiştir, adeta...

Adalı, kilolarca altın bulmuş gibidir, durur mu hiç!..

Kaçar...

Yola ulaşır ama...

Korku diz boyudur, zira...

Amerikalılar da arkadadır...

Sonunda kurtulur ellerinden...

Peki, o Türk kimdir?

“Kaç” diye haykıran ve Adalı'yı ölümden kurtaran?..

O'nun kim olduğu...

Ancak yirmi beş yıl sonra öğrenilecektir.

O kişi, yıllar önce maceralı bir yolculukla oralara giden...

About 3,000 people went to Madison Square Garden last night to see a wrestling match between Hali Adali, "the Sultan's Lion"

Dünyanın en ünlü spor arenası, Madison Square Garden 1879 yılında inşaa edildiğinde boks, sirk, bisiklet yarışı, güreş ve diğer spor müsabakalarının merkeziydi. Güreş, dönemin popüler sporlarından biriydi ve dünyanın dört bir yanından ünlü güreşçiler arenada ringe çıkıyordu. Adalı Halil de 1898 yılında dünya güreş şampiyonluğu için piste çıkanlardandı. “Sultanın Aslanı” takma adıyla güreşmişti.

Fakir bir Şebinkarahisarlıdır...
Şebinkarahisar, Suşehri, Gözköyü'nden İsmail Yıldız!

“Dostum Şemsi'ye...” EŞREF ŞEFİK VE O KİTAP...

1960'lı yıllarda yaşayanlar...
Dönemin yegane veya en önemli...
İletişim ve eğlence araçlarından sayılan radyolardan...
İki sesi...
Mutlaka duymuş ve...
İlgilenmişlerdir...
Bunlardan biri:
Genellikle Pazar günleri, reklamlarla gelen...
Muzaffer Akgün türküleri...
Diğeri ise, Eşref Şefik'in anlat-tığı pehlivan güreşleridir...
Gerçi Orhan Boran ve Yuki de...

Haksızlık edilmemesi gere-kenler arasındadır.
Eşref Şefik...
Ağzından bal damlayan abar-tılı anlatımıyla...
Bir ara **“ulusal palavracı”** ola-rak nitelenmeye başlanmış, ama...
Herşeye karşın...
Sabırsızlıkla beklenen bir programın da sahibi olmuştur...

Eşref Şefik, **“Baş Güreşler”** adındaki kitabını...

1970 yılını gösteren imzasıyla **“Dostum Şemsi'ye”** diyerek, armağan ettiğin-de...

Hangi duygularda yüzmekteydi bilmiyoruz...
Ama...
Bu kitap, Edirne'de bir sahafta elimize geçtiğinde, biz...
Hem sevindik...
Hem duyulandık...

*Eşref Şefik, Edirne'de Kırkpınar'da...
Elinde, hiç eksik etmediği (ve içinde rakı
olduğu söylenen) gazoz şişesiyle...
O, güreşi bizlere sevdirenlerdendi...
Halit Kıvanç onun için şöyle der:
“Eşref Şefik, ağzından bal damlayan bir
konuşmacıydı...
Anlatımı, kendine özgündü...”*

Edirne'nin yegâne sahafı Resul Açık-
kel...

Bizim için ayırmıştı bu kitabı ve...
İyi de etmişti...
Gerçekten iyi olmuştu...
Zira Adalı Halil üzerinde çalışmak-taydık...

O sıralar ve...
Eşref Şefik'siz bir Adalı, eksik sayılır-dı bizim için...

Ve...
İşte Eşref Şefik'ten, Adalı güreşleri!
Onu, sevgiyle anıyoruz...

Eşref Şefik'in Baş Güreşler adlı kita-bının ön ve arka kapak resimleri...

Eşref Şefik, Halit Kıvanç'a şunları söylemiştir:

“Güreş veya boks anlatmak, futbo-lu anlatmaktan daha çok hoşuma gitti!”

Eşref Şefik, naklen yayınlarda yanında sütle dolu bir bardak bu-lundurur, zaman zaman, “hele şu sütümü içeyim” derdi (Atlas Tarih)

Koca Yusuf ve Adalı'nın, Tavşancıl güreşleri... “A BE, BU KIZANIN GÖZÜ PEKTİR!”

“... Koca Yusuf, yanına dev cüsseli Filiz Nurullah Pehlivan'ı alarak Tavşancıl'a hareket etti.

Tavşancıl güreşleri kurulduğu zaman, o dakikaya kadar etrafta gözükmemiş olan Adalı, meydan yerine çıkagelmişti.

Adalı, o tarihlerde henüz delikanlı çağını aşamamıştı. Bıyıklarını tam manasıyla buramıyordu bile.

Dev cüsseli Filiz Nurullah, Adalı'nın delikanlılığından cesaretlenmiş, gözüne kestirmiş, Koca Yusuf'a:

'Ağam, sen zahmet edipte soyunma. Ben güreşi hak ederim' diyordu.

'Ulen koca duba; senin yiyeceğin halt değil bu. Gel yardım et de biz hazırlanalım...'

"BURADA PENÇELEŞMEZSEK, ORMANDA KARŞIMA ÇIKAR!"

"Meydanda Yusuf ile Adalı'yı soyunmuş görenler, Adalı'nın genç olmasına rağmen, Yusuf kadar heybetli bir vücuda malik olduğunu fark ettiler..."

Yusuf'un yakın ahbabları, güreşten evvel, Adalı hakkında fikrini sorunca; Yusuf çekinmeden delikanlı hasmı için, düşündüklerini açıklamıştı:

'A be bu kızanın gözü pektir. Güreş yerlerinde hep beni kovalar. Kucağında tabanca da taşır. Burada pençeleşemezsek, ormanda karşımıza çıkar...' "

Koca Yusuf'u, ilerki sayfalarda da selamlayacağız!

ADALI BİR AĞIZ DOLUSU KAN TÜKÜRDÜ!

Koca Yusuf, Adalı'ya uzun uzun peşrevlenmemişti...

Bir iki kere çayırın içinde dolaşmış, delikanlı hasmı ile çayırın orta yerinde buluşmuştu.

Adalı'nın güreşe girişi ekseriya yavaştan olurdu. Dakikalar ilerledikçe güreşin hızını ve hamlelerini arttırmaya alışık olan Adalı o gün nedense ilk ağızlarında güreşe girgin başlamıştı. Bir dakika geçmemişti ki, Adalı'nın, kaplan gibi Koca Yusuf'a çift paçaya gömüldüğü görülmüştü."

"Koca Yusuf, Adalı'nın bu hamlesini kıyasıya bir boyundurukla karşılamış, hasmının elleri gevşeyince de Adalı'yı silkip geriye doğru atmıştı.

Adalı, yediği o müthiş boyunduruktan adamakıllı sendelemiş, kendini biraz toparlar gibi olduğu bir sırada bir ağız dolusu kan tükürmüştü.

Adalı'nın boyunduruktan sendelediği anda üstüne varmayan Yusuf, tükürülen bu kanı görünce, avının üstüne çullanan bir arslan gibi atlamış, müthiş bir elense ile üstünden sarsıp, altından da budayarak, Adalı'yı kapaklandır-

mış ve hemen dış kazığı vurup, Adalı'yı altında zapt etmişti.

Adalı'dan herkesin ümidini kestiği bu anlarda Adalı, Yusuf'u da hayretlere düşüren bir davranışla kazığı içten koluyla zorlayıp çıkarmış, hemen alttan fırlayarak üstüne varan Yusuf'u yüz yüze karşılamıştı.

Tavşancıl güreşinde, Yusuf'un en kırıcı hamlelerine karşı duran Adalı, tam beş saat Koca Yusuf'la pençeleşmişti.

Karanlık basarken ihtiyarlar ve Tavşancıl eşrafı araya girip Koca Yusuf'la Adalı'yı berabere ayırmışlardı."

BİRER GÖMLEK EKSİKLER...

Eşref Şefik, Adalı ve Koca Yusuf güreşleri için şunları da yazar:

"... Koca Yusuf, Türkiye Başpehlivanlığı mevkiini hakkıyla doldurmaktadır. Onun hemen peşinden Adalı gelir.

Adalı ile Yusuf'un yaptıkları son iki güreş, çok sıkı olduğu halde hava kararınca kadar Adalı'nın Yusuf'a dayanması üzerine berabere bitirilmiştir.

Bu iki pehlivandan sonra Pamukçulu Osman, Kara Ahmet, Kurtdereli, Rüstem Pehlivan, Yusuf ve Adalı'dan birer gömlek eksik farz olunan pehlivanlar arasında sayılmışlardır."

Adalı Berlin'de! O, bir filozoftu!
ALMAN ŞAMPİYON HAYKIRIR:
"KAPUT!.. KAPUT!.."

Evet...

Bu haykırışın Türkçesi "Bittim!.. Bittim!.." demektir...

Alman şampiyonu Koch...

Adalı karşısında...

Bu sözlerle çırpınır durur!

Adalı, Amerika'dan Berlin'e yeni gelmiştir ve...

O'nu, bir jimnastik salonuna götürmüşlerdir...

Çeşit çeşit jimnastik aletleri vardır orada...

Alman şampiyonu olan pehlivan...

İki büyük gülleyi iki eline alıp...

Birer sepet gibi kaldırıvermiştir ki!

Adalı "Eh" der, "pek ağır şeyler değil herhalde..."

Bir dener tek elle nafil...

Sonra iki elle...

İki eliyle, ancak birini kaldırabilmiştir sonunda...

Moral bozulmuş ve ertesi gün ise...

Bu Almanla karşılaşacaktır...

Neyse, güreş fazla uzun sürmez...

Adalı...

Şöyle açıklayacaktır bu kısa güreşi:

“A be, herif acarın biri. Fazla oynamaya gelmez... Bir elense, bir nara, hemen çapraz alıp yere...”

Oldu bitti...”

Sonraki yıllarda aynı güreşi yazan Desbonnet ise, şöyle anlatır:

“Kuvveti o derece korkunç ki, daha evvel kemer kazanmış olan meşhur Alman güreşçisi Koch'u, bir kamış gibi büküvermiş ve zavallı adam bu korkunç kuvvet karşısında, kendini ölüyor sanarak, ıstırabından;

‘Capout!.. Capout!..’ diye bağırıyordu.”

Paul Pons ise şunları yazmaktadır, Adalı için:

“O'nun Almanya'daki güreşlerini gören profesyoneller, Adalı'yı ikinci bir Yusuf olarak vasıflandırdılar.

Fakat bu Türk pehlivanının yaşı bu sıralarda ilerlemişti...

Adalı müstesna adaleli ve harikulade kuvvetlidir...

Hem o, Koca Yusuf gibi mağrur değildi...

Adalı Halil bir filozoftu... O'nun fikrince...

Yenilip, yenilmemekten daha mühim olan mesele...

Şu fani dünyada...

İyi para kazanıp rahatça yaşamaktan ibaretir...”

Adalı, yukarıda fotoğrafı görülen Alman Şampiyonu Koch'u, on bir dakikada yenmiş, böylece o, grekoromende de üstünlüğünü kanıtlamıştır...

Adalı Halil, ormanda! EDİRNE, ÖYLE SOĞUKTUR Kİ!

Celal Davut Arıbal...

Edirne'nin, o yıl yaşanan kışını, Kutuplara benzetir...

Öyle bir kıştı ki yaşanan...

Odun kömür tedariki yapmayana acımak gerektir!

Adalı...

Kış için...

Kömür yapma derdindedir...

Ve...

Orman Müdürü'nden alır izini...

Gider ormana!

Savurur baltasını, o gün Adalı!

Kömür için, uygun düşen kalın dallara...

Keser, keser!

Kömürleştirmek üzere...

İstifler, kesilenleri...

Ve ateşler!

Odundan kömür...

Yani odun kömürü yapmak...

Hiçte kolay bir iş değildir...

Tam bir hafta uğraşır Adalı, ormanda...

Sonunda alır kömürlerini...

Doldurur at arabasına ve...

Koyulur, Edirne yoluna...

Tıkır tıkır yoldadır at arabası...

Ama o ne!

At...

Rahatsızlanıvermiştir...

Pehlivan aklı işte!

Adalı'nın da söylediği gibi:

“Boşuna dememişler ahmaktır pehlivanlar!”

Galiba...

Adalı'nın da ahmaklığı üstünde olmalıdır ki...

Atı boşandırır boyunduruktan ve...

Sarar, sarmalar...

Yolun kenarına bırakır...

Eee!

N'olcak şimdi; kömür yüklü, o at arabası?

Siz dert etmeyiniz!

Nasılsa Adalı var!

O...

Boyunduruğu (veya hamut, derler, işte onu) geçirir boynuna...

Kendi kendine bir “deh!” çeker!

Tam altı saat sürecektir...
Atın yerine koşulduğu...
Araba ile Edirne yolculuğu...

Adalı...
Bu öyküyü anlatırken, bir yandan da söylenir durur:
“Düşünemedim işte!
Atı bırakıyorsun arabayı neden bırakmıyorsun!
Öyle yapmış olsan...
Gelir, hem bir at bulur götürürdüm...
Hem de, bir baytar...
Boş yere yorulmazdım, hiç değilse!”

Aslında, konuyu bilenler...
Hep şöyle yorumlayacaklardı olayı:
“Öylesine büyük bir yükü saatlerce çekmek için...
İnsanda...
Zaloğlu Rüstem kadar, kuvvet olması gerekir!”

Baki'nin dediği gibi... ADALI HALİL, BİR YADİGÂRDIR!

Adalı'yı, İ. Habib Sevük'ün kendi yazdıklarından, okuyalım:
“... Ocağa Sarayı'nda büyük bir güreş tertipliyoruz...
Bu güreşi milli şerefimizden bir cephenin tezahürü şeklinde canlandırma-
ya koyulduk...
Adalı Halil, o zaman, altmışını aşmış bir ihtiyar...
Anlatıyoruz ki, o bir pehlivan eskisi değil...
Baki'nin Kanunu Mersiyesi'nde Cihan Pehlivanları diye vasıflandırdığı
canlı bir yadigârdır...”
Evet...
Sevük, sonraki yıllarda, Türk Güreşi adını verdiği kitabında bunları yazacak-
tır... (Türk Güreşi: Garb Âlemindeki Kasırğa, Ocak Matbaası İstanbul 1948)

Emekli Binbaşı Mehmet Göklen ile 2000 yılında... ADALI'NIN YAKINI... VE... ADALI'NIN ŞEHİT DÜŞEN OĞLU...

2000 yılındaki...
O söyleşiyi...
Edirne Televizyonu'nda
yürütmekte olduğum,
“Duyum” adındaki prog-
ram için yapmıştım...
Aileden tanıdıklarımız-
dı söyleşimizin konuğu...
Hatta...
Eşimin akrabaları bile
sayılırlardı...
O günlerde...
Yürüme sorunu yaşa-
maktaydı emekli Binbaşı
Mehmet Göklen ve biz...
Onunla, Adalı'yı konu-
şacaktık...

Mehmet Göklen'in,
Adalı ile kan bağı yoktu;
ama...

Onun annesi...
Adalı'nın...
Balkan Savaşlarında şehit düşen oğlu Emin'in, ilk eşiydi...
Bu yüzden...
Adalı ile ilgili bildikleri vardı...

Mehmet Göklen'in...
O gün...
Televizyon kamerasına anlattıklarına göre...
Adalı'ya ait...
Ne kadar fotoğraf ve taşınabilir özel eşya var idiyse...
Tümünü...
Bir Yahudi alıp götürmüştü...

Adalı'nın evi mi?

Emekli Binbaşı Mehmet Göklen ile 2000 yılın-
da Edirne Televizyonu için yaptığımız ve Adalı
Halil'i konu ettiğimiz söyleşi, Yöre dergisinin 3.
sayısında da yayımlanmıştı...

Edirneli pehlivanın evi, Kirişhane’de...
 Bulgar Kilisesi yakınında...
 Taş Mektep taraflarındaymış...
 Ama...
 1950 yılında...
 Buradan set geçirildiğinde, ev...
 Set altında kalmış...

İşte...
 Tunca nehrine yapılan set altında kalmış olan...
 O evin sundurmasında bulunan kirişte...
 Hemen her sabah...
 Bir saat süreyle elense çekme çalışması yaparmış Adalı...

Ali Gümüş’teki Adalı... KOCA YUSUF’TAN ADALI’YA...

Ali Gümüş mü?
 Kendisiyle, o yıllarda Edirne’den yayın yapmakta olan, Trakya Televizyonu’nda tanışmıştık...
 Bir Kırkpınar dönemi idi ve Alper Yazoğlu ile gelmişlerdi, o canlı yayına...
 Ben...
 Tarih-kültür ve güncel konuları içeren Duyum adındaki programımı, adı geçen televizyonda sürdürmekteydim...
 Koca Yusuf Destanı adlı kitabını, program öncesinde “Değerli Meslektaşım Ayhan Tunca Bey’e bir hatıra...16. 07.1998” notuyla imzalamıştı...
 Evet!
 Biz, gazeteci de sayılırdık ve meslektaşlığımız oradan gelmekteydi, ona göre...

Sonraki yıllarda (7 Temmuz 2011) Edirne’de, Kırkpınar konulu bir panelde, sadece ikimiz konuşmacı olacaktık...
 Paneli Profesör Heath Lowry yönetmişti...
 Bu panelin konuşmalarını yayınladığımız Yöre dergisinin 2011 tarihli 136-37-38-39 numaralı sayısını vermek üzere, Kırkpınar günleri süresince hep yanımda gezdirmiştim...
 Kırkpınar tribünlerinin basın locasında ne vakit buluşmayı ummuş olsam...

“Şimdi buradaydı”
 denildi ve gariptir ki,
 bir türlü buluşamadık...

Bir süre sonra öldüğü haberi geldiğinde; ayrıca, bu buluşmama konusu da çok üzmüştür bendenizi...

Peki...
 “Bütün zamanların en mükemmel güreş yazarı” unvanıyla ödüllendirilmiş bulunan Ali Gümüş, Koca Yusuf Destanı adlı kitabında, Adalı için neler yazmıştır?

Adalı Halil başlığı altındaki, kısa yazısında, bu pehlivan için ilk kullandığı cümle şöyledir:

“Kel Aliço’nun çırağı Adalı Halil Pehlivan da 18 yıl Kırkpınar Başpehlivanlığı kazandı.”

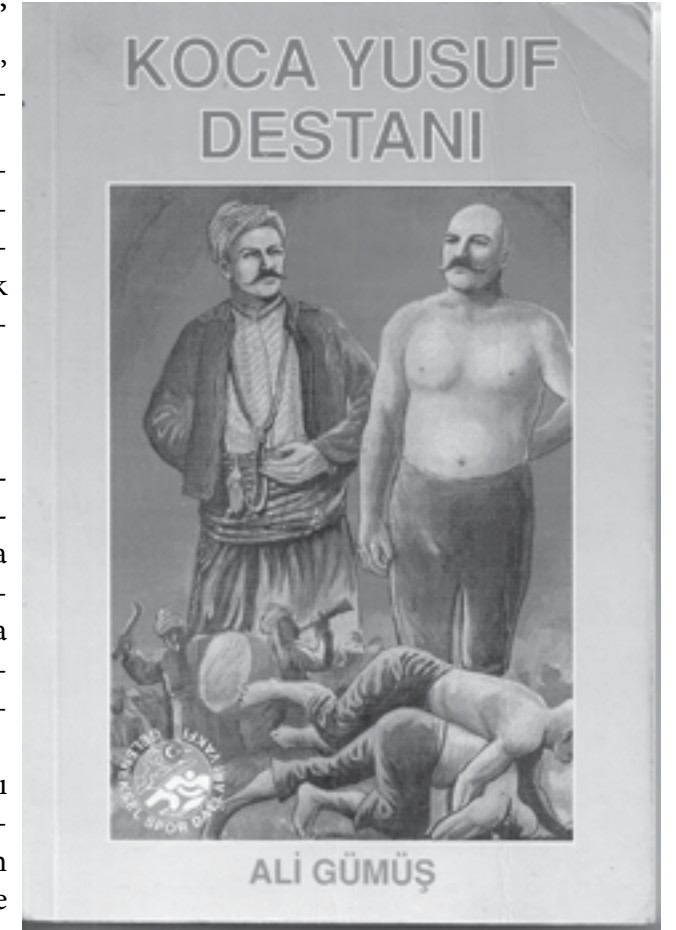
Evet!

“O da ustası Kel Aliço’dan bellediği bazı sistemleri, pehlivanlıktaki ustalığıyla birleştirerek böylesine bir sanat sürdürdü.”

Ali Gümüş...

Bu giriş değerlendirmesi sonrasında, güreşteki bölgecilik konusuna geçiverir...

Böylesine hızlı ve hemencecik yapılan geçişten anlarınız ki; Adalı da, tıp-

“Koca Yusuf Destanı” adlı kitabın yazarı Ali Gümüş, 1991 yılında Milan Encegan tarafından “bütün zamanların en mükemmel güreş yazarı” unvanıyla ödüllendirilmişti...
 1998 yılında ise, IOC Başkanı Samarach tarafından “Dünyanın kayda değer üç gazetecisinden biri olarak seçildi”.

k1:

“Bütün güreş dünyasında olduğu gibi...

Rumeli’de,
Anadolu’da...

Hemen-hemen
güreşin yaygın olduğu
her ülkede...

Önlenemeyen bölgecilik” çekişmelerini yaşamıştır!

Ali Gümüş’e göre,
öyle ki!

Bu bölgecilik anlayışı çerçevesinde...

Dünyanın en mükemmel güreşçisi bile...

Bir köye...

Güreş atmaya gitmiş olsa...

Ve...

O köyün...

En acemi başpehlivanını yenmiş olsa...

İzleyiciler ayaklanır!

Adeta...

Kendileri yenilmişçesine üzürlüler ve...

Çoğu kez, bu yüzden kavga çıkar...

Hatta bazen, kan gövdeyi götürür...

Dedik Ya!

Ali Gümüş...

Sanki bu değerlendirmesiyle...

Sözü...

Adalı Halil’e getirmek ister gibidir...

Şöyle demiştir rahmetli Gümüş:

“En namlı başpehlivanlarımız, kendilerine bir davet yapıldığında...

Bu gerçeği göz ardı etmemiş...

Kırkpınar’da yendikleri nice güreşçilere...

O sporcuların kendi bölgelerinde bilerek yenilmişlerdir...”

Ali Gümüş Edirne Ekmekçizade Kervansarayı’nda birlikte konuşmacı olduğumuz Kırkpınar konulu panelde...

Ali Gümüş, Tekirdağlı Hüseyin ile de çok konuşulan bir söyleşi yapmıştı...

KOCA YUSUF DESTANI

Değerli Meslektaşım

Ayhan Tunca

Beye Bir

Hatıra

Yazan

Ali GÜMÜŞ

16-07-1998

Geleneksel Spor Dalları Vakfı Yayını (1998)

Ali Gümüş, Koca Yusuf Destanı adlı kitabını, “Değerli Meslektaşım Ayhan Tunca Bey’e bir hatıra...16. 07.1998” notuyla imzalamıştı...

**İYİ BİR GÜREŞÇİ, GÜREŞ İÇİN GİTTİĞİ YERDE,
O BÖLGE PEHLİVANINA YENİLMELİDİR...**

Şu soruyu sorabilirsiniz:

“Acaba...

Bölgecilik yanı ağır basan yörelerde, konuk güreşçinin birincilik kürsüsüne çıkma olasılığı hiç mi yoktur?”

Evet, hiç yoktur!

Bu bir hayalden ibaret kalır...

Zira...

Konuk pehlivanlar, zaten...

Gittikleri yerlerde “yenilmek zorunda olduklarını bilirler!”

Bu durumlarda nasıl mı olur, söz konusu yenilme?

Genellikle “topuk kestirerek!”

Ve...

Sanki gafil avlanmışlar gibi, sırtüstü düşerek...

Böylece yenildiklerinde ise...

Çok önceden kararlaştırılmış olan “yenilme ödülü” onları beklemektedir!

Fakat durun hele!

Aslına bakılırsa...

Bu tür yenilmelerle şekillenen söz konusu güreşlerin “güreş açısından” yararlı bir armağanı da vardır ve:

“İyi bir güreşçinin...

Kendi ayarında veya kendisinden az zayıf bir pehlivana...

Onun bölgesinde yenilmiş olması...

Bir bakıma o bölgede...

Güreşe hayat vermek demek olur...

Zira...

Güvenilen ve sevilen bir yöre güreşçisi, eğer...

Dışarıdan gelen yabancı bir güreşçiye karşı, kaybederse...

Bölge halkı üzülmeyle kalmaz...

O güreşçinin yüzüne bakmaz olur!”

TERAVİH NAMAZINDAN SONRA GÜREŞ Mİ?

Ali Gümüş'ten, günümüze gelen en ilginç bir başka güreş bilgisi ise:

“... İslamiyet'in kabulünden sonra da, Ramazan'ın...

Bahar ve yaz aylarına geldiği yıllarda...

Teravih namazından sonra düzenlenirdi” biçiminde olanıdır...

Demek oluyor ki; güreş, eski yıllarda bir Ramazan eğlencesi veya etkinliği olarak ta yapılmaktaymış...

Ali Gümüş'e göre, bu güreşlerde dua, bale sanatına benzer seyir güzellikleri, ustalık, teknik, hırs, alçakgönüllülük ve törelere saygı vardır...

Adalı Halil, Kel Aliço'nun çırağı idi... KEL ALİÇO, SULTAN AZİZ'LE DE GÜREŞTİ VE... GİDEREK O, GADDAR ALİÇO OLDU!

Kel Aliço'nun, yaşam öyküsünü kaleme alan...

M. Sami Karayel...

Aliço ile Sultan Aziz'in...

Üç kez...

Güreş tuttuğunu da yazmaktadır...

İlk güreş...

Zincirlikuyu Köşk'ünde tutulur; ama...

İklimin bozuvermesi nedeniyle...

Yarıda bırakılmıştır...

Olsun!

Aliço...

Bu vesileyle...

Padişahın, güreşteki becerisini anlamış olmanın yanında...

Kuvvetini de, sinama fırsatı bulacaktır!

İkinci güreş, Mecidiye köşkündedir ki; bu kez, padişah...

Daha bir başka hazırlanmıştır...

Buradaki kapışmaya...

Güreş başladıktan üç saat kadar sonra; Aliço...

Padişahı...

Paçakazık oyunu ile kavramıştır ki!

Tam da yere çakacaktır...

Ama hayır!

Bir süre askıda tutar ve yere bırakır...

O, bir padişaktır sonuçta!

Üçüncüsü mü?

Yine, Zincirlikuyu köşkündeyiz bu güreş için ve...

İlk beş dakika elenselerle geçer...

Padişah Sultan Abdülaziz...

Elense mi?
Güreş tarihi kadar eskidir bu uygulama...
Taaa!
Antik Yunan'a kadar gider...
Asıl güreşe geçmenin...
Bir hazırlık mesajıdır da...
"Elense" konusuna ayrıca döneceğiz...

O ne!
Padişah, Aliço'yu çapraza alır...
Ve...
Demeye kalmaz!
Olduğu yerde, bu kez, altına alıverir!
Sonra gelsin sarmalar...
En sonunda, doldurur!

İş...
Aşırıp, yenmeye kalmıştır ki!
Aliço, kündeği sıyracaktır...
Ama alttadır ve bu yarım saatlik süre içinde...
Padişah Sultan Aziz, onu ezer, ezer!..

Eh!
Bu durum uzun sürmeyecektir ve aaa!
Bir nara:
"Hayda beee!"
Aliço'dan gelmiştir bu beklenmeyen nara ki...
Çevrede bulunan diğer pehlivanlar...
Şaşıp kalacaklardır bu acı haykırışa...
Padişaha böyle nara atılır mı hiç, diye düşünenler...
Bu kez, karşı narayı duyarak daha bir şaşıracaklardır:
"Haydaaa be!..."
Padişah'tır bu kez, nara atan!

Güreşin dördüncü saatindeyiz ve padişah...
Tam yarım saat...
Aliço'nun, altında kalakalmıştır...
Aliço...
Padişah Abdülaziz'i bu kez...
Bastırıp sarmalar; kündeğe alır...

Eyvah!
Acaba...
Padişahı, ensesinden aşırıp!
Yere çakacak mıdır?
Hayır!
Öylece, olduğu yerde ve...
Ellerini kavuşturarak durur...

İstediği kadar ve istediği gibi dursun!
Artık...
Saray'dan uzaklaştırılacaktır...
Padişah, ona para verir...
O...
Bundan böyle Saray pehlivanı değildir!

Fakat dikkat!
Bundan sonra ne mi olur?
Aliço...
Tam 27 yıl...
Kırkpınar Başpehlivanlığı yolculuğuna...
Bu vesileyle yönelmiş olacaktır...
Nasıl mı?
Padişah Sultan Aziz'in...
Mısır'a gidişini fırsat sayacak ve...
Kırkpınar güreşlerine katılacaktır...
O!
Artık...
Sadece Aliço değil; Gaddar Kel Aliço'dur!

**Yusuf'un, Katrancı ile güreşini seyrettikten sonra...
Aliço'yu, güreşte gören olmayacaktır...
ALİÇO... KIRKPINAR BAŞPEHLİVANLIĞINI DA
KOCA YUSUF'A BIRAKMIŞTIR ARTIK!**

Aliço'nun...
Koca Yusuf ile...
Kırkpınar'da yaşanan birkaç güreşi vardır ve...
Beşer-altışar saat süren bu güreşlerde...
Koca Yusuf...
Bir türlü, Aliço'yu yenememiştir!

Ama...
Doğrusu bu öykü ilginçtir, çünkü Aliço...
İki pehlivanın güreşini seyretmekle yetinecek ve...
Bu seyir...
Onun...
Güreşi noktalamasına yol açacaktır...
Neler olduğunu...
Anlatacağız...

O günlerde...
Hep yapılan bir şey daha vardır ve...
Hemen herkes, Aliço'ya...
Artık güreşi bırakmasını öğütler olmuştur...
O mu?
Aynı yanıtı verir durur:
"A be ne ihtiyarlaması! Ben ölünceye kadar yapacağım bu işi..."
Oysa...
56 yaşına dayanmıştır...

Günlerden bir gün...
Saray'a çağrılmıştı pehlivanlar...
Padişahın huzurunda güreş için...
Kimler mi?
Aliço, Koca Yusuf, Adalı ve Katrancı!
Onları...
İhlamur köşküne yerleştirirler...

Bu arada...
Aliço'nun akli fikri Koca Yusuf'tadır ve...
Tek amacı vardır:
Onu...
Buradaki güreş vesilesiyle...
Meydanlara çıkmaktan men etmek!
Bu niyet...
Padişaha, jurnal mi edilmiştir...
Veya ne olduysa!
Padişah...
Güreşten vazgeçiverir onları...
Güreştirmeyerek...
Bir ay konuk ettikten sonra...

Memleketlerine gönderir...
Ama...
Bakın ne olur?
"Aliço ve diğerleri de...
Alınırlar bu uygulamaya..."

Bir başka gün...
Beşiktaş-Ihlamur'da...
Diğer pehlivanların da çık-
makta olduğu...
Kara Mehmet'in kahvesin-
deyken...
Aliço...
Aniden...
Zembilini kapar ve...
Az ötede oturmakta olan
Koca Yusuf'un önüne dikilive-
rir:

"A be Yusuf!
Madem huzurda güreşeme-
dik...
Ben arttık yaşlandım ve gü-
reş fırsatı ya bulur ya bulama-
yız...
Gel şu işi Hacı Hüseyin'in
bağında yapalım!"

Kel Aliço ve Şamdancıbaşı Kara İbo ile...
Kara İbo, Sultan Aziz'in Şamdancıbaşı idi..
Abdülaziz, bizim Avrupa'ya davetli olarak
ayak basan ilk padişahımızdır ve o...
Oraya giderken; Arnavutoğlu Ali ile Şam-
dancıbaşı İbo'yu da götürmüş, oralarda
güreştirmiştir...

Koca Yusuf mu?
O...
Saygılıdır Aliço'ya ve...
Bu teklifi kibarca geri çevirerek "ama" der:
"Biz Katrancı ile güreşebiliriz!"
Öyle de olur ve Koca Yusuf, kırk beş dakika sonunda...
Katrancı'yı "paça kazıkla asarak ve budayarak" mağlup eder...

Evet!
Aliço, Adalı Halil'in ustasıdır...
Biz, güreş tarihimizin bu aşlamayan Pehlivan'ından uzun uzun söz
edeceğiz...

O, aşılamadı!Nerde dünyaya gelmişti, İstanbul'da neler oldu? KEL ALİÇO İÇİN NOTLAR... VE KAVASOĞLU...

Nerde yağlı güreş varsa orda Aliço vardır...
Aliço, bu konunun "en"idir!
Yeri doldurulamamıştır!

Aliço...
Bulgarların son yıllarda Ozikoviça dedikleri bir Plevne köyünde...
1844 yılında dünyaya gelmiştir...
Çocukluğunda başlamıştır güreşe ve o...
Bu işi...
Pehlivanlar yatağı olarak bilinen...
Deliorman'da öğrenir...
O yıllarda duyurmuştur adını ve ününü...
Ki bu şöhet...
Bir süre sonra...

Kel Aliço'ya ait (soldan dördüncü) günümüze ulaşan bu tek fotoğraf İhlamur Kasrı'nda, Saba fotoğraf evi tarafından çekilmiştir.

Kim kiminledir?

O yıllarda Sultan Aziz'in Şamdancıbaşı Kara İbo ile Aliço (soldan dördüncü) eşleşmiş durumdadır...

Ortada, ayaktaki Mevlevi Ali Bey...

Solda eşleşmiş durumdaki pehlivanlar ise, Üsküdarlı Kolağası Cemil Bey(en başta) ve eşi Pamukçu Osman pehlivandır...

İstanbul'da Kavasoglu İbrahim'in kulağına kadar ulaşacaktır...
Derken...
Padişah Sultan Aziz, Kavasoglu'na bir talimat verir, 1864 yılında:
"Bana yetenekli pehlivanları bul ve getir!"
Kavasoglu mu?
O da Aliço gibi, bir Pomak'tır ve zaten...
Köyleri de, yakın yakındır...
Ama...
Kavasoglu'nun, Aliço'ya ulaşması bu talimatla ilgilidir ve Aliço...
Bu süreçte, bir Saray pehlivanı olacaktır...
İstanbul'a getirilir!

KAVASOĞLU'NDAN BİR ÖYKÜ...

Sultan Aziz'in Baş pehlivanı, Kavasoglu İbrahim; ressam Mehmet Tekdal'ın bu çizimini, İsmail Habib Sevük, Türk Güreşi adındaki kitabında kullanmıştı...

Ayni kitapta...

Bir Kavasoglu öyküsü de vardır ki, anlatalım:

...Günlerden bir gün...

Kavasoglu...

Yanındaki saray adamlarına:

'Padişahım beni şununla bununla güreştiriyor ama... Onlar benimle idman bile yapamazlar' der...

Padişah duymuştur bu lafı...

Emir verir ve Kavasoglu...

Arka arkaya beş pehlivanla
güreştirilir...

Kimler midir o ünlü pehlivanlar?

Şamdancıbaşı İbrahim...

Hasahırlı Abdurrahman...

Koca Memiş...

Deli Ormanlı Kara Ahmet...

Hasahır'dan Çorumlu Zeynel...

Evet!

Başlamıştır güreş...

Kavasoglu birinciye...

İkinciye...

Kolayca yener...

Üçüncü mü?

O az da olsa uzayacaktır...

Dördüncüde daha da uzar...

Beşinci rakip, Çorumlu Zeynel'dir...

Bizim Kavasoglu...

Kavasoglu İbrahim...

Nefes nefesedir ve...
 Kaçıp kaytarmaya başlar...
 Derken...
 Kvasoğlu...
 Zeynel'i çapraza alverir...
 Ve...
 Kaptığı gibi...
 Haydi!
 Havuza...
 Üstelik ikisi birden...
 Soğuk su banyosu ile...
 Birdenbire canlanır Kvasoğlu ve...
 Havuz içinde künde alıp...
 Rakibini tepesi üstü diker!

Padişah çok keyiflenmiştir, gördüklerinden...
 Ve...
 Onun etrafındakiler...
 Bol bol ödüllendirir Kvasoğlu'nu...
 Altın yağmuru ile...

Bu işi sevmez... ŞAMDANCIBAŞI ALİÇO!

Kel Aliço'nun...
 Saray'daki görevi mi?
 Aliço'ya burada...
 Şamdancılık görevi verilir...
 Durun hele!
 Şamdancılık dediysek, eksik olur, zira...
 Asıl görev Şamdancıbaşıdır ki...
 O...
 Padişah için...
 Hem şamdanı hazırlamaktadır...
 Hem de...
 Gereğinde...
 Padişah efendimizin önüne düşerek...
 Şamdan taşımakta...
 Ancak...
 Bu iş, ona göre değildir doğrusu!

Elense ve tırpanda, emsalsizdi... ALİÇO'YA NEDEN "KEL" DENİLDİ?

Kel adını halk takmıştı, ona...
 Çünkü saçları dökülmüştü...
 Ya gaddar adını?
 O da halkın verdiği isimlerdendi...
 Kilosu mu?
 120-130 kilogram ağırlığındaydı...

Kel Aliço'yu, bizlere tanıtan M. Sami Karayel...
 Kel Aliço gibi bir pehlivanın...
 Dünyaya gelmediğini yazar...
 Koca Yusuf ve Adalı bile...
 Öyle ki!
 Onu meydan yerinden çıkaramamışlardır...

Aliço...
 Güreş teknik ve taktikleri konusunda...
 Adeta...
 Yaratıcı bir sanatkâr idi...
 Zeki ve mahir bir pehlivandı...
 Ahlaklıydı...
 Güzel yer, güzel içer, bol uyur, idman yapar, çiftliklerde yaşar...
 Ormanlarda, su kenarlarında vakit geçirmeyi severdi...
 En iyi binicilerdendi ve çok iddialı koşabilirdi...
 Ki, onun...
 Edirne'deki at koşularında ve...
 Doğrudan koşmalarda dereceler aldığı bilinir...
 En azılı atlarla bile adeta oynardı...
 İdman için saatlerce dağlara tırmanır, bayır yukarı koşardı...

"Ben padişah-madişah tanımam!" ALİÇO GADDAR MIYDI?

Aliço, sigara, çay, kahve içmez, suistimal yapmazdı...
 Müsrif değildi...
 Çok ağırdı ama...
 Bir sıçrayışta...

Bir öküz arabasının bir yanından...
Diğer yanına geçebilirdi...

Açık konuşmayı severdi...
O...
Bulgar isyanlarında...
Sırp isyanlarında...
93 Harbi'nde...
Gönüllü olarak mücadele vermiştir...

Aslen, Deliormanlı olduğunu biliyoruz...
Ama...
Daha sonra...
Kümelî'nin, Zigoviç köyüne muhacir olarak gelmiş...
Daha sonra ise...
Malkara'ya gelmiştir...
Peki, son dönemi ve ölümü?
Ona döneceğiz...

Gaddar takma adına dönersek...
Pek çok yazar kabul etmese de...
Ali Gümüş onun...
Suyolcu Mehmet'e dayanarak...
Gaddar biri olduğunu söyler...
Üstelik...
Ona padişahın söz edildiğinde o...
"Ben, padişah padişah tanımam" şeklinde yanıtlar veren biridir...

**Oha! Ve... Fuat pehlivan başlar anlatmaya...
BU ŞAMDANCILIK ÖYKÜSÜ, CELAL DAVUT ARIBAL'A AİTTİR...**

Adalı Halil'i de kitaplaştıranlardan Celal Davut Arıbal...
Kırkpınar güreşleri nedeniyle Edirne'dedir...
Edirne'de...
O yılların postahanesinden az ötedeki...
Kahvehanenin önünde otururlar...

Derken...
Onları gören diğer pehlivanlar da gelir ve...
Geniş bir halka oluşur...

Sohbet sohbeti açar...
Bu arada...
Arıbal'ın yakın dostu da olan Fuat Pehlivan...
Başlar anlatmaya...

O öyküde...
Aliço'nun, Sultan Aziz'e yaptığı...
Şamdancılık görevi vardır ki, anlatalım:
Gecelerden bir gece...
Sultan Aziz...
Sarayda...
Hareme doğru, yürüyüşe geçer...
Öyle ya!
Bu yolculukta...
Şamdancıya da düşen bir görev vardır ve...
Buna göre...
Şamdancıbaşı Aliço, elinde şamdan...
Öndedir...
Her şey yolunda gibidir; ama o ne!
Bizim şamdancı başı...
Bir türlü alışamadığı; ayağındaki, rugandan yapılmış...
Mest türü ayakkabılardan olsa gerek, kösteklenir ve...
Paaat diye, düşer padişahın önünde!
O anda istemeyerek bir ses çıkar ağzından:
Ohaa!
Sonra...
Kalkar yerinden ve:
"Hoş gör be Sultanım! Te bu cenabet ayakkabılardan ötürü sürttü ayağım...Eh! Bir kerecik ayağı sürten atın ayağı kesilmez ya!" deyiverir...
Padişah gülmüş ve...
"Üzülme Aliço" demiş, eklemiştir:
"Olur böyle şeyler!"

**"Aliço'ya anud, kel ve kavgacı diyenler hata ederler!"
"ALİÇO, PADİŞAHI BİLE GÜREŞE
KARIŞTIĞI İÇİN MEYDANDAN KOVMUŞTUR!"**

Aliço...
Saray'da...
Hemşerisi Kavasoglu'ndan sonra...

Saray Başpehlivanı da olacaktır...

Ve...

Güreşler konusunun...

Neredeyse bütün otoriteleri, kabul eder ki!

Aliço...

26 yıl (*başka pek çok kaynakta 27 yıl*) Kırkpınar başpehlivanı olmuştur...

Başka bir deyişle...

Eğer şimdiki gibi...

Her üç başpehlivanlık sonrasında...

Bir altın kemer verilmiş olsaydı...

Aliço'nun...

Tam!

Dokuz altın kemeri olacaktı...

Saray pehlivanlığının sona erişti konusunda ise...

Farklı görüşler vardır ve ilkinde göre...

Onun saray başpehlivanlığı...

Abdülaziz'in düşürülmesiyle birlikte sona ermiştir...

Diğer görüşe göre ise...

Saraydan uzaklaştırılış nedeni...

Yukarda yer verdiğimiz o güreşte...

Padişahın kendisine yenilmiş olmasıdır...

Bir başka değerlendirmede ise (*yukardaki nedene ek olarak, M. Sami Karayel'e göre*) o...

Saray adabına uyamadığı için uzaklaştırılanlardandır...

Değerlendirmeler çeşitlidir, kısacası...

Her neyse!

Kel Aliço için, farklı efsaneler de yaygındır...

Ama...

Kesin olan şudur ki:

Aliço...

Saray'da bulunmuştur!

Başpehlivanlık rekoru hala kırılmamıştır!

Garibandır!

İnattır!

Dobradır, dobra!

Ya ona anud, kel ve kavgacı diyenler?

Celal Davut Arıbal'a göre bunu diyenler...

Hata etmektedir!..

Üstelik:

“On sene kadar dostluk ettiğim Aliço, anud değil, tam bir karakter sahibiydi!

Huzurunda güreştiği padişahı, güreşine karıştığı için meydandan kovacak derecede medeni cesaretin bariz temsilcisidir.

Adalı...

Güreş hayatının iyi ve kötü huyların tamamını Aliço'dan almıştı...”

Kırkpınar günlerine geliş ve... ALİÇO'NUN İLK KIRKPINAR GÜREŞİ...

Aliço, 16 yaşında...

Ve o...

Bu yaştayken kurtarmıştı desteyi!

Onun doğduğu köyde...

Hemen herkes bilmekte ve inanmaktaydı ki!

Güreşle doğrudan ilgili bir ailenin oğlu olan, bu çocuk...

Bir gün gelecek...

Mutlaka, büyük güreşlerde güreşmeye gidecektir!

18 yaşındayken...

Küçük Orta'ya güreşenleri yendi, tek tek!

19 yaşında...

Büyük Orta'ya güreş tuttu ve durumu kurtardı!

21-22 yaşlarında...

Başaltı'na güreşir oldu!

Dikkat isteriz!

O yıllarda...

Başaltı'nda, çok ünlü pehlivanlar vardı ve...

Bunda güreşmek...

Asla kolay değildi!

Örneğin...

Kavasoğlu İbrahim...

Geçkince yaşına karşın hala Ortada gibiydi...

Tam olarak Ortada değillerdi yani...

Ama...

Kara İbo...

Arnavutoğlu...

Makarnacı Halil...

Ve...
Yörük Ali gibi azılılar...
Ortadaydılar!

İşte bu yüzden, Aliço...
Henüz o yaştayken...
Orta'yı da kurtarmış olunca...
Bir şöhet patlamasıyla...
Karşı karşıya kalıverdi!
Nihayet, günlerden bir gün...
O devrin başpehlivanlarından biriyle...
Kırkpınar'da...
Başa güreşme günü geldi çattı!
Aslında...
Dönemin bu ünlü pehlivanı...
Aliço'nun çırağı idi...
Ve o güreş günü...
Sultan Aziz'in gölgesindeki görevliler...
Kırkpınar'a akın etmişlerdi...

Peki!
O gün...
Başka hangi pehlivanlar gelmişti Kırkpınar'a?
Yukarda adını sıraladıklarımızın dışında...
Arnavutoğlu ile Kel Memiş ve...
Karagöz de gelmişti...

Nihayet...
Cazgırın sesi duyuldu:
"Başa güreşecek olanlar, meydanaaaaa!"
İşte pehlivanlar:
Kara İbo...
Makarnacı...
Kel Memiş...
Kel Hasan...
Hacı Mehmet...
Sarı Mehmet...
Molla Ahmet...
Karagöz Ali...
Yörük Ali...

Ve...
Aliço...
Tümü de dev cüsseli!

Bir çekiliş yapıldı ve Aliço'ya Makarnacı düşecekti!..
Cazgır seslendi:
"Duyduk duymadık demeyiiin!.. Güreş, Pomak usulüdür ve kıran kı-ranaaa!.."

Allah Allaaah, İllalaaah!
BOĞMA, YAPMA, AYIPTIR!..

Cazgır, usulden olduğu üzere...
Duaya başladı:
"Allah Allah illalaaah!..
Peygamberimiz Hazreti Muhammeet!..
Pirimiz üstadımız Hazreti Hamzaaa!
Döndük Kible'ye, durduk divanaaaa!
Rahmetleri bize varaaa!
Şer ırak olaaa!
Hayırlar olaaa!
Pehlivan erlere kuvvet ve niyaz olaaa!
El Faatiha!"

Bu dua sonrasında pehlivanlar...
Fatihalar okuyup meydana koştu...
Ve Cazgır...
Şöyle bir seslenişte bulundu Kel Aliço için:
"Bunaaa Kel Aliço derlerrr!
Yeni geldi meydanaaaa!
Çaprazından, kündesinden sakınmayanın vurur sırtını yereee!"

Aliço...
Kırkpınar meydanındaydı artık ve...
İkide bir, naralar atmaktaydı:
"Hayda beee!"

İlk güreşini Kel Memiş ile yaptı Aliço...
Sıkı bir rakipti Kel Memiş...
Ve sonlara doğru...

Memiş'in hali acınacak duruma gelecekti ve...
 Aliço'nun gaddarlığı tutuverdi...
 Boğacaktı Memiş'i...
 İzleyenler haykırdı:
"Boğma! Yapma! Ayıptır, günahtır!"
 Sonunda rakibini altına aldı Kel Aliço ve onu sarmaladı!
 Ve...
 Kündeye geçti!
 Kündeyi doldurur doldurmaz...
 Kara Memiş'i, dağıtıp askıya aldı...
 Memiş...
 Kündeyi sıyırmak...
 Topuk kesmek için çabaladı durdu...
 Ama nafi!e!
 Aliço...
 Koca Memiş'i...
 Künde ile aşırarak...
 Sırtüstü yere düşürdü!..

**Aliço ve Makarnacı arasında bir kavga yaşandı...
 MAKARNACI'NIN AĞZINDAN KAN GELDİ...**

Koca Memiş'le yapılan güreş sonrasında...
 Gaddar Aliço...
 Makarnacı ile güreşecektir...
 Aliço...
 Bu güreşte "boyunduruk" maharetini gösterdi...
 O...
 Boyundurukta öldüresiye ve müthişti!
 İşte!
 Bu güreş oyununu kullandığında Kel Aliço...
 Makarnacı'nın gözleri dışarı fırlamış...
 Yüzü mosmor olmuş, ağzından köpükler gelmişti...
 Bu durumda Makarnacı...
 Aliço'nun uzun süredir tuttuğu paçasını bırakacaktı, ama...
 Neye yarar!
 İyi bir ders verecekti Aliço ve...
 Beş buçuk saat süren güreş sonrasında...
 Onu bıraktı!

İki tarafına sallanmaktaydı artık, Makarnacı...

Aslında...
 İki pehlivan da, birbirlerini, bu süre içinde...
 Tırpanlar...
 Kurt kapanları...
 Boyunduruk ile ezip durdu...

Ve işte yine!..
 Bir Aliço boyunduruğu!
 Eyvah!
 Makarnacı'nın...
 Bir de dişi kırıldı bu arada...
 Ağzından, yüzünden kan gelmekteydi...
 Boyunduruktan kurtuluverdi ve...
 Kurtulmasıyla birlikte...
 Bir yumruk attı, Aliço'ya!
 Aliço bu!
 Zaten...
 Kavgacıydı ve...
 Kavga için fırsat arar dururdu...
 Yumruğu yiyince...
 Başladı yumruklamaya Makarnacı'yı!
 Pata küte!
 Ve...
 İşte zaptiyeler...
 Zaten akşam olmuştu...
 Güreş bitirildi...
 Eğer...
 Kavga olmasaydı, bu güreş berabere bitmiş olacaktı; ama hayır!
 Sonuçsuz kaldı...

**İşte Adalı... Osilah taşımaktaydı!
 ADALI HALİL, ALİÇO GÜREŞLERİ...**

Celal Davut Arıbal...
 Tam 26 yıl başpehlivanlık yapan (bazı kitaplar bu sayıyı 27 olarak yazarlar)
 Kel Aliço ile Adalı'nın üç kere güreştiğini yazar...
 Bilindiği ve daha önce de belirttiğimiz gibi, Adalı...
 Aliço'nun çırağıdır ve o da, on sekiz yıl başpehlivanlık yapmıştır...

(Söz konusu güreşlerin ikisi Kırkpınar'da; biri de Gelibolu'da gerçekleşmiştir... Bazı ilgililere göre ise Gelibolu'da güreş olmamıştır...)

Aliço ile Adalı'nın, bu uzun yılları kapsayan başpehlivanlıkları konusunda Ali Gümüş...

Farklı bir özelliğini vurgular...

O'na göre...

Bu kadar uzun seneler, başpehlivanlığı götürən Aliço...

Bunu, biraz da, kabadayılığına borçludur...

Aliço'nun, ayrıca, ünlü bir kabadayı olduğunu...

Başkalarından da duyarız!..

Adalı ise söylenenlere göre...

Yanında silah taşımakta ve...

Genellikle...

Güreşlerinde yanında getirdiği...

Kırk elli kadar (bazen 100-150) Edirneli, hemen her güreşte olay çıkarmaktadır...

Aliço'dan sonra Adalı'nın da...

Bu kadar uzun biçimde başpehlivanlığı götürmesini...

Yine, Ali Gümüş...

Aliço'dan öğrendiklerine bağlamaktadır...

Yani "kabadayılıkla" der.

Arıbal da, Kel Aliço ile Adalı'nın, üç güreşten ikisini Kırkpınar'da...

Diğerini de, Gelibolu'da yaptığını belirtmektedir...

Kırkpınar'daki güreşlerde berabere kalmışlardır, ama Aliço, Adalı'yı Gelibolu'da yenmiştir; hem de ne yenmek!

Bu güreş aslında "ibretliktir"!

Hele, Aliço'nun eşi bu güreşte, derslerle dolu bir tavır koymuştur ki; of of!.....

Adalı Halil'le Aliço'nun güreşlerinden biri...
Bu usta ve çıraklar, üç kez güreş tutmuşlardı...
Resimde Aliço, Adalı'nın çene altına girmiş; Adalı ise belden sarmıştır...

Aliço fakirdir...

Malkara'nın köylerinde koruculuk yapmaktadır! ADALI, USTASI KEL ALİÇO'NUN PEŞİNE DÜŞER...

Adalı, ustasıyla Kırkpınar'da yaptığı güreşlerde yenilememiştir ya!..

İki kez de berabere kalmışlar ya!..

Adalı'ya dert olmuştur bu durum...

Aliço ile güreşlerini ayıramadığını söyler, dertlenir dururmuş!..

Aliço ise, ihtiyarlamış, fakir düşmüştür...

Malkara'da köy bekçiliği yapmaktadır...

Biricik oğlu ölmüştür ve...

Yaşlı karısıyla, yalnız yaşamaktadırlar...

Bir kara öküzü, bir de eşiği vardır...

Çiftçiliğini, bunlarla yapıyordur!..

Fakirlik yüzünden, çok günlerini...

Bulgur haşlamasıyla geçiriyordur.

Aliço bitkindir!

Bir keçiye dönmüştür Gaddar Aliço...

Zayıflamıştır...

O'nu uzaktan soruşturan Adalı, bu haberleri aldıkça, hesaplara girer...

Adalı, Malkara'ya kadar gidip Aliço'ya;

'Gel seninle şu güreşimizi ayırt edelim be usta' dedi...

Aliço'yu çağırmışlardı köy kahvesindekiler ve aylardan Şubat'tı...

Ancak...

Bu değerlendirmeyi yapan yazar, kaynak göstermemiştir...

Güreş ayırmanın tam zamanıdır O'na göre ve...
 Kel Aliço, bu haliyle iflah etmez, bir şey yapamaz nasılsa!
 Tam da zamanıdır ama nasıl teklif edecektir Adalı, ustasına güreşi?..
 Düşünür, düşünür..
 Malkara'ya gider sonunda!
 Şimdi Celal Davut Arıbal'ı dinlemeliyiz:
 "Adalı, Aliço'yu görmek için Malkara'ya kadar gitti. Gerçekten Aliço, söylenenden daha bitkindi. Ama Adalı O'nun ne anut bir adam olduğunu bildiği için, teklifini reddetmeyeceğinden de kuşku duymamaya başladı.

-Nasılsın be usta?

İyi görüyorum seni!

-İyiym ben Adalı! Ben de seni iyi görüyorum!

-Neye geldim ben usta, biliyor musun?

-Nasıl bilirim be Adalı?

-Bir ay sonra Gelibolu'da güreş var. Ayırt edelim senle şu güreşimizi artık!

-Olur be Adalı. Yarım kalmasın, ayırt edelim!

-Bir ay sonra Gelibolu'da...

-Olur Adalı, bir ay sonra Gelibolu'da..."

(Bazı yazarlara göre bu güreş önerisi, Aliço'dan gelmiş görünür...)

Aliço'nun karısı dedi ki: "KESELİM KARA ÖKÜZÜ BESLENİRSİN!"

"Adalı kurnaz tilkiyi kapana sıkıştırmıştı.

Bu kez Aliço belki beş dakika bile dayanamayacaktı.

Adalı mutlu, sevinerek Edirne'ye döndü.

Aliço endişelenmişti.

Nasıl durabilecekti bu Adalı'ya?..

Yenilmek ölmek demektir...

Düşünerek eve, o sefalet yuvası evi-

Gaddar Kel Aliço (1845-1922) Adalı Halil ile Aliço'nun gerçekte, Gelibolu'da böyle bir güreşinin olmadığını yazan Halil Yenice'ye göre: "Kel Aliço, en son Çardak güreşinde Adalı ile Güreşmek istemiş; ancak buradaki eşraf, böyle bir güreşin yakışık almayacağından bahisle, güreşi engellemişlerdi..."

ne döndü...

Karısı korkarak sordu:

-Ne oldu ağa, ne düşünür durursun?

-Sorma be karı!.. Bugün Adalı geldi: beni güreşe davet etti...

'Ayırt edelim güreşimizi artık' dedi...

-Sen ne dedin ağa?

-Peki dedim ama... Bir tazıya döndüm be karı, Nasıl güreşeceğim bu domuzla?..

-Kes kara öküzü, ye etini, yap idmanını, git güreşe...

Öküzün yerine ben kendimi koşarım!"

Bir ay önce tazıya benzeyen Aliço'ya ne olmuştu? ALİÇO SORDU: "ADALI GELDİ Mİ?"

"Adalı çoktan gelmişti Gelibolu'ya...

Aliço'nun da geldiğini duyunca, koşarak kahveye gitti...

Gaddar Kel Aliço oradaydı.

Adalı, dilini yutacaktı onu gördüğünde...

Aman yarabbi!..

Bir ay önce tazıya benzeyen Kel Aliço ne hale gelmişti...

Yanına doğru yürüdü:

'Hoş geldin uşam' derken, bir taraftan da elini öpüyordu...

Güreş günü gelmiş çatmıştı...

Başa, yirmi beş altınla, bir öküz vardı...

Mutasarrıf ta koç vermişti...

Az değildi bunlar..."

"Cuma namazından sonra, yalnız bir çift güreş vardı...

Aliço ile Adalı hasımlarını yine yine, yalnız ikisi kalmışlardı...

İşte bugün ikisi çarpışacak...

Yirmi beş seneden daha fazla bir zamandır sürüp giden bu güreş artık ayırt edilecekti..."

Adalı'nın kavga çıkarmak âdeti, Aliço'nun inat ve gaddarlığı memleketin her yanına yayılmış olduğundan...

Jandarma tedbir almak zorunluluğu duymuştu...

İki kahraman orta yere geldikleri zaman...

Aliço'nun neşeli...

Adalı'nın durgun olduğu gözleniyordu...

Adalı ümitsizdi...

Ve güreş birden olanca
hızıyla başladı...
İlk hamleler Adalı'dan
geldi..."

"Aliço, mütebessimdi...
Belki Kırkpınar'daki ilk
karşılaşmaları gözünün
önünden geçiyor; sonra bel-
ki de, Adalı Halil'in küstah-
lığını düşünüyordu...

Onu en zayıf anında
yakalamış olması Aliço'yu
üz müştü ve kırmıştı...

Koca kahraman bir yan-
dan bunları düşünüyor, bir
yandan da Adalı'nın açıkla-
rını yakalamaya çalışıyor-
du...

Gaddar Aliço birden
kuvvetli bir elense çekerken,
bir de nara attı:

'Heeyt be!'

Ve bir tırpan, Adalı'yı
sendeletti...

Aliço için bir fırsattı bu.

Bu sendeleme esnasında
kolunu da kaptı...

Derken...

Arkadan belini kavradı!

Bir köstekle yere yıktı, çullandı ve bir yıldırım künde ile koca Adalı'yı
sırt üstü yere serdi!..

Yüz elli kilo ağırlığında, bir doksan iki santim boyundaki Adalı yerdeydi...

Yenilmişti...

Sessizce kalktı, ustasının elinden öptü...

Ustası da onu alnından..."

Kim ne derse desin!

Kel Aliço ile Adalı arasında Gelibolu'da yaşanan bu güreş, hala ko-
nuşulur...

*Aliço, Adalı'yı belinden kavradı ve
bir köstekle yere yıktı...
Güreş süresi içinde, müthiş bir Aliço tırpanı da
gelecekti...
Ve bir yıldırım kündesi...
Adalı yenilecekti...*

Zor günler geçirdi... KEL ALİÇO... YAŞLILIK... ÖLÜM VE... İPSALA-ALİÇOPEHLİVAN KÖYÜ...

Aliço'nun yaşlılık yılları mı?
Çok zor bir dönemdi onun
için...

Yoksul düştü...

Gözleri görmez oldu...

Neden?

Şimdilerde, adeta bir çocuk
oyuncağı sayılan...

Katarakt denilen hastalık yü-
zünden!..

Kendisine yeğeninın yardımcı
olduğu bilinir...

*İpsala Aliçopehlivan köyünde her yıl
düzenlenen Aliçopehlivan'ı Anma
Yağlı Güreşleri'nin afişi... (yanda)
Aliço'nun, adını taşıyan Aliçopehli-
van köyündeki mezarı... (altta)*

Vefat yılı mı?
 Bazı yazılar 1913...
 Bazıları 1922 olarak, gösterse de...
 Onun Osmanlıca nüfus kayıt belgesindeki ölüm tarihi, Rumi 1335...
 Bu tarihin miladi karşılığı ise, 1919'dur ve...
 Aliço'nun ölüm tarihi bu kabul edilir...
 Artık yine kabul edilir ve bilinir ki!
 Aliço...
 93 Harbi muhacirlerinin daha önce gelip yerleşmiş olduğu...
 İpsala Koyunyeri köyüne gelmiş...
 Ve bu köyde ölmüştür...
 Mezarının bulunduğu yerde...
 Şimdi bir ilkokul binası bulunmaktadır...
 Aliçopehlivan Okulu...
 Zaten şimdi...
 Köyün adı da Koyunyeri değil...
 Aliçopehlivan köyüdür...
 Köyde bir heykeli vardır...
 Ve...
 Her yıl, bu köyde...
 Aliço Pehlivanı Anma ve Yağlıgüreşler Festivali düzenlenir...

Hergeleci'nin bilinmeyen yönü devreye girince... HERGELECİ, ADALI HALİL'İ YENİYOR!

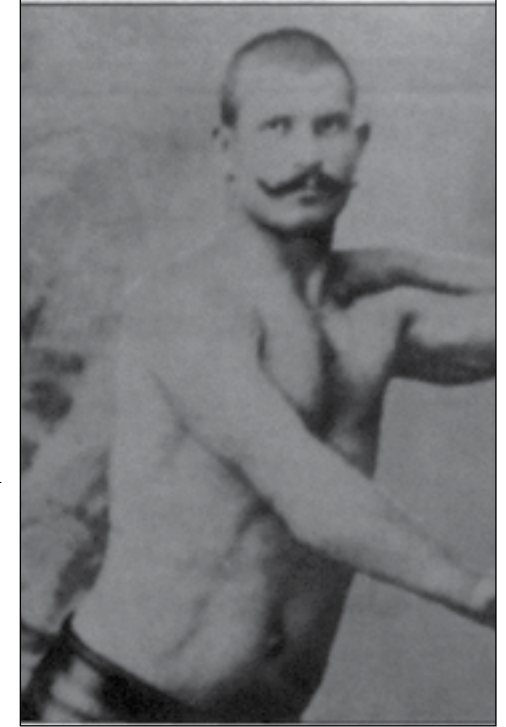
Zamanın en iddialı güreşi, Edirne'ye yakın bir yerde yapılmaktadır...
 Adalı ile yapılan bu güreşte, tekniği çok kuvvetli olan Hergeleci...
 Daha ilk hamlede ve denemelerde anlamıştır ki!
 Adalı gibi, kendinden daha boy lu, daha cüsseli ve...
 Daha kuvvetli bir rakibi, ayaktan yenmesine imkân yoktur!
 Bu durumda o, güreş sistemini, üstten alta nakleder...
 Kendisi mi mahsus alta yatmıştır?
 Adalı mı onu kuvvet üstünlüğü ile alta almıştır?
 Mesele bunda değildir!
 Asıl mesele...
 Üstteki Adalı'nın, alttaki Hergeleci'ye vurduğu...
 O müthiş, sarmalı küdededir!
 Adalı, o kadar iri ve sarma künde, o kadar heybetlidir ki!

Hergeleci, altta, hiç görünmeyecek kadar, kaybolmuştur!
 Artık herkes...
 Ümidini kesmiş durumdadır...
 Ve...
 İzleyenlere göre, güreşin bittiği, besbellidir!
 Hatta...
 Seyircilerden pek çoğu...
 Gitmeye bile hazırlanmaktadır...
 Çünkü Adalı'nın...
 Bu tarzdaki sarma kundesinden kurtulmanın...
 Hiçbir çaresi olmadığını...
 Pehlivanlıktan anlayanların hepsi itiraf edip durmaktadır...
 Seyircilerden bazıları, kafiyeli bir tempo tutturarak...
 Hep bir ağızdan, meydanı çınlattırmaktadır:
**"Güreş bitti, güreş bitti.
 Hergeleci, güme gitti!"**

Fakat ne o?
 Birdenbire bir mucize...
 Meğer, Hergeleci'nin...
 Yalnızca kendi tarafından bilinen...
 Yani, kendi icadı bir oyun varmış!

Hergeleci'nin güreş oyunu... NEYDİ?

Evet!
 Hergeleci'nin hangi güreş oyunuydu, Adalı'yı yendiren?
 İsmail Habib Sevük'ün kitabında, çok sık adından bahsettiği ve...
 Güreş bilgisi nedeniyle saygı duyduğu İrfan Derginle'nin belirtmiş olduğu...
 Türk güreşlerindeki doksan dört güreş oyunundan...
 Hangisiydi Hergeleci'nin, güreş oyunu?

*Hergeleci İbrahim
 Islopat Köyü Razgrad, 1849-İzmit, 1915
 (Foto: Tayyip Yılmaz'dan)*

Her oyunun panzehiri durumunda...
 Bir başka “karşı oyunun” da bulunduğu varsayıldığında...
 Acaba...
 Hergelecî’nin, bu anlamda bilinmeyen bir karşı oyunu muydu bu?
 Koca Adalı’nın, kendisinden çok daha küçük olan Hergelecî’ye yenil-
 mesine sebep oyun neydi?
 O “güreş oyunu” ne miydi?
 Yankılıç!

Neden Hergelecî? A BE AĞALAR!..GÜREŞ FALAN YOK MU?

İstanbul mu?
 Doğduğu günden beri o da bilir, duyar ve hasret çekerdi bu şehre!
 Oralarda...
 Razgrad’da...
 Gözlerini 1862 de açtığı, Ezerce köyünde...
 Kim hasret çekmezdi ki!
 Taaa...
 1453 yılından beri, Osmanlı’ya...
 Payitahtlık yapmakta olan bu kocaman şehre...

Oralarda, köyünde yani...
 At bekçiliği yapar...
 Bir yandan da...
 Yine oralarda hep olduğu gibi...
 Düğün güreşlerine giderdi, ekmek parası için...
 O yörede hep böyleydi yaşam ve herkes güreşirdi...
 Babası belki değildi ama...
 Dedesi, çevrede ünlü bir pehlivandı; Mehmet Ali pehlivan!

Asıl işi mi?
 At terbiyeciliği idi işi...
 At bakım işiyle uğraştığından...
 Ve hele...
 Terbiye görmemiş atları, terbiye etme işinde bulunduğundan...
 Hergelecî derlerdi ona da...
 Hergele lafı...
 Binme durumunda olmayan...

Yani, terbiye edilmemiş atlara denilirdi, Rumeli’de...
 Hala kullanılır Edirne tarafında...

Aklı fikri İstanbul’daydı Hergelecî’nin...
 Hele!
 Oralarda ,ünlü güreş yetiştiricisi olarak bilinen...
 Torlaklı Deli Hafız’a çırak olduktan sonra...
 Ünlence...
 Ve hele...
 Şumnu, Silistre, Hazergrad’ta adı bilinmeye başladığında...
 Ve...
 1890 yılına gelindiğinde...
 Ver elini İstanbul!

İstanbul’da...
 Sorarak...
 Beşiktaş’ta, pehlivanlar kahvesindedir artık...
 Buralara ulaştığında, büsbütün parasızdır Hergelecî İbrahim ki...
 Kahvedekilere seslenir:
 “Ağalar! Güreş yeri aramaktayım... Var mı bilen?”
 Avurtları çökmüş bu zayıf gençtedir bütün gözler...
 Ve...
 Kahvedekilerin soruları gelir peşpeşe...
 Nihayet biri ona...
 O yıllarda...
 Güreş sevgisi ile de bilinen Sait Halim Paşa’nın...
 Emirgan’daki konağını tarifler...

Saatlerce yürüdü Hergelecî İbrahim...
 Yürüdü, yürüdü!
 Nihayet ulaştı, Sait Halim Paşa’nın köşküne...
 Paşa...
 Başka pehlivanlara olduğu gibi...
 Ona da sahip çıktı...
 O günlerde...
 Paşa’nın köşkte tuttuğu bir başka pehlivan daha vardı...
 Kim mi?
 Sait!
 Diğer adıyla Arap Sait!

**Bir atımlık barutu vardı bu çiroz gibi adamın!..
ARAP SAİT... HERGELECİ İBRAHİM'LE GÜREŞİR Mİ?**

Hergelecî'nin, Halim Paşa'ya sığındığı günlerde...
Orda yaşamakta olan, Arap Sait ile güreşmesi, kaçınılmazdı!
İyi de...
Ya Arap Sait?
İsteksizdi doğrusu...
O...
Hergelecîyi bir meczup saymaktaydı...
Ama...
Paşa emredince, mecburen, tutuştu Hergelecî ile güreşe...

Gerçi...
Karşısına çıkarılan bu adamın, olsa olsa...
Bir atımlık barutu vardı!
Zaten çiroz gibi bir şeydi!

Fakat o ne!
O peşrevler neydi öyle!
Nasıl da atik, çevikti bu çiroz!
Halim Paşa, dikkat kesildi...
Etrafındakilerse, başladılar mırıldanmaya:
“Bu pehlivanda iş var...”

Hergelecî...
Açıldıkça açılıyor, çapraza giriyordu!
Ama Sait...
Kollarının arasında kaybolan Hergelecî'yi...
Sırt üstü yere vurmak için...
Sürümeye başladı!
Seyirci durumundaki paşaların önüne kadar, sürümekti niyeti...
Ama...
Hergelecî aniden çökünce!
Sait...
Tepeüstü süzüldü!
Kendini toplayıp, ayağa kalkması fazla sürmedi gerçi...
Ne var ki, o arada...

Hergelecî de, ayağa kalkmıştı...
İzleyiciler artık...
Başka gözlerle bakar olmuşlardı Hergelecî'ye...

Tekrar kapıştı iki pehlivan...
Üçüncü saate geldiklerinde...
Sait pehlivan...
Ayakta bir boyunduruk aldı...
Bu boyunduruğa dikkat!
Zira!
“Katır yuları” denilen türdendi bu boyunduruk...

Sait için iki yol kalmıştı:
Ya Hergelecî'yi, bastırarak altına alacaktı...
Ya da...
İki eliyle...
Rakibinin başını, aniden yukarı silkeleyerek...
Aşağıya kaymak ve paçaları kapmak!

Evet!
Aynen öyle yaptı Sait ve...
Paçalara kaydktan sonra, her ikisine birden yapışarak...
Hızlıca biçimde...
Çekince...
Hergelecî...
Yüz üstü kapaklandı!

Bu durum, Sait'e büyük cesaret verdi ve başladı ezmeye...
Ama durun hele!
Bu işten öylesine bir keyif almıştı ki!
Adeta!
Kendisini bekleyen bir büyük tehlikeyi, göremeyecek duruma gelmiş-
ti...
Zaten...
O ana kadar...
Asla bir başka pehlivanın bilmediği...
Duymadığı...
Bir oyun girecekti devreye...
Hangisi mi?
Canım, bu oyundan söz etmiştik ya!

Hergeleci'nin oyunundan...
Veee!
İşte yine aynı oyun!
"Kıç kılçığı" oyunu, devre-
deydi...

Ne mi oldu?
Sait...
Hergeleci'nin üstünden...
Adeta...
Perende atar gibi...
Hooop!
Hergeleci İbrahim'in, önüne
düştü!

Herkeste bir şaşkınlık!
Hergeleci...
Yerinden kalktı ve...
Paşa'ya doğru yürüyerek...
Bir galibiyet temennası çek-
ti!

Ya Sait?
O...
Sessizce ayrılacaktı, mey-
dandan...

Sonraki günlerde...
Bursa'ya gitti ve orda Ethem Paşa'ya kapılandı...
Sait Halim Paşa ise...
Onun, sahayı terk etmesini asla bağışlamadı ve...
Hergeleci...
Saray pehlivanıydı, bundan böyle...

Ama...
Halim Paşa da, Mısırlı bir Arap'tı...
Ve...
Arap Sait'i...
Yeniden sarayına aldı...
Sait mi?
Moral buldu doğrusu!

*Sait, hasmının üzerinden adeta perende atar
gibi aşarak, Hergeleci'nin önüne, sırt üstü
düştü...*

Ve...

*Sait, yenilme sonrasında, sessizce ayrılacaktı
meydandan...*

Arap Sait ile Adalı... Adalı'nın bir huyu vardı ki... HERGELECİ, ÇORLUYA GÖTÜRÜLMÜŞTÜ VE...

Evet...
Hergeleci, Çorlu'ya gidince...
Arap Said...
Biraz da bu yüzden...
Adalı Halil ile güreştirilecekti...
Halim Paşa, böyle olsun istemekteydi!

Sait, biraz durgundu...
Hatta, Halim Paşa'yı bile meraklandırarak kadar...
Ama Adalı...
Coşkulu!

İlk hamleler sertti, doğrusu...
Sanki Adalı...
Paşa'nın gözüne girme peşindeymiş havası da vermekteydi...
Belki de, bu yüzden...
Hücumları öldürücüydü!
Sait, bu hücumlarla sarsılmaktayken...
Adalı...
Ünlü naralarını atmaktaydı peşpeşe!
"Heeeyt be pehlivaaaan!.. Haydi beeee!"

İlk saat geçmek üzereydi ki!
Adalı...
İç tırpanını atıverdi!
Ve hemencecik...
Göğüs çaprazına girdi!

Doğrusu, bu alemde...
Çaprazlarıyla ünlü iki pehlivan vardı; Adalı ve Kara Ahmet!
Arap Sait mi?
O, çabuk toparlandı ve elinin ayasını...
Adalı'nın çenesine dayadı...
Geniş bir nefes alarak...
Kendisini biraz daha geri çekince...
Adalı'nın kolları, çözülüverdi...

Arap Sait
ile Adalı'nın
yaptığı,
Halim Paşa
köşkünde-
ki güreşte,
Sait topuğu
kaptırınca
Adalı galip
geldi...
Topuğu kap-
tırmak bir
gafletti Sait
için...

Sait taraftarları rahatladı...
Ohhh!

Ama...
Zaman geçmekteydi ve...
Saatler ilerledikçe sinirler gerildi...
Adalı...
Sık sık çapraza girmektedir...
Ne varki!
Sait, tümünü geçiştirdi...
Fakat!
Birkaç dakika sonra, kündeğe geçince...
Birden...
Sait'in havalandığı ve...
Sırtüstü gittiği görüldü...
Herhalde aceleden olacak...
Kündeği aşırırken...
Gafil bulunmuş...
Topuğunu kaptırmış...
Ve...
Bu topuk kapma yüzünden, yenilmişti!

Başta Halim Paşa...
Bütün seyirciler, coşarak, sahaya yürüdü!
Adalı mı?

Onun şöyle dediği duyuldu:

“A be ben, her zaman vuruyorum onu yere! Ama bugün kazaya uğradı ki çabuk yenildi!”

Adalı, mutluydu!

O düğüne ünlü pehlivanlar da gelmişti... MİHALİÇLİ ARAP İBRAHİM...

Tam yüz yetmiş kiloydu Arap İbrahim...
Başarılarla dolu bir güreş yaşamından gelmekteydi...
Adalı ile güreştiği ikincisinde ise...
Artık çok yaşlıydı!

Sakal bırakmamıştı...
Ama...
Çok kısa kestirdiği saçları arasında beyazlaşmış olanlar...
Onun, yaşını da işaret edecek denliydi!
Fırtınalı güreş günleri gerilerde kaldığında...
O...
İstanbul Sirkeci'de...
Birkaç yük arabası çalıştırmaya başlamış, geçim derdine düşmüştü...

Boyu uzun mu uzun...
Geniş bir vücut...
Kemikli elleri ile dikkat çekerdi...
Kömür karası bir renk vardı yüzünde ve bu nedenle...
Arap'tan başka bir adı olamazdı...
Zaten bu yüzden...
Ona, Arap İbrahim derlerdi...

Dediğimiz gibi!
Arap İbrahim...
Güreş âleminde çekileli çok olmuştu...
Ama...
Her ne kadar güreşi bırakmış olsa da...
Düğün güreşlerinden uzakta değildi...
Ekmek parası ve eğlencelik yanında, kıramayacağı davetler de olurdu...
O düğüne, gidişi de...
Öylesineydi işte!

Hadi anlatalım!

Beylerbeyi'nde yaşamakta olan Zühtü Paşa'nın bir yakını...

Düğün derdine düşüp, bu düğünde...

Bir de güreş olsun diye düşündüğünde...

Paşadan yardım istemişti!

Onu buldu...

Zühtü Paşa mı?

O...

Bingazi Mutasarraf'ı ve Kumandanı olarak ün yapmış biriydi...

Peki, Zühtü Paşa, kimden yardım isteyebilirdi?

Bu konuların piri de sayılan Suyolcu Mehmet Efendi'den...

Derken...

İşte!

O yılların ünlü pehlivanları, düğün evindeler:

Bursalı Rüstem...

Adalı...

Arap Sait...

Hergeleci...

Kara Ahmet...

Küçük Yusuf...

Veee!

Arap İbrahim!

İki pehlivan, önceki yıllarda da güreşmişti ama... ARAP İBRAHİM, ADALI'YA DÜŞMÜŞTÜ!..

Aslında...

Adalı ile Arap İbrahim...

Geçmiş yıllarda da, bir kere...

Güreş tutmuşlardı...

Ve bu güreşte...

Yenişememişlerdi...

İşte bu yüzden...

Güreşlerimizi ayırt edelim demektedirler...

Düğünü fırsat saydılar!

Nihayet...

Güreş sırası, başpehlivanlara geldi...

Dört çift...

Çayırdaydı artık!

Ama biz...

Adalı ile Arap İbrahim'deyiz şimdi!

Eh!

Bilmem ki söze...

İki pehlivan arasındaki, kilo farkıyla mı başlasak!

Evet!

Yaklaşık 30-40 kilo daha ağırdı Arap İbrahim, Adalı'dan...

Ayrıca...

İbrahim daha genişti ve boyu uzunca...

Ama...

Bir fark vardı ki, çok önemliydi...

Yaş farkı!

Evet...

Arap, yaşlıydı Adalı'dan...

Onun...

Usta oluşu veya...

Kilosu, yeter miydi ki!

Bu kocaman farka?

Yetmezdi!

Elbette yetmezdi, çünkü...

Adalı gençti ve atak!

Adalı'nın aşığı... BİR CENDERE İÇİNDEYDİ!..

Neyse!

Güreş başlasın artık...

Ve başladı!

Adalı, atakta...

İbrahim, savunmada...

O, yormak niyetindeydi, Adalı'yı...

Hücumlarını savuşturmayı seçti önce...

Veee!

Öyle bir an geldi ki!

Adalı'nın karışık oyunları, kendi aleyhine dönuverdi...

Neden mi?
 Bu oyunlardan birini denemeye yöneldiğinde Adalı...
 Verdiği açık yüzünden...
 Çapraza düşüverdi!
 İbrahim pehlivan demişler ona...
 Çaprazı kavradı ve sürümeğe başladı...
 İki adım sürüdü ki!
 Çengel geldi arkadan...
 Adalı...
 Yüz üstü attı kendini ve...
 İbrahim bu defa çullandı!
 Çift sarmayı taktı ve kemaneye geçti...
 Arap İbrahim çift sarmayı taktıktan sonra kemaneye geçince...
 Evet!
 Kemaneye geçince, İbrahim!
 Adalı...
 Pusulasını şaşırmıştı adeta!
 Kafasını sallayarak, etrafa bakındı bir süre...
 Hiç beklemediği bir durumdaydı...
 İbrahim, bu kez...
 Sanki...
 Kemane ile meşgulmuş gibi...
 Sağdan bir kapan taktı...
 Bu arada sarmayı çözmemişti ve...
 Durum, onu memnun etmekteydi, çünkü...
 Bu durumda...
 Adalı'nın belden aşağısı, bir cendere içindeydi...
 Sağ kolunun altından giren, rakibin kolu...
 Enseye yapışmış...
 Sol kol ise, bele sarılmıştı!

**Adalı, Arap İbrahim'in, ağzıyla yüzüne karışık,
 bir yumruk patlattı!
 VE... YANGIN VAAAAR!**

Adalı...
 Arap İbrahim karşısında, sıkıntıya düşmüştü...
 Sıkıntı ne demek!
 Yenilmesi bile an meselesiydi...
 İbrahim ise...

Ömrünün en büyük fırsatını yakalamıştı ki...
 Bir sakız gibi yapışarak Adalı'ya...
 Bu fırsatı...
 Galibiyete dönüştürmenin olası heyecanı içindeydi...
 Kıpırdayıp durmaktaydı, ama...
 Yaptığı başkaca bir şey de yoktu doğrusu!..
 Nefeslenmekteydi yalnızca...

Adalı mı?
 Adalı'nın canı sıkıldıkça sıkıldı!
 Ve...
 Gürlercesine haykırdı:
 "A be usta! Yeter artık! Ya oyun al... Ya da oyun ver!"
 Bu seslenişe hakem yanıt verdi...
 Adalı'yı uyaran...
 Böylesi bir yanıt gelince...
 Zaten patlamak üzere olan Adalı!
 Sağ elini kıpırdatamıyordu ama...
 Sol yumruğunu patlattı!
 İbrahim'in yüzü ile ağzına karışık...
 Eyvah!

Ya İbrahim ne yaptı?
 O da patlattı tokadını Adalı'ya...
 Öyle bir tokat ki!
 Adalı...
 Çılgına döndü, bu şamarı yiyince...
 Veee...
 İşte kavga!
 Ama...
 Adalı, hala...
 İbrahim'in kolları altındaydı, kısıkvırak...
 O...
 Bu durumdan ancak...
 Bir mucize ile kurtulabilirdi...
 Mucize mi dediniz!
 Al sana mucize!

Tam da o anda ne mi oldu?
 Çayırın çevresindeki evlerden bir ses duyuldu:

“Yangın vaaaaar! Yetişiiiin! Yangının!”

Karışıverdi güreş meydanı...

Koşan koşturan, bağırır...

Güreşçiler mi?

Onlar...

Öylece bakakaldılar yangına doğru...

Güreş bitmişti!..

Düğün sahibi...

İkisine de ödülleri verdi...

Doğrusu...

Eğer bu mucize yaşanmamış olsaydı...

Yenilmesi kaçınılmazdı Adalı'nın!

Tam o sırada, uzaktan bir yaylı tıkırtısı işitilir... KURTDERELİ DER Kİ: ADALI GELİYOR İŞTE!

Çayırhisar,
Balıkesir'in, yarım
saat kadar güneydo-
ğu tarafında...

Ve...

Sındırgı yoluna
rastlayan bir köy-
dür...

Bir düğün nede-
niyle...

Güreş tutulacak-
tır, bu köyde...

Kurtdereli de
başpehlivanlık güre-
şindedir ve...

Sıra başpehlivanlara geldiğinde...

Bakarlar ki!

Kurtdereli soyunmaz...

Düğün sahibi sorar:

“Kimi bekliyorsun?”

“Adalı'yı” der, Kurtdereli...

“Ama” derler “Adalı davetli değil ki gelsin!”

Çayırhisar güreşi zamanlarında
Ressam Mehmet Tekdal'ın bir fotoğraftan ototipisi ve
Kurtdereli...

Kurtdereli acı acı güler:

“Çağrılmamış da olsa gelecektir. O, benim peşimi kovalar!”

Beklerler...

Kendinden öylesine emindir ki, Kurtdereli!

Soyunmamakta direnmekte, mırıldanıp durmaktadır:

“A be gelecek o!

Yalnız ister ki; beni yorgun yakalasın...

Onun için, belki geç gelir...”

Oysa...

Halk, farklı yorumlar getirmeye başlamıştır bile...

Aralarındaki değerlendirmelere bakılırsa Kurtdereli, korkmaktadır...

Tam o sırada!

Uzaktan, bir yaylı tıkırtısı işitilir...

Kurtdereli, Katrancı'ya dönmüş ve bir nara atmıştır:

“Te bak şu yaylıya, Adalı geliyor işte!..”

Gelen gerçekten Adalı'dır...

Üç beş dakika geçtiğinde ve...

İkisi yağ kazanının başına vardıktan sonra...

Sabırsızlıkla beklemekte olan halk...

İkisinin de...

Birbirlerine nasıl da hınçlı olduklarını anlayacaktır...

Çünkü onlar, yaygın bir adeti uygulamamakta ve...

Yağlanırken...

Birbirlerine yardım etmemektedirler; oysa!

Türk güreşinde, yağlama yardımı, vazgeçilmez bir gelenektir!..

Onlar ise, adamlarına yağlanmaktadırlar!

Güreş başlamıştır...

Gövdeler denk, kuvvetler denk...

Bir saat, iki saat, üç saat...

Belli ki, nefes dayanışları da denk...

Ve...

İşin içinde öfke de vardır...

Öfke hiddete, hiddet şiddete, şiddet dehşete yürümektedir...

Kurtdereli bir aralık rakibine şöyle der:

“Adalı, burası benim memleketim. Taraflım olanlar çoktur. Kavga çıkabilir...”

Adalı kükremiştir ve cevap verir:

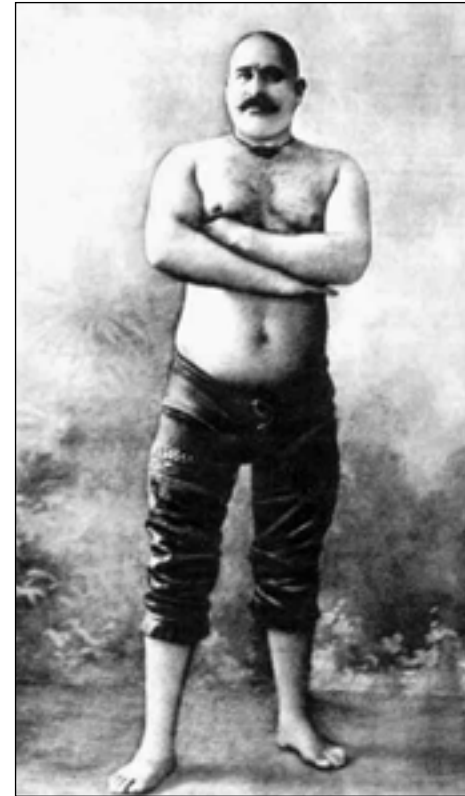
“Mehmet, bırak böyle lafları... Güreşine bak!..”
 Demeye kalmaz!
 Güreş, güreş olmaktan çıkmış, kavga başlamıştır!..
 Araya...
 Eşraf, bastonlarıyla...
 Hakemler, kamçılarla ve...
 Zaptiyeler girecektir...
 Ayırmak müşküldür, arada yaralananlar olur...
 İlan edilir ki; güreş, berabere bitirilmiştir!..
 Evet, berabere bitirilir Adalı-Kurtdere'li güreşi!

Ama kader, ah!..
BU GÜREŞ, İKİ DEVİ (ADALI VE KURTDERE'Lİ'Yİ)
DOST YAPACAKTIR!

Fakat durun!
 Bu kavgalı ve zor güreşten...
 Hayırlı bir sonuç çıkmıştır!
 Ve onlar...
 Dost olurlar!
 Bu dostluk ki...
 Dillere destan türdendir...
 Gittikleri yerde, öncelikle duyururlar ki:
 “Biz, ciddi güreş tutmayız!..”
 Pek çok kişi...
 Eğer...
 Çayırhisar güreşi şiddete dönmesiydi...
 Bu dostluk başlamayacaktı düşüncesinde birleşir...
 Türk güreşinin iki devi...
 Yurt içinde, ciddi güreş tutmayınca...
 Güçlerini...
 Yurt dışında denemeye yönelirler...
 Ayrı ayrı istikametlere, yönelmişlerdir.
 Kurtdere'li; Paris, Londra, Amerika...
 Adalı; Amerika, Berlin, Londra...
 Ama...
 Tüm bu farklı yönere rağmen...
 Adeta...
 Kader onları...
 İngiltere'de karşı karşıya getirecektir...

“Koskoca adamı görmüyor musun?”
ADALI VE KURTDERE'Lİ LONDRA'DA...

Adalı ve Kurtdere'li...
 Yanlarında bir Türk doktoruyla...
 Londra'da, bir caddede yürümektedir...
 Adalı, bir ara ilerler...
 Az ötedeki dükkândan, bir şey almak için...
 Caddeden karşıya geçecektir...
 Tam o sırada...
 İngiliz kadanasının çektiği bir yük arabası çıkagelir...
 Neredeyse çarpacaktır...
 Arabacı, Adalı'nın çekilmesi için ıslık çalmaktadır...
 Adalı duymaz, derken Kurtdere'li bağırır:
 “Halil, araba çiğneyecek, çekil!”

ADALI HALİL
 (Edirne 1871-1926)

KURTDERE'Lİ MEHMET
 (1864 Deliorman-1939 Balıkesir)

Adalı bakar, durum ciddi...
 Bir omuz darbesi atar ata!
 At yerde...
 Kurtdereli arkadan bağırılmaktadır:
 “Koca ayı, ata ne yaptın!” diye...
 Adalı, pürüzsüz bir İngilizceyle arabacıya:
 “Koskoca adamı görmüyor musun be!” der, haykırarak...

Kolları, kol değil; iki direkti adeta... EDİRNE MAARİF MÜDÜRÜ’NÜN KİTABINDA, ADALI HALİL...

Evet...
 Cumhuriyet’in ilanından
 yaklaşık beş ay kadar sonra
 (1924’te) Edirne’ye, Maarif Mü-
 dürü olarak gelen ve...

Sarayıcı’nda Cumhuriyet dö-
 neminin ilk yağlı güreşlerinin
 düzenlenmesini gerçekleştiren
 İsmail Habib Sevük...

Daha sonraki yıllarda yazdı-
 ğı Türk Güreşi adlı kitabında...

Adalı Halil’den de söz eder
 ki!

Yararlanarak, aktaralım:
 “... Artık her güreşi başarı
 ve her başarısı destan olan
 Hergeleci nihayet devrin en
 başpehlivanı Adalı Halil’le
 güreşecektir...”

Rahmetli Adalı’yı, Edirne
 Maarif Müdürü ve Türk Oca-
 ğı Reisi bulunduğum zaman,
 Ocak menfaatine yaptırdığı-
 mız güreşler vesilesi ile tanımıştım...”

Adalı Halil, Desbonnet’in kitabında,
 resim mayo ile Avrupa’da alınmıştır.

“O’na Adalı denmesi Meriç Nehri’nin Edirne yakınında oluşturduğu
 bir adanın köylüsü oluşundandır...”

Rahmetli...

Güreşi çoktan bıraktığı ve o ihtiyarlık zamanlarında...
 Çamura batan buğday arabasını, mandalara söktüremeyince...
 Arabanın arka dingiline yapışıp ‘Oha’ diye yüklenerek...
 Arabayı da, mandaları da, çamurdan çıkarıvermişti!”

“Türk Ocağı güreşinde, altmışlık Adalı...
 Ricamız üzerine, bir gösteriş güreşi yapmayı kabul etti...
 O ihtiyar halinde bile selatin camilerinin büyük sütun gövdelerini an-
 dıran endamına...

Hepimiz şaşa kaldıydık...

Onunla gösteriş güreşine çıkan öteki pehlivan...

İşi bir aralık ciddiye alıp, Adalı’yı tongaya düşürmek sevdasına kapı-
 lınca, ihtiyar dev ‘haydaa!..’ diye korkunç bir nara atarak, karşısındakini
 bir göğüs çaprazı ile öyle yere çarptı ki; adamcağız...

Haftalarca yatağından kalkamamıştı...”

“Avrupa’da, Amerika’da sırtı yere gelmeyen pehlivan...
 Madalya, kupa, asa gibi çeşitli delillerini evinde birer kutsiyet hatırası
 diye saklayan Adalı Halil, bize dedi ki:

‘Bokus mu, mokus mu diyorlar, hani bir yumruk oyunu var!

Ne yazık ki, bizim zamanımızda o yoktu!

Eğer olaydı, şu kollara bakıp, kim yanıma yaklaşabilirdi?’

Bunu söylerken kollarına baktık, doğrudu...

Uzananlar kol değil, iki direkti adeta!”

İsmail Habib Sevük’ten bir Adalı anısı... “KÖPRÜ KURMAYI NASIL?”

Okumakta olduğunuz notları derlediğimiz kitabın sahibi için, (yani
 Edirne’nin Cumhuriyet dönemindeki ikinci Maarif Müdürü ve Sarayıcı’nda
 aynı dönemin ilk güreşlerini düzenleyen İsmail Habib Sevük için) güreş ya-
 zarlarından ve Kırkpınar’ın ısrarlı izleyicilerinden, gazeteci Ali Gümüş, şu
 kısa değerlendirmeyi yapar:

“İsmail Habib Sevük, Türk güreşini efsanelerden kurtaran yazardır.”

Üstelik Sevük, Adalı Halil’i yaşlılık yıllarında da olsa yakından görmüş
 ve onun yakınında bulunmuş bir kişidir. İşte Adalı ile ilgili bir anısı:

“O’nun Amerika’daki güreşleriyle ilgili yegâne belge sayılan bir bü-
 yük Adalı resmini Edirne Musevi Kulübü’nden alarak çerçeveleten dos-
 tum Lütfü, bir gün, Türk Ocağı’nda Adalı’ya sorar, der ki; ‘Pehlivan, sen

alafranga güreşte köprü kurmayı nasıl becerirdin?’

Adalı tatlı tatlı kakhaha atarak şu cevabı verir:

‘Köprü kurmak mı, üzerinden kimi geçirteceksin ki, köprü kuracaksın? Biz işimizi ayakta şöyle bir elleşivermekle bitirirdik.’

**“Yarın sahiden mi güreşeceğiz? Hani biz kardeştik!”
ADALI VE KURTDERELİ LONDRA’DA...**

Londra’da Kurtdereli’nin... Berlin’de Adalı’nın karşısına çıkacak kimse kalmayınca... iki tarafta da işler kesat gittiğinden...

İngiliz - Alman organizatörleri...

İki pehlivanı birleştirip...

Vakti ile Paris’te...

Koca Yusuf’la Hergeleci arasında olduğu gibi...

Bu sefer de İngilizlere, bir Türk güreşi gösterilmesi kararlaştırılır...

Güreş yeri, İngiltere’nin Manchester kentidir...

Güreşler için son gece- dir ve iki pehlivan...

Aynı otelin aynı odasında yatmaktadırlar...

Adalı...

Karyolada bir sağa bir sola...

Oflayıp puflayıp, döner durur...

Kurtdereli sorar:

“Ne o Halil, rahatsız mısın?”

Adalı “hayır” der...

Soldaki Adalı Halil Pehlivan sağdaki Kurtdereli Mehmet Pehlivan

Sıkıntılıdır ve bu kez o sorar:

“Söyle bana Mehmet, yarınki güreşimiz sahici mi olacak?”

Kurtdereli:

“Elbette” der...

“Kefere diyarında aldatmacılık yapacak değiliz ya!..”

Adalı usulca:

“Hani, biz kardeş gibiyiz, dostuz da onun için dedim...”

Kurtdereli:

“Kardeşlik başka, elin adamlarına verdiğimiz söz başka.”

Adalı: “Peki öyleyse canla başla güreş tutacağız” diyerek bahsi kapar.

Oysa Balıkesir’in Çayırhisarı’ndaki güreşten sonra hiç kapışmamışlardır.

Kardeş olmuşlardır...

Dost olmuşlardır...

Şimdi elin gâvurunda, İngiltere’de, Manchester’de, karşı karşıyadırlar.

Alana çıkarlar...

Yer yerinden oynamaktadır.

Alkışlar, haykırmalar...

Tanrı’nın överek yarattığı iki harika.

Güreş “şakrak, şakrak” başlar, peşrev, nara elense...

Tırpan, kazkanadı, yılan sarması; kurt kapanı, üstten alta, alttan üste...

Devlerin zemberekleşmesi...

Güreş çetinleşiyor!

Çetinlik azışıyor, azış kabarıyor...

Yara bere, neredeyse bir kaza olacak!

Ve hakem heyeti ilan eder ki:

Güreş, berabere!

Bu güreşten sonra oralarda Türkleri hiç yalnız bırakmayan Doktor Behçet Vehbi Bey, Adalı’ya:

“Berabere kalmanız iyi oldu” der.

Adalı, birdenbire gözlerinden yaşlar boşanarak:

“Ne beraberliği Doktor, nerenin beraberliği” der...

“Kurtdereli birkaç kere sırtımı yere getirebileceği halde beni mahsus yenmedi.”

Göğsüne bir yumruk indirir...

Ağlamaktadır:

“Ah, bu türlü berabere kalmak yenilmekten daha acı, yenilmekten kat kat acı...”

Adalı'nın yaşamından notlar...

CELAL DAVUT ARIBALİLE ADALI'YA DEVAM...

Spor yazarları camiasının en popüler isimlerinden olan ve...

Son olarak Koca Yusuf adıyla bir kitap yayınlayan...

Gazeteci Ali Gümüş...

Tefrika yazarları arasında...

Celal Davut Arıbal'ı önemli bir isim olarak verir...

Aslında Arıbal...

Kırkpınar ve yağlı güreşler üstüne yazısı olan pek çok kişi tarafından...

Yeri doldurulamaz bir isim olarak kabul edilir...

Celal Davut Arıbal...

Adalı'yı, çok yakından tanımış bir güreş hakemidir de, ayrıca...

Bu nedenle...

Adalı Halil adıyla yazdığı

ve...

Hürriyet yayınlarında çıkan kitabı özel bir önem arz eder...

Kitabın son bölümünde...

Yağlı güreşlerde kullanılan malzemeler ve güreş oyunları da çizgilerle gösterilmiştir...

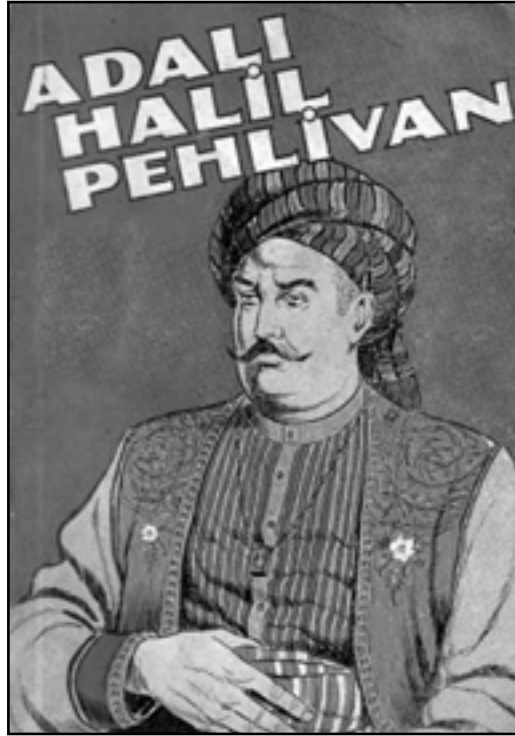
Biz...

Arıbal'ın anlattıklarından yararlanarak aktarmayı deneyeceğiz...

“Edirne nüfus kütüğünde, Adalı Halil'in 1285 yılında, Edirne'nin Ada Nahiyesi'ne bağlı Kilise (Doğum yeri olarak gösterilen yerin Kilise olması, Kiliseli olduğunu yazanlar vardır ve buna göre şimdiki adı Klissodur.) Köyü'nde doğduğu kayıtlıdır.

1285 Hicri tarihi, 1870-71 Miladi yıllarına rastlar... (Doğum tarihi olarak 1866 ve 1862 verilen tarihlerdendir...

Ancak, genel olarak Atıf Kahraman'ın verdiği 1866, en çok kabul görendir...)

Adalı'nın eccadı...

Kendilerinin de tam olarak bilemedikleri bir tarihte...

Deliorman'dan, anavatana hicret etmişlerdir...

Deliorman, geniş bir mıntıkadır ve...

Bugün Romanya'da bulunan Silistre'den başlayarak...

Dobruca'yı içine alır ve...

Bulgaristan'a geçerek, Filibe'ye doğru uzanır...

Adalı, çok defa taşkınlıklar yapmaktan geri kalmazdı!..

Edirne ve Edirneliler, Halil ile iftihar ettikleri için...

Onu çok sever ve taşkınlıklarını hoş görürlerdi...

1870 yılı Adalı'nın doğum yılıdır ama...

Acaba...

Alman Fransız Harbi'nin olanca şiddetiyle devam ettiği bu harp yılları...

Adalı'nın, güreş ve hususi hayatına mı sirayet etmiştir ki...

Rahmetlinin, bütün hayatı çekişmelerle sürüp gitmiştir...

Çok defa düşünürüm:

Adalı'yı bu kadar meşhur eden ve...

O'na Türk güreşinin sembolü unvanını veren sebep...

Herhalde bu cidal hayatının çok dağdağlı geçişidir...

Yine aklıma geldikçe üzülürüm...

Adalı ölüm çağında değildi...

Balkan Harbi faciasının devam ettiği günlerdeydik...

Adalı gibi kalburüstünde kalan vatan evlatları tehlikede idi...

Sefalet ve perişanlık Edirne'yi kavuruyordu...

Böyle bir zamanda Adalı'nın hastalanması elim olmuştu...

Daha müsait bir zaman olsaydı...

Adalı gibi bir pehlivan...

Zatürre gibi bir hastalık nedeniyle...

Azrail'e yenik düşmezdi.

Adalı, Sultan Aziz devrinin sonlarında dünyaya gelmiş...

Abdülhamit devrinde yetişmiştir...

Meşrutiyet devrinde bile güreşmiş olan Adalı'nın spor hayatı...

Pek az pehlivanımıza nasip olan vakalarla dolu zenginliktedir...

Adalı...

Bütün pehlivanlar gibi...

Evvela...

Köy sokaklarında itişip kakışmakla...

Sonra da...

Harman yerlerinde boğuşmakla...

Güreşe başlamış...
Yavaş yavaş...
Köy düğünlerine ulaşmıştır.
Fakat Adalı...
Kategori diye bir şey bilmeden...
Başa kadar yükselmiştir.”

**“Aliço çok severdi beni!”
“TALİH KARŞIMA ALİÇO’YU ÇIKARDI!”**

“A be Celal, te be ulan, güreşe başladığım zaman, hiç yenilmedim be!
Hele harman yerinde; hep yenerdim, bizim çocukları...
Sonra köy düğünlerine gitmeye başladım...
Hani ben öyle; uzun uzun, küçük orta, büyük orta diye bir sınıfta da
güreşmedim...”

Önüme gelenle boğuşuyordum.”

“Bir gün Babaeski’ye gittik...
Başaltı bir pehlivan az daha beni yere vuruyordu...
Zorlu bir pehlivandı bu...
O’nu hakladım; ama emdiğim süt, burnumdan geldi!..”

“Bir gün Kırkpınar güreşlerine gittim...
Bu ilk gidişimdi...
Bir başpehlivanla karşılaşacaktım...
Acaba bu kim olacaktı?..
Bense bu er meydanında imtihan verecektim...
Talih mi, tesadüf mü!
Karşıma meşhur ve maruf Aliço’yu çıkardı...
Onu çok iyi biliyor ve tanıyordum!”
Celal Arıbal, Adalı’ya sordu:
“Daha sonraları sana ustalık ettiğine göre kaç yaş büyüktü senden?”
Tereddüsüzce cevap verdi:
“Benden tam 25 yaş büyüktü!”

Adalı, Aliço’dan her zaman şükranla bahsederdi.
“Rahmet olsun canına be Celal!
Çok severdi beni!
Çıraklığa aldı, her yere götürdü beni...
Bana hem ders veriyordu, hem öğüt...”

**“Adalı! Bu arabayı durdurabilir misin?”
ADALI, EDİRNE KARAAĞAÇ YOLUNDA...**

Cemal Davut Arıbal...
Yanlarında bir binbaşı ve Adalı Halil...
Bir gün...
Karaağaç’tan yürüyerek Edirne’ye gelmektedirler...
Adalı neşelidir...
Gevezeliği tutmuştur...
Gülüyor, güldürüyor, şakalar yapıyordur.
Bir aralık...
Yanlarından, manda koşulu ve buğday yüklü bir araba geçmektedir ki!
Arabacı omuzunda sopası...
İpler elinde, önde gidiyordur...
O arada...
Yanlarındaki Binbaşı, Adalı’ya döner ve:
“Adalı bu arabayı durdurabilir misin?”
Adalı, yürür arabanın arkasından...
Arka tekerleğe yapışır...
Araba durmuştur...
Arabacı önce, bu işe bir anlam veremez...

Mandaları
çeker, bağırır
ama nafi...
Sonunda
arkasına ba-
kar ve duru-
mu görünce:
-Bırak
gideyim be
Halil Ağam,
geç kalaca-
ğım der.

Arabacı “Bırak gideyim be Halil Ağam, geç kalacağım” deyince...

Adalı gü-
lerek bırakır...

İki mandanın çektiği arabayı.

Bu bir şakadır ve zaten...
Arabacı da anlamıştır pehlivanın şakasını...

“Yirmi senede kazandığımı bu çocuk yirmi dakikada aldı!” ADALI İLE GÜREŞ KARDEŞİYDİ KURTDERELİ MEHMET...

Bilirsiniz...
Adalı'yı çok seviyor olmasına karşın...
Üstelik...
Onu kitaplaştırmış olan...
Celal Davut Arıbal:
“Adalı hoppa... Civelekti... Ama...
Kurtdereli...Ciddi ve vakur” der...

O sözü...
Hani şu “yirmi yılda kazan-
dığımı, o, yirmi dakikada
elimden aldı” sözünü...

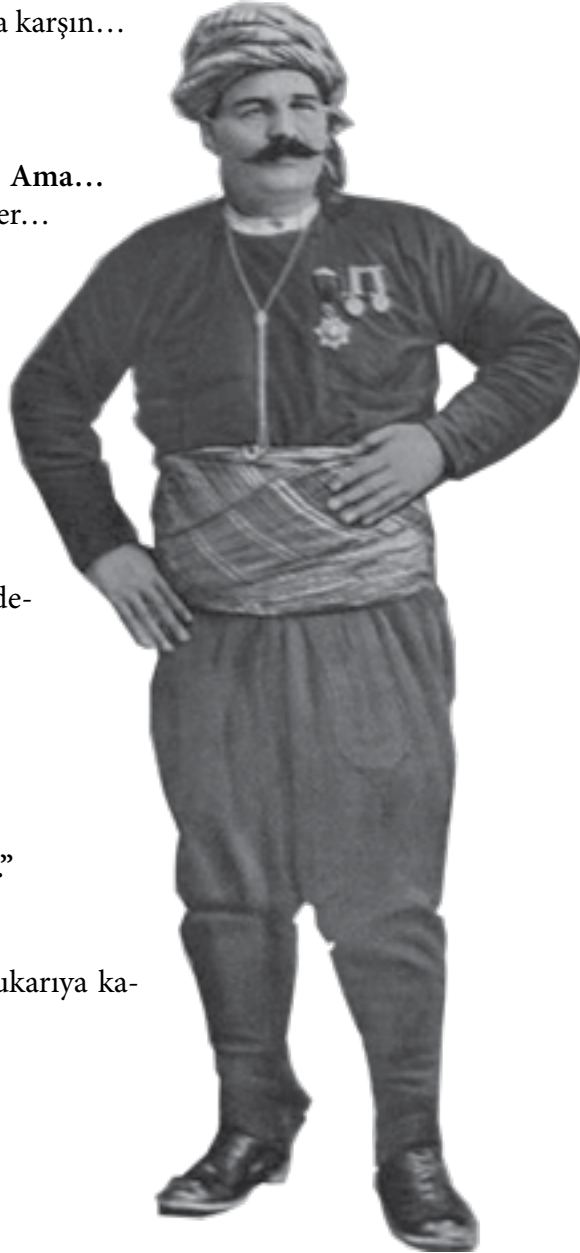
Adalı için söylemişti...
Kim?
Kurtdereli!

Peki...
Koca Yusuf ne demişti Kurtde-
reli için...
Çardak güreşlerinde?
“Be eyyy!..
Ezdirmeyin bu kızanı bana!
O...
İlerde...
Büyük bir pehlivan olacak!..”

Şimdi size bir soru:
Pehlivanlığın en aşağıdan yukarıya ka-
demeleri nelerdir?

Önce Deste!
Sonra, Küçük Orta!
Daha sonra, Büyük Orta!
Ve...
Başaltı!
İşte, Kurtdereli...

Bu kademeleri yaşayarak yüksel-
miş olan...

Kurtdereli Mehmet Pehlivan

Nadir pehlivanlarımızdandır!

Kurtdereli de Deliormanlı'dır ve
o...

Tırnova'ya bağlı...

Selvi kasabasının Kurtdere kö-
yünde doğduğu için, bu adla anıl-
mıştır...

Doğum yılı mı?

Bu konuda...

Pek çok kere görüldüğü gibi...

Kurtdereli'nin de doğum tari-
hinde tartışmalar yaşanmıştır...

Ama...

1872,genel olarak en doğru ka-
bul edilenidir...

İyi de...

Türkiye'ye ne zaman gelmiştir?

Ailesiyle beraber, 93 Harbi
dediğimiz 1877-78 Harbi döne-
minde...

Göçmen olarak gelmişlerdir ve
Balıkesir'de yerleştikleri o köye...

Yine Kurtdere köyü adı veril-
miştir...

Önce ağabeyi ile güreştiler...

Ya sen, ya ben güreşiydi bu...

Zira...

İkisi de güreşince...

Ev işleri aksamaktaydı...

Mehmet yendi!

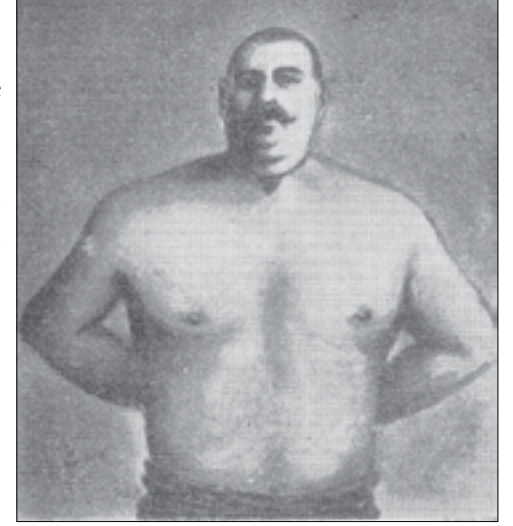
Babası mı?

Kurtdereli'nin babası...

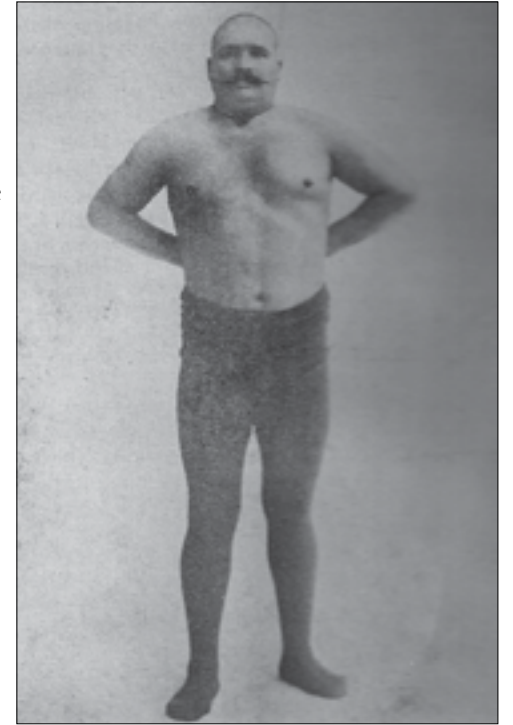
Asla taraftar değildi, uzun boy-
lu güreş gezilerine çıkmasına...

Bunun sıkıntısını çekmedi değil
Mehmet...

Ancak...

Ressam Mehmet Tekdal, Kurtdereli'yi bu
çizgisi ile anlatmıştı...

Dr.Behçet Vehbi Bey'in, Kahire'den uçakla
gönderdiği fotoğraf..
(Resim onun koşuculuğundaki sırrını da
apaçık göstermektedir.)

İzin çıktıktan sonra, güreşerek, gezdi durdu...
Bir kara sevdıydı onun için güreş...

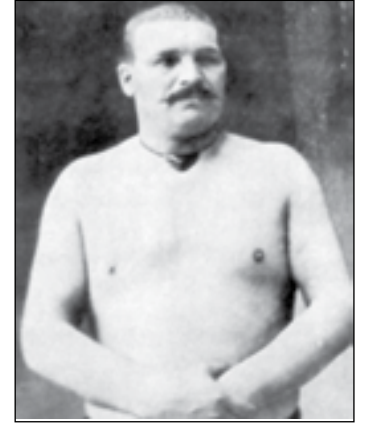
Sen ne yaptın Kurtdereli!..
KATRANCİ MEHMET'E, MEYDAN OKUYUNCA...

Kurtdereli öyle bir noktada görmeye başladı ki, kendini...
Artık...
Gözü...
Bir Abdülaziz pehlivanı da olan, Katrancı'daydı...
Nihayet...
Muradına erdi ve...
1892 baharında...
Balıkesir'in Kepekler köyündeki o büyük güreşte...
Katrancı'ya meydan okudu...
Okudu okumasına ama...
Binlerce kez pişman olacaktı!
Çünkü...
Katrancı...
Onun bu meydan okumasına da öfkelenmiş ve...
Onu ezdikçe ezmişti...
Ağzından burnundan kan gelmiş...
Aylarca yatağa bağlanmıştı Kurtdereli!

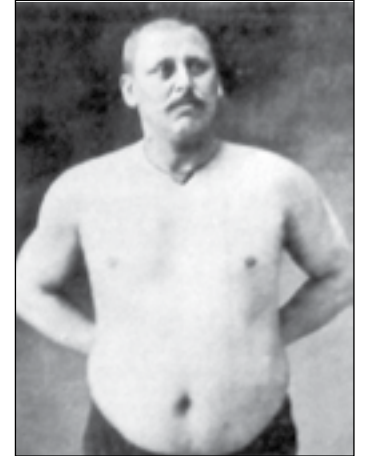

Kurtdereli, kışpetini Kâbe'ye gönderikten sonra, ermeydanlarında şeref hakemliği de yapmıştı... Fotoğrafta onu böyle bir görevdeyken görüyoruz...

Bu olayla birlikte...
Çok hırslanmıştı Kurtdereli!
Hep Katrancı'yı kolladı...
Bazı yazarlar...
Kurtdereli ile Katrancı'nın...
İkinci kez ve Kurtdereli'nin galibiyetiyle bi-
ten güreş konusunda...
İ. Habib Sevük'ten farklı düşünür...
Örneğin...
Atıf Kahraman...
Gerek Kurtdereli'nin anılarında...
Gerekse Sevük'ün yazdıklarında, çelişkiye
düşüğünü belirtenlerdendir ve...
Ona göre...
Kurtdereli ile Katrancı Mehmet arasında
yaşanan intikam güreşi...
1894 yılında...
Balıkesir havalisinde...
Bir düğünde gerçekleşir...
Tam olarak nerde mi?
Günümüzde Kuş Cenneti olarak ta bilinen
Manyas'ın; Mürrüvetler köyünde...
Bir amansız güreştir bu, ki!
Katrancı...
Kurtdereli'ye yenilmiştir...

Kurtdereli (üstte) ve Katrancı Mehmet(alta) pehlivanlar...

“Koca Yusuf, yiğit adamdı!”
KURTDERELİ İLE KOCA YUSUF... KOCA YUSUF ONU
“AYAKLARINI YERDEN KESEREK” YENDİ!

Evet Koca Yusuf için...
Yiğit adamdı diyecektir, Kurtdereli...
Onlar, nerde mi kapıştılar?
Gelibolu Mevlevi Şeyhi Mustafa Daniş Efendi'nin...
1894 yılında ve Ağustos ayında düzenlediği...
Dillere destan o güreş şöleninde!

Bütün ünlü pehlivanlar vardı bu güreşte ve Kel Aliço hakem idi...
Buradaki eşleşmede Adalı, Katrancı ile düşerken...

Kurtdere de Koca Yusuf'a düştü...

Kurtdere heyecan doluydu
güreşe başlarken...

Tekten daldı önce; olmadı!

Çapraz girdi; olmadı...

Yusuf...

O uzun kollarıyla savurup
durmaktaydı tümünü...

Aslında, Koca Yusuf...

Bu yakışıklı ve efendi görü-
nüşlü pehlivandan hoşlanmıştı
da...

Bir büyük pehlivan olabilir-
di...

Ama...

Güreşi uzatmak taraftarıy-
dı...

Fakat bu arada...

Daldı ve...

Kurtdere'nin kısıpetine ge-
çirdi, iri parmaklarını...

Kurtdere'yi devirebilirdi
de...

Kurtdere, kaçmayı dene-
di...

Ancak...

Bir caaat sesi duyuldu!

Kısıpeti yırtılmıştı Kurtdere'nin...

Gerçi...

Kısıpet değiştirildi ve güreş yeniden başladı...

Ama...

Yeniden başlayan güreş fazla sürmedi...

Bir süredir, adeta...

Havalara giren Kurtdere'yi...

Kucakladı Koca Yusuf...

"Ayaklarını yerden keserek..."

Yendi...

*Abdi İpekçi'nin fırçasından Kurtdereli Meh-
met Pehlivan...*

*Kalem ustalığıyla bildiğimiz İpekçi'nin res-
samlık yönünü de güçlü bir şekilde yansı-
tan bu yağlı boya tablo, Üstad Abdi İpekçi
koleksiyonunun nadir parçalarından birini
teşkil ediyor.*

Her yıl onun adına güreşler düzenlenir... KURTDERE'NİN SON DÖNEMİ...

Kurtdere...

Balıkesir'de kendi adını taşıyan köyde...

11 Nisan 1939 tarihinde öldü...

Balıkesir'de onun adını taşıyan bir kapalı sa-
lon ve bir meydanda heykeli bulunmaktadır...

Oğlu...

Kurtdere için "sahipsiz bir şampiyondu" ni-
telemesi de yapmıştır...

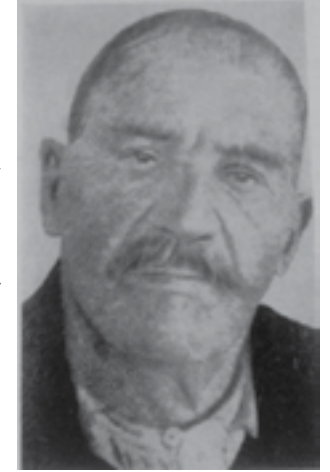
Çünkü...

Kurtdere Mehmet Pehlivan...

Güreş sonrasında...

İnşaatlarda amelelik yapmıştı...

Yirmi lira maaş ile tütün işçiliği de...

*Kurtdere Mehmet
Pehlivan'ın yaşlılık dö-
nemlerinden bir resmi...*

*Kurtdere Mehmet Pehlivan'ın Kurtdere köyündeki anıt mezarı ve bir ölüm yıl-
dönümünde anma töreninde (Fotoğraf: karesi.bel.tr)*

**“Sen medreseye git be!”
ADALI VE ÇOLAK MOLLA MÜMİN...**

Molla Mümin...

Adalı'nın Selanik'te oluşuna çok sevinmişti...

O gün...

Öğleden sonra...

Adalı, birkaç hemşerisi ile kahvenin bahçesine geldi...

Molla'yı gördü ama aldırmadı...

Adalı'ya:

“Bu Molla Mümin'dir...

Dimetoka'da...

Yarıcı Mustafa'yı, iki defa yenmiş, şimdi buraya güreşe gelmiş” denilince...

Adalı birden köpürdü...

Seslendi ve:

“Bizim güreşimizi te bu cenabetin encekleri hepten kepaze ettiler be!..

Buncağızın neresi pehlivan be?..” dedi...

Sonra Molla'ya döndü:

“A be hoca!

Sen medreseye gitse-ne be!...

Köylere git namaz kıldır, karnını doyur be!..

Bu meydanlar bizindir, biz adamı bu meydanlarda aç bırakırız be!..”

Molla'ya küfür savuruyordu Adalı...

İki kaşının ortasından parmak kalınlığında bir damar kabarmıştı Molla Çolak Mümin'in...

Fakat terbiyesini bozup cevap vermedi...

“Adalı, sen tecrübeli bir pehlivansın. Bu kadar ağır laf söylemeye ne hakkın var?” diyenlerden biri de Celal Arıbal'dır...

“Hoşuma gitmedi yobaz be” demiştir yanıt olarak Adalı...

Adalı, Molla'ya: 'Sen medreseye gitsene be!...' diye söylendi.
Resim; Adalı'yı (sağ başta) Çolak Mümin'e (kolları önde bağlı) ah ederken gösteriyor...

**“Bana bak cazgır!”
MOLLA (ÇOLAK) MÜMİN,
İLLE DE ADALI DİYE TUTTURUR...**

Güreş başlayacaktır...

Cazgır, eşleri ayırmaktadır...

Molla, sırasından bir adım ileri çıkar ve:

“Bana bak Cazgır, ben Adalı Halil Pehlivan ile güreş istiyorum!”

Herkes şaşırır...

Alay edenler bile olur, gülüşürler...

Cazgır:

“Yalnız oğlum, bu meydanda biz nice pehlivanların yere serildiğini gördük...

Adalı, Aliç'o'nun çırağıdır, iyi düşündün mü?”

“İşine bak Cazgır usta!

Ben hocayım, dinime bağlıyım...

Nasibim

burada ölmekse, onu da şimdiden kabul ediyorum!”

Cazgır salavatlardı pehlivanları meydana saldı.

Adalı burundan soluyor, Edirne'den gelen hemşerileri “aman verme Adalı” diye haykırıyorlardı.

Peşrevler başladı...

Mümin peşrevlerde dikkat çekiyordu...

Sonra birbirlerinin enselerine yapıştılar...

Adalı, sert ve korkunç bir elense çekti...

Molla iki adım ileri yürüdü...

Özellikle Edirneli seyirciler keyifliyidiler...

Gülenler, kakhaha atanlar...

Adalı çaprazı ile meşhurdur, ama şimdi, çok defa çaprazlarda başarılı

Çolak Molla Mümin, Adalı'yı, aniden çökmek suretiyle, üzerinden aşırarak yenmiştir...
Tıpkı resimde de görüldüğü gibi...
Mümin, adeta, oynamıştır bu güreşte, Adalı ile...

olamamaktadır!..

Yine de üst üste çapraza saldırır ve bu arada...

Güreş başlayalı üç saat olmuştur...

Adalı'nın kocaman göbeği, bir körük gibi kalkıp iniyor, sık sık nefes alıyordur...

Görünüşe göre Adalı, artık kesilmeye başlamıştır!..

Diğer tarafta Molla Mümin adeta Adalı ile oynamakta...

O'na oyunlar vermekte, sonra da verdiği oyunlardan sıyrılmaktadır...

Adalı'nın taraftarları söylenmekte, homurdanmaktadırlar...

Adalı, bir çapraz daha girer ki, sürmeyerek...

Olduğu yerde, bir gıcırta yapmak, Molla'yı çimene sermek istemektedir...

Molla, sükûnetle elinin ayasını Adalı'nın çenesine dayayınca, Adalı da sürmek zorunda kalır...

Adalı, Molla'nın bu manevrasını anlayamaz...

Molla, bu sefer de birden bire çöker...

Adalı, üzerinden düşer ve tepeden aşarak...

Sırtüstü yere yayılırken...

Molla'da çekirge gibi üstüne sıçrar, yayılmayı tamamlar...

Adalı yenilmiştir...

Adalı üzgün, izleyenler şaşkın...

O vakit Sarayıçi, cennet kadar güzeldi... EDİRNE GÜREŞLERİNDE MÜMİN YİNE GALİP...

Edirne eşrafından İbrahim Bey'in kızı kocaya gidiyordu...

Türkiye'nin dört bucağına haberler salınıp pehlivanlar davet edildi...

Güreşler Sarayıçi'nde yapılacaktı ve o vakit Sarayıçi...

Cennet kadar güzeldi...

Edirne, mahşere dönmüştü ve İstanbul'dan bile gelenler vardı...

Aliço da gelmişti!

Diğer tarafta Kavaladan gelenler vardı ve...

Bunların arasında Molla Mümin'in babası da bulunmaktaydı...

Güreş günü geldi çattı...

Cazgır ortaya gelmiş, pehlivanları eşleştirmek için tetkik ediyordu...

Molla, yine sıradan bir adım attı:

"Bana bak Cazgır Ağa" dedi.

"Beni Adalı Pehlivan ile eşlendir!"

Cazgır, Aliço'ya bakma gereği duymuştu, ne yapayım der gibi.

Aliço:

"A be Cazgır, bana ne bakarsın be?..

Hepten de unuttunuz pehlivanlığı...

Kim kimi isterse tutuşur onunla."

Bu güreşte Aliço, başhakem mevkiinde idi ki!

Pehlivanlar yağlanmaya başlamışlardı bile...

Her iki tarafın yandaşları aralarında bahis oynuyorlardı...

Cazgır, duasını yaptı, pehlivanları överek, meydana saldı...

Adalı sinirliydi...

Nasıl olmasın ki!

Memleketi Edirne'de rezil olmakta vardı...

Molla Mümin ise, hayret edilecek kadar sakindi...

Zaten Molla güreşirken, insanın yüzüne bakmaz...

Başını sağa sola çevirir dururdu...

Güreş başlamıştı...

Adalı'nın burnundan kan gelmeye başladı... ADALI YİNE MÜTHİŞ BİR ELEENSE ÇEKTİ...

Adalı...

Tırpan vurmadı ama...

Çapraza girdi...

Molla, derin bir nefes aldı ve bu çaprazı söktü...

O arada Adalı...

Paçaları kapmayı başarmıştı ve izleyenler, bu durumda...

Adalı'dan umutlanıvermişlerdi...

Adalı bu işi tamamlayabilir, güreşi bitirir düşüncesine kapıldıkları bir anda...

Molla, yıldırım hızıyla boyunduruğu vurarak...

Tehlikeyi atlattı.

Şimdi yerde müthiş bir mücadele başlamıştı...

Adalı olanca gücüyle paçaları çekerken...

Molla Mümin de...

Olanca gücüyle boyunduruğu büküyordu...

Adalı için iş o noktaya geldi ki!

Nefes alamıyor ve yavaş yavaş kendini kaybeder gibi oluyordu...

Düşünme kabiliyeti azalmış olduğu için...

Paçaları bırakmak da aklına gelmiyordu...

Oysa paçaları bırakmış olsa Mümin de, boyunduruğu bırakacaktı!..
Bu mücadele devam ederken, Adalı'nın burnundan kan gelmeye başladı...

Adalı, paçalara yapışınca, Molla da boyunduruğu takmıştı...
Paçaları bırakmak aklına gelmiyordu Adalı'nın..
Oysa... Paçaları bırakmış olsa, resimde görülen şekliyle...

Mümin de ...
Boyunduruğu bırakacaktı...
Resim, Mümin'i boyundurukta; Adalı'yı ise, paçalardayken gösteriyor...

Güreş feci bir şekil almak üzereydi...
Adalı ölüyordu!
O kadar korkunç bir durumdu ki...
Ne hakem, ne cazgır, ne meydancı ve...
Hatta ne hükümet müdahale edebilirdi...
Gelenek böyle kurulmuştu çünkü...
Bu sırada meydancı Adalı'ya doğru koştu...
Omzuna vurarak bağırdı:
"Adalı, paçaları bırak!.."
Bu müdahale de yersizdi...
Er meydanıydı burası!
Erliğini korumayan ölür giderdi...
Hakem durumundaki Aliço, bu müdahaleye sinirlendi ve gök gibi gürledi:

"Neye karışırsın be meydancı, güreşe?"

Adalı bayılmıştı... Yüzü gözü kan içindeydi!..
Molla Mümin, mürüvet gösterdi, Adalı'yı bıraktı.

Bu arada Koca Yusuf imdada yetişti...

Aliço'ya yaklaştı ve elini göbeğine koyarak tatlı bir dille:
"Ustacığım izin ver de yüzüne su döksünler" dedi.
Aliço, muvaffak etti...
Soğuk su yüzüne temas eder etmez...
Adalı, kendine geldi...
Yüzünü yıkadı, yağını tazeledi...
Güreş yeniden başlamış ve Adalı adeta zebanileşmişti...
Adalı, bu meydandan kavgasız çıkmak niyetinde değildi...
Elense yerine tokat!
Tırpan yerine tekme atmaya başladı!..
Çolak Mümin, her zamanki gibi, sakindi...
Aliço müdahale etti:
"Ne yaparsın be Adalı!
Sen hepten maskara ettin güreşi be!
Utanmıyor musun be!.."
Bu arada Molla, beklediği zamanın geldiğini görmüştü...
Çift bir çapraza girdi, bükmeye başladı...
Adalı döndü kendini yere attı...
Molla, çullanır çullanmaz, kemaneye geçti!..
Keman sarma gibidir...
Biraz dinlenmek için alındığı gibi, kündeğe geçmeye de yarar.
Molla kemanede durmadı...
Hemen kündeğe geçti, süratle doldurdu ve...
Yıldırım gibi aşarak, yüz kırk kiloluk Adalı'yı, yere serdi...
Adalı, ikinci kez, Çolak Mümin'e yenilmişti!..

"A be Molla! Ne olurdu, o elin çolak olmasaydı"
diyerek ağlıyordu Adalı!
MÜMİN, ÜÇÜNCÜ KEZ SARIŞABAN'DA YENDİ...

Sarışaban...
Kavala Körfezi'nin kıyıcığında...
O tarihte, insanları zengin ve mutlu bir beldeydi,,
İki iddialı pehlivan, Adalı Halil ve Molla Mümin...
Burada...
Üçüncü kez ve son kez karşı karşıya geldiler...
Ödüller, çok büyüktü...
Güreşe başladıklarında Mümin...
Her zaman olduğu gibi, yine sakindi...
Adalı ise, heyecanlı ve sinirli!..

Molla Mümin, sol orta parmağını, Adalı'nın paçasına taktı! Sağ eliyle de kasnağına girerek yapıştı... Adalı, tepe üstü gitmemek için, emeklemeye başladı...

Güreşin onuncu dakikasına doğru Adalı bir çift dalış yaptı!..
Molla, bu dalıştan kendini kurtarınca...
Adalı, daha da sinirlendi...

Bu defa Molla...
Orta parmağını...
Adalı'nın paçasına taktı!
Sağ eli ile ise, kasnağına yapıştı...
Adalı, havalanıp tepe üstü gitmemek için emekliyor...
Bu suretle Molla'nın oyununu bozmak istiyordu...

Bütün seyirciler ayaklanmış...
Bazıları...
Kendi aralarında kavgaya başlamıştı bile...
İkisinin de sinirleri gerilmişti!..
O sırada...
Nasıl olduysa...
Mümin'in çolak eli...
Adalı'nın ensesine geçti...

Adalı...
Bu çengelden, kurtulamıyordu!..
Molla...
İşi istediği dereceye getirmişti...

Adalı'nın ensesini, kendine çekti!
Sağ kol, tek çapraza girerken...
Müthiş bir de iç tırpan vurdu!
Ve...
Aynı zamanda yapılan bu üç hareket, Adalı'yı yere yıktı!
Adalı...
"A be Molla ne olurdu, o elin çolak olmasaydı" diyerek ağlıyordu...

"Böyle adamlar bir daha gelmez!" MEDRESELİ BİR BAŞPEHLİVAN...

Evet!
Adalı pehlivan...
Başlangıçta hep alay ettiği Çolak Molla Mümin için, aynen böyle demiştir:

"Hele Çolak Molla hepsinden korkunçtu!
Üç defa beni yendi...
Böyle adamlar bir daha gelmez..."

Çolak Mümin...
Güreş tarihimizin en renkli pehlivanı olarak bilinir...
Neden mi?
Çünkü o...
Öncelikle...
Hiçbir pehlivanda görülmeyen bir öğrenimli kişiydi, yani medreseli!
Sol kolu çolak ve çok kere peşrev çekme sıkıntıları içinde olurdu...
Kuşkusuz...
Bu olumsuzluk...
Güreşlerinde de daima...
Başına, dert olmaktaydı...
Güreşteki taktikleri bir başkaydı ve o...
Rakibini daima sinirlendirmesini bilirdi...
Rakipleri hep heybetliydi...
Ama...

Çok kere, sönük yapısı ile o...
Pehlivanları, güreş meydanından
çıkartmayı başardı...

Onun, az sonra değineceğimiz ölü-
mü olayı bile...

Çok konuşulmuştur!

Çolak Molla Mümin...
Kavala'nın, Zikoş köyünde, 1865
yılında dünyaya gelmiştir...

Tam on iki kardeştiler ve babası
pehlivan olup.

Pehlivan soyundandır...

Baba, zengin bir kişi olarak bili-
nir...

Peki...

Çolak Mümin, neden çolak kal-
mıştı?

Çünkü...

Kolu...

Aynı yerden iki kez kırılmış ve yan-
lış kaynatılmıştı...

İşte bu yüzden...

Babası, onun pehlivan olmasını de-
ğil...

Medrese okumasını istemişti...

Ama o...

Hem okudu...

Hem de...

Gizli de olsa, güreş çalışmalarını bırakmadı...

Çok zeki idi Mümin!

Günlerden bir gün...

Ona güreşi yasak eden...

Baba ile bir pazarlık yaşandı arasında ve...

Çolak Mümin...

Kendisinin güreşmesini istemeyen babaya şöyle dedi:

“İzin ver...

Ağabeylerimle huzurunda güreşeyim...

*Resimdeki Çolak Mümin Pehlivan,
sakallı olandır...
Rakibinin kim olduğunu bilemiyoruz...
O, neden mi çolak kalmıştı?
Çünkü...
Kolu iki yerden kırılmış ve hatalı kayna-
mıştı!
Adalı Halil, her fırsatta, küçük görerek,
alay etmişti Mümin pehlivanla, ama,,,
Sonunda... Mümin onu öyle bir yenecek-
tir ki!
Ağlamıştır Halil!*

Eğer beğenirsen, güreşirim!”

Tamam dedi babası ve gerçekleşen o güreşte oğluna hayran kaldı...

Mümin, babasından onay almıştı...

Bu onay sonrasında ilk güreşini, Dimetoka'da...

O yıllarda ünlü biri olan Yarcı Mustafa ile yaptı...

Onu yendi!..

Artık ünlenme yolundaydı ve Selanik'e yöneldi...

Selanik mi?

Kırkpınar sonrasında, en ünlü güreş beldesiydi Selanik ve...

Burada, Adalı'yı da yendi Mümin!

Sonraki yıllarda, adeta, bu büyük pehlivanın belalısı kesilecekti!

Çolak Mümin'in ölüm öncesi, Koca Yusuf ile... SON GÜREŞİ...

Çolak Mümin'in...

Son güreşlerinden biri...

Koca Yusuf'la yaşanmıştır ve...

Bu güreşte...

Çolak Mümin, Koca Yusuf'u...

Eşref Şefik'in deyişiyle “adeta mekik gibi dokuduğu” bir güreş ile yen-
diğini sanarak...

Temennayı çakmıştır, ama hayır!

Düğün sahibi, bu güreşi berabere ilan ederek bitirir...

Doğrusu...

Ramî'de, bir düğünde yaşanan bu karşılaşmayı...

Eşref Şefik, pek hoş anlatır...

“...O yılların ünlü zurnacısı Parmaksız Çakır...

Cenk havalarını öyle güzel üflemetedir ki...”

Ah ah!

Evet...

Söz konusu güreşte...

Mümin...

Ani bir çift paçaya dalarak...

Yusuf'u, ikinci kez altına alır...

Seyirciler ayaktadır...

Kündesini doldurur...
 Koca Yusuf, Mümin'in çolak kolu ile doldurduğu kündeği bozamamış...
 Bu sırada Mümin...
 Kündeden yarım aşırıldığı Yusuf'u...
 Hafifçe açınca...
 Temennayı çakmıştı!
 Bu çakış...
 "Yendim" anlamındadır...
 Derken...
 Seyirciler ayaklanmış...
 Aliço...
 Onları...
 Yatıştırıcı konuşmalar yapmaya yönelmiştir...
 Ama...
 Araya düğün sahibi girmiş ve...
 İki pehlivanı "berabere" ayırmıştır...

 Bu güreş sonrasında...
 Bir haber alır Mümin "babam hastalandı..."
 Kavala'ya gider...
 Babası ölecektir ve çiftlik işlerine yönelir...
 Bu arada...
 Güreşi ihmal etse de...
 Abdülhamit yönünden gelen bir düğün güreşi haberi...
 Onun...
 İlgisini çeker ve hazırlanmaya başlar...
 Fakat eyvah!
 Bir arkadaşının hatırına...
 Kız kaçırma işine girince...
 Mümin'i...
 Cami çıkışında...
 (Bazı yazılara göre, kahveden eve giderken...)
 Kalfaoğlu Mümin adında biri...
 Karamartin ile öldürülecektir!..
 Onun ölümü sonrasında meydanlar...
 Koca Yusuf, Adalı ve Katrancı'ya kalacaktır...
 Kurtdereli mi?
 O henüz...
 Bu işin yolculuğundadır...

1890'da iki kez karşılaştılar! Ya Hacı Hüseyin'in bağında? KOCA YUSUF'LA ADALI'NIN İKİ KIRKPINAR VE BAĞDAKİ GÜREŞİ...

Bu güreş için, Ali Gümüş'teki not, çok kısadır ve o şöyle der:
 "1890 yılında, Kırkpınar'da Koca Yusuf ile Adalı, beş saat güreşti ve
 olay çıktı!"

Evet, bu kadar!

Ayrıntı yok...

Peki...

Kırkpınar'da yaşanan ve kavgayla biten o güreşin ayrıntısı nerde mi?

Celal Davut Arıbal'ın, Adalı Halil kitabında...

Bakınız neler olmuştur bu güreşte!

O güreş gününde Koca Yusuf, henüz 22 yaşındadır ve...

Üstelik...

Kırkpınar güreşlerine ilk gelişidir...

Ya Adalı kaç yaşındadır, aynı yıl?

45!..

Adalı, Koca Yusuf'tan, 25 kilo kadar da daha ağırdır...

Yani...

Koca Yusuf, 100 kilo kadar olduğuna göre...

Adalı, 130'un üstündedir...

Tecrübelerdeki fark mı?

Adalı...

Feleğin çemberinden çoktan geçmiştir, o günlerde...

Bu güreşte berabere kalmışlardır...

Adalı için zor bir durumdur bu sonuç!

Ama...

Ali Gümüş'ün de belirttiği ve...

Beş saat sürdüğünü söylediği, kavga ile biten güreş...

Anlaşılan o ki!

Bir yıl sonra yaşanacak ve...

Gerçekten de, 5-6 saat kadar sürecektir...

Sonuç:

Yine berabere!

Evet!
Bu iki dev güreşçi...
Kırkpınar'daki iki güreş sonrasında, adeta...
Birbirleriyle karşılaşmamaya özen gösterirler...

Günlerden bir gün...
İstemeseler de...
Hacı Hüseyin'in bağında kapışmak durumunda kalmışlar ve...
Yine beş saat süren güreş sonunda bu kez...
Adalı yenik düşmüştür!

Derler ki...
Bu yenilginin nedeni...
Yaptığı bir güreş hatası yüzündendir...

Adalı'yı...
Koca Yusuf karşısında yenik düşüren...
O güreş hataları neler miydi?
Aslında bu kilolu ve sallı pehlivanlar...
Kendilerine çok fazla güvenmekteydiler...
Bu güvenden kaynaklanan bir yanlış yaptı Adalı ki!
Bitmez tükenmez çaprazlardan birisine girmişti...
Bu arada...
Yusuf...
Bir eliyle çenesine dayandı Adalı'nın...
Ve Adalı...
Alt kısmını da geri atarak...
Çaprazı bozarken...
Aniden...
Bu kez...
Çaprazı, kendi düşüverdi!
İki adım kadar sürülürken...
Yusuf, çengelini takınca...
İşte, Adalı...
Sırtüstü yerde!

Asla unutmayalım ki!
Adalı 45, Koca Yusuf 22 yaşındadır bu güreşte...
Ve unutulmasın ki; göreş hata kabul etmez!

Adalı, önce... Hergeleci ile güreşti... KARA AHMET VE ADALI ARASINDA... SELANİK- BEŞÇINAR'DA, NELER OLDU?

Kara Ahmet'i...

"Garpta Esen Türk Fırtınası" adındaki kitabında çalışan, Ahmet Bengusu...

Söz konusu kitabının bir yerinde:

"Adalı Halil, Hergeleci İbrahim ile uğraşıp dururken, şimdi ortaya bir de Kara Ahmet çıkmıştı" der...

Ayrıca şu notları da okuruz aynı kitapta:

"Kara Ahmet, Adalı'ya göre okkaca belki otuz okka hafifti...

Adalı Halil...

Koca Yusuf'un da peşini ölünceye kadar bırakmamıştı...

O, çok inatçı ve cesur bir adamdı...

Şimdi de Hergeleci'nin ve Kara Ahmet'in peşini bırakmıyordu...

Aslında...

Adalı...

Kara Ahmet'i, ilk zamanlarda hiçe saymaktaydı..."

Selanik mi?

Burada...

Her yıl...

Büyük güreşler olurdu ve bu güreşler...

Daha önce de belirttiğimiz gibi, adeta...

Kırkpınar derecesindeydi...

Aslında...

Adalı Halil...

Selanik- Beşçınar güreşlerine...

Hergeleci için, gelmişti!.

Hergeleci ishal olmuştu... Ama... CAZGIR HAYKIRDI: "BAŞA GÜREŞECEKLER MEYDANAAAA!.."

Hergeleci, bu yolculukta...

Hastalanmış, ishal olmuştu...

Ama...

Güreşemem, diyemezdi ki!
Ve zaten...
Cazgır çağrısını yaptı:
"Başa güreşecekler meydanaa!"
Adalı meydana, önce geldi...

Hemencecik...
Hergeleci ile tutuştular...
Bu arada Kara Ahmet...
Bir başkasıyla tutuşmuştu...

Adalı...
Hergeleci'nin, hastalığını da fırsat sayarak...
Bastırdıkça bastırdı!
Bir ara...
Kurtkapanı vurdu ve ezmeye yöneldi...
Ezdi, ezdi!
Ve...
Öyle bir hal aldı ki!
Hergeleci'nin, yüzü-gözü, kan
içinde kaldı...
Adalı Halil ile güreşlere giden...
Edirneli taraftarları, haykırmak-
taydı:
"Ez!.. Bir daha güreşemesin,
ezz!.. Ez onu, ezzz!"

Nihayet...
Yüzü gözü kan içinde kalan Her-
geleci...
Güreşten çekildi...
Onu...
Mağlup saydılar...
Bu arada...
Kara Ahmet'te...
Rakibini yenince...
İki galip...
Yani...
Adalı ile Kara Ahmet...
Karşı karşıya kalmış oldu...

Ahmet Bengisu'nun, Garpta Esen Türk Kasırgası - İlk Cihan Şampiyonu Kara Ahmet adındaki kitabının kapağı...

Adalı: "Hergeleci'nin, çırağını da meydanda bırakacağım!" ADALI İLE KARA AHMET'İN İLK BOĞUŞMASIYDI... "HAYDİ, ADALI BEEE!"

Tamam!
Kara Ahmet; Hergeleci 'ye göre...
Adalı için...
Daha hafifti!
Ama...
Onun özellikleri de...
Az-buz değildi, hani!
O da, Adalı gibi...
Ezici bir güreşçiydi!
Cazibesi ise...
Adalı'dan aşağı değildi...

Güreş başladığında...
İki pehlivanın taraftarları...
Ayrılıp, saflaştılar...
Adalı...
Güreşin ilk saniyesinde atlayıverdi,
Kara Ahmet'in üstüne!
Kara Ahmet mi?
O...
Asla, yumuşak davranmadı bu sal-
dırya!
O da...
Yükleniverdi aynı sertlikle...
Kızışıverdi güreş...
Halil...
Elense ve tırpanlarla...
Ezmeye yöneldi Kara Ahmet'i...
Kara Ahmet...
Aynen yanıtladı bu saldırıları ve...
Derken!
Güreş, kızışmayla kalmadı...
Usulünden de çıkar oldu!

İlk Cihan Şampiyonu Kara Ahmet...
Adalı, Kara Ahmet'e daima, küçümseyerek
bakmıştı...
Ama...
Adalı'nın iflahını kesecekti Kara Ahmet!..
Aslında...
Adalı...
Daha önce belirttiğimiz gibi...
Çolak Mümin'e de benzer bir yaklaşım
içinde olmuştu...
Ama...

Adalı Halil'in, Edirneli hemşerileri, haykırmaya başlamıştı bile:

“Vur Adalı! Ez Adalı!.. Öyle ez ki!.. Bir daha, meydanlara çıkamasın!...”

İyi ama...

Adalı'nın...

Daha dünkü çocuk gözüyle baktığı Kara Ahmet...

Hiçte, sanıldığı gibi görünmüyordu!

Onun taraftarları da bağırırmaktaydılar...

Ellerini ağızlarına götürerek:

“Karşıla onuuu! Ez sendee! Korkmaaaa!”

İşte Ahmet'ten, bir çift dalış!

Bu boşa gitti, gerçi...

Ama o...

Ünlü boyunduruklarından birini takıverdi Adalı'ya!

Öldüresiye bir boyunduruktu bu!

Şiddetliydi!

Adalı...

Adeta...

Boğulmaktaydı bu boyundurukla ve...

Ahmet ise...

Rakibinden yediği elense ve...

Tırpanların acısını çıkarmaktaydı!

Adalı'nın taraftarları...

Haykırmaya başladı yine:

“Yapma be Adalı! Güreş mi be bu!”

Kara Ahmet'in taraftarları durur mu?:

“Boğ onu Ahmet, boğ, öldürrr!”

Oh!

Nihayet Adalı...

Zorluklarla kurtulmayı başardı, boyunduruktan...

Ama...

Görünen oydu ki; Adalı'nın...

Hep, küçümseyerek baktığı Kara Ahmet...

Rakibinin iflahını kesmişti!

Ahmet, patlattı narasını:

“Haydi Adalı beee!”

İlk Cihan Şampiyonu Kara Ahmet kimeri ile (üstte) ve kazandığı madalyaları ile (altta)

Hergeleci, bir köşede çırağını seyretmekteydi... ADALI, FENA HALDE SİNİRLENMİŞTİ!

Kara Ahmet ile Adalı boğuşmaktayken...

Zavallı Hergeleci!

Giyinik durumdaydı ve...

Elini yüzünü yıkamış, temizlenmiş...

Bir kenarda...

Çırağı, Kara Ahmet'i, seyretmekteydi...

Adalı...

Çok sinirlenmişti, çok!

Hiç ummadığı anda yediği o boyunduruk var ya!

Bir türlü atamıyordu o darbenin etkisini, üstünden...

Bir iki tırpan attı Ahmet'e!..

Ahmet, yanıt verdi aynı şekilde...

Onun elenseleri de...

Sanki, tokat gibiydi!

Bir ara, ense enseye durmaktaydılar ki!

Adalı...

Bir aşırma boyunduruk alıverdi...

Aslında...

Bu çeşit aşırma boyunduruklar...

Ancak...

Rakibin oyunundan...

Kurtulmak amacıyla alınırdı...

Buna ise, ustaca bir “karşılık” diyebiliriz...

Ve doğrusu...

Pehlivanlıkta...

Durduk yerde boyunduruk vurmak...

Hoş karşılanır bir çıkış sayılmazdı!

Kara Ahmet ile Adalı arasındaki güreşler, genellikle, taraftarlarının “boğ, öldür, ez onu” naraları arasında geçmiştir...

Bu arada unutmayalım; Kara Ahmet, Hergeleci'nin çırağıydı...

İkisi, Avrupa'da güreş tuttular...

Adalı Halil ile Kara Ahmet'in güreşlerini yazarlardan C. Davut Arıbal şöyle der: “Soğanlık güreşinde Kara Ahmet'le Adalı, tam dört saat birbirlerini yediler, kemirdiler ... Aman Allah'ım, bu güreş değil, medeni bir yamyamlıktı!”

Ayıptı!

Evet, Adalı...

Yüz yirmi okkalık ağırlığı ile Kara Ahmet'in üstüne yükleniverdi!..

(Bu noktada, okka denilen eski ağırlık biriminden söz etmek gerekirse... Bir okka 1320 gram idi... Okka; dirhem adıyla anılan ağırlık ölçüsü olarak söylendiğinde; dört yüz dirhem ederdi... İşte bu nedenle... O yıllarda...

Pehlivanların tam olarak ağırlığını bilmek pek olanaklı değildi ki, Celal Davut Arıbal da konunun bu yanına vurgu yaparak şöyle der:

"Hakiki okkalarını öğrenmek için, çok defa pehlivanları Galata'da emtia-yı ecnebiye gümrüğüne götürür, resmi kantarda tartardım.

Meşrutiyet'in ilanında Adalı 52 yaşındaydı ve bir gün tartıldığında tam 112 okka geldi."

Kısacası... Pehlivan kilolarından -eskileri kast ediyoruz- söz ederken, okka ağırlık biriminin karşılığını da anımsamakta yarar vardır...)

Onu...

Boğarcasına, nefesini kesmecesine...

Sıkmaya başladı!

Öyle bir sıkımaydı ki bu!

Adeta...

Çevrede...

Bu sıkıştan kaynaklanan gıcırtilar duyulur olmuştu...

Şimdi...

İzleyenlerin; tarafsız olanları da, haykırır olmuştu:

"Yeter be! Ayıp beee! Doğru güreş Adalı!"

Onlar bu şekilde haykıradursunlar...

Adalı taraftarları coşmuştu:

"Boğ! Öldüüü!"

Ama bu arada...

Boyunduruğu zorlayarak çözme-ye başarmış ta olsa...

Ezilmişti!

Ahmet, hapı yuttu denebilir...

Şimdi nara sırası Adalı'daydı:

"Haydi be kızan!.."

Güreş kızışmış...

Hergelecı (sağda) ve çırağı Kara Ahmet (solda) Avrupa'da...

Güreşin kuralları unutulmuştu...

Ama ne çare!

İki pehlivanın da güreş esnasında...

Kural tanımayan özellikleri, sürüp gidecekti!

Zaten...

Bu iki pehlivanın yaradılışlarında vardı kırıcılık!

İki pehlivan, ense enseye gelince... ADALI, BOĞULARAK ÖLMEK ÜZEREYDİ Kİ... PATLATTI YUMRUĞU, KARA AHMET'İN KARNINA!..

Nihayet...

Adalı ile Kara Ahmet...

Ense enseye geldi...

Ama...

Bu durumu fırsat sayan Kara Ahmet...

O da...

Tıpkı Adalı gibi...

Usule uymayan bir biçimde...

"Aşıрма boyunduruk" alacaktı...

Aldı da...

Böylece...

Birdenbire Adalı'yı "boyunduruğa düşürdü."

Öldüresiye, koparasiya boyunduruk vurmaktaydı Adalı'ya!

Adeta, şimdi...

Cezasını çekmekteydi Adalı...

Uğraşiyor, debeleniyor ama...

Bir türlü...

Boyunduruğu söküp kurtulamıyordu!

Ölecekti sanki...

Demeye kalmadı!

Kara Ahmet'in karnına vurdu yumruğunu!

Adalı yumruğu demişler bu yumruğa!..

Hemen ekledi ikinci yumruğu da midesine, Ahmet pehlivanın!..

Kara Ahmet, karnına yediği yumruklar sonrasında...

Kara Ahmet 20 yaşında

Derhal yanıt verdi bu darbeye ve o da, Adalı'nın suratına attı bir yumruk!

İşte kavga!

Tarafarlar zaten patlamaya hazırdı ve giriverdiler birbirlerine...

Sonunda ne mi oldu?

Bazılarına göre Adalı'yı kaçırtmıştı meydandan Ahmet...

Başkaları ise, kaçma falan olmadığını söylemekte ve...

Güreşin, kavga nedeniyle ayrılarak sonlandığını açıklamaktaydı...

Peki!

Ahmet Bengisu'ya göre, neydi durum?

O...

Adalı'nın güreşten ve hatta Selanik'ten kaçtığını kabul etmemektedir!..

Ama, doğrusu...

Kara Ahmet...

Selanik'te iyi bir güreş çıkarmıştı!..

Başarılıydı!..

Damat Şerif Paşa'nın huzurunda... ADALI İLE KARA AHMET, İKİNCİ KEZ KARŞI KARŞIYA...

1901...

Kartal'ın, Soğanlık köyündeyiz...

Burada bir ağa güreşi yaşanacaktır ve...

Konuklar arasında...

Damat Şerif Paşa da bulunmaktadır...

Küçük güreşlerden sonra sıra kimde midir?

Hergelecî İbrahim ile...

Adalı Halil!

Kurtdereli Mehmet...

Ve...

Kara Ahmet!

Kısacası, dört dev kapışacaktır; ama bu sıralama, gerçekleşmez!

İşin şakası yoktur, kısacası!

Eşleştirme sırasında Hakem Heyeti ile Damat Şerif Paşa arasında...

Küçük görüş farklılıkları yaşansa da...

Kara Ahmet...

Ustası Hergelecî ile güreşmeyi istememektedir ve ısrar eder:

“Ben, buraya, Adalı Halil ile güreşmeye geldim! Beni onunla eşleştiriniz!”

Kara Ahmet'in bu tavrı...

Adalı'nın da canını sıkmıştır!..

Ama...

Pehlivanlıkta...

Bir pehlivanın meydan okuması durumunda buna itiraz olmazdı!..

Nihayet...

Damat Şerif Paşa bile itiraz edemedi bu seçime!

Paşa'nın da onayı alınmış olunca...

Verilen bir işaret üzerine...

Cazgır...

Başladı pehlivanların tanıtımını yapmaya...

Dualar okundu ve:

“Haydi pehlivanlar meydana; peşreve!”

İki gaddar adam; Adalı, Kara Ahmet ve...

Diğer tarafta...

Kurtdereli ile Hergelecî...

Başladılar peşreve...

Kara Ahmet ile Adalı arasında bir ara...

Kıran kırana oluverdi güreş!..

Kara Ahmet...

Boğmalara geçiverdi...

Ama o ne!

Boğmalar işe yaramamıştı...

Ve bu kez...

Başladı yumruklamaya!

Yorulmuştu...

Adalı ise, rahat mı rahat!

Kara Ahmet'in niyeti kavga çıkarmaktı!

Yumruklarını sıklaştırdı...

Adalı...

Bu niyeti anlamıştı...

İstese...

Yumruğa yumrukla karşılık verebilirdi...

Ama o...

Kara Ahmet'i, kündeyle almak ve sırtüstü yere vurmanın peşindeydi...
Fakat eyvah!
Bir yumruk daha geldi Kara Ahmet'ten ki, tam da çenesinin altına...
Ağzından kan akmaya başlamıştı Adalı pehlivanın...
Bu halini seyircilere de göstermek amacıyla...
Döndü ve ağzından gelen kanı tükürdü yere!

Adalı...
Seyircileri sanki ikna etmişti ve bir yumruk vurabilirdi artık...
Aynen öyle yaptı, ki!
Hedef, Kara Ahmet'in suratıydı...
Ama...
Yumruk oraya değil, kafasına gümledi Kara Ahmet'in...
Başından, kanlar akmaya başladı...

Nihayet...
Gidişin kötü olduğuna hükmeden hakem heyeti...
Müdahale etti iki güreşçiye de...
İş çıkırından çıkmıştı çünkü!
Güreşi ayırdılar...

Ya ertesi gün?
Adettendi ve...
İkinci gün güreşe devam edilecekti...
Adalı...
Geldi kazanın başına ve beklemeye başladı Kara Ahmet'i...
Nerdesin Kara Ahmet?
O...
Bir kenara çekilmiş öylece beklemekteydi!
Kıptırsız...

Bazılarına göre...
Kara Ahmet korkmuştu...
Fakat...
Bazılarına göre ise...
Hergeleci...
Kara Ahmet'in güreşmesini engellemişti...
Belki de...
Orda...
Bir seyirci durumundaki Hergeleci...

Eğer güreş devam ederse...
Çok kötü şeylerin olabileceğini görmüştü...

O gün nasıl mı noktalandı?
Çok güzel!
Zira...
Hergeleci, Kara Ahmet'i beklemekte olan Adalı'nın yanına geldi ve...
El bağladı!..
İkisi...
Bir güzel, gösteri güreşi yaptı!..
Böylece...
Güreş seyircilerinin de gönlü alınmış oldu...

Adalı Halil, Kara Ahmet'i çekemiyordu... HEREKE'DE...

Evet!
Bunu biliyoruz!
Adalı, Çolak Mümin'e olduğu gibi...
Kara Ahmet'e hep aşağılayarak bakmıştır...
Veya hep kabul edildiği üzere; onu çekememiştir!
Hereke'deki o güreşe gelince...
Ahmet Bengisu'nun "İlk Cihan Pehlivanı Kara Ahmet" adıyla kaleme aldığı o kitapta...
Hereke güreşinden söz edilmez...
Ya kim anlatır bu güreşi?
Celal Davut Arıbal!

Söz konusu güreşi...
Hereke Fabrikası Müdürü Hacı Akif Bey, düzenlemiştir...
Bu güreşlerde Kara Ahmet'in...
Adalı'ya karşı çıkacağı duyulmuştu...

Kara Ahmet'in o günleri mi?
Evet!
O...
Bu güreşin yaşandığı günlerde, henüz cihan pehlivanı değildi...
Ama...
Başpehlivanlık güreşlerine de katılmaktaydı...

İki taraf ta hazırda buradaki güreşe...
İşte şimdi, meydanda güreşçiler!
Cazgır duasını okudu...
Pehlivanları halka tanıttı...
Ve...
Peşrevler başladı!..

Adalı...
Asla yapmaktan bıkmadığı, o ünlü çaprazlarına giriverdi!
Kara Ahmet bu çapraz karşısında...
Adalı'nın çenesine dayanınca...
Adalı...
Çaprazı bozdu!..
Bu kez...
Kara Ahmet, karşı çapraza giriverdi!..
Adalı'yı savurdu Kara Ahmet ve...
Arkasına geçti hızla...
Beline sarıldı Adalı pehlivanın...
Hemencecik köstekledi...
Ve!
Yüzüstü yere vurdu Adalı'yı!
İşte...
Seyirciler ayakta ve şaşkın!
Adalı'nın aleyhineydi yaşananlar...

Sonra bir Sarma oyunu göreceğiz...
Sarma mı dediniz?
Sarma!
Kara Ahmet'in en çok ve iyi kullandığı bir güreş oyunuydu...
Evet!
Bu, Sarma oyunu...
Rakip pehlivan iyi kullandığı zaman, ona...
Kısacık ta olsa...
Dinlenme veya...
Nefes alma fırsatı da verirdi!..
Adalı da böyle olacağını sanmıştı...
Ama hayır!
Kara Ahmet buna fırsat vermedi...

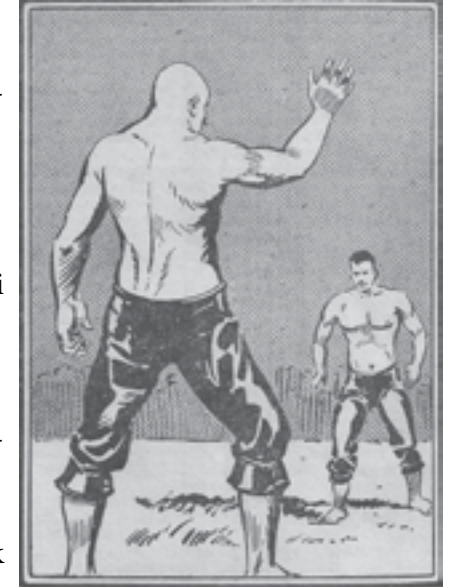
Adalı, o meşhur çaprazından birine girivermişti...

Adalı boğuluyordu... ADALI, AYAKLANDI HEMEN!

Ne yaptı?
Büyük bir çeviklikle...
Sarma'yı çözdü ve Künde'ye geçiverdi...
"Tamam!" dedi herkes:
"Adalı, bu durumda sırt üstü gider!"
Ne gitmesi!
Bir beklenmez çeviklikle yüz üstü düşmüştü Adalı pehlivan...
Ve hemen...
Ayaklandı!
Bir başarıydı bu Adalı için!
Birden narayı patlattı:
"Hay yaşa be Karaoğlan!"

Ama...
Güreş demişler bu işe!
Giderek...
Durum değişiverdi, Kara Ahmet'in lehine!..
Bir ara...
Öyle yüklendi ki, Adalı'ya!
Adalı'nın burnu, yere sürttü...
Boğuluyordu Adalı!
Araya cazgır girdi ve Ahmet'i uyardı:
"Bırak!"

Kara Ahmet...
Bu uyarı sonrasında yan tarafa itti Adalı'yı...
Adalı cansızdı yerde...
Yüzüne su vurdular...
Hemen kendine geldi ve ayağa kalktı...
Kalkmasıyla...
Kara Ahmet'in suratına bir yumruk indirdi!..
Tam ikinci yumruğu indirecekti ki!

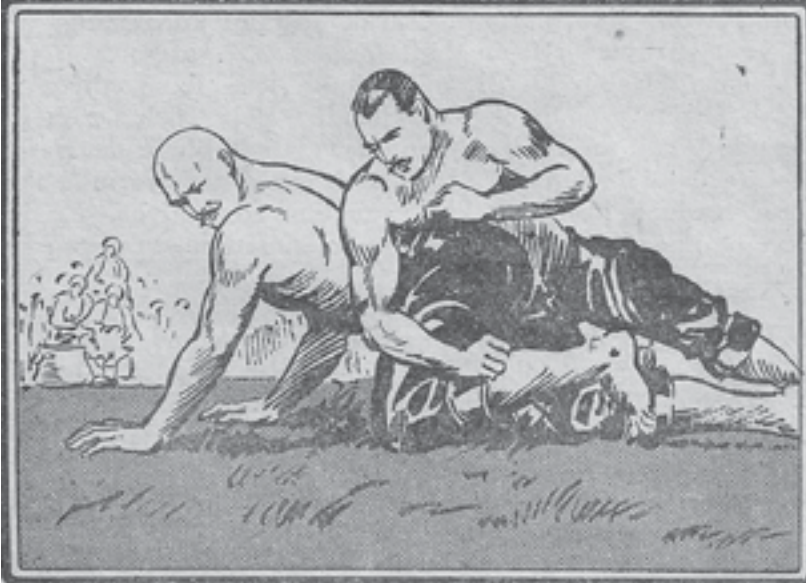

Adalı, narayı patlattı:
"Hay yaşa be Karaoğlan!"

Bu kez, Kara Ahmet...
Sağ yumruğunu indirdi Adalı'nın yüzüne!
Derken...
İşte jandarma!

Adalı göbek gösterince... YENİLMİŞ OLDU!

Hakem haykırdı cazgıra:
"Söyle Adalı'ya! Adam gibi güreşcekse güreşsin!.. Yoksa..."
Adalı haykırdı meydandan:
"Verin ödülümü, çıkayım buradan!"
Ayıpladılar Adalı'yı...
O...
Yeniden güreş tuttu ve dönmüş oldu güreşe...
Evet...
Adalı...
Yeniden dönmüştü güreşe gerçi, ama...
Şuurunu kaybetmişti adeta!
Tam bu şekilde bir hamlede iken...

"Verin ödülümü, buradan çekip gideyim" deyince...
Adalı'yı ayıpladı seyirciler...
Hakemler, cazgırdan, Adalı'yı uyarmasını istediler ve dediler ki:
"Adam gibi güreşsin!" Bu arada, resimde de görüldüğü gibi,
Kara Ahmet'in sol eli, Adalı'nın kasnağına...
Sağ eli ise, Adalı'nın sol paçasına takıldı...

Kara Ahmet'in sol eli...
Adalı'nın...
Kasnağına ve sağ eli de...
Sol paçaya takılınca...
Adalı...
Sekerek kaçmaya çalıştı...
Ahmet yüklendi!
Ve...
Adalı'yı yan düşürdü!
Sonra mı?
Silindir gibi ezdi...
Eyvah!

Adalı her şeyi ve güreş kurallarını da unutmuş gibiydi!..
Ne yaptı biliyor musunuz?
Sağdan sola döndü ki!
İşte, o büyük hata!
Düdük çaldı!
Bu ne mi demekti?
Adalı, yenildi demek!
Zira...
Dönerken...
"Göbek göstermişti" Adalı!

**Hergelecî'nin köyü, Ezerce'ye komşu olan Umurköy'dü... Yani
bir Deliormanlı ve Razgradlıydı o da...
HERGELECİ'NİN ÇIRAĞIYDI KARA AHMET!
AMA İLK USTASI, TORLAKLI DELİ HAFİZ'DIR...**

Kara Ahmet için, Celal Davut Arıbal şu yorumu yapar:
"Kara Ahmet, cihan pehlivanı olmadan önce de...
Olduktan sonra da...
Yağlı güreşte birinci sıraya çıkamamıştır...
Yani...
Bir Koca Yusuf, Kurtdereli veya Adalı Halil olamamıştır..."
Evet!
O...
Koca Yusuf'a yenilmemişti ama...
Onu yenememişti de...

Onda gizli kuvvet yoktu!
Çolak Mümin'inde de yoktu
gerçi ama...

O...
Meydanlara hâkim olabil-
mişti...

Kara Ahmet, 120 kiloluk taş
gibi bir pehlivandı...

Kuvvetliydi, cesur ve zeki...
Kanaatkâr, tutumlu, sakın
ama...

Bazı durumlarda hırçın mı
hırçın!

Hergeleci'ye gelirsek!
1871 yılında dünyaya geldi
ve babasına...

Uzun Ali Ağa, derlerdi...
Tekirdağlı araştırmacı ya-
zarlarımızdan Mehmet Serez,
onun, oralarda evlenmeyi
denediğini ama istediği kızı
vermedikleri için...

İstanbul'a göç ettiğini ya-
zar...

İstanbul'da...
Prens Abbas Halim Paşa'nın
himayesine girdikten sonra...

Ona Paşa'nın Pehlivanı dediler...
Bu arada, Faik hoca olarak anılan birinin idmanlarına katıldı...
Ki!

Cihan pehlivanı olmasının yolu böylece açıldı...

İlk güreşini nerde mi yaptı?
Gelibolu Mevlevi Şeyhi Mustafa Daniş Efendi'nin...
Ağustos 1894'te, Çardak'ta yaptırdığı düğün güreşinde...
Bu güreşlerde Kel Aliço, hakemdi...
Kara Ahmet...
Kazandereli Memiş pehlivanla güreşti...

*Türk güreşinde oyun mucidi olarak bilinen
meşhur Hergeleci İbrahim (soldaki) çırağı
Cihan Şampiyonu Kara Ahmet (sağdaki) ile
Paris'e Koca Yusuf ile güreş yapmak üzere
gittiklerinde bu fotoğrafı çektiler. Usta
ve çırağın beden yapısı yönünden görüldüğü
gibi, pek fark yoktur.*

*Ama güreş?
İşte o çok başkadır, ikisi arasında...*

Serveti Fünun dergisinde Kara Ahmet'le ilgili çıkan bir yazı

Bir milli kahramandı o!.. KARA AHMET'İN ÖLÜMÜ...

Atıf Kahraman, bu güreşçimizi "Milli Kahraman" olarak niteler...
O...

Gerçekten bir cihan pehlivanıdır ve...

Bu yanıyla...

Avrupa'da inanılmaz galibiyetleri vardır!

Ama Kara Ahmet...

1902 yılında eşiyile Paris'e gittiğinde, artık şişmanlamıştı...

Güreşe karşı isteksizdi...

Lille'de güreşti ve birinci oldu...

Daha sonra Münih'te...

Bütün rakiplerini yendi!..

Tam...

Birincilik için Petersen ile güreşiyordu ki!

Göğüs ve kollarında ağırlar başladığında...

Güreşi yarıda bıraktı...

Hastaneye götürdüler...

Hastane sonrasında, İstanbul'a geldi...

Öldüğü haberini Tercüman-ı hakikat gazetesi duyurduğunda, tarih; 26 Mayıs 1926'yı göstermekteydi...

Aynı gün...

İstanbul'da...

Piyorloti sokağına çıkan yokuşun başında ve...

Sol tarafındaki mezarında...

Toprağa verildi...

Kültürsüz bir filozof! ADALI VE FİLİZ NURULLAH...

Bilin bakalım, kaç kiloydu bu pehlivan?

Tam 235 kilo!

Katrancı'dan 65...

Kavasoglu İbrahim'den 70 kilo fazlaydı ağırlığı Nurullah'ın...

(Fakat hemen belirtelim ki, 235 kilo söylemi Celal Davut Arıbal'ındır ve bu konuda farklı değerlendirmeler vardır...

Örneğin...

Atıf Kahraman, bu pehlivandaki kilonun 157 olduğunu söylerken...

Bir başkası, 180 der...)

Ve zaten...

Bu pehlivan, güreşine değil...

Kilosuna güvenerek çıkardı, meydanlara...

Rakiplerini, güreş oyunu veya bilgileri ile değil!

Ağırlığı ile ezerek yenerdi...

Yağlı güreşi bilmez; alafranga güreşten hiç anlamazdı!

Boy mu?

İki metre on yedi santim!

Fakat şu işe bakın ki!

Pol Pons adındaki yabancı güreşçi, onu...

Öyle bir vurmuştu ki yere!

Üstelik sadece 130 kiloydu bu pehlivan...

İşte...

Bu güreş sonrasında...

Hakem heyeti bir karar vermiş ve...

Nurullah güreşlere sokulmamıştı...

Çok içermişti bu karara Nurullah, çok!

"Abe böyle olmuşsam kabahat bendemi be! Abe, ben de insanım be!

Ben de ekmek yiyeceğim be!" desede...

Kırgın yakınmalarına kulak asan olmamıştır!

Celal Davut Arıbal'ın bu pehlivan için yaptığı değerlendirme ilginçtir!

O...

Nurullah'ın bir kültürsüz filozof olduğunu söylemiştir...

Filiz Nurullah'ın kilosunda farklı sayılar söz konusudur...

Kimileri onun 235, bazıları 180 ve 157 kilo olduğunu söyler...

Boy mu?

2 metre 17 santim...

Öyle biriydi ki bu pehlivan...
Yaşam, onun için her şeyi ile kabul görürdü...
İnanılmaz derecede paylaşımcıydı!
Cebindeki paranın yarısını iste...
Hemencecik çıkarır verirdi!..
“Yeter ki, bende olsun” der, bunu bir Allah emri olduğunu söylerdi!..
Gamsız...
Gönlü büyük...
Dost delisi...
Özverili...

Gelelim Adalı ile güreşine...
Aslında bu güreş için “güreşten çok, bir boğuşma” diyenler de çoktur...
Nerde miydi bu güreş veya boğuşma?
O yılların en güzel yeşilliği olan Haydarpaşa çayırında!
Mesafesi her güzergâha uygundu ve çok tutulurdu bu çayır...
Ve...
Haber, kulaktan kulağa yayıldı:
“Bu Cuma günü Haydarpaşa çayırında Adalı ile Filiz Nurullah güre-
şecekmiş!”

O gün...
Mahşeri bir kalabalık vardı Haydarpaşa çayırında!..
Adalı ile Filiz Nurullah, soyunmuş, kispetlerini giyinmişti...
Ama...
Hep olduğu üzere, gömleklerini çıkarmamışlardı...

Evet...
Artık sıra onlardadır!
İşte meydana yürümekteler, birbirlerine yandan bakarak...
Aslında...
Onlar...
Daha önce de güreşmişlerdi...
Fakat doğrusu!
Berabere kaldıkları o güreş...
Güreşten çok bir çeşit şaklabanlıktı, denebilir...
Ya şimdiki?
Şimdikinin, öncekine benzememesi için uyarıldılar!

Güzelim peşrevlerle başladı güreş!..

Eyvah!
Nurullah...
Bir tırpan atınca...
Adalı sendeledi...
Aaa!
Bunun sersemliği geçmemişti ki!
Bir tırpan daha!
Adalı bu kez...
Diz üstü çöktü!
Eyvah!
Bir tırpan daha mı geliyordu yoksa!
Hayır!
Üçüncü tırpan gelmedi !
Ki...
Üçüncüsü de gelmiş olsaydı eğer...
Adalı kalkamazdı!

Adalı için bitmeliydi bu iş!
“BAŞKA OYUN BİLMEZ MİSİN BEYAV!”

Ancak...
Adalı üçüncü tırpana fırsat vermedi ve...
Filiz'in bacaklarına daldı...
İki paçayı birden yakalayarak...
Çekiverince...
Dengesini kaybetti Nurullah!
Ve...
Kendisini yanlamasına yere attı...
Adalı çullandı üstüne!

Fakat o ne!
Adalı, çullandı çullanmasına Nurullah'ın üstüne...
Ama...
Filiz Nurullah'ı yattığı yerde çevirmek olanaklı değildi ki!
Mümkünatı yoktu, Filiz Nurullah'ı, yattığı yerde, sırt üstü çevirmeye...
Nitekim...
Nurullah...
Bu özelliğini kullandı ve ayaklandı!..

Bu durumda Adalı ne yapmalıydı, sizce de?

Evete!
 Aynen öyle yaptı ve...
 Ünlü çaprazlarını kullanmaya başladı...
 Ama...
 Boşuna...
 Bir sonuç vermedi peş peşe gelen çaprazlar...
 Ve bu kez!
 Nurullah'ın arkasından dalmalara başladı...
 Bu dalışlardan bunalmıştı Nurullah...
 İşler öylesine ileri gitti ki!
 Nurullah haykırdı:
 "A be Adalı! Neye dalar durursun bre! Başka oyun bilmez misin be-yav!"

Adalı mı?
 Ona Adalı demişler!
 Başka oyun deyince...
 Ondan daha çok oyun bilen mi vardır sanki!
 Ama...
 O...
 Nurullah pehlivana uygulamıyordu başka bir oyun...

Bir saat geçti, güreşe başlamanın üstünden...
 Adalı için artık, bitmeliydi bu iş...
 Aniden bir dalış yaptı!

Adeta...
 Aniden...
 Bir yı-

lan olmuştu
 sanki!

Öylesine
 bir süratle sü-
 zülmüştü ki!

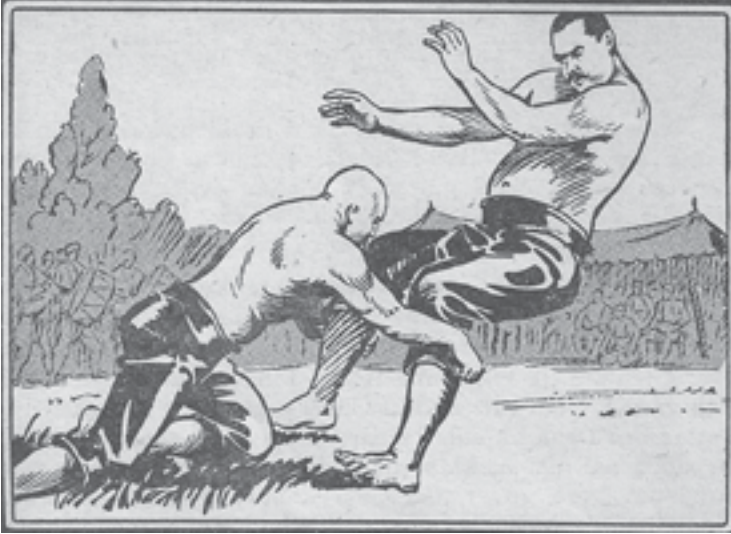
Nurullah
 pehlivan'ın
 ayaklarına...

Ne olduğu-
 nu anlayama-
 dan...

Hooop!

Sırt üstü...

Önce kü-

Adalı... en sonunda bir yılan gibi daldı
 Filiz Nurullah'ın ayaklarına...

çük bir sessizlik...
 Hakem masasının
 zili çaldı!
 Meydancı koştı!..
 Filiz Nurullah mı?
 O...
 Yerden kalkmak
 istemiyordu adeta...
 Eh!..
 Sonunda kalktı
 ve...

Dehşetli vücu-
 dunun üstündeki
 yumurta kadar kalan
 kafasını sallayarak...
 Ayrıldı meydan-
 dan...

Soldan sağa: Kara
 Hasan, Hasan (Filiz)
 Nurullah, Koca Yusuf
 ve menajerleri Joseph
 Doublier...

O da Şumnu'luydu... Koca Yusuf'la yakın köydendiler ve Koca Yusuf, onun ustasıydı... EN ÇOK İSTEDİĞİ ŞEYLERDEN BİRİ HACCA GİTMEKTİ...

Babasının babası ve ana tarafından soyu hep pehlivandı Nurullah'ın...
 1867 yılında...
 Şumnu'nun Bıyıklı köyünde doğdu...
 Bu köy...
 Rusçuk yolu üzerinde bulunmaktaydı...
 Aslında...
 Bıyıklı köyü...
 Koca Yusuf'un köyü olan Karalar'a da yakındı...
 Bu nedenle...
 Nurullah ile Koca Yusuf hemşeri idiler ve...
 Yusuf, Nurullah'ın ustasıydı...

Nurullah pehlivan...

Türk güreş âlemi kadar...

Dünya güreş sahnesinde de ünlü biriydi...

Kaç yaşındaydı kispet giydiğinde?

16...

Yusuf'la birlikte Türkiye'de güreş kovaladı ve...

Onun peşine takılarak...

1894 yılında...

Avrupa'ya, Paris'e gitti...

Kırk yaşında gidip, hacı olduktan sonra...

Güreşmeme kararındaydı...

Ama...

Bir illetti güreş ve...

Hacılıktan dönen herkese yapıldığı gibi (çünkü oralardan kolera getirme tehlikesi vardı) karantinaya alınan Hacı Nurullah...

Taksim'deki sirk güreşlerine katıldı...

Rakiplerini yendi!

Yendi ama...

Buradaki güreşlere...

Güreşleri organize edenin, ticari ve şaytani hesapları girince...

Nurullah'ın yaptığı anlaşmalı güreşler de...

Onu...

Çevresinde, fazlasıyla yıprattı!...

Şumnu'ya dönüp köyüne yerleşti...

Kendini ibadete verdi...

Derken...

Balkan Harbi patladı ve...

Filiz Nurullah, Taksim'deki sirk güreşlerinde Macar Chaya ile...

Bu harbin yarattığı sahnelerle alışamadı...

Alışamazdı da zaten!..

1913 yılında kalp sektesinden öldüğünde...

Tabutlara sığmadı!..

Özel bir tabut yapıldı...

Mezarına, organlarla bağlanarak indirildi!

Adalı, Rüstem'den on kilo kadar fazlaydı... BURSALI KOCA RÜSTEM VE ADALI, İZNİK'TE KAPIŞTI!..

Adalı'nın güreştiği ünlü pehlivanlardan biri de Bursalı Rüstem'dir!

O...

Bursa Yenişehir'de...

Zengin bir çiftçi de olan Ethem Paşa'nın...

Başpehlivanı idi...

Günlerden bir gün...

İznik'te bir güreş söz konusu oldu...

Adalı Halil de ordaydı...

İzleyiciler...

Adalı ile Rüstem'in güreşmesini istediler...

Zaten...

İkisinden başkaca da başpehlivan yoktu...

Adalı...

O günlerde...

Rüstem'den, on kilo kadar fazlaydı...

Aslında onlar...

Birbirlerini tanımaktaydılar...

Tanışmasına tanıştılar,ama...

Hiç güreşmemişlerdi ve bu güreş...

Bir ilk olacaktı...

Tutuştular!

Adalı mı?

Onun bir huyu vardı ki!

İlk kez güreştiği pehlivana...
Son derece şiddetli başladılar..
Gözünü yıldırmak için...

Anlaşılan...
Rüstem için, bir Gıcır Bükme öngördü...
Müthiş bir dalış yaptı Rüstem!..
Ama Rüstem...
Atik bir hareketle geri çekildi ve Adalı'nın...
Başını...
İki eliyle bastırıverdi!..
Üstüne çullanmak üzereydi ama...
Adalı, hızla çekilerek ayaklandı!..
Ve...
Rüstem'in karşısına dikildi!..

Aman dikkat Rüstem!
Sen sen ol!
Adalı'nın boyunduruklarından uzaklaş!
Kaptırma!
Rüstem de hep böyle yaptı ve kaçtı durdu...
Kaçtı ve bazı başka oyunları denedi...

Bir saat geçti güreşe başlayalı...
Haydi Adalı!
Derken...
Göğüs çaprazına aldı Rüstem'i...
Aldı ve...
Sürümeye başladı...
Halk ayaklandı bu sahne karşısında...
Eyvah!
Gidiyorsun ey Rüstem!

Fakat hayır!
Rüstem...
Döndü ve!
Çöktü...
Dikkat Adalı!
Aksi halde...
Rüstem'in tepesinden uçup gidebilirsin!

Adalı demişler ona!
Böylesi bir tehlikeyi görmemiş olamaz...
Nitekim...
Tehlikeyi daha önceden sezmiş ve kendisini yan taraf atmıştı bile...
Haydaaa!
Bu defa Rüstem ne mi yaptı?
Fırladı ve...
Adalı'nın üstüne çöktü!..
Ve...
Adalı'yı sarmaya aldı Rüstem!

Sarmaya almayı, küçük görmemelisiniz!
Çünkü Sarma...
Güreşte...
Çok ciddi bir tedbir yerine geçer...
Üstelik bu yolla...
Rakibi...
Öncelikle yerinde mıhlamak...
Ve sonrasını, bilahare düşünmek için...
Zaman kazanmak, bir güreş kuralıdır!
Ayrıca, nefes alma fırsattır bu kural!..

**Adalı'nın sırtı, kahve peykesi değil, in ordan!..”
ADALI, RÜSTEM'E İFRİT OLMUŞTU!**

Dedik ya!
Adalı'yı o...
Asla ve kolayca oyuna gelmezdi!..
Ama şimdi!
Sarmadaydı ve...
Rüstem, nefes alma fırsatını kullanırken...
O, koca Adalı...
Yere çakılmış gibiydi!

Aradan iki dakika geçmişti ki...
Gözleriyle, Rüstem'i takip etmekte olan Adalı...
Yeterince dinlenme fırsatı da kullanan Rüstem'in...
Sarmayı çözerek...

Kemaneye geçtiğini gördü...
 Vay vay vay!
 Rüstem...
 Öylesine hızlı ve şiddetli kemane çekmekteydi ki!
 Adalı, sıkıntılar içindeydi doğrusu...
 Ve çevreden haykırmalar başladı:
 “Fırla be Adalı!..Kılıç at be!”
 Rüstem bir sakız gibi, yapışmıştı Adalı’ya ve Adalı pehlivan...
 Rüstem’in altındaydı...

Adalı...
 Açık vermek korkusu ile...
 Dudaklarını bile kıpırdatamaz olmuştu...
 Bu durum yetmezmiş gibi...
 Gözlerine akmaktaydı yakıcı yağlar!
 Kafasını sağa sola sallaması, hiçbir şeye yaramadı doğrusu...

Ne yapsındı Adalı!
 Ne mi yaptı?
 Güreş kurallarında hiç yeri olmayan bir uygulamaya yöneldi...
 Taraftarlarından birine el attı; mendil getirmesi için...
 Güya gözlerindeki yağı silecekti...
 Ama durun hele!
 Rüstem...
 Kaptı bu mendili ve fırlattı uzağa!
 Peki...
 Rüstem’in, böyle bir şey yapmaya hakkı var mıydı?
 Elbette vardı!
 Bu durumda ne hakem heyeti...
 Ne de cazgır...
 Karışamazdı!

İzleyiciler Rüstem’e kızmadı mı?
 Kızmaz olurlar mı!
 Ayrıca kızdılar ki!
 Neden bu kadar uzatmaktaydı Adalı’nın üstünde oturmayı!
 Ve...
 Mehmet efendinin sesi duyuldu:
 “Oğlum Rüstem! Adalı’nın sırtı kahve peykesi değil! İn oradan!”

“Adalı, sen galipsin, ödül senindir!”
RÜSTEM YERİNDEN KALKTI TEMENNAYI ÇAKTI!

Sanki Adalı...
 Böyle bir sesleniş beklemekteymiş...
 Tam o anda...
 Kendinden asla beklenmeyen bir zekâ oyunu gösterdi ve...
 Rüstem’in...
 Mehmet efendiye vermiş bulunduğu...
 Kulağı nedeniyle...
 Dalgın olabileceğini düşünerek...
 Müthiş bir sıçrama yaptı!
 Rüstem’i kenara fırlattı!
 Heeey be Adalı!
 İşte ayakta!

Adalı, kozu eline almıştı artık...
 Rüstem’s...
 Dalgınlığı nedeniyle...
 Elindeki kozu kaptırmıştı!

Bu arada...
 Adalı...
 Su almaya yöneldi...
 Rüstem...

*Bursalı Rüstem,
 Adalı’nın arkasın-
 dan koştu ve...
 Adalı’nın arkasın-
 dan, kasnaktan
 yakaladı...
 Onu savurdu ve
 yere düşürdü...
 Yeniden üzerine
 çullandı...*

Adalı'nın arkasından...
 Fırladı ve...
 Önce...
 Kasnaktan tutarak ve çekti...
 Adalı'nın kasnağından sıkıca yakalamıştı...
 Sonra da...
 Arka çapraza girerek, savurdu!
 Yere düşürdü...
 Ve...
 Tekrar üzerine çullandı!
 Hemen kündeğe geçti!
 Aşırdı...
 Ama Adalı yan düştü...

Aslına bakılırsa...
 Adalı...
 En ufak bir açık bile vermemişti...
 Rüstem bu defa...
 Yerinden kalktı...
 Temennayı çaktı!
 Yürüdü...
 Adalı, bu harekete ifrit olmuştu ki!..
 Rüstem...
 Çoktan kaybolmuştu...
 Hakem heyeti duyurdu:
 “Adalı! Sen, galipsin! Ödül senindir!”

Bursalı Rüstem'in...
 Birinci Dünya Savaşı yıllarında...
 Vefat ettiği bilinir...

Haber hızlı yayıldı:

“ERENKÖYLÜ OSMAN’LA ADALI GÜREŞECEKMİŞ!..”

Abdülhamit dönemi pehlivanlarının boğuşma alanıydı...
 İzmit ve Haydarpaşa arası...
 Hele hele Haydarpaşa ile Erenköy!
 Başta gelen yerlerdi, pehlivanlar için...
 Celal Davut Arıbal...

O yıllarda...
 Halkın...
 Güreş seyrindeki tarzı da özellikle vurgular!
 Evet!
 O yıllarda...
 Güreşler için, geniş bir meydan bırakılırdı...
 Seyirciler...
 Çepçevre kuşatırlardı güreş meydanını...
 Sonra herkes...
 Bağdaş kurarak otururdu...
 Çardak...
 Çok büyük güreşlerde, büyükler için kurulurdu...
 Bazen...
 Az da olsa...
 Koltuk getirilirdi çevreden, seyir yerine...

Haber süratle yayılmıştı:
 “Adalı ile Erenköylü Osman güreşecekmiş!..”
 Hıncahınç doluydu, o gün geldiğinde, meydan...
 Eh!
 Güreşçilerden biri Erenköylü olunca...

Osman mı?
 O...
 Sulandırılmış toprağa ellerini sokar ve yoğururdu...
 İdmanı bu şekildeydi Osman'ın...
 Derler ki; Koca Yusuf ve Kurtdereli de...
 Bu idman çeşidiyle, çok meşgul olmuştur!..

Ya o güreş!
 Erenköylü Osman'ın...
 Hani!
 Aydınli İsmail ile yapmış olduğu...
 İşte o güreş yok mu!..
 Çok konuşulur...
 Neden mi?
 Çünkü...
 O güreşten sonra...
 İsmail'in kispeti...
 Çok büyük zorluklarla çıkarılmıştı da, ondan...

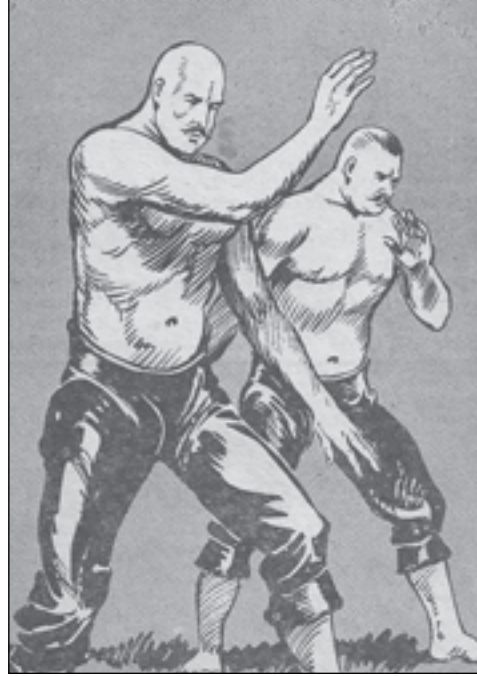
Ve çünkü!
Osman...
İsmail'in her yerini şişirmişti elleriyle!

**Bu vesileyle Peşrev!
İKİ PEHLİVANIN PEŞREVİNİ
SEYRETMEYE DOYUM OLMAZDI...**

Erenköylü Osman'la, Adalı'nın peş-
revleri, seyrine doyum olmaz güzel-
likte idi...

Peşrev ne mi demektir?
Güreşe hazırlık ,başlangıç demektir...
Ahenk içinde çırpınmaktır!..
Muntazam bir şekilde...
Eller...
Birbirine çarparken...
Pehlivan...
Adeta sıçrar!
Bu defa eller...
Ayaklara vurur...
Bu hareket, göz alıcı biçimde, birkaç
kez tekrar edilir...
Sonra da...
Genellikle Kible'ye karşı...
Ön tarafa dönerek, diz çöker durumu
alır ve...
Seyircileri selamlarlar!
Karşılaşma...
Bundan sonra başlayacaktır...
Peki!

Zamanımız pehlivanları bu işi hakkı ile yapabilmekte midirler?
Genel kanı "hayır" biçimindedir...
Bu işi en güzel yapanlar ise...
"Hayddda" çekerek, seyirciyi coşturan iki pehlivandır:
Adalı ve Erenköylü Osman!

İşte iki pehlivan peşrevdedir şimdi...
Dediğimiz gibi...
Peşrev deyince, Osman ile Adalı gelir akla...

Bu iki pehlivan...

Göz dolduran vücut ve harika peşrevleri ve...
"Haydaaa" naraları arasında...
Başladılar güreşmeye!..
Seyirci...
Gördüklerinden mutluydu; hem de, çok!
Ve zaten...
Osman'ın ağır yaradılışından gelen hareketleri ile...
Adalı'nın hoppa mizacı bir araya gelince...
Seyredilmeye doyulmaz görüntüler çıkardı ortaya!..

İlk on beş dakika, elense ve birbirlerini yoklamakla geçti...
Yirminci dakikada ise, ilk hamleyi Adalı yapacaktı...
Göğüs çaprazına girmişti Adalı, ama...
Osman, bunu geçiştirdi!

Hani...
Hep çapraza girer ya Adalı!
Bunu yapmayı sever ama...
Başardığı az görülür ya!
İşte öyle çaprazlardandır bu da...

İlk çapraz boşa gitti!
Bununla da kalmadı...
Erenköylü, çaprazdan kurtulur kurtulmaz...
Adalı'nın bacaklarına indi!
Paçalara yapıştı Osman!
Adalı bunu beklemiyordu ve kendini yana attı...
Ve...
Hemen döndü...
Erenköylü ne mi yaptı?
Çullandı!
Bu durumlarda ilk iş, rakibi yaymak ve sarmaya almaktır...
Erenköylü Osman da aynen öyle yaptı...
Ya sonra?
Sarmayı taktıktan bir dakika sonra...
Ve bu arada...
Nefeslenme fırsatı da bulunca...
Hemencecik!
Sağdan, Kurtkapanı aldı!
Adalı...

Bu durumdan kurtulayım derken...
Sol yanını da açık bırakmıştı ki...
Osman...
Bunu fırsat sayıp...
Sol kapanı da taktı!

**Erenköylü Osman Kurt Kapanı taktı ama...
YAĞLI GÜREŞLERDE “KURT KAPANI”
YENMEK İÇİN DEĞİLDİR!”**

Evet!
Erenköylü...
Kurt Kapanı'nı takmıştı takmasına, ama...
Unutulmamalıdır ki!
Kurt Kapanı...
Yağlı güreşlerin bir “yenme” oyunu değildir...
Bu oyun...
Rakibin nefesini keser...
Bu özelliği dışında...
Greko Romen güreşlerinde işe yarayabilir...
Neden?
Çünkü...
Bu güreşte...
Köprü kur-
mak vardır,
ama...
Yağlı güreşte
köprü kurulmaz!
Hatta bunu
yapan pehlivan,
göbeğini gös-
terdiği için, açık
vermiş sayılır
Ve...

Yenik kabul
edilir!..

Kurt kapanı
takan Erenköy-
lü, sonra ne mi
yaptı?

*Erenköylü, Adalı'ya kurtkapanı takmıştı ama...
Doğrusu, bu uygulama “yenme”ye yeterli değildir!
Söz konusu oyun, Grekoromen'de işe yarayabilir!
Erenköylü Osman'ın, resimde görüldüğü gibi...
Çok kuvvetli kolları...
Adalı'nın kolları arasından geçmişti...*

Yukarıdaki çizimde de görüldüğü gibi...
Bütün kuvveti ile...
Adalı'nın üstüne yüklendi!..
Çok kuvvetli iki kol...
Adalı'nın kolları arasından geçmiş...
Ensede...
Kilitlenmişti...
Adalı mı?
Yine...
Yukarıdaki çizimde de görüldüğü gibi...
İki kolu iki yanda, çene çimene dayanmış...
Baş...
İki yana dönüp durmakta...

Adalı!
Heeey koca pehlivan!
Yine sinirlendin!
Yapma!

**Suyolcu Mehmet yerinden kalktı ve...
DAVULCULAR VURMAYI HIZLANDIRDI!**

Yapma etme desek te...
Adalı'nın ağına gitmekteydi durumu...
Sinirlenmişti...
İşin içine hakem heyeti de girip ona:
“Ya oyun al, ya da ver” deyince...
Adalı kuvvetli bir Yan Kılçığı atarak...
Erenköylü Osman'ı...
Sol tarafına düşürdü...
Osman'ın, Adalı'nın ensesindeki elleri çözülmüştü!
Tamam!
Eller çözülmüştü çözülmesine, ama...
Ya kollar?
Kollar çözülemezdi, çünkü...
Adalı bu iki kolu da sıkıyordu...
Bırakmıyordu!..
Adalı, oyunu kapmıştı!
Osman, kımıldayamıyordu artık...
Sol kol, tamamen Adalı'nın altında olduğu için...
Osman'a yenilmek...

Allah'ın emri gibi geldi,
çattı!

Bu arada...
Gelişmeleri dikkatle izle-
mekte olan...

Suyolcu Mehmet...
Yerinden kalktı ve...
İki pehlivanın yanına
gitti...

O sırada...
Adalı...
Bütün gücüyle yüklen-
mekteydi Osman'a...
Osman'ın kurtulma umu-
du yoktu!..

Bu durumu izlemekte olan
davulcular...

Vurmayı hızlandırdılar:
“Dan, dan, dan, dan-
dan!..”

Bilenler bilir!
Bu davul sesi de...
Moral bozmada, birebir-
dir!..

Suyolcu Mehmet, elini
havaya kaldırdı...

Ve...

Bu arada...

Hakem heyetinin önündeki zil, çaldı!

Bu zil sesi...

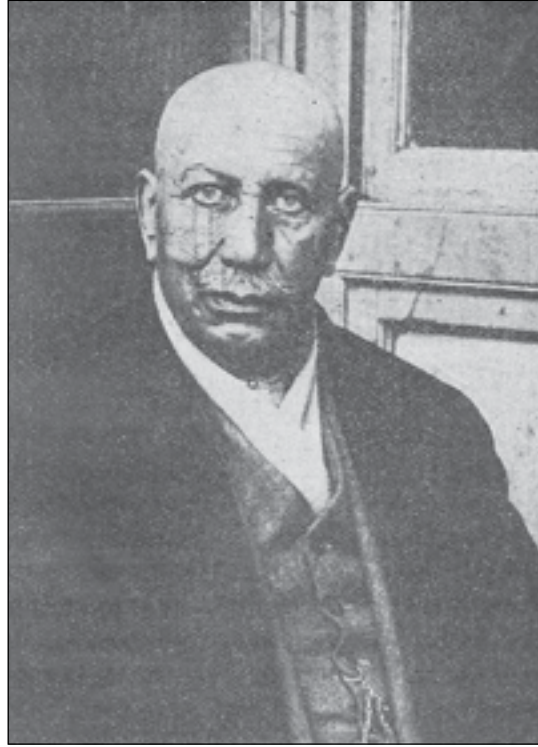
İki saat, yirmi üç dakika süren, güreş sonunda...

Erenköylü Osman'ın...

Adalı Halil pehlivana...

Yenildiğini duyurmaktaydı!

Yenilmişti Koca Adalı...

Suyolcu Mehmet...

Ona...

Pehlivanlar piri denilmekteydi...

Yukardaki fotoğrafı biz...

*İsmail Habib Sevük'ün Türk Güreşi adın-
daki kitabından aldık...*

O mu kimden almıştı?

O da...

*Bahriye Binbaşı Mithat Adam'ın koleksi-
yonundan...*

Erenköylü Osman ile Adalı güreşinde...

Bir ara kalktı ve yanlarına gitti...

BÖLÜM II

GÜREŞ VE YAĞLI GÜREŞ İLE... KIRKPINAR TARİHİNDE GEZİNTİLER...

“KIRKLARIN PINARI”NA GİDERKEN... KIRKPINAR GÜREŞLERİ EFSANESİ İÇİN NOTLAR...

SORULAR:

1265 Mİ, 1361 Mİ? SARI SALTUK MU?

OSMANLI YILLARI MI?

ASIL YAPILDIĞI YER NERESİ? NE ZAMAN?

Yunan sınırından 20 km kadar ötedeyiz...İşte, bir çeşme durumundaki ve çevrece de Kırkların Pınarı olarak bilinen muhteşem su!..
Bu çeşmeye gittik, suyundan yudumladık...
Vesileyle...
Kırkpınar'ın ilk güreşlerini konuştuk...

11 Mayıs 2016...

Epeydir gitmeyi çok istediğim ve...

Pazarkule sonrasında, yaklaşık 20 kilometre ötede...

Artık Yunan topraklarında bulunan...

Ünlü “Kırkların Pınarı” için, Kerim Yurk, arabasını (kaptanlığı da üstlenmişti) sürdü, Sarı Hıdır'a...

Bu seyahati ben istemiştım ki!

O da, bizi kırmazdı zaten ve...

Onca işi arasında,3-4 saatini ayırdı...(Edirne'den oralara gidip, görmek

ve dört saat içinde geri dönmek olanaklıdır...)

Önce...

En eski adıyla Simavna olan (bu belde bize Edirneli Şeyh Bedreddin'i de nlatır) ama halk arasında Samona dense de, tabelasında Ammabovuna adını okuduğumuz yere ulaşmalıyız...

“Kırkların Pınarı” denilen ve efsanevi Kırkpınar güreşlerinin ilk kez gerçekleştiği alan, bu iki köy arasındadır...

Yolculuk bu...

Oradan- buradan, konuşulur...

Ama asıl konumuz Kırkpınar olduğuna göre...

Kısa da olsa,1264'te Sarı Saltuk ile yaşananı anlattım Kerim'e...(Buna döneceğiz...)

Evet o...

Osmanlılarla ve Edirne'nin 1361'de ele geçirilişiyile ilgili efsaneyi ise zaten, duymuş olmalıydı...

Ama...

Sarı Saltuk'lu ve 1264 yılını anlatan bölümünü, bildiğini sanmıyorum!..

Evet!

Bizler...

Kırkpınar'ı, Edirne'nin 1361'de, Osmanlılar tarafından fethedildiği yıl ile başlatırız ve sanki...

Çok kere bu güreş olayı...

Osmanlı ile doğmuş bir spormuşçasına ele alınır...

Bu yaklaşım...

En azından eksiktir ve 1361 öncesini, adeta yok sayar!

Bir haksızlık ta diyebiliriz konuyu bu şekilde sınırlandırmaya...

Kaldı ki!

Bağışlanmaz başka konu ise...

Edirne'nin fethi tarihi ile...

Kırkpınar'ı başlatan tarihi örtüştürmekte, yatıyor oluşundadır...

Oysa konu...

Tartışmalara ve bilimsel araştırmalara açıktır ve bu haliyle...

Bir büyük kültürel potansiyel olma özelliğini korumaktadır...

Söz konusu efsanevi öyküde...

Çanakale Boğazı'ndan sallarla karşıya geçen; 40 yiğit bulunur...

Kırk sayısı mı?

Samona'dan sonra 1.5 kilometre Sarı Hıdır yönünde gidiniz ve sağa sapan ilk toprak yola sapınız... Üç yüz metre sonra, Kırkların Pınarı'ndasınız...

Kutsal sayılarımızdandır ve bu yiğitler...
Boğazdan geçişlerini tamamladıktan sonra...
Gittikleri her yerde ve her fırsatta, güreş tutarlar...
Zira...
Güreş, atalardan gelme bir spordur onlar için ve...
İşte bu güreş esnasında...
İki pehlivan yorgunluktan ölür...
Arkadaşları onları gömer ve işlerini bitirmek üzere ayrılırlar ki...
Bu arada, Edirne'yi de fethedeceklerdir...

Edirne'yi de alıp, oralardan ayrılma öncesinde...
Ve...
Arkadaşlarını gömdükleri yere döndüklerinde...
Bir de ne görsünler!
Bu mezar bir pınara dönüşmüştür...
Günlerden Hıdrellez'dir (veya bazılarına göre Nevruz) orda arkadaşları anısına güreşirler...
O güreş; Kırkpınar'ın ilk güreşi sayılır ve her yıl, Hıdrellez'de tekrar edilir...

Şimdi sorular:

1-Kırkpınar güreşinin ilki, hangi yılda yapılmıştır? (Başka bir deyişle...

Edirne,1361'de alındığına göre,ilk güreş tarihi bu mudur?)

2-İlk güreşin yapıldığı yer neresidir? (Yani bizim de görmeye gitmekte olduğumuz Kırklar Pınarı olarak anılmakta olan ve Sarı Hıdır ile Samona arasındaki çayırılık mıdır?)

3-İlk güreş bir Hıdrellez günü müdür,yoksa...

Bir Nevruz gününde mi yapılmıştır ilk güreş?

4-Güreşi kırk kişi mi yapmış ve ölmüştür...

Yoksa...

Söz konusu iddialı güreş, iki pehlivan arasında mı yaşanmıştır?

Ve...

Adı geçen o pınar...

Bu mezar üstünde mi şekillenmiştir?

Yoksa...

Kırk mezar üzerinde, kırk ayrı pınar mı?

5- İlk güreş sonrasında 19. yüzyıla kadar (yaklaşık 500 yıl) nerelerde ve kimler güreşmiştir?

Önce...

Efsaneler bu sorular için neler denmektedir; ona bakalım...

Sonra da...

"Kırklar Pınarı" yolculuğundaki gözlemlerimize...

KIRKPINAR'A İLİŞKİN İLK CİDDİ İLGİMİZ, 2000 YILINDA ŞEKİLLENMİŞTİ...

Daha önce de belirttiğimiz gibi...

Kırkpınar Güreşleri konusunu, bir yerel kültür değeri olarak, ilk ele alı-
şımız...

2000 yılındaki Yöre dergisinin üçüncü sayısıdır...

2011 yılında yine...

Yöre'de bu kez dört sayı bir arada (650. Yıl Özel sayısı) için çalıştık Kırk-
pınar güreşlerini...

İlgilenenler için, bir arşiv değeri taşır...

Ama...

İlgilenenler için elbette!

Önce...

Atıf Kahraman'ın "Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreş-
leri" adıyla...

Öne çıkararak...

Israrla anlatmayı denediği...
Sarı Saltuklu...
1264 yılını ve...
Edirne'nin o dönemde fethedilişi
ile 1265'te Sarı Saltuk'un yaptığı "ilk
güreşi" anmalıyız...

O mu?
Bu konularda yazmış ve konuş-
malar yapmış olan Eşref Şefik ile
Murat Sertoğlu'nu...
Belgesiz konuşmak suretiyle, ka-
faları karıştıran kişiler olarak suçlar!
Eşref Şefik ve Murat Sertoğlu...
Bu ilk güreş yerini...
Ahırköy veya Sarı Hıdır-Simavna
arasındaki yerlerde başlatırlar...
Birinde kırk pehlivanda ölmüş-
tür ve...

Onların mezarlarında kırk pınar
çıkart ortaya...
Diğerinde...
İki pehlivandır güreşerek ölen...
Ve...
Bir pınar oluşmuştur mezarları
üstünde...
Ayrıca yine...
Birinde, bu olay, Hidrellez gü-
nünde...

Diğerinde ise...
Nevruz'da yaşanmıştır!..

Murat Sertoğlu'na göre, kırk
yiğit, düşmanı (yine ona göre de
Ahırköy'de) bozguna uğratmıştır...

Ama...
Ertesi gün 22 Mart, yani
Nevruz'dur... (Nevruz için 21 Mart'ı
gösterenler de vardır.)

Artık, Atif Kahraman'ın, Sarı Sal-

Kırkpınar'ın konu edildiği Yöre'nin
3. ve 136-137-138-139. sayıları
(dört sayı bir arada) önemli Kırkpı-
nar bilgilerini içermekteydi...

tuk öyküsüne geçeceğiz ama...

Önce, Eşref Şefik ve Murat Sertoğlu'na yönelttiği eleştirilerden söz ede-
lim...

O diyor ki!

"Kırkpınar güreşlerinin yapıldığı yer, Ahırköy olmayıp, yapıldığı
gün Nevruz değildir!"

Ya nerededir ve hangi gün yaşanmıştır bu ilk güreşler?

"Gerçek Kırkpınar güreşlerinin yapıldığı yer, Edirne-Ortaköy şosesi
üzerinde, Edirne'ye 17 kilometre uzaklıktadır..."

Edirne-Dimetoka-Dedeagaç arasında bulunan Ahırköy ile diğer yer
arasında kırk kilometre yol vardır...

Üstelik...

Bu güreş, Nevruz'da değil...

Hızır-İlyas günü yapılmıştır."

1264... SARI SALTUK İLK GÜREŞEN MİDİR? BİZ, SİMAVNA'YA GİDİYORUZ...AMA, TANAŞ ÖLMÜŞ!

Atif Kahraman'a göre "evet" Kırkpınar güreşini ilk yapan Sarı Saltuk'tur...
Ve o bize, Osmanlı'dan önce de var olan Türk güreşini anlatır...
Ne zaman güreşmiştir ayrıca bir pehlivan da olan Sarı Saltuk?
Edirne'yi fethettikten, yani 1264'ten bir yıl sonra, 1265'te!
Nerde?

Edirne'ye 17 kilometre uzaklıkta, Ortaköy şosesi üzerinde...

Yani...

Sarı Hıdır ile Samona (veya Simavna-Ammabovuna arasında)

Dedik ya!

Sarı Saltuk öyküsü uzuncadır ve şimdilik, burada bırakalım...

Yolculuğumuza dönersek...

İşte önce Samano, yani eski adıyla Simavna...

"Burada dur Kerim" ki; biz, önce Tanaş'ı bulmalıyız!

Tanaş mı?

Bahçede, temizlikle meşgul, şu iki yaşlı bayana sorabilir ve...

Bedreddin adlı kitabımızın 435. veya...

Diğer sayfadaki fotoğrafını gösterebiliriz Tanaş'ın ki...

Yardım istemeyi denediğimiz...

Yaşlı bayanlardan birinin ailesi...

Yıllar önce Havsa Hasköy'den gelmiştir ve çocukluğunda onun evin-
de...

Hep Türkçe konuşulduğu için, dilimizi bilmektedir...

O fotoğrafa bakınca...
Bütün kuşkusunu gitmişti
Türkçe bilen bayanın...
Ve...

Ağzını da büzerek, elemli gözlerle baktı bize...

Dedi ki:

“Ah! Tanaş öleli çok oldu!”

Çok üzülüm çok!
O da bir Gagavuz'du ve beni evine götürerek...

Korumakta olduğu bir Osmanlı dönemi mezar taşını göstermekle kalmamış...

Beni ilk kez Samona-Simavna veya Ammabovuna'ya götüren, Kızıldeli Sultan dergahı görevlisi (Fotoğrafta beyaz gömlekli) Müslim idi...
Samona kahvesinde tanıştık Tanaş'la ve peşine düşerek, önce evine gidip Osmanlı mezar taşını gördük...
Onları ben görüntülemiştim...

Simavna'ya 14.11.2010 günü
Şeyh Bedrettin kitabımızı çalışmaktayken gitmiştik...
Bedreddin'in babasına kadar uzanan o öyküdeki Simavna kalesini de Tanaş öncülüğünde gezmiştik...

İkimizi görüntüleme işini bu kez Müslim gerçekleştirmişti...
Söz konusu öyküye göre, kale; Bedreddin'in babası İsrail tarafından fethedilmişti...

Ve biz... Tarihi kalede (oralarda bu kaleye Hisartepe deniliyor) pek çok kalıntı saptamıştık...

Simavna kalesinde de gezdirmişti...

Gençti...

Ama öf şu kanser!

Yıllardır “bir gün gelir, elden kendisine veririm, sohbet ederiz” vesi-lesiyle geciktirdiğim kitabımı...

Oğluna iletilmesini dileyerek bıraktım, bize yardım eden yaşlı bayana...

Sonra önümüze düştü yaşlı bayan ve...

Köyün yegâne kahvehanesine gittik, peşisıra...

“Yani” adındaki Rum, o günün tek müşterisiydi ve...

53 yaşındaki bu yardımsever kişi, düştü önümüze, mobiletiyle...

1.5 kilometre sonra...

Greyderle düzlemesi henüz yapılmış yola, sağ yöne döndük...

İşte, gür sulu bir çeşmeye dönüşmüş olan ve...

Kırklar Pınarı'ndan günümüze ulaştığına inanılan o pınar...

Peki...

Bizim, Tanaş'ı sorduğumuz o bayan bilmekte miydi burasının güreş öy-küsünü...

Evet ona göre de...

Burada, güreşler yapılmaktaydı eskiden...

EDİRNE, SAZLIDERE SAVAŞI SONRASINDA, BİZANS TEKFURU'NUN TUNCA YOLU İLE KAÇMASI VE ŞEHRİN TESLİMİ İLE ALINDI... GÜREŞ EFSANESİYLE DEĞİL!

Şimdi!

Şu “ilk güreş yeri” konusunu...

Sonra da...

Edirne'nin, kırk yiğit tarafından mı?

Yoksa...

Tam da ters yönde (Sazlıdere'de) yaşanmış olan bir savaş sonrasında, 1361'de mi alındığı konusuna bakalım...

Edirneli, Devlet eski Bakanlarımızdan Şerif Ercan'ın...

Yöre için gönderdiği o uzun Kırkpınar yazısında...(Söz konusu yazıyı kitabımıza da aynen almış bulunuyoruz...)

Bir Edirne bileni de olan, Hafız Rakım'dan aldığı bilgiler vardır...

Anılan bilgilerde, Kırkların Pınarı'nın coğrafyası çok net tanımlanır:

“...Nitekim yaptığım incelemeler ve soruşturmalar sonucunda, eski

Kırklar Pınarı'nın suyu içimliydi ve bol bol içtik...

Kırkpınar mahallinin Ahırköy merasında değil, ikinci rivayette belirtil-
diği üzere, Yunanistan'ın Samano köyü merasında olduğunu tespit etmiş
bulunuyorum.

Rumi 1307 tarihli Edirne gazetesi de bu yerin, Edirne ile Ortaköy ara-
sında olduğunu ifade etmek suretiyle, tespitimi doğrulamış bulunmak-
tadır...

Bu yer...

Samona köyünün merası içindedir ve asıl meydan Nazif Ağa'nın tar-
lasıdır... Etrafında, Topçu Ali Ağa tarlası ile çayırılık ve Tilki oğlu Recep
Ağa'nın tarlası ve Çilingiroğlu'nun sebze bahçesi bulunur...

Ve burada Kırklar Çeşmesi'nin ayakları olan dere bulunmaktadır..."

Evet!

Biz, yukarda adı geçen dere ve Kırkların Çeşmesi önünde, bu efsane-
yi yeniden koklamış olduk...

Ve...

Biz de, doğrusu...

Efsaneye en yakın düşen alan olarak burasını kabul etmekteyiz...

Üstelik...

Bu efsanede...

Osmanlı'nın, Rumeli'ne geçişi öyküsü de, asla yadırganmayacak bir üs-
lup ve gidiş yolu izler...

Ama...

Söz konusu efsanenin içine...

Edirne'nin fethi olarak...

Bilimsel anlamda da kuşku bırakmayan, 1361 tarihi ile ilgili bilgiyi oturt-

*Kerim, beni yıllar önce de buralara yakın yerlere (Rıza'ya) getirmişti...
Kırkların Çeşmesi önündeki bu anıyı ise, Yani sabitledi...*

*Yani, önce birlikte fotoğraf çekilmeye pek istekli değildi...
Kendisine teşekkür ettik...*

mada, ısrarlı olamayız!..

Israr ne demek; açıkçası...

Bize göre, yanlıştır bu bilgi!

Durun hele!

Bu konuyu...

En iyisi...

Halil İnalçık ile bitirmek, olacaktır:

"...Edirne, Şehzade Murat ve Lalası Şahin tarafından fethedilmiştir...

1352'de Süleyman Paşa, Bizans İmparatoru Kantakuzinos'un mütte-

fiki olarak Sırpları yenmiş,Edirne'yi ve Trakya'yı bir Sırp istilasından kurtarmıştır.

Sırpları püskürten Süleyman Paşa...

Katakuzinos ile birlikte Edirne'ye girmiştir...

Osmanlı tarihleri, bu olayı Edirne'nin Süleyman Paşa tarafından fet-hi olarak kaydederler ki...

Bu yanıltır!

(...)1361 baharında...

Murat ve Uç beyleri, tüm kuvvetleriyle Edirne üzerine yürüdüler.

Edirne'deki Bizans komutanı, Osmanlı ordusunu Sazlıdere'de karşıla-dı, yenilip Edirne'ye kapandı.

Gece Meriç üzerinden İstanbul'a kaçtı...

Şehir halkı kaleyi Murat'a teslim ettiler,1361 baharı"

Efsaneler...

Hoştur ve etkileyici!

Ama...

Gerçekler...

Bilimin avuçlarında, öylece bizleri bekler!

Kırklar Pınar'ına dönersek...

Bu pınar, efsanedeki haliyle çok yaygındır ve çekici!...

Bu arada...

Efsanelere de, tümünden dudak bükmeye gelmez hani!

Efsaneler halk ürünü olup, sözlü tarihimizin önemli değeridir...

Taa ki!

Onların yerini...

Bilimsel doğrular alana dek!

Peki...

Bu taraflara yine gidecek miyiz?

Valla...

Ben, Kerim'in yalancısıyım...

O!

"En kısa zamanda buralara dut yemeye geleceğiz hocam" dedi...

Gelirsek eğer...

Kırkların Pınarı'ndan su yudumlamamak olmaz!

Bu bize hiç yakışmaz!

Edirne Haber gazetesinin 15-17-18-19 Mayıs 2016 tarihli sayıların-dan alınmıştır.

M.Ö... ANTİK DÜNYADAN GÜREŞ NOTLARI...

Uygarlıklar tarihi açısından; Akdeniz...

Mezopotamya ve...

Nil vadisi ile...

Çin ya da Hindistan coğrafyası...

Tabi ki,Mısır!

Kısacası tümü...

"İlk"leri anlatır...

İşte buralarda, örneğin Mısır'da...

M.Ö.3400 yılında, güreşin varlığı da saptanmıştır!

Tam olarak nerde mi?

Mısır Firavunu Menes'in mezarı duvarlarındaki...

Güreş temalı, resimlerde!

Peki...

Türkiye'de benzer bir belge arasak, nerde buluruz?

İstanbul Arkeoloji Müzesinde!

Burada...

Çok daha sonraları anlatan (günümüzden 2700 yıl öncesi) bir kabartma, güreşin Fenikelilerce de yapıldığını söyler...

Gidin Berlin Müzesi'ne...

Bergama'dan kaçırılmış bir tabakta...

İşte güreşçiler, hakem ve antrenör... (M.Ö. 510'u anlatıyor...)
Bu kabartma Antik Akdeniz havzasında bulunmuştu...

M.Ö. 520 yılına tarihlenen ve güreş talimlerini gösterir bir tabak göreceksiniz...

Başka?

Homeros'u okursanız eğer!

Homeros'un İlyada'sındaki, Eas ile Odysseus'a dikkat!

Onlar...

O "dillere destan" müthiş kavgalarını ne ile yapmışlardı?

Silah kullanmadılar, güreştiler!

Antik Yunan'da güreş, erkeklerin işiydi...

Buradaki güreşlerin yağlı olduğu biliniyor...

Ve...

Burada söz konusu olan Yunan güreşinin...

Günümüz güreşlerinin iki temel kategorisinden biri durumundaki...

Greko Romen'e...

Çıkış noktası olduğu, kabul edilir...

Vahşiyane bir dövüşe de dönerdi bu güreşlerden biri, ki!

Bunda...

Yegâne yasak:

Göz çıkarmak, tırmalamak veya ısırma...

Çivili eldivenler bile kullanılırdı bu güreşlerde...

Öldüresiyeydi!

Ve...

Giderek...

Adı geçen güreşlerin...

Günümüzdeki Pankreas güreşlerinin atası olduğu söylenir...

Eski yunan güreşinde de "Elense" önemliydi... MİLO ADINDA BİR DELİKANLI... VE... PALAESTRA...

Şimdi şu ünlü Elense'den söz edelim...

Eski Yunan güreşinde de var elense çekmek...

Önemliydi!

Güreşçiler...

Asıl oyunlarına geçmeden önce...

Elense çekerek...

Birbirlerini denemekteydiler!

Özgen Acar, şöyle yazmıştı:
"Güreş, insanlığın varlığı ile ortaya çıkan, güç gösterme yolundaki ilk sporların başında gelir... Mezopotamya'da günümüzden 7 bin yıl öncesine giden bir mağarada, ya da, Mısır'da İ.Ö. 2400'den kalma bir mezar odasının duvarlarında çeşitli güreş resimleri bulunmuştur... Antik Yunan'da olimpiyatların kayıtlara resmen geçtiği İ.Ö. 776'daki oyunlarda güreş vardı" (15.2.2013, Cumhuriyet)
Resimli Ay dergisi, Eski Yunan'daki güreşi konu etmişti...

Elensenin adı "traheliksein" idi, ya tırpan?

Yunan güreşlerinde...

Tırpan denilen, yani...

Rakibe çelme atma veya buna benzer, ayak ile ilgili oyunlar yoktu...

M.Ö. 6.yüzyıldan itibaren...

Güreş eğitimi alan gençlerin tasvir edildiği eserler görürüz...

Bunlardan biri de vazolardır...

Hatta bu tasvirlerden birinde...

Güreşçi genç...

Zor durumunu kurtarmak için...

Rakibinin gözüne parmağını sokarken, görüntülenmektedir...

Vazolar, M.ö. 6. yy'dan itibaren güreş eğitimi alan gençleri de tasvir eder oldu... İşte güreşçiler, hakem ve antrenör... Bu kabartma Antik Akdeniz havzasında bulunmuştu... Burada resmedilen güreşçi gençlerden biri... Çok ciddi güreş yasağı durumundaki; göze parmak sokarken, resmedilmiştir!

**Sınırımıza yakın bir Yunan beldesindeki o genç demişti ki:
“YAĞLI GÜREŞLER BİZİM TARİHİMİZDEN GELİR...”**

Pazarkule'den sonra...
Yaklaşık on - on beş kilometredir, Yunan'daki Rizia...
Kerim Yurk rehberliğinde, 15 Şubat 2004 günü, gitmiştik o etkinlikleri izlemeye ki!..
Vesileyle...

Rizia etkinliklerinde...
Her ev, tek tek geziliyor ve evin bahçesine buğday (veya mısır) saçılıyor.
Ev sahipleri tepsiye para koyarken, ikramda bulunuyor.
Bazıları bir kadeh uzo da ikram ediyor...

Çok ilginç ritüellere de tanıklık ettik...

O yıllarda...

Yörenin zenginlerince finanse edilirdi, söz konusu etkinlikler ve buna...

“Köpek Bayramı” da deniliyordu şaka yollu...(Yöre dergisinin 2004 tarihli 50 sayısında bunun nedeniyle ilgili öyküyü, uzunca, yazmıştık...)

Aslında...

Pek çok yerde de farklı biçimlerde görülen...

Çiftçi bayramıydı, burada düzenlenen etkinliklerin de kaynağı...

Doğru adı ise:

“Bereket Bayramı”ydı!

Son yıllarda...

Yunanistan'daki ekonomik kriz nedeniyle...

Yapılamıyormuş bu etkinlikler...

Evet!

Bereket Bayramı günü, Rizia'da...

Bir kamyonet arkasına bindirilen davul zurna ekibi (ki, Edirne'den gitmişti tümü: Davulcu Rahmi Yaylacı; zurnacı; Çetin Katırcı ve Günay Zurna,) o beldenin evlerini tek tek gezmişti...

Davul ve zurna devredeydi, çaldılar!

Bu arada...

Kamyonet arkasında bulunan bu beldeden, görevli biri...

Her ev bahçesine, buğday veya mısır saçarak...

Yer yer gösteri
ağırlıklı olsa
da, buradaki
güreşler...
Halkın ilgisini
çekmekteydi...
Pehlivanların
bir bölümü
ise, bizim
Edirne'deki
güreşçilerdi...

Davet ediyordu...

O evde yaşamakta olanları da, gösterilere...

Son derece temiz giysileri ile dışarı çıkan evin yaşlıca kadınları ise...

Çikolata ikram ederdi ve yanında da, küçük bir kadeh Uzo...

Ben de binmişim o kamyonetin arkasına...

Aldım çikolatadan da ve...

Diktim uzo kadehini!..

Ohhh!

Güreşçi-
ler "Haydi
Barbadis!"
diyerek, parsa
topluyorlar...
Buna, eski
adıyla da
parsa den-
mekteydi ki,
İzleyenlerin
tepkilerini
yakından göz-
lemek için...
Bendeniz de
pehlivanın ya-
nında yerimi
almıştım!..

Böylesi bir yerel kültür programına ilk kez tanıklık etmekteydik...

İşte!

O etkinliklerin; bir de, güreş bölümü vardı...

Kimler mi güreşti kispetleriyle?

Edirne'den giden bizim çocuklarla oradaki pehlivanlar...

İzlemiştik...

Eh!

Yenilmişlerdi, bizimkiler gerçi...

Sonra...

Sevgili Cengiz Yorulmaz'ın peşine takıldık ve...

O bizi...

Körümit (kısaca Körmit denilen) köyüne götürdü...

Yani...

Son yıllarını Edirne'de geçirmekte olan, Hasan pehlivanın köyüne...

Riziâdaki...

O genç ...

Ev sahiplerinden biri konumundaydı...

Önce...

Bir kahvehanede oturmuştuk ki...

Türkçe bilen birinin (Türkçesi çok iyi olmasa da...) katkılarıyla güreşi
konuştuk...

Güreşin tarihinden falan...

Derken!

O genç...

Şöyle dedi:

"Güreş, bizim tarihimizden kalmaz!"

Belli ki...

Grek tarihinden esinlenmişti...

Tartışamazdık...

**"Güreş, ata değil el sporudur!"
NE DEMİŞTİ GÜREŞ FEDERASYONU BAŞKANI?**

Riziâda, bir kahvehanede görüştüğümüz...

O genç aklıma geldiğinde...

Konuyu...

Adeta destekleyen, o resim düşer usuma...

Turkish Airlines'ın Er Meydanı adındaki kapsamlı kitabın 93 sayfasında da konuya dönük şöyle bir bölümçük bulabilirsiniz:

“... Aba güreşi, şalvar güreşi, Kuşak güreşi, Atüstü güreş ve Karakucak stillerinde, asırlarca güreşen Türk, Rumeli fütuhatıyla birlikte, kendine has yağlı güreş icat etti.

Ve ‘yağlı güreş’ bu asır itibariyle bizde en rağbet gören güreş dalı haline geldi...

Rumeli'nin (Ege, Marmara, Trakya) zeytinyağı yönünden zengin olması, yağlı güreşlerin bu bölgede, ilklilik ve gelişmişlik konusunda faktör oldu.

Bu sebepten olsa gerek, Karakucak'a Anadolu Güreşi; Yağlıya ‘Rumeli güreşi’ denilir oldu.”

M.Ö. 530-500 tarihleri arasında yapıldığı saptanan bu resimde...

Dikkat çeken!

Bir genç erkek figürü de vardır...

Onun...

Yağ dökerek yağlandığı görülmektedir...

Buradaki yağ konusu...

Bizim yağlı güreşlerden yüzyıllarca önce...

Antik Yunan'da, yağ kullanımının varlığını gösterir...

Ama...

Etkileyerek- etkilenerek gelişen oluşan...

Bizim yağlı güreşlerimiz...

Sadece...

Yağ ile anlatılamaz ki!..

Ve zaten...

Günümüzdeki söz konusu yağlı güreşler, giderek...

Bizim kültür değerlerimizin sentezi olup, “bizleşmiş” olanı simgeler...

Bizi anlatır!

Peki...

Yıllar önce ne demişti, Güreş Federasyonu Asbaşkanı?

Bu başkanın haber olduğu...

Sabah gazetesinin Zafer Ertem imzalı ve ilgili bölümü kesip...

Bir güreş kitabı içine koymuşum, meğer...

Ama...

Tarih yok!

Yazmamışım, bir kenarına...

Olsun!

Konumuzla ilgisi var nasılsa...

Üstelik çok çarpıcı!

Ne demiş o gazetenin haberinde!

“Güreş Federasyonu Asbaşkanı Sebahattin Kasap, güreşin sadece Türk-
lere has bir spor olmadığını söyledi ve dedi ki:

Güreş ata değil, el sporudur!”

Alt başlık olarak yukarda verdiğimiz cümleler sonrasında (*her ne kadar önceki sayfadan sonrasında*) söz konusu açıklama şöyle devam etmektedir:

“Türklerin ata sporu olarak sahiplendiği ve benimsediği güreşin tarihinin çok daha eskilere dayandığı iddia edildi.

İddianın sahibi ise Güreş Federasyonu Asbaşkanı Sebahattin Kasap.

Türklerin sahneye çıkmasından çok önce güreşin eski Yunan ve Mısır’da yapıldığını biliyoruz.

Babil ve Mısır sanat eserlerinde,güreşin,günümüzdekine çok yakın bir şekilde yapıldığını gösteriyor.

Sümerlerde,Gılgamış Destanı’nda güreşten bahsedilmektedir.”

Güreş Federasyonu Asbaşkanı...

Bizim de yukarda,ayrıntılarla değindiğimiz...

Antik güreşe ilişkin görüşlerini...

Şöyle sürdürmekteydi:

“M.Ö.1500 yıllarında,serbest tutuşa dayalı güreş görülmektedir.

M.Ö. 7. Y.Y’a ait Çin ve M.Ö.1. Y.Y’ait Japon belgelerinde de serbest güreş göze çarpmaktadır.

Eski Yunan’da güreş,önemli bir spor dalı olup,spor eğitiminin bir parçası ve pentatlonun en önemli bölümü durumundaydı.”

Peki...

Yağlı Güreş konusunda ne demişti Güreş Federasyonu Asbaşkanı?

“Yağlı güreşin de dışımızda geliştiğini savunan Kasap:

Atalarımız,Orta Asya’da zeytini nereden bulup yağlanacaktı!

Biz zeytin ve yağlı Anadolu’da gördük.”

Çin güreşi, Türk güreşine benzer...

ÇİN... SÜMER...

Çin’deki en eski sporun, güreş olduğu bilinir...

Türk ve Moğol güreşiyle benzeşir, Çin’deki güreş...

Eh!

Komşu olduklarına göre...

Bir kültürel alışverişten (*etkilerken, etkilenmekten*) söz etmek...

Asla yanlış olmayacaktır!

Çin’de...

Rakip yere düştüğünde...

İş biter!

Öyle...

Vurmaymış, kırmaymış...

Tekme veya ısırma...

Yasaktır!

M.Ö.6. yüzyıldan sonra...

Yılın ilk ve yedinci ay ortalarında...

Her şehirde...

Resmi güreş turnuvaları düzenlenirdi...

Ve...

Taocu rahipler gözetirdi...

Diğer sporlarda olduğu gibi...

Güreşi de...

Sümerleri biliriz!

Onlar...

M.Ö.5 bin yıllarında Orta Asya’dan göç ederek...

Alt Mezopotamyada yerleştiler ve...

Burada...

Bir büyük uygarlık kurdular...

Sümerlerin...

Geldikleri yer...

Türklerin de yaşadığı alanları kapsadığı için...

Türklere benzeyen kültür zenginliklerine sahiptiler...

Sümerler de güreşi bilir ve yaparlardı!

Sümerlerin güreş yaptığının kanıtı mı?

MÖ.2600 yıllarına tarihlenen...

Bir Sümer tapınağındaki o bronz heykel her şeyi anlatır...

Buradaki güreşçilerin belden yukarısı çıplaktır...

Ve...

Birbirlerinin kispetlerinden tutarak...

Yenişmeye çalıştıkları görülür...

Ya ünlü Gılgamış destanı?
MÖ.2000 yıllarında yazılan...
Bu destanda da...
Erkekler, güreşmektedir...

Sümerleri kimler yıktı?
Asur ve Babiller...
Onlar güneyden geldiler...
Ve...
Savaşçıydılar!
Onların...
Beden eğitiminde...
Güreşi de kullandıkları bilinir...

Üstelik Asurlularda...
Bir de...
Yumruk güreşi vardı!
Boksa benzerdi bu güreş...

Beni Hasan kazıları...
MISIR'DA GÜREŞ... VE O SORU:
“ESKİ YUNAN, MISIR'DAN MI DEVŞİRDİ?”

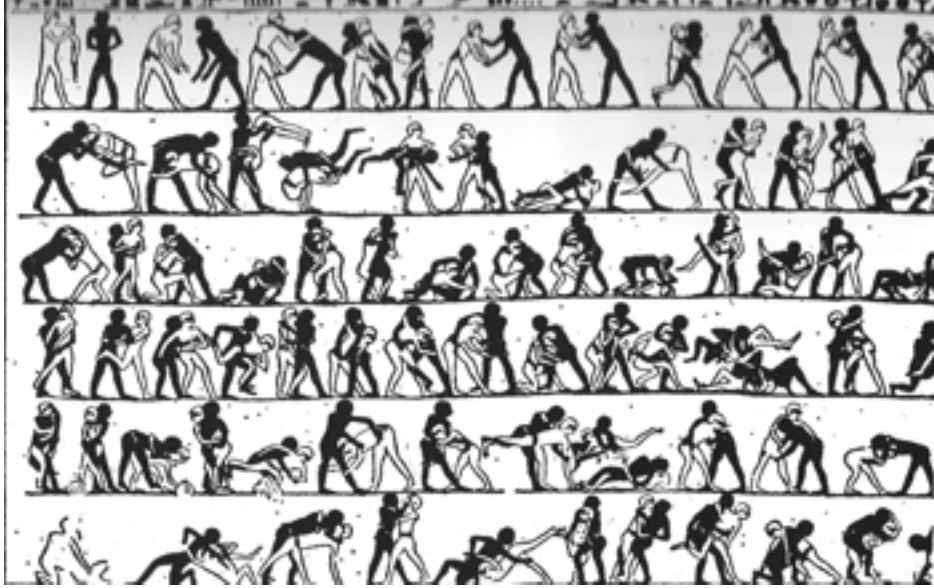
Mısır mı?
Buradaki tarihi ve kaynak nitelikli materyaller o denli çoktur ki!
Bazıları...
M.Ö.3500 yıllarına götürür bizleri...
Örneğin mezar odaları!
Büyük bölümünün duvarlarında, güreş resimlerini görebiliriz...

Sakın ola...
Söz konusu figürleri küçümsemeyiniz!
Tam tersine!
Ve...
Üstelik!
Beni Hasan kazılarındakiler...
Öylesine canlıdır ki!
Buradaki figürler adeta...
2000 yıl önce değil de...
Yakın zamanda ele alınmış gibidirler...

Diğer yandan...
Buradaki figürlerde...
Mısır güreşinin...
Tüm ayrıntılarını da saptayabilirsiniz!

Beni Hasan kazılarının ortaya çıkardığı figürlerde...
Neler mi görebilirsiniz?
Güreşçilerin giysilerini!
Güreş meydanına çıkışlarını!
Birbirlerini kovalayışlarını!
Elense çekişlerini!
Çelme takmalarını!
Bacağa dalmalarını!
Bütün kafa ve kol oyunlarını!
Köprü!
Künde!
Ve diğerlerinin...
Tümünü görebilirsiniz!..

Başlıktaki soruya dönersek!
Evet!
Öyle görünüyor ki!
Antik Helen...
Sadece güreşi değil!
Başka uygarlık ürünlerini de...
Mısır'dan devşirmiştir...
Ki!
Bu yanıyla...
Antik Helen...
Mısır'ın çırağıdır!
Fakat dikkat!
Mısır tarihi...
Her ne kadar...
Güreş konusunda...
Bu denli önemli bir yere sahip olsa bile...
Antik Yunan'da görüldüğü gibi...
Örneğin...
Olimpiyatlar seviyesinde ve...
Bir yarış konusu olarak...
İşlememiştir!

Beni Hasan kazılarında elde edilen materyal bize 2000 yıllarını anlatır ve burada çok çeşitli güreş figürleri görürüz...

Sumo ve Judo... JAPONYA'DA GÜREŞ...

Juda değil ama...
Yakın yıllarda...
Edirne'de...
Sumo konusu ile...
Kırkpınar güreşlerinin buluşması yönünde...
Bir tanışma...
Hatta...
Birbirlerini destekleyen türde...
İlişkiler kurma denemeleri söz konusu olmuştu...
Yürütülemedi!

Sumo sözcüğünün anlamı:
"Kendini savunmaktır..."
Suma'nın tarihi içinse...
İki bin yıl öncesinden söz edilebilir...
Töreseldir ve...
Gelenekseldir!

Sumo güreşçileri bir karşılaşmada...

Özgün güreş kuralları vardır...

Japonya'da...
İyi bir Sumocu...
Milli kahraman sayılır...
Sumocular...
Özel beslenme yöntemleriyle...
İki yüz kilo kadar ağırlık sahibi olurlar...
Bu güreşçiler...
Birbirlerine koç gibi saldırırlar ki!..
Bu itişmede eğer...
Güreşçilerden biri yere düşerse...
Tamam!
Galip ve mağlup...
Belirlenmiştir...

Judo mu?
Ju; yol vermek demektir...
Do; yaşamın yolu, anlamını içerir...
Yani...
Judo için...
Nezaket yolu veya uyum yolu diyebiliriz...

Moğollardaki güreşi Çin kaynakları anlatır... MOĞOLLAR VE ARAPLARDA GÜREŞ...

Moğolların...

Milattan iki yüz ve daha öncesinde de...

Güreş bildikleri yönünde, genel bir kabul vardır!..

Han çocuklarının...

Başka sporlar yanında...

Güreş bilmesi de istenirdi...

Cengiz Han öykülerinde...

Bu durumu görebiliriz!..

Araplarda güreş vardı!..

Mekke asillerinin...

Türklerde olduğu gibi...

Pehlivan barındırdıkları bilinir...

Arap pehlivanların...

Çöl koşullarından etkilendikleri aşikârdır...

Peygamber Hz. Muhammet...

Güreşle ilgilenirdi...

Peki...

Delikanlılık çağında...

Bazı sahibeler...

Peygamber'in önünde niçin güreşirlerdi?

Askeri seferlere katılabilme yönünde...

Yeterince...

Güçlü duruma geldiklerini kanıtlamak için!

Acaba...

Arap güreşçiler ne tür bir zeminde güreşirlerdi?

Büyük bir olasılıkla...

Onların güreştiği zemin...

Kumluydu!

Kimbilir...

Belki de...

Islatılarak yumuşatılan bir zemin yaratılırdı onlar için!

Hız. Muhammet...

Güreşle ilgilenirdi dedik!

İyi de...

Nasıl, nereye kadar?

Bir izleyici olduğu kesin!

Fakat...

İbnu Hişam...

O'nun...

Doğrudan doğruya...

Güreştiğini de...

Yazmıştır...

Gerçi...

Söz konusu bilginin...

İki rivayete dayanan boyutu olduğu da söylenir...

Büyük güreşçi ne demişti, İslam'ı seçtiğinde?

"Ey Muhammet!

Şimdiye kadar beni hiç kimse yenemedi!

Beni yenen sen değil!

Sahip olduğun...

Manevi güçtür!"

**Edirne'nin, Birinci Sarayı'ndan "güreş yeri için"
Simavna'ya mı (Samona'ya mı) gidildi?
EDİRNELİ FOLKLOR ARAŞTIRMACISI HAKKI
SOYYANMAZ'DAN, ÇOK FARKLI YAKLAŞIM:
"SAMONA'YA EDİRNE'DEN, YENİÇERİLERLE GİDİLDİ!"**

"Destan-ı Edirne" Edirne'nin folklor dünyasına önemli bilgiler veren (*derleyen-üreten*) rahmetli Emekli Öğretmen Hakkı Soyyanmaz'ın...

Kendi deyişiyle "destan tarzı, Edirne halk tarihi" adlı 1224 sayfalık kitabının adıdır...

Söz konusu "destan"ın ilk dörtlükle-rinde...

Birinci Murat'ın, Edirne'yi fethetme-si sonrasında ve Yeniçeri Ocağı'nı kurduktan hemen sonra...

Yine bu şehirde...

Pehlivanlar Tekkesi'ni de kurduğu anlatılır...

Pehlivanlar Tekkesi kurulunca...

Bu tekke...

Gürs savurup, idman yapanlarla do-luvermiştir...

1224 sayfalık Destan-ı Edirne kitabının yazarı, Emekli öğretmen rahmetli İsmail Hakkı Soyyanmaz ile uzun televizyon söyleşilerimiz de olmuştu...

Hakkı Soyyanmaz'ın destanında...

Edirne Sarayı'nın (*ki bu saraydan, Edirne'nin ilk; Osmanlı'nın, Bursa sonrasındaki ikinci sarayını anlarız*) etrafı...

Ordugâh ve Namazgâh alanı yanında...

Talim yeri ve cirit meydanı olarak kapatılınca...

Güreş için bir uygun yer arandı...

Ve...

Samona'da...

"Kırbınarı" başı veya...

"Kırlar Sofrası" denilen yere gitti, ordu...

Buraya Otağ kuruldu...

Ve burada...

At koşturup; gürs kırıp, ok atıldı...

Sırtlara yağ sürülüp...

"Gür-eş" tutuldu...

Ve...

Bakın daha sonra neler oldu?

"Meydandaki, yağız bir çift kalındı
İkisinin de göçtükleri görüldü.

Gün ağrıdı...

Hızır-İlyas anıldı,

Boşanınca yağmur, sanki bakırdan."

Fakat...

O Hıdrellez sabahı yağın yağmur...

Öylesine coşmuştu ki!

"Yer-gök suyun kustu , döndü pınare."

İşte...

O andan itibaren...

Kırbınarı olarak anılan Samona'daki o yere; Kırkpınar denildi...

Ve...

Ondan sonraki yıllarda da...

Gür-eşler...

Hep burada tutulur oldu...

Yani...

Samona'da...

**Sultan temsilcisi olarak Ağa'lar görevlendirildi...
SAMONA'YA İMARET (AŞ EVİ) KURULDU!**

Evet!
Öncelikle...
Samona'da, güreş alanı olarak seçilen, bu yere...
Güreşirken ölen iki pehlivan için...
Üç İmaret, yani Aşevi yapılacaktır...
Giderek, burada...
Padişahı temsilen, ağalar görev alır...
Her yıl başkasına verilecektir, bu ağalık görevi...
Ve bakın, neler olmuştur?

*Aş Kazanı, Ağ Evi'nde saklanır.
Koyun-Kuzu, kesilmişler yüzülür,
Hacet için, çukur-hendek kazılır,
Kır sarnıcın suyu gelir tek kaynaktan.*

*Kır Kazanı, Kırklar denilip satıldı.
Şamdanlara, kan dipli mum takıldı.
Kırk budak, Kırk dal şamdanlar yapıldı.
Davetiye oldu, al dipli mum'dan.*

**Kırkpınar'a davet, kırmızı dipli mum ile yapılır; neden?
Cazgırın haykırdığı sözler Gülbang çekmek olmayıp, manidir!
ŞİMDİ DİKKAT!**

Kırkpınar Güreşleri öncesinde...
Güreşlere davet amacıyla...
Halka "Kırmızı Dipli Mum" dağıtılır ya...
Soyyanmaz...
Bu muma "Al Dipli Mum" demektir...

*KIRK BUDAK'ta, al dipli mum adettir.
Al mum KIRKLAR KAZANI'na davettir.
Pek kelime-i (KIR);KIRK'a avdettir.
KIRBINAR'a; KIRKPINAR deyimi gelir oradan.*

*Güreş başlattı YENİÇERİ takımı.
Ardından da BEKTAŞİLİK AKIMI.
Adet olunca da GÜLBANG çekimi,
Güreş tutan Yeniçeri ağzında.*

*Allah Allah İllallah!..
Baş uryan, Sine pürryan, Kılıç alkan.
Bu meydanda, nice başlar kesilir,olmaz soran,
Eyvallah-Eyvallah...
Kahrımız, kılincımız düşmana ziyan.
Kulluğumuz, Padişaha ağyan.
Üçler-Yediler-Kırklar!..
Gülbang-i Muhammedi. Nuri Nebi, Kerem-i Ali.
Pirimiz, Hüncarımız, HACI BEKTAŞİ VELİ.
Demine, Devrana, HU diyelim HUUU!..*

Evet!
Başlangıçta, bu şekilde bir dua idi haykırılanlar...
Giderek ve...
Ağalık geleneği kurulunca...
Yukardaki duayı okuyan DUAZEN'lik görevi...
CAZGIR'a verildi...
Bundan böyle...
Duazenliğin, Gülbang okuyan konumu...
Ve bu yol ile...
Pehlivanlar kadar, Kırkpınar güreşlerini tanıtma işi...
Cazgırdan duyulur oldu...
Dinleyelim, Soyyanmaz'dan:

*Allah Allah İllallah !..
Muhammeden Resurullah.
Gelin cümlemiz diyelim.
Güreşen pehlivanlara maaşallah.*

*Söylenmezdi "Alkışlarla Maşallah."
Alkış sesi "çan sesi" sayılır billah,
Eder,Karakulak saldırmayı yallah.
Şakşak vuranları, sayar gavurdan.*

Duazenlerin yerine cazgırlar geldikten sonra... BEKTAŞİ SÖZCÜĞÜNÜN YERİNİ Mİ ALDI Hz.HAMZA?

Evet!
Başlangıçta...
Duazen'in ağzından dile gelen (yukarda örneğini gördüğümüz) Gül-bang'taki, Bektaşî Veli sözünün yerini ise...
Duazenlerin yerini cazgırların alması sonrasında...
Hazreti Hamza, aldı!
Bu arada...
Yukarda da değinildiği üzere...
Cazgırlar...
Güreşe çıkan pehlivan çiftleri (eşleri) tanıtırken...
Maniler söyler oldu...
Onları, maniler söyleyerek eşledi!

*Cazgır için bir şair desek hani,
Anılmaya başladı pek çok fani,
Ölmüslere de düzüldü birer fani,
Söz edildi rahmete kavuşanlardan.*

*Baş Pehlivan'dan anılırken her biri,
PEHLEVAN TEKKEŞİ'nin Koca Piri,
ŞEYH CEMALİDİN ile başlar sözleri.
Daha sonra söz eder Baş Pehlivan'dan.*

İlk güreşler Namazgâhta olurdu... AĞA SEÇİMİ NASIL OLURDU?

Samona yılları başladıktan sonra...
Han yerine, Ağalık sistemi kurulunca...
Ağa'nın seçimi için...
Meydana, başıboş bir kuzu salınırdı...
Ki...
Kuzu kime giderse...
O kişi...
Ağa seçilmiş olurdu...

Peki...

Samona ne oldu?
Ne mi oldu?

*Güreşler, SAMONA'DA başlamışken baştan,
Dinlenmeye, zaman kalmaz savaştan.
Toprağı, ıslak durur kan-yaş'tan.
SAMONA çıktı (Toprağı Vatan'dan.)*

Sarayıçi güreşlerine nasıl gelindi? ÇERİ BAŞI, ÇAYIR BAŞI ANLAMINDADIR...

Kırkpınar güreşlerinin, Sarayıçi'nde yapılış sürecinin...
Cumhuriyet ile başladığını vurguluyor, Soyyanmaz...
“Ne vakit ki!
Mum dağıtılıp, dört yana haber salınır...
Davul-Zurna ahenk ile çalınır...
Bu vatandan, aynı kandan pehlivanlar...
Er meydanına gelir dört bir yandan...
Sarayıçi...
Dolup taşar meydandan...
Kısacası...
Yağlı güreşler...
Yadigârdır atadan...

*Edirne'nin başın tacı, KIRKPINAR.
Camilerin dolar Hacı, HAK anar.
Kıl namazın, ol duacı, pakunar.
Her beladan esirgesin yaradan.*

*Kazan kaynatır KIRKPINAR AŞI'nı,
AĞA alır idi, misafir işini
Zaptiye seçer (YENİÇERİ BAŞI)nı
Yetki alır, nizamı korumadan.”*

Evet!
Hakkı hoca...
Destan'ın buralarında...
“Çeri Başı” konusuna da bir açıklık getirir ve...
Kırkpınar Ağası'nın...

Güvenlik amacıyla seçtiği Çeri Başı'nı anlatır...
 Onun anlatımındaki Çeri Başı...
 Yaygın biçimde kabul edildiği gibi...
 Çingenelerin, bilinen başı anlamında değildir!
 Buradaki Çeri Başı...
 Çayır Başı anlamındadır!..
 Ki!..
 O...
 Sırtına hırka giyer...
 Kavuğunu sarar...
 Başlar, Kırkpınar Ağası'nın yanında...
 Diğer zaptiyelere emirler yağdırmaya...
 İyi de!
 Bu uygulama ne zaman ve nerde geçerliydi?
 Samonada böyleydi; Sarayıç'inde ise, yani Cumhuriyet yıllarındaki gü-
 reşlerde...
 Çeri Başı'nın (Çayır Başı'nın) yerini...
 Polis aldı!..

Kırkpınar Güreşleri, Belediye'ye geçince neler oldu? ADALI'NIN KABİRİ NEDEN NAKİL OLDU?

Sarayiçi'ndeki güreşlerin Belediye'ye verilmesi, 1950'de gerçekleşti...
 Bu uygulama ile birlikte...
 Güreşler...
 Cuma günü başlatıldı ve hafta sonunu kapsadı...
 Bu arada Adalı'nın mezarı...
 Tunca taşkınları altında kalan...
 Kasımpaşa Camii haziresinden...
 Şimdiki yerine alındı...
 Ve...
 Pehlivanlar Tekkesi'nin bir vakitler...
 Adalı mezarının bulunduğu yerde olduğu kabul edilir ki...
 Sarayıç'inde güreşlerin başlamasından önce...
 Burası ziyaret edilip, dualar okunur...

Güreşler başlamadan önce başka neler mi olur?
 Soyyanmaz'dan dinleyelim:

*Kırkpınar'ın meydanında MERASİM,
 Saf-saf olup, dizilmişler, her kısım.
 Kur'a çekip yazdırırlar hep isim,
 Hak korusun, kem göz ile nazardan.*

*Fıçı-fıçı, küp-küp, yağlar taşına.
 Ulam-ulam gelir, kazan başına.
 Besmeleyle, yağ çalarken eşine,
 Şefkat alır, Dua eden Yağcı'dan.*

*Deste, Orta, Başaltı'dan çık Baş'a.
 Eşleşme 'de olmaz hile, yok haşa.
 Başlanırken PEŞREV ile güreşe,
 "ALLAH-ALLAH" nidası gelir, cazgırdan.*

*Yağlı güreş oyunları çoktur,
 Kimin hemen tutup yatırır
 Kimin ayak durup, kimin oturur.
 Kimin künde, kimin yıkar çaprazdan.*

**Pehlivanların çoğu, tek başına yer bir kuzu...
 Nicesinin yoktur biberi tuzu... Tez farır, kalmaz gücü, hızı...
 Derman bulur kalbindeki imandan...
 HER BİRİNİN, AYRI OLUR HÜNERİ...
 KİMİ GEVŞEK BAĞLAR, PAÇA KEMERİ...
 KİMİ İDMAN ALIR, KİMİ SEMİRİ...
 İDMAN ALAN, BELLİ OLUR ENDAMDAN...**

*Cazgır okur (GÜLBANG-I MUHAMMEDİ)
 Her birinin ayağında kısıpeti,
 Kimisi yenilir hiç yoktur kısmeti,
 Teselli bulur AĞA'nın şefatından.*

*Kuzu çıkar KIRKPINAR AĞALIĞI satılır,
 Kimi gösteriş yapar, fırlar atılır.
 Kimisi de tüm gücüyle katılır.
 Yaptığı Ağalık, çıkmaz hatırdan.*

*KIRKPINAR AĞALIĞI, satılır iken,
 Derecelilere ÖDÜL verilir iken,
 Madalyaları takılır iken,*

ALTIN KEMER alır, mükerrer BAŞ olan.

ALTIN KEMER alır, mükerrer AĞALIK alan.

En az üç yıl AĞALIK 'ta kalan.

AĞALIK şöhretini, çevreye salan,

KEMERLİ AĞA olur, Ağa'lar arasından.

KIRKPINAR AĞALIĞI, TEMSİL-İ HAN'DIR.

TEMSİL-İ HAN; CENG-İ FETH-ÜL CİHANDIR.

HAN'A; ATA'NA MİHNETİN ŞÜKRANDIR.

ARMAĞANDIR TÜRK'E, CENAB-I HAK'TAN.

Şöyle bitirelim, rahmetli Hakkı hocadan aldığımız heyecanla, bu kez biz:

Vur davulunu ey davulcu!

Çal zurnayı be hey zurnazan!

İnlesin, güreş meydanı Kırkpınar!..

Sarı Saltuk, güreşti mi? EDİRNE'DEKİ İLK TÜRK GÜREŞİ 1265'TE Mİ?

Bir Alp-eren'di Sarı Saltuk!..

Alp-eren mi?

Evet, Alp-eren!

Üstelik...

Peçeli bir Alp-eren...

Alp-eren, ne midir?

Alp-erenden önce, Alp'e bakmalıyız...

Alp:

"Varlığını korumak için her ay ve yılda bir, birbiriyle kol kola savaş yapan bahadır" olarak tanımlanır, Âşık Paşazade'nin Garipnamesi'nde...

Öyle...

Her önüne gelen Alp olamaz!

Alp olmanın koşulları vardır; örneğin bazıları:

Cesaret...

Fiziksel güç...

Hamiyet sahibi...

En iyi bir at sahibi...

Zırlı...

Yay ve kılıcı sağlam olmak biçiminde sıralanabilir...

Kısacası; 13.yüzyıl Anadolu'sunda, ideal savaşçı tipidir Alp...

İşte Sarı Saltuk!

O, bir Peçeli Alp-eren olduğu gibi...

Horasan'dan göç ederek Amasya'ya yerleşen...

Ve buradan Babailik tarikatını Anadolu'ya yayan, Türkmenlerin üzerinde büyük etkisi olan...

Baba İlyas'ın dört halifesinden de biriydi...

Bitmedi!

O, bir güreşçi olarak ta, büyük ün sahibiydi...

Bazı anlatımlarda Hacı Bektaş Veli'nin (Bu sözün Yesevi'ye ait olduğunu yazarlar da vardır) şöyle dediği söylenir:

"Sarı'ya Rum'a saldı...

İşte bu deyişten hareketle...

Sonraki yıllarda **"saldık"** Saltuk olacak ve...

Ona Sarı Saltuk denilecektir...

Selçuklular arasındaki anlaşmazlıkların hızlandığı günlerde...

Üçüncü Gıyasettin'in korkusuyla...

Rumeli'ye geçenlerden biri de İzzeddin'dir ki...

Sarı Saltuk, alır müritlerini...

O da takılır İzzetin'in peşine ve gelir Edirne taraflarına...

Fatih'in doktoru Beşir Çelebi'nin yazdıklarına göre...

Sarı Saltuk, Rumeli'ye geçince önce...

Bulgarların elinde bulunan Edirne'yi alacaktır!

Yıl 1264...

Yani, Osmanlı'nın Edirne'yi aldığı 1361 yılından 97 yıl önce...

Tam 40 yıl Edirne'de kalacaktır Sarı Saltuk!

Atıf Kahraman'a göre, Sarı Saltuk, Osmanlı'dan neredeyse 100 yıl önce...

Edirne'ye 17 kilometre uzaklıktaki Kırkpınar Panayırı'nda...

Türk güreşi yaptırdı...

Bu tanımdan, güreş yerinin Samona yani Simavna olduğunu anlıyoruz...

Eh!

Ekleyelim:

Sarı Saltuk...

Ünlü bir güreşçi olduğuna göre...

Muhtemel ki!..

Kendisi de orada güreşmişti!..

Efsanelerdeki Kırkpınar'ın 1361 öyküsü... OSMANLI TÜRKLERİNİN KIRKPINAR İLE TANIŞMASI VE EFSANELER...

Osmanlı ne zaman mı tanıştı Kırkpınar güreşleriyle?
Bu tanışmanın, Birinci Murat döneminde gerçekleştiği kabul ediliyor ki; konuyu...

“Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri” adlı kitabında irdeleyen M. Atıf Kahraman’a göre...

Buradaki yaklaşımın iki dayanağı var:

1-Rumeli Fatih'i olarak ta tanınan Süleyman Gazi'nin...

Rumeli'den, babası Orhan Gazi'ye gönderdiği mektuplar ile baba tarafından verilen yanıtlar...

Ve...

Birinci Murat'ın, komşu ülkelere göndermiş bulunduğu Fetihnameler...

2-Bizim de “Edirneli Bedreddin” adıyla kitaplaştırdığımız “Simavna Kadısı Oğlu Bedreddin” vesilesiyle ele aldığımız torun Halil'e ait manzum tarih...

Efsane burada başlıyor...

Üstelik...

Bu efsane...

Kırkpınar tarihini de ele alan ünlü hakem ve yazar Eşref Şefik tarafından sahiplenilmiştir...

Yani...

Bu efsaneye göre, Süleyman Gazi, Rumeli'ye 40 yiğit ile geçmiştir...

Bir ata sporu olan güreşi gittikleri her yerde gerçekleştiren yiğitler, Ahırköy çayırığında da güreşirlerken...

Bir türlü yenilemeyen iki güreşçi...

Önceden başlayan iddialarında ısrar ederek güreşi gereğinden fazla uzatınca...

Yorgunluktan orada ölür!..

Bir incir ağacının altına gömerler, arkadaşları bu iki yiğidi...

Edirne'yi fethetme giden arkadaşları; fetih sonrası, tekrar Ahırköy çayırına gelirler...

Aaa!

Bir de bakarlar ki...

İncir ağacının yanından bir pınar akmaktadır!..

Bazılarına göre, yorgunluktan ölenlerin gömüldükleri mezarlar; pınara dönüşmüştür...

Kırk yiğit ile bir pınar; Kırkpınar'ı anlatır olmuştur, bundan sonra...

Günlerden Hidrellezdir...

Yiğitler arkadaşlarının anısına, orada da bir güreş tutarlar...

İşte bu güreş...

Kırkpınar güreşleri geleneğini başlatan, ilk güreş olmuştur...

Tercüman Gazetesi'nde pehlivan tefrikaları da yazdığını bildiğimiz Murat Sertoğlu...

O günkü yazısını...

Güreşin en heyecanlı yerinde keserdi...

Çocukluğumuzu yaşadığımız Meriç Kadıdondurma köyünde; Hatip'in kahvesi denilen o kahvehanede bana da sesli olarak okutulduğunu anımsarım, bu pehlivan tefrikalarından...

Oradan biliriz Sertoğlu'nu...

Ona göre ise, Rumeli'ye geçen yiğitler, Ahırköy'de düşmanla karşılaşmışlar ve onları mağlup etmişlerdi.

Ertesi gün 22, Mart idi, yani Nevruz...

O gün, meydana çıkan, 40 pehlivan güreşe tutuşur...

Ama dikkat!

Yenen yoktur, yenilen de...

Güreş sürmüştür...

Sürmüştür...

Sürmüştür!

Taa ki!

Güneş batar ve güreşe son verilirken...

Tümü de, bulundukları yere çökmüş ve orada ruhlarını teslim etmişlerdir...

Bir gün sonra oralara gidenler ne görsünler!

Kırk pehlivanın can verdiği kırk yerde, birer pınar oluşmaz mı!..

Sonra, Kırkpınar denilir buraya ki!

Her Nevruz günü, burada toplanılarak güreş yapılacaktır...

Atıf Kahraman'dan... GÜREŞİN İLK YERİNE İTİRAZ...

Fakat durun!

Atıf Kahraman'dan bir itiraz var!

Ona göre, önce, söz konusu güreş yeri Ahırköy değil...

Edirne-Ortaköy şosesi üzerinde ve...

Edirne'den, 17 kilometre uzaklıktadır...

Doğrusu!

Eşref Şefik ile Murat Sertoğlu'nun işaret ettiği yerler arasında; en az, 40 kilometrelik uzaklık bulunmaktadır.

Üstelik güreşin yapıldığı gün, bir Nevruz günü olamaz!
Ya hangi gün?
Hıdırellez...
Bütün bu değerlendirmeler.e..
Küçücükte olsa...
Önceki yazımızda (gazetede ki köşemizde) değinmiştik...

Atıf Kahraman şöyle diyor:

“Kanıtlayıcı bir belgeyi kaynak almayan bu çeşit yazılar ve halk arasında konuşulan söylentiler...

Yüzyıllardan beri yapıla gelmekte olan Kırkpınar Güreşleri’nin gerçek tarihini yansıtmadığı gibi, onun değerini de küçültür.”

Bu konuda çok saygın ve iddialı bir yeri olan Sayın Atıf Kahraman dikkate alınmalıdır..

İyi ama...
Adı geçen sporu efsanelerden kurtarmanın yolu ne?
Bir başka deyişle...
Bilimsel materyallere ulaşmak...
Olanaklı mı?
Denenmiş midir?
İşte sorun budur...

Edirne’nin Fethi ile çakışan bir soru: “KIRKPINAR GÜREŞLERİNİN KAÇINCI YILINDAYIZ?”

Araştırmamızı kaleme aldığımız günlerde, Türkiye yağlı güreşlerinin başpehlivanını belirleyen Kırkpınar yağlı güreş karşılaşmalarının 650.li yıllarını yaşamaktayız...

Söz konusu yıllar belirlenirken...

Başlangıç tarihi; 1361 olarak ele alınmıştır ki, bu tarih Edirne’nin fethini anlatır...

Yani bir anlamda biz...

Her Kırkpınar güreşleri döneminde...

Edirne’nin fethini de kutlamış oluyoruz...

Aslında, Edirne’nin bir Hıdırellez günü fethedildiği bilgisi büyük ölçüde kabul görür ve desteklenir de...

İyi ya!

Bu durumda...

Bu güreşlere Edirne’nin Fethi kutlamaları ile birlikte **“Fetih ve Kırkpınar”** demiş olsak...

Acaba bir yanlış mı dile getirmiş oluruz?

Bu durumda...

Edirne’nin alınış yılı olan 1361 ile Kırkpınar efsanesini aynı yere koymak ne denli doğru veya yanlış bir yaklaşımdır?

Oysa Halil İnalıc Hoca, yıllar önce...

Edirne’nin alınış tarihini tartışılır olmaktan çıkarmış ve...

Bu tarihin 1361 olduğunu söyleyerek fetih tarihi konusunda son noktayı koymuştur.

Yani Edirne’nin alınması bir bilim insanı tarafından 1361 olarak tespit edilmişken...

Bir efsane olduğu açık biçimde kabul edilen Kırkpınar’ın...

Başlangıç tarihini de, aynı kefiye koymanın anlamı nedir, nicedir?

Kafalar karışık...

Köylü Gazetesi 1958 yılı Kırkpınar Güreş Eki’nin kapağı

Ancak! Altından kalkılamaz bir soru değildir bu! ATIF KAHRAMAN HAKLI MI?

Peki, ne yapmalı?

Kırkpınar’ı, Osmanlı Türklerinden çıkarmalı mıyız?

Bu yolu seçersek, Atıf Kahraman’ın dediğine veya demek istediğine gelmiş olmuyor muyuz?

Ne demişti o?

“Kırkpınar Güreşleri, Sarı Saltuk’un Edirne’yi fethettiği 1264 yılından bir yıl sonra yani 1265’te başladı...”

Dolayısıyla...

Çıkarın 1265’i...

İçinde bulunduğumuz yıldan...

İşte, Kırkpınar’ın kaçınıcı yılındayız sorusunun doğru yanıtı!

Ya da...

Çare yok!

Bu işi belgelere dayandırarak konuşacağız...
 Aksi halde fsanelerin efsunlu güzelliği ile sürüp gidecek bu iş...
 Ama kafalardaki soru hep kalacaktır...
 Kalmalıdır da...
 Taa ki...
 Bilimsel verilerin devreye girdiği noktaya kadar...

Güreş Oyunları... 94 GÜREŞ OYUNU!

Güreş oyunlarına gelince...
 Bu konudaki ilginç olduğu kadar öğretici de bulunan bir değerlendirmeyi, İsmail Habib Sevük'ün, ünlü teknik hakemlerden İrfan Dergin ile yaptığı söyleşide buluruz.
 İrfan Dergin'in tespitine göre; yağlı güreş oyun adedi 94'ü bulmaktaymış...
 Tabii her oyunun panzehiri...
 Onu bozacak başka bir oyun olduğu için...
 Hakikatte bu rakam...
 Bir misli daha fazla sayıdadır...
 Esasen iyi bir pehlivanın çok oyun bilmesi onları mutlaka tatbik etmek için değil...
 Kendisine tatbik edilecek oyunları karşılayabilmesi için gereklidir...

Bizde de oyunlar, tıpkı Avrupa'da olduğu gibi **"aktif"** ve **"pasif"** olmak üzere ikiye ayrılıyor...

Aktifler yenmek için olduğundan, sınırlıdır ve her pehlivan, mizacına göre, onların birkaçını seçer...

Pasiflerse aksine...

Mademki, karşısındaki pehlivanın hangi oyunu tatbik edeceğini bilmiyor-sun...

Her ihtimali önlemek için rakipten gelebilecek oyunu bilmek gerek...

Sözün kısası; rakibini en iyi bildiğin oyuna getir ki, yenesin...

Onun yapacağı oyunun panzehirini de bil ki; yenilmeyesin!

Bizim güreş beş kategoriye ayrılır:

Deste... Küçük Orta... Büyük Orta... Baş Altı... Baş...

Deste ne mi demektir?

Deste denmesi; henüz toy pehlivanların meydana kalabalık halde ve deste deste çıkışlarındandır...

Edirneli Yenizengin Ahmet ve... ATIF KAHRAMAN...

Osmanlı yıllarında Atıf Kahraman'ın tespit ettiklerinden hareketle **"yapılamayan güreşlerden"** önce...

Bir Kırkpınar Duası ile uzun yıllar Ayşe Kadın Camisi'nde imamlık yapan Edirneli Sadık Hoca'yı...

Onun söylediği bir dua ile anıp, selamlamak isteriz!

Bu hoca ki; soyu, taa bizim Edirneli Emine Ertür Hoca Hanım'a kadar uzanmaktadır...

Emine Ertür mü?

Edirne'nin saygın bir bilirkişisi de olan...

Hafız Rakım'ın ağabeyi Hafız Rasim'in gelinidir o...

Herkes gibi o da...

7 Nisan 1953 tarihli Edirne Serhad Gazetesi'nin ilk sayfasında Kırkpınar

Eski Cami imamı ve Edirne'nin bir kültür deryası kabul edilen Hafız Rakım'a...

Yakın geçmişte bir sevgi ve saygı ifadesi de olan **"Ağcı"** diyerek seslenmiştir...

Ve...

Biz onu yakından tanıyarak, uzun söyleşiler yapma şansını da yaşamıştık...

Yeni Zengin Ahmet'in kızıdır...

Yeni Zengin Ahmet mi?

Atıf Kahraman şu tespiti yapmış:

Göl Mahallesi'nde, 1942 yılında vefat eden Sadık Hoca'nın oğulları Suyolcu Halil ile Hacı Ali'dir...

Sadık Hoca'nın bir de kardeşi vardı; Mehmet Atılgan...

O da öldüğünde tam 95 yaşındaydı...

İşte... Bizim değerli emekli öğretmenimiz Emine Ertür'ün (onu 2016 yılında kaybetti) babası olan Yenizengin Ahmet'in babası da, bu kişidir...

Öğretmen Emine Ertür'ün babsı Yenizengin Ahmet, Kırkpınar Ağası giysilerini de dikmekle ünlenmiş bir terziydi...

2 Mayıs 1953 tarihli Edirne Serhad Gazetesi'nin ilk sayfasında Kırkpınar

Spor tarihçisi Atıf Kahraman (ortada gözlüklü) bir güreş karşılaşması öncesinde...

Kırkpınar güreşlerindeki... İLK MOLA! VE SONRAKİLER...

Evet...

Atıf Kahraman'a göre...

Sarı Saltuk, fethettikten sonra, Edirne'yi terk etti...

Bu nedenle...

Edirne'nin Osmanlılar tarafından fethine kadar...

Yani...

97 yıl...

Güreşler yapılamadı...

Sonra?

Yapıldı!

Nerde?

Edirne-Ortaköy yolu üzerinde, Edirne'den 17 km. uzaklıktaki yerde.

Yani, bu bölgede kurulan panayırda...

Başka deyişle o yıllarda bir Edirne köyü olan Simavna'da; Bedreddin'in doğduğu yerde... (Onu, Türkiye, Şeyh Bedreddin Destanı ile tanıyıştı.)

1944 yılında güreşleri izleyen güreşseverler. (Modern giyimli bayanların çokluğu dikkat çekiyor)

Sonra?

93 harbi olarak atalarımızdan duyduğumuz o 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı yıllarında ve...

Onu izleyen dönemde, tam dört yıl yapılamadı, güreşler...

Ya daha sonra...

Balkan Savaşları geldi çattı ki!

Yapılamadı...

Derken 1915...

1916....

1917...

1918....

1919...

Ve Kurtuluş Savaşı...

Elbette yapılamazdı; yapılamadı!

Taa 1923'e kadar...

Fakat durun!

1922'de yapılmış bir güreş var; var ama!

Bu güreş, Edirne'de değil!

İstanbul'da yapılmıştı...

Neler ve nasıl olduğunu, okuyalım...

Ülkemiz işgal altındayken... 1922 YILINDA YAPILAN GÜREŞLER...

Birinci Dünya Savaşı, Osmanlı'nın hezimetleriyle sonuçlandı...

Mondros Mütarekesi ile ülkemizin haritası bölündü...

İngiliz; Fransız, İtalyan ve Yunanistan, paylaştırdı ülkemizi...

Ve...

Kendilerinin toprağı saydıkları yerleri...

İşgal edip postu serdiler...

Edirne, Yunan'ın olmuştu...

Ve...

20 Temmuz 1920'de...

Bu güzelim şehri, işgal ettiler!

Edirnelilerin güreş düşünecek günleri değildi!

Aslında...

1920 öncesi de...

Ve yine savaşlar nedeniyle...

Beş yıl kadar süreyle aksamıştı, güreşler...

İşgal...

25 Kasım 1922'ye kadar sürmüştü Edirne'de...

Kırkpınar güreşlerine başlamadan evvel meşhur Adalı Halil Pehlivan ve güreş duacısı diye maruf Şeyh Cemaleddin'in kabri ziyaret edilip fatihalar okunur. Resimde dua edenler 1957 yılı Kırkpınar Ağası Eski Cumalı ve Edirne Belediye Reisi Nuri Alişkan ile Mehmet Ali Yağcı, Niyazi Güreşen, Emin Yenici ve en solda Sadullah Şimşek pehlivanlar dua ederlerken görülmektedir.

1922 yılında, İstanbul'da bazı güreş severler...
 Ramazan eğlencelerini de dikkate alarak...
 Şehzadebaşı'nda...
 İbrahim Paşa hamamı karşısında...
 Arpacı Halis Efendi'ye ait büyük arsada...
 İftardan sonra ve savura kadar sürecek biçimde...
 Bir güreş düzenlediler...
 İşgalciler, bu etkinliğe ses çıkarmadılar...
 Söz konusu güreşler...
 Türkiye Başpehlivanı'nı da belirleyecekti...
 Güreşler Ramazan ayının ilk gününden son gününe dek sürdü....

Kim kazandı bu güreşlerde?
 Çatalca'nın Babanakaş Köyü'nden
 Paçacı Eyüp...
 Amaaa!
 İtirazlar başlayıverdi...
 Kaybedenlerden bazıları parmağının
 iltihaplı olduğunu...
 Bazıları...
 Her gece güreş yapmaktan...
 Yorulduklarını vs...
 Söyler oldular...

Derken...
 Edirneli Kara Emin Pehlivan'ın, gür
 sesi yükseldi, yukarılara ki!
 Bir pehlivana yakışan şeyi söylemişti
 Edirne Çömlekköylü Emin:

**"Eyüp Pehlivan, hepimizden
 ustadır... Değerlidir... Biz dünyada
 yok iken o, er meydanlarında peşrev
 atmaktaydı!"**

Çömlekköylü Kara Emin Pehlivan

İşte Dumlupınar! VE 1923...

Sonraki yıl bu söylentilere de son vermeyi amaçlayan biçimde organize edildi güreşler ve...

Güreş yeri Yedikule dışında Ermeni Hastane'sinin bahçesine kaydırıldı...

O ne!

Bu güreşleri izleyebilmeleri adına kadınlarımız için bile özel yerler ayrılmıştı...

1957 yılı Kırkpınar Yağlı
 Güreşleri'nin en başarılı 3
 baş pehlivani...
 Ortadaki 1957 yılı
 Başpehlivanı Bandırmalı
 Kara Hasan...
 Solda baş ikincisi Mehmet
 Ali Yağcı ve...
 Kırkpınar baş üçüncüsü
 Adil Atan pehlivanlar...

Ama hayır!
 İzlemek kismet olmadı...
 Çünkü tam da o günlerde Türk Ordusu 26 Ağustos taaruzundaydı ve...
 30 Ağustos günü zafer bombası patlayınca Dumlupınar'da!..
 Kimin gözü güreş görür ki!
 Haber ulaştığında bir bayram yerine dönmüştü İstanbul...
 Söz konusu güreş için İstanbul'a gelen pehlivanlar...
 Bu mutluluğa, başka yerde kozlarını paylaşmak suretiyle katılmışlardı.

1923 yılı başpehlivanlık güreşleri de...

Yine...

İstanbul'da bir Ramazan ayında yapılmıştır...

**Selam sana İsmail Habib Sevük!..
EDİRNE'DEKİ CUMHURİYET DÖNEMİ GÜREŞLERİNİ,
BİR MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRÜ BAŞLATTI...**

Gerçi bu güreş-
ler...

Kırkpınar'ın de-
vamı gibi ele alınmış
değildi...

Ama
Cumhuriyet'in,
Edirne Sarayı'nda
yapılan...

İlk güreşi olduğu,
doğrudur...

Nasıl mı oldu?
Bakalım...

Kurtuluş Savaşı
sonrasının...

İlk Edirne Maarif
Müdürü (Milli Eğitim)
Celil Bey'dir...

İsmail Habib
Sevük...

Aynı göreve...
1924 yılında gelir
ve...

1926 yılı sonları-
na kadar...

Yaklaşık üç yıl...
Edirne Milli Eği-

tim Müdürlüğü görevini yürütür...

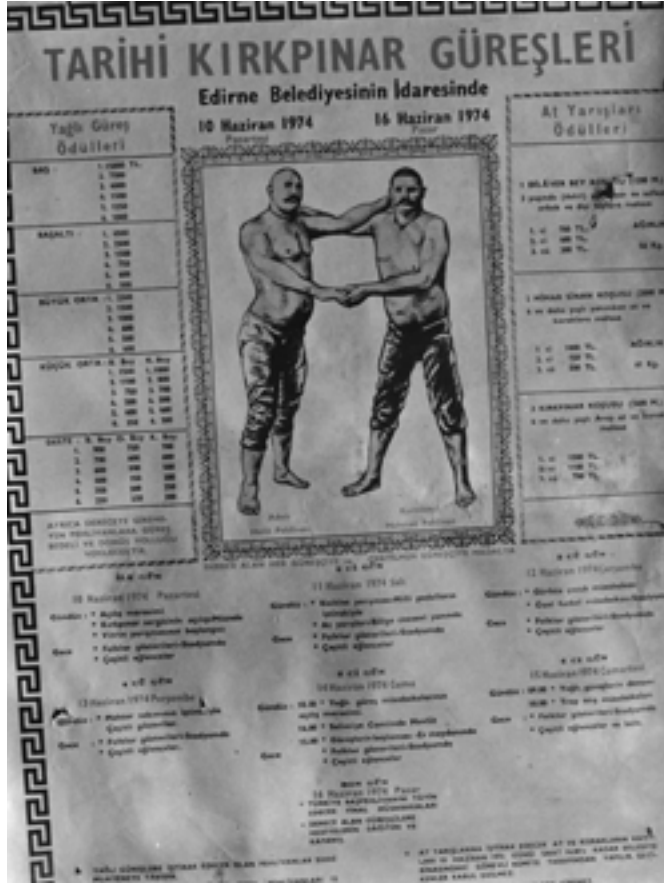
Bu göreve atanmasından hemen bir hafta kadar sonra da...

Türk Ocağı Başkanlığı görevine getirilir Sevük...

Onun deyimiyle...

**"Göreve getirildiği Türk Ocağı kasası tamtakırdır ve borç senetlerin-
den başka bir şey yoktur..."**

İşte, Sarayı'ndeki ilk güreş...
Bu tamtakır kasaya az da olsa...

*Edirne Belediyesi tarafından 10-16 Haziran 1974
tarihinde düzenlenen Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin Afişi*

Para koymak...
Gelir yaratmak...
Amacıyla düzenlenir...
Bu güreşin sloganı...
Milli şerefimizden bir cep-
henin...

Yeniden yaratılması biçi-
minde dile gelir...

Ama Kırkpınar'ın adı geç-
mez!

1924 yılında gerçekleşen,
bu güreşlerin 23 Nisan'da yapıl-
ması öngörülmüştür...

Ne var ki...

Ramazan ayına denk gelmiş
olması nedeniyle...

30 Mayıs'a sarkar ve...

Diğer spor etkinlikleri ile
birlikte gerçekleşir...

Sonraki yıllarda aynı alan-
da sürdürülen güreşleri Çocuk
Esirgeme Kurumu üstlenmiş,
Kırkpınar adı o yıllarda kullanı-
lır olmuştur.

Şu bilgi ise, hiç unutulmama-
lıdır:

**"Bütün yer değişikliklerine rağmen Kırkpınar Güreşleri; Büyük Edirne
olarak andığımız ve bu anlamda bugün Yunanistan'da ve Bulgaristan'da
kalsa da, o yıllarda Edirne il sınırları içinde bulunan topraklarda yaşanmış-
tır..."**

*Edirne Belediyesi tarafından 10-16 Haziran
1976 tarihinde düzenlenen Kırkpınar Yağlı
Güreşleri'nin Afişi*

**Benli Abdullah...
SARAYIÇI'NDEKİ İLK BAŞPEHLİVAN...**

Peki, Türk Ocağı yararına Sarayı'nda yapılan o güreşte başpehlivanlığı kim ka-
zanmıştı?

İsmail Habib Sevük'ün **"Türk Güreşi, Garb Âlemindeki Kasırga"** adlı kita-
bında verilen bilgiye göre, bu güreşlerin başpehlivanı Arnavut Abdullah'tır...

Ona, Benli Abdullah denmekteydi...

Ya diğer güreşçiler?

Adalı Halil oradadır ama o, daha çok, bir yönetici konumundadır ve...

Onunki bir gösteri güreşi biçiminde gerçekleşmiştir...

Paşaeli Gazetesi'nin yazdıklarına bakılırsa; aynı gün...

Sarayiçi'nde bulunan öteki pehlivanlar şunlardı:

Kara Emin... Bulgaryalı Niyazi... İstanbul'dan Nakkaşlı Hüsnü... Arnavut Abdullah... Selanikli Rifat... Popköylü Hafız... Mandıralı Değirmencioğlu Ahmet... Dağlı Hüseyin... Kündeci Hasan ve diğerleri...

*Sarayiçi'ndeki Kırkpınar'ın ilk başpehlivanı Benli Abdullah.
(Tayyip Yılmaz Arşivi)*

Güreş milli sporumuzdur ve... S.S. Tarcan ne dedi? PEYGAMBERİMİZ ÜÇ KEZ GÜREŞ TUTMUŞTUR...

Evet!

Yağlı güreş, Cumhuriyet döneminde...

Bizim milli sporumuz olma özelliğini, sürdürmüştür...

Yağlı güreşler milli sporumuzdur, dedik...

Refi Cevat Ulunay'ın...

21.6.1962 tarihli Milliyet Gazetesi'nde yazdıklarına bakılırsa...

Güreş bizim için...

Aynı zamanda...

Dinidir de...

Peygamberimiz Hz. Muhammet, üç kez güreş tutmuştur...

Ya amcası Hamza?

O, güreşçilerin piridir?

Peki, onlar bu güreşi yağlanarak veya kispetlerle mi yaptılar?

Hayır...

Bazı yazılar yağlanarak güreşmenin İstanbul Fethi sonrasında İstanbul'da başladığını yazıyor...

Kim mi yazmış bunu?

Selim Sırrı Tarcan...

1926 yılında...

Fakat biz, bir Edirneli pehlivanla, Adalı Halil ile bitirelim yazı dizimizin bu bölümünü:

"Pehlivanlık bir çeşit mezhep gibidir... Pehlivanlığı erkeklik; erkekliği ise, doğruluk gören bir mezhep..."

Çal çal çal!.. ÇAL, GÜREŞ HAVASI ÇAL! CENG-İ HARBİ ÇAL! SUSMA DAVUL, ÇAL ZURNA! ÇAL ÇAL!..

Edirne'nin yeterince hakkını veremediği güreş müzisyenlerinden rahmetli Osman Zurna'nın...

1976 yılında Ethem Nuri Öngör'e yaptığı açıklamaya göre...

Altı çeşit güreş havası vardır:

Pehlivan Peşrevi...

Ceng-i Harbi...

Başaltına Güreş Havası...

Adalı Halil Baş Güreş Havası...

Dağlı Güreş Havası...

Karakucak Güreş Havası...

*Kırkpınar'daki güreş havaları konusu, bu bölümde bir Edirne bilirkişisi de sayılan Devlet eski Bakanı'mız Şerif Ercan tarafından da işlenmektedir ki; okunmalıdır...
Kırkpınar davulcuları ve güreş havaları...
(Fotoğraf 1974 yılı)*

Bu konuda bir araştırma yapan İbrahim Yükselensin ise...
1998 yılında, Osman Zurna'nın yanında yetişmiş olan Osman Biber'e sor-
duğunda...

Osman Biber...
Üç çeşit güreş havasının varlığından söz etmişti:
Balkan...
Dağlı...
Ve Divan...

Başka müzisyenler bu dağılıma...
Bir de...
Maacır havasını katarlar...
Fakat acı olan nedir bilir misiniz?
Bu havaların tümü, olması gereken biçimde, notalara alınmamıştır...

Dr. Ayhan Sarı...
Edirne'de Devlet Korosu'nda görev yaptığı yıllarda...
Konuyu **"Kırkpınar Güreş Müziği'nde Esrarengiz Ritim"** başlığı ile ilk kez
gündeme getirdiğinde çok heyecanlanmış...
Çalışmalarını derinleştirerek, kaybolan havaları da ortaya çıkaracağını um-
muştuk...

Sevgili Ayhan Sarı'ya, Edirne'den selam olsun!
Selam olsun ki; bu konuya, yeni katkıları olup olmadığını merak etmekte-
yiz...

Pehlivanlar çayıra çıkarken
(Fotoğraf 1974 yılı)

Güreş havası... OLAMAZ! YOK ÖYLE BİR ŞEY!

Dünyadaki güreş çeşitleri içinde...
Bu yarışın yarattığı heyecanın her saniyesinde...
Bize...
Bunu müzikle veren, tek güreş örneğidir Yağlı Güreşler...
Bu müziğe halkımız, Güreş Havası adını vermiştir!
Ve...
20 davul ister, 20 zurna, bu Hava'lar...
Bu ülkede...
Güreş Havası olmayan tek güreş göremezsiniz!

Davul mu?
Kalbimizin atışlarını
anlatır adeta:
Güm! Güm! Güm!
Kalp atışlarımızla
arkadaşlık ettiği gibi...
Bu atışların hızlanma-
sına veya ağırlaşmasına
yön verir davul...

Eyvah!
Kucakladı pehlivani
rakibini!..
Ama...
Üç adım havada
taşımaldır galip olması
için...
Bu durumlarda da
davul anlatır ki.

**"Aman dikkat!
Galibiyet an mese-
lesidir... Dikkat!"**
Ritm hızlanır...
Tokmak daha sık
vurmaya başlar, kasnak
ortasına:

Güm güm güm!
Ayağa kaldırır sizi bu

Kırkpınar zurnacıları
(Fotoğraf 1974 yılı)

vuruşlar ve haykırırsınız elinizde olmadan:

Haydi be!

Sırtını yere getirmek üzereyken rakibi...

Aynı tempo uyarır sizi ve...

Güreş sahası içinde var olan...

Pehlivan çiftler arasında gezinir gözleriniz...

İşte orda!

Davul anlatmaktadır ki, o tarafta güreş tutan çift...

Sonuca gitmek üzeredir...

"Oraya bak!" der ve siz, oraya odaklanmışsınızdır artık...

Müthiş bir dayanışma yaşarsınız davul sesi ile aranızda...

Yönlendirir sizi...

Haykırmalarınıza yol açar:

"Yok böyle bir şey! Olamaz!.."

Davulun temposunu kim yönlendirir?

Elbette Davulcubaşı...

Güreşçi bir oyuna mı girdi?

Bu oyun tutmak üzere mi?

Hep Davulcubaşı'nın işaretiyle hızlanır davulun güm gümleri...

Veya...

Güreşçilerin temposu düştü mü?

O tempo davula yansır hemencecik!

İşte bu havaların bir ritmi vardır ki; çöremezsiniz!

Ayhan Sarı şöyle diyor:

"Güreş müziğinin en belirgin özelliği; belirli bir davul ritmi kullanılırken, zurnayla seslendirilen ezgi arasında bir farklılığın bulunmasıdır...

Bu da, güreş havalarının, kullanılan ezgi motiflerine göre adlandırıldığı gösterir."

Güreş müziğinde iki hava vardır... Ve... İLLE DE CENG-İ HARBİ..

Her güreş havasının sonunda çalınan Ceng-i Harbi adlı bir ezgi vardır ki!

Güreş havalarından ayrı tutulur...

Güreş havalarında **"istenildiği gibi çalmak"** özelliği bulunur...

Ama...

Ceng-i Harbi'de bu özgürlüğünüz yoktur!

Artık burada...

Kesinlik vardır...

Ayhan Sarı şu notu düşmüş bu konuda:

"Güreş müziğinde (güreş havasında) iki ana ölçü vardır:

12/4'lük güreş havası...

Ve...

24/8'lik Ceng-i Harbi..."

Ceng-i Harbi'nin dile geldiği yerde...

Güreşçilerin hamlesi artmıştır!

Ağır tempolu hava sürmekteyken...

Bakarsınız birden bire...

Bu havanın (müziğin) temposu artırmıştır!

Çünkü o anda...

Çayırdaki güreşen çok sayıdaki çiftten birinde...

Haydi çocuklar!..

Vurun davullara!...

Çalın!..

Güreş havası çalın!..

Evet...

Yakın geleceğin ...

Kırkpınar davulcuları!..

Bu emaneti...

Doğru ellere bırakmak...

Sizlerin büyük görevidir!

Çalın!..

Vurun davullara!..

Susmasın davullar!..

Güm, güm, güm!

Devreye giren bir oyun...
 Güreşi bitirecek türdendir ve...
 Davulcubaşı...
 Bu gelişmeyi...
 Diğerlerine bakarken kaçırmanızdan çekindiği için...
 Dikkatlerin...
 Bu çifte yöneltmesini istemektedir...
 Heyecan zirvededir!
 Peki, aniden davul ve zurna susmuş olsa...
 Ne mi olur?
 Güreşçiler öylece kalakalır!
 Güreş durmuştur...

Durma çal, güreş havasını!
 Durma davul, susma zurna!
 Çal!
 Çal, çal, çal!

Siz, siz olun! İnanıp kanmayın bu soruya...
YIL 1957... AKİS DERGİSİ SORUYOR:
“KIRKPINAR'A VEDA MI?”

Behzat Bey'i anımsıyorum...
 Edirne Lisesi'nin yatılılık yıllarında, kaç kez yürüdüğümüzü asla bilemeyeceğimiz, Eski İstanbul yolunun batı girişinde, bir parçacı olarak anımsıyorum onu...

Parçacıdan, oto yedek parçaları satıcılığını anlamalıyız...
 Temiz giyinen biri ve ciddi bir yüz olarak kalmış aklımda...
 Galiba, küçük oğlu Sedat, saçlarını ona benzeyen biçimde taramaktadır...
 Doğrudan işimiz olduğu için değil; o yılların, zaten çok az nüfus düzeni içindeki Edirne'de ve oralardan geçmekteyken, dikkatimizi çekmiş olmalı...
 Belki de babam Meriç'ten gelmişti ve derdi hiç bitmeyen Turner marka yeşil traktörüne parça aramaktaydı...

Kimbilir...

Parçacı Behzat'ın çocuklarını, hemen her Edirneli gibi bizler de bilir, Edirne ile ilgilerinden dolayı, ayrıca severiz...

Sedat ve Suat...

Akis'in, her kapağına "B. Behzat" notu düşülmüş ki; bu onun, bir Akis okuru olduğunu ve söz konusu fasiküllerin kendisi için ayrıldığını anlatır...

Sedat Önengüt ile daha sık görüşüyor oluşumuz ise, Yöre dergisi ile ilgi-

lidir ve o, ilk günden beri, sıkı bir Yöre abonesidir...

Eşinin de iyi bir Yöre okuru olduğunu ve bu dergiyi sevdiğini öğrendiğimizde, onurlanmış, sevinmiş-tik...

Ve Akis...

Bu dergi ile çocukluk yıllarımda, Meriç'in Kadıondurma Köyü'nde, tanıştığım doğrudur...

Bu köyün ilk öğretmeni olan babam, düzenli Akis okuru değildi; ama zaman zaman, bu dergiyle eve döndüğünü çok iyi anımsamaktayım...

Çok sık gidemediği (ulaşım sıkıntıları nedeniyle) Meriç veya Uzunköprü'den dönerken; bazen Ulus, bazen Dünya ve daha çoklukla bir Cumhuriyet gazetesi veya seyrek te olsa, bir dergi getirirdi...

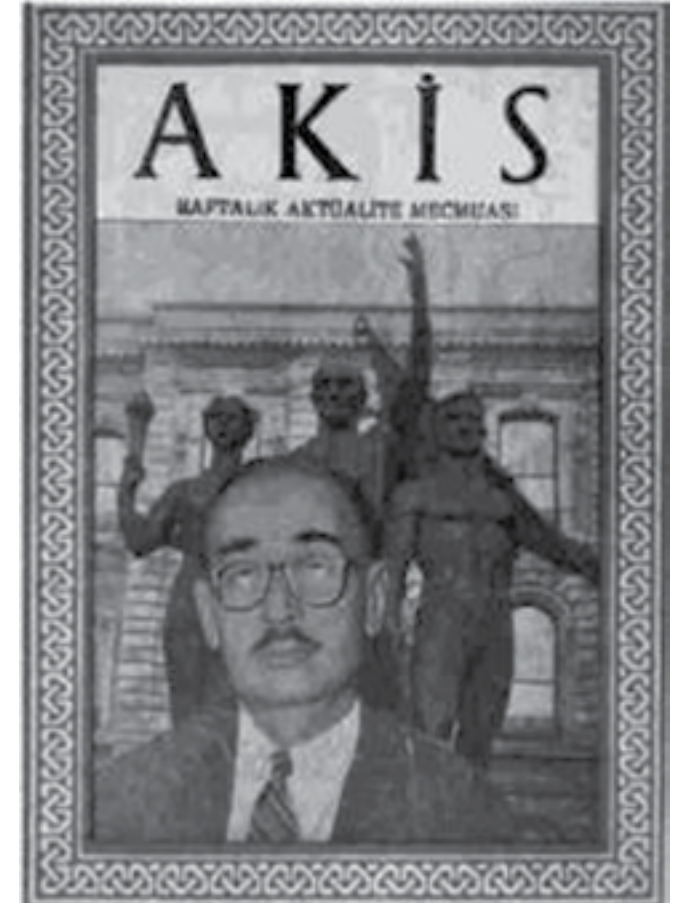
İsmet İnönü'nün damadı Metin Toker tarafından çıkarılan bu dergi ve yazarları, o yılların baskıcı Menderes ve Bayar yönetimine karşı, ödünsüz birer muhalif konumundaydılar...

Sedat Önengüt'ün "en iyi Ayhan hoca değerlendiriir" düşüncesiyle, yaklaşık iki yüz fasikül Akis'i bendenize vermesi ise, bir güzelliği anlatır ki; bu ne hoş güvenmedir öyle!

Elbette onları ciltleyecek ve kütüphaneme koyacağım...

Kim bilir; belki, Kadıondurma Köyü'ne kazandırmakla övündüğüm Çocuk Kütüp-hanesi'nde, babamın adını taşıyan bir reyona, tüm kitaplarımla birlikte, armağan edilmek üzere...

Hani, torunum Efekan'ın, şimdilik te olsa, davranışlarıyla desteklediği bir

Haftalık AKİS Dergisi'nin 144. sayısının kapağı

umudu, daha geliştirmesi isteğimi de ekleyerek, diğer kitaplarım yanında bu dergileri de sahiplenmesi dikkate alınabilir ve tümü ona bırakılır...

Dedik ya; kim bilir!

Tek tek sayfalarına göz atmakta ve ilgi çeken yazıları hızlı biçimde okumakta veya bazılarında göz gezdirmekteyim, Akis dergilerinin...

Aaa!

İşte bir Edirne yazısı...

144. sayının son yazısı bu ve tek sütunun yarısını Güreş bölümçüğü adıyla kaplamış ve başlığında şunu soruyor:

"Kırkpınar'a Veda mı?"

En iyisi yazıyı tümüyle vermek...

Bu yazı, Kırkpınar arşivine girmeli...

"Geçen haftanın başında Sultanahmet'teki Amerikan dershanesinde Olimpiyat Komitesi üyelerinden Suat Erler'in verdiği konferansta ortaya atılan bir fikir, güreş çevrelerinde geniş akisler uyandırdı.

Suat Erler, bu konferansında tarihi Kırkpınar güreşlerinin kaldırılması gerektiğini ortaya sürüyordu.

Zira bu güreşlere katılanların ekserisi hakikatte birer profesyonel güreşçiydiler...

Gerçi güreşçilerimizin profesyonelliği iddiası ilk defa ortaya atılmıyordu; ama bu talebin bu küllenmek üzere olan ateşi yeni baştan alevlendireceği muhakkaktı...

Güreşçilerimizin çoğunun, profesyonel olduğunu kabul edenlerin bile gönülleri, tarihi Kırkpınar güreşlerinin kaldırılmasını kabul etmiyordu.

Bu baba yadigarı güreş ananesine el uzatılmamalıydı.

Bu hareketten güreş sporu muhakkak faydadan çok zarar görecekti.

Münakaşaların hararetlendiği bir sırada bile, bu işin en fazla salahiyyetlisi olan yeni Güreş Federasyonu Başkanı Seyfi Cenap Berksoy, derin bir sessizliği tercih ediyordu.

Son sözün değilse bile, asıl sözün ona ait olduğu muhakkaktı..."

Velhasıl!

Belli aralıklarla hep işitilir bu soru:

"Kırkpınar güreşleri, Edirne'den gidecek mi?"

Siz, siz olun!

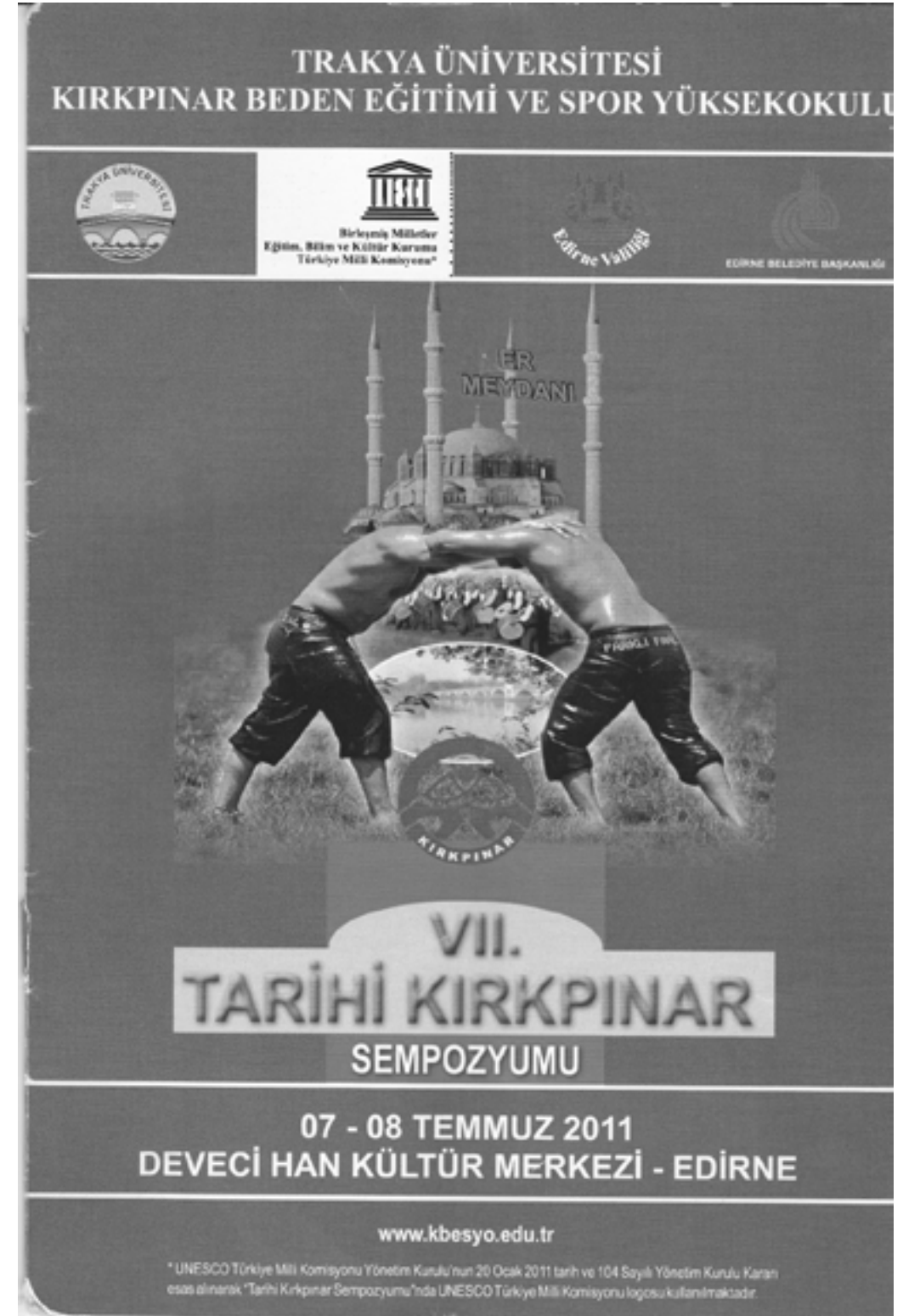
Asla ciddiye almayın bu soruyu...

Zira...

Sarı Saltuk'tan tutun da...

Osmanlı'nın Rumeli'ye geçişi ve Edirne'nin Türkleşmesi öyküsünden...

Asla koparamazsınız Kırkpınar'ı!

Kırkpınar güreşlerinin bilimsel boyutu ve... SEMPOZYUM, PANEL DERKEN...

Trakya Üniversitesi'nin, Kırkpınar konusunu kucaklaması, bu üniversitenin Rektörü Enver Duran'ın, Yunanistan'da, bize çok yakın bir coğrafyadaki geleneksel Seçek güreşlerini izlemesi ile başlar...

Şu Seçek güreşleri!

Bize ait o kadar çok şey vardır ki, orada...

Gidin, Uzunköprü Yeniköylülerin tarihini inceleyin...

Hemen göreceksinizdir Seçek ve çevresini anlatan fiziki yanlarını!

Her neyse...

Sayın Rektör, oradaki açılış konuşmalarını ve protokolün değerlendirmelerini dinledikten sonra, sanılır ki; bizim anlatmaya çalıştığımız **"bizi"** orada göremedi...

Şaşırdı...

Hayal kırıklığına uğradı...

Belki de kızdı...

Ve dönüşünde, bu kültür olayını sahiplendiğini gördük...

Gerekseler önemliydi, karar yerindeydi ve olması gereken de zaten buydu...

Sonraları konu, bir Kırkpınar Müzesi açma veya bu yönde çalışmalar yapma başlığı ile gündeme geldi ve bir Danışma Kurulu oluşturuldu.

Bu kurulda ben de yer almıştım...

Heyecan yüklü birkaç toplantı yapıldı ve birkaç yıl sürdü bu toplantılar...

Derken...

Konu...

Spor Meslek Yüksek Okulu ve kuşkusuz bu okulun müdürü konumundaki İlhan Toksöz'ün elleriyle yoğurulmak suretiyle şekillendirildi ve bilimsel platforma taşındı...

Taşınış o taşınış...

Bir süredir...

Sempozyumlar dizisi yaşamaktayız...

Bu yıl (2011'de) yedincisini yaşadık...

Sorunlar, sorunlar, sorunlar...

Ve konuşmalar...

Bilim insanlarının değerli emeklerini...

Alkışlıyoruz...

Çok önemli bir sürece girmiştir bu konu...

Ekmekçizade'de panel...

Ve bilimsel toplantı süzülen görüşlerin hayata aktarılması yönünde...

Yeni bilgilere yelken açmıştır...

Bu işler böyle olur!

Zordur... Emek yüküdür... Hayal kırıklıkları ile birlikte yaşanır... Ama doğruyu üretir...

Bu anlamada Trakya Üniversitesi Rektörü Enver Duran'a teşekkür borçludur Kırkpınar...

Ve İlhan Toksöz'e de başarılarının devamı yönünde destek vermelidir Kırkpınar severler...

Bu işin turizm boyutunu, ekmek getiren yanlarını görmek bile...

Konuyu sahiplenmesi gereken sektörlerin...

Ne denli çok olması gerektiğini işaret ediyor...

Fakat yazık ki; geç bile kalındı!

Yedinci Sempozyumu'n, Deveci Han'ında başladığı ve sürdüğü gün...

Bir başka benzer etkinlik Ekmekçizade Kervansarayı'nda gerçekleşti ki...

Bahçeşehir Üniversitesi'nin bir fotoğraf sergisi vesilesiyle...

Yanlış bir gün seçerek planladığı bu panel etkinliğinin, bir konuşmacısı da bendenizdim...

Bahçeşehir Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Profesör Heath W. Lowry'nin öncülüğünde gerçekleşen söz konusu panele davet edilişimiz...

Tamamen...

Bu bilim insanının yaptığı bir tarama araştırması sonucunda gerçekleşti...

Lowry hoca sormuş:

Konuyu, Edirne yerel tarihçi ve araştırmacılarından kim işleyebilir, diyerek...

Ve bendenize ulaştı...

YERYÜZÜNÜN EN UZUN SÜREDİR DEVAM ETTİRİLEN GÜREŞ ORGANİZASYONU... TARİHİ KIRKPINAR SEMPOZYUMLARININ ÖZET DERLEMELERİ...

Doç. Dr. İlhan Toksöz, Araştırma Görevlisi Cüneyt Taşkın ve Yüksek Lisans Öğrencisi Gamze Yıldırım, Yöre dergisi için “Derleme Önsözü” ile şunları yazmışlardır:

DERLEME ÖNSÖZÜ...

Bu derleme çalışması Unesco’nun Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi (2010)’ne dahil edilen Tarihi Kırkpınar’ın özgün ve sıra dışı materyallerine dair yapılmış en uzun soluklu bilimsel etkinlikleri oluşturan ve Trakya Üniversitesi Rektörlüğünün liderliğinde ilin ilgili tüm kurum ve kuruluşlarının desteğiyle gerçekleştirilen sempozyumlardaki bilimsel çalışmaların orjinal özet metninin yapısını bozmamak öngörüsüyle aktarılmaya çalışıldı.

Bunun için halen tam metinlerini kitap haline getiren yetkili editör tarafından, sorumlu yazarlarca hazırlanan ve kitaplarda yer alan metinlerden tıpkı özet basım olarak derlendi.

Aynı zamanda bu sempozyumların Tema’larına uygun olarak düzenlendi ve okuyucu, araştırmacı ve tüm kullanıcıların bu yaşayan dünya kültür mirasına dair ilgi duydukları alanlara daha fazla sayı ve yoğunlaşabilmelerine olanak sağlanmaya çalışıldı. Ancak iş tempo yoğunluğundan olan eksiklerimiz için şimdiden af dilemeyi görev addediyoruz.

TEMA-A KIRKPINAR TARİHİ VE KÜLTÜRÜ (1. Sempozyum)

A-1 Güreş Kavramının Tarihi Metinlerdeki kullanılışı Üzerine Bir Değerlendirme

Yrd. Doç. Dr. Rifat Gürgendereli

T.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Türk Dil Kurumu’nun Türkçe sözlüğünde güreş, belli kurallarla güç kullanarak iki kişinin türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere geçirmeye çalışması olarak açıklanmaktadır. Güreşçi; güreş yapan, güreşen, pehlivan şeklinde tanımlanır. Güreşmek kelimesi ise, iki kişi türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere getirmeye çalışmak, mecazi olarak da mücadele etmek olarak ifade edilmektedir.

İlk İslami dönem yazılı metinlerinden itibaren birçok eserde, ata sporumuz olan güreşle ilgili bölümler yer almaktadır. Bildirimizin esasını dönemlere göre seçtiğimiz XI. yy. ilk İslami dönem eserleri, destanlar, Dede Korkut Hikayeleri ve Osmanlı Dönemi eserlerindeki güreşle ilgili kavramlar ve güreş bölümleri oluşturmaktadır.

A-2 Cumhuriyet Dönemi’nde Edirne Saray İçinde Yapılan İlk Güreş

Hasan Ali CENGİZ

Trakya Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Öğretim Üyesi

Kırkpınar Güreşleri, Türk Güreş tarihinde önemli bir yere sahiptir. Bu güreşlerin başlangıç tarihi konusunda net bilgiler olmayıp bazı güreş yazarları, Süleyman Paşa ile birlikte Rumeli’ye geçen kırk yiğidin efsanevi güreşlerini ilk güreş olarak gösterirler.

Cumhuriyet döneminde Kırkpınar güreşlerinin yapıldığı Sarayıçi, Tunca nehrinin iki adasından biri olan ve bu günkü Tavuk-ormanı denilen güney ucundaki bölümüne denir.

Sarayıçi, Bizanslılar zamanında "Prens Kuman Çayırı" diye anılan bir gezinti ve eğlence yeri idi. Bizans prenslerinden biri Bulgar Velihi Mişel ile evlendiği zaman, (M. 1337) düğün eğlenceleri burada yapıldı. Osmanlı Sultanlarından II. Murad Tunca kenarında bir köşk yaptırmıştı. Oğlu Fatih Sultan Mehmet padişah olunca Eski Saray’ın yeri dar olduğu için Tunca kenarındaki Saray-ı Cedid-i amireyi yaptırdı. O tarihten sonra da Saray içi dediğimiz yer sarayın dış bahçesi oldu. Cumhuriyet döneminde Sarayıçinde ilk güreşler 1924 yılında yapılmıştır. Bu güreşlerin yapılmasında öncülüğü eğitimci İsmail HabibSevük yapmıştır.

A-3 Kırkpınar'ın 21. Yüzyıldaki Vizyonu Üzerine Bir Değerlendirme

Y. Mimar İlker Salih CANITEZ*

Y. Mimar Tülay CANITEZ**

Y. Mimar Gülay DALGIÇ***

*T.Ü. Mühendislik Mimarlık Fakültesi Araştırma Görevlisi, Edirne

**T.Ü. Mühendislik Mimarlık Fakültesi Araştırma Görevlisi, Edirne

***T.Ü. Mühendislik Mimarlık Fakültesi Araştırma Görevlisi, Edirne

Günümüzde geçmişe oranla teknolojinin çok hızlı gelişmesine ve değişen yaşamsal koşullara bağlı olarak modern insanın daha çok tüketen bir kimliğe büründüğü yadsınamaz bir gerçektir. Tüm dünyayı saran bu tüketim çılgınlığı yazık ki sadece maddi değerlerle sınırlı kalmamakta manevi değerlerin de tüketilmesine neden olmaktadır. Bunun bir sonucu olarak kültürüne, öz değerlerine ve dolayısı ile kendisine giderek daha çok yabancılaşan nesiller oluşmaktadır. Bu durum özellikle Türkiye gibi köklü tarihi-kültürel mirasa sahip olduğu halde gelişmekte olan, ekonomik, sosyal, kültürel yaşamında hızlı değişiklikler gözlenen ülkeler için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu güne kadar yitirilen tarihi-kültürel değerlerimiz göz önüne alındığında durumun ciddiyeti daha iyi anlaşılacaktır.

Bu anlamda; Türk Kültürünün hatırı sayılır bir bölümüne tanıklık etmiş olmasının yanında dünya kültür mirası açısından da son derece önemli bir değer olan Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin sahip olduğu özü ve değerini yitirmeden çağımız insanın sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamına uygun gerçekçi ve güncel tahlillerle yeniden ele alınması ve vizyonun güncellenmesi gelecek kuşakların Kırkpınar'ı önemsemelerinin ve sahiplenmelerinin sağlanması açısından son derece önemlidir.

A-4 Eski Yunan ve Roma Mitolojisinde Güreşin Köken İzleri

Yrd. Doç. Dr. Sema SANDALCI

Trakya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi

Eskiçağ mitolojisinin, Mısır, Mezopotamya, Anadolu, Girit ve Yunan kültürünün harman yeri olup, pek çok konuya ışık tutabildiğini göz önüne alarak bu çalışmayla güreşin geçmişine genel bir bakışı ve insanın gök ile toprağa olan saygısını yansıtan Kırkpınar'ın bu coğrafyaya özgü bir gelenek olarak sürdürüldüğünü göstermeye çalışacağız.

Aşağıda aktaracaklarımızla ilgili, bir sonuca varmak için, denizlerin ve nehirlerin tanrısı Peridon (Neptün'se) akıl, bilgelik ve savaş tanrısı Athena\ Girit

adası, Trakya, Tropa kenti ve Dora halkı kelimeleri dikkatle takip edilmelidir. Ayrıca, eskiçağda pek çok şey birbirine bağlı olduğu için, konunun anlaşılır ve öğretici olması açısından burada bazı efsanelerin ayrıntılı anlatılması da gerekli görülmüştür.

Her şeyden önce, insanoğlu var olduğundan bu yana yaşamını sürdürmesi için hem (karanlığı, ölümü, soğuğu, açlığı yani kışı temsil eden) kötülüğü yenmek hem de engelleri aşmak zorundadır: **"Boğa ya da aslan kadar güçlü olmanın"** önemi de buradadır. Bu nedenle akıl, doğruluk ve fiziksel güç, ancak iyi yönde kullanıldığında bu amaca ulaşılabilir. Topluma lider olacak kişilerde bu vasıflara sahip olmalıdır. Bu, eskiçağdan beri bilinen bir düşüncedir. Güreş, en azından tanrısal kaynağı olan bu gücü kanıtlamanın hilesiz bir gösteresidir.

A-5 Türk Güreş Tarihinde Kırkpınar'ın Yeri Ve Önemi

Sibel TURAN

Trakya Üniversitesi, İ.İ.B.F. Uluslararası İlişkiler Bölümü, Edirne

Güreş insanlık tarihi kadar eski bir spordur. Ancak bizim bildirimizin amacı, Güreş sporunun eski bir Türk sporu olduğundan hareketle **"Güreşin Osmanlı toplumunda önemli bir işlevi olduğunu vurgulamaktır. Bunun yanı sıra Osmanlı Devleti'nin ilk kuruluş yıllarından başlayarak en ünlü yağlı güreş olan Kırkpınar'ın doğuşundan hareketle günümüzde ulaştığı nokta, ayrıca spor ve kültürel boyutu irdelenmektedir. Bu noktadan hareketle bildirimizde tarihsel ve toplumsal açıklama yöntemi kullanılacaktır.**

A-6 Türk Kültüründe "Güreş" Ve "Pehlivanlık" İmgesi

Yrd. Doç. Dr. Z. PEHLİVAN*

Doç. Dr. A. DEMİR**

*Mersin Üniversitesi BESYO Öğretim Üyesi

**Mersin Üniversitesi Fen-Ed. Fak. Fransız Dili ve Ed. Böl. Öğretim Üyesi

Bu çalışmanın genel amacı, bilimsel ve toplumsal yaşantıların bütününe oluşturan kültürün, dil aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılan bir olgu olduğu gerçeğinden yola çıkarak, ulaşabildiğimiz yazılı ve sözlü Türk kültüründe güreşe ve bunu yapan pehlivan'a yüklenen imgeleri ve yargıları değerlendirmek, bu imgeler ve yargıları, konuya ilgi duyanlarla paylaşmak, bunların yeni kuşaklara tanıtılmasına, unutulmakta ya da geri plana atılmakta olan bu spor dalının gelişmesine yardımcı olmaktır.

Yöntem: Tarama modeline yönelik hazırlanan bu çalışmada, konuyla ilgili

ulaşılabildiğimiz yazılı ve sözlü destanlar, öyküler, fıkralar, türküler, oyunlar, masallar, menkıbeler, maniler, atasözleri, deyimler gibi kaynaklar taranarak, güreş ve pehlivanlıkla ilgili belge ve bilgiler toplanarak, belli bir dizge içinde değerlendirme yolu izlenmiştir.

Bulgular: Yazılı ve sözlü kültürde, güreş ve pehlivanlık imgesi, genelde güç, kuvvet, cesaret, saygı, saygınlık, doğruluk, cömertlik gibi olumlulukları içermektedir. Özellikle, Eski Türk Kültüründe, güreş yapmak, yaşamın vazgeçilmezleri arasında yer aldığı kadar, Türk imgesinin de ayrılmaz bir parçası olmuştur. Öyle ki, özellikle Batı kültüründe Türk imgesi araştırıldığında; **"Türk gibi kuvvetli olmak"** ya da **"Türk'ten korkmak"** anlatımlarında, bu niteliklerin payı büyüktür. Geçmişte güreş, çocukluktan gençlik çağına geçişte, bir tür kendini kanıtlamanın ve kimlik bulmanın edimleri arasındadır. Bu olgu, bazı yörelerimizde, belli ölçüde bugün de geçerlidir. Ayrıca, spor dallarının bu denli çeşitlendiği, basın-yayın araçlarının bu denli yaygınlaştığı dünyamızda ve toplumumuzda güreş sporu ve pehlivan imgesi, her şeye karşın saygınlık kazanma ve saygın olmanın göstergeleri arasındadır. Bu tür göstergelerin günümüz Anadolu Kültürü'nde önemli bir yer tuttuğu da görülmektedir.

A-7 Tarihi Kırkpınar Güreşleri

Doç.Dr. Nevin YURDSEVER ATEŞ

İstanbul Bilgi Üniversitesi, İ.İ.B.F., Türk Devrim Tarihi Araştırma Merkezi

Bu tebliğ çerçevesinde, tarihsel gelişimi içerisinde güreşin Osmanlı toplumsal yaşamı içerisindeki önemi ve özellikle Kırkpınar güreşleri üzerinde durulacaktır. Bir üst yapı kurumu olarak düşünülebilecek spor, klasik dönem Osmanlı toplumunda daha çok askeri eğitim ve eğlence amaçlarıyla yapılmaktaydı. Güreşe de bu çerçevede bakmak olanaklıdır. Klasik dönem Osmanlı toplumunda güreş, bir boyutuyla, bireylerin iyi birer savaş gücü olarak yetiştirilmesini sağlıyor, bir diğer boyutuyla da toplumun eğlence gereksinimini karşılıyordu. Tebliğ içinde, öncelikli olarak, sporun ve güreşin, klasik dönem Osmanlı toplumu içindeki işlevleri irdelenecek, bu irdeme sırasında, güreşin tarihsel kökenleri ve tarihsel süreç içindeki gelişimi de aktarılacaktır. Bunun ardından, Türk sporu içinde özel bir yere ve öneme sahip olan Kırkpınar güreşleri ele alınarak, ana hatlarıyla incelenecek ve tebliğin asıl konusu sunulacaktır. Kırkpınar güreşlerinin doğuşu, uygulanma biçimi, tarihsel gelişimi ve günümüzde ulaştığı nokta, bildirinin bu bölümünün temel konuları niteliğindedir. Bunun yanı sıra, bildiri içinde, günümüz Türk spor dünyasındaki organizasyon ve sponsorluk kurumlarının kökenine ışık tutması bakımından, Kırkpınar güreşlerinin bu boyutları da sunulacaktır.

A-8 Yazılı Kültür'den Dijital Kültüre Tarihi Kırkpınar Güreşleri

Ender BİLAR

Trakya Üniversitesi Daire Başkanı

Tarihi süreç içerisinde çeşitli değişikliklere uğrayarak günümüze kadar gelen **"Tarihi Kırkpınar Güreşleri"**, yazılı kültür sayesinde günümüze aktarılmıştır. Geçmişin ve bugünün araştırmacılarının yazılı kültüre dökerek yayınladıkları bilgi ve belgeler bilgi merkezlerimizde derlenip saklanarak okuyucu hizmetlerine sunulmakta, sonuçta bizleri bilgilendirmektedir. İşte bu sunu'da **"Tarihi Kırkpınar Güreşleri"** ile ilgili olarak Cumhuriyet döneminde yayınlanmış yayınlar, üniversite kütüphaneleri, İslam Araştırmaları Merkezi, Edirne Halk Kütüphanesi ile Milli Kütüphane koleksiyonlarında araştırılmıştır. Elde edilen materyaller nitelik ve nicelik yönleriyle incelenecektir. Sunulacak bildiride materyaller, basım tarihi sıralamasına göre kitaplar, destanlar, tezler, dergiler ve web siteleri incelenecektir.

Sonuçta, 644 yıldır yaşatmaktan gurur duyduğumuz **"Kırkpınar Güreşleri"** ile ilgili olarak yazılı kültürden dijital kültüre nasıl izler bırakılmış veya izler bırakmışız bunları göreceğiz.

A-9Tarihsel Ve Sosyolojik Açıdan Kırkpınar'a Bakış

Özlem AĞIRGAN

Ozan Ağacı Dergisi Sahibi

İnsanlık tarihinin içinde spor diyebileceğimiz etkinliklerin ortaya çıkışı yaşamın devam ettirilmesiyle başlayan, vücutsal işlevlerle öncelenmiştir. Göçebe ve yerleşik kültürün oluşmasında dinsel ve askeri amaçlı, kimi zaman korkudan kimi zaman beğeniden kaynaklanan bir vücut kültürü gelişmiştir. Vücudun belli bir amaç doğrultusunda eğitilmesi insanlık tarihinin her aşamasında görülmektedir. Orta Asya'dan Mezopotamya'ya yerleşen Türk boyları Sümerlerde de güreş sporuna rastlanmıştır. MÖ. 2500-2600 yılları arasında bir tapınağın Arkeolojik kazılarında çıkan iki erkek figürü ve Berlin Müzesi'ndeki Sümer taş tabletlerinde erkeklerin güçle ilgili karşılaşmalarda bulunduklarından söz edilmektedir.

Çeşitli milletlerin sporu benimsemesi ve geliştirmesi konusunda değişiklikler göstermektedir.

A-10 Türklerin Rumeli'ye İlk Geçişleri Kırkpınar Güreşlerinin Başlama Tarihi Edirne'nin Alınması Sirpsingunu (Sindiği) Savaşı Ve Edirne'nin Başkent Olması

Halis ERDEM

Emekli Tarih Öğretmeni ve Eski Güreşçi

Tarih biliminin değişmeyen kuralı, herhangi bir tarihsel olayı incelerken, olayı, o günkü sosyal, siyasal, kültürel ekonomik ve coğrafi koşullarla birlikte değerlendirmektir. Olayları bu koşullardan soyutlarsak veya günümüzdeki koşullarla değerlendirmeye kalkarsak yanlıya düşeriz. Örneğin Türklerin Rumeli'ye yaptıkları ilk akınları, o yıllarda Bizans'ın ve Balkanların durumuyla Kırkpınar Güreşlerinin tarihini de mutlaka Rumeli'nin Fethi ile birlikte değerlendirmek gerekir.

(2. Sempozyum)

A-11 Türk Basınında Kırkpınar: 1946-2005

Emre AYKOÇ, Araş.Gör. İstanbul Üniversitesi. Siyasal Bilgiler Fakültesi. Uluslararası ilişkiler Bölümü.

Sanem YAMAK, Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi. Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Suat SÖYLEMEZ, Araş.Gör.. İstanbul Üniversitesi. Siyasal Bilgiler Fakültesi. Kamu Yönetimi Bölümü

Bu çalışmanın temel amacı 1946-2005 döneminde Türkiye'de yazılı basında Kırkpınar'a ilişkin haber, yorum ve analizlerin nasıl sunulduğunun genel hatlarıyla ortaya konması; bu süreç çerisinde basın kuruluşları arasındaki farklılaşmaların ve haber veriş tarzlarının belirlenmesi ve böylece Türk basınının Kırkpınar'a verdiği önemin içerik analizi yöntemiyle ölçülmesidir. Yapılan iteratür çalışması sonucunda bu yönde bir çalışmaya rastlanmamış olması araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

A-12 Vatan Ediliş Destanı Kırkpınar

Halil DELİCE

Gazeteci-Yazar

Kırkpınar, vatan tutma destanı, vatani, sahip bulunulan güzellikleri elde tutmak için iicaddi-manevigüçlü olmanın misalidir.

Bu hükme nasıl ulaştık?

Kırkpınar, Türk oğlu Avrupa'yı vatan tutarken doğmuştur.Kırkpınar'ın ne olduğunu anlamak için, doğduğu zamana, mekana, doğmasına sebep olan insanlara ve hadiselerle, güreş ve peşrevdeki motiflere bakmak lazımdır.

A-13 Küreselleşme Sürecinde Kırkpınar Ağalığı

Sibel KAVUNCU, Araş.Gör., İstanbul Üniversitesi. Siyasal Bilgiler Fakültesi.Uluslararası İlişkiler Bölümü.

Suat SÖYLEMEZ, Araş.Gör., İstanbul Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi. Kamu Yönetimi Bölümü.

Emre AYKOÇ, Araş.Gör.. İstanbul Üniversitesi. Siyasal Bilgiler Fakültesi. Uluslararası İlişkiler Bölümü.

Bu çerçevede, bu çalışmanın temel amacı küreselleşme sürecinin Kırkpınar'ın önemli bir sembolü olan ağalık kurumu üzerindeki etkilerini incelemektir. Böylece toplumsal kültürümüzün önemli bir unsurunu oluşturan, bir geleneğin devamı niteliğindeki Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin küreselleşme sürecinde toplum tarafından algılanmasında meydana gelen değişiklikler, güreşlerin önemi bir unsuru olan "ağalık" kurumu göz önünde bulundurularak açıklanmaya çalışılacaktır.

Kırkpınar Ağalığı ünvanı için yapılan açık arttırmanın her yıl yenilenmesi, Kırkpınar'da Ağa seçilebilmek için belirli bir ekonomik güce sahip olunmasının gerekmesi ve Kırkpınar'da Ağa seçilen kişilerin kitle iletişim araçlarında yer alarak toplumda bir popülerlik kazanması gibi küreselleşme sürecinin ağalık (Kırkpınar Ağalığı) olgusu üzerindeki etkilerinin incelenmesini mümkün kılan çeşitli öğeler, çalışmanın Kırkpınar Ağaları temel alınarak yapılmasında etkili olmuştur.

A-14 Eski Kırkpınarlar

Yrd.Doç.Dr. M.Emin CENKER

Trakya Üniversitesi. Devlet Konservatuarı

Bu bildirinin amacı 645 sene evvel Edirne'mizin fethinin sonrasında başladığı rivayet olunan Kırkpınar güreşlerinin tarihsel süreçteki organizasyonun mekansal değişimini ve sponsorluk <avramını irdeleyerek 645 yıllık süreçteki bu uzun soluklu organ zasyonu sürdürülebilirliğini ve önemini vurgulamaktadır. Burada olayın tarihsel ve kültürel boyutları irdelenmekte olup tarihsel ye toplumsal yöntem kullanılmıştır.

A-15 Sosyo-Kültürel Açısından Edirne Halkının "Kırkpınar" Algılama Biçimi

Suat SÖYLEMEZ, Araş.Gör., İstanbul Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi. Kamu Yönelimi Bölümü,
Sanem YAMAK, Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi. Uluslararası ilişkiler Anabilim Dalı
Emre AYKOÇ, C.Burcu KARTAL, Sibel KAVUNCU, Araş Gör. İstanbul Üniversitesi. Siyasal Bilgiler Fakültesi. Uluslararası ilişkiler Bölümü.

Bu araştırmanın amacı, on sekiz yaş ve üstü Edirne halkının "Kırkpınar"a yönelik algı ile ilgi düzey ve biçiminin saptanması ve bunun değerlendirilmesidir. Araştırmada Edirne halkının iktisadi, sosyal ve kültürel açılarından "Kırkpınar" olgusunu nasıl değerlendirdiği yaş, cinsiyet, eğitim, gelir düzeyi ve meslek bağımsız değişkenleri çerçevesinde saptanmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede, "Kırkpınar", sportif faaliyet, eğlence biçimi, bir kültür iletim aracı ve Edirne iktisadi ile turizmne katkısı bağımlı değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmada ele alınan değişkenlerin birbirinden bağımsız olup olmadıklarına dair bulgular ortaya konmuştur. Gerek katılım, gerek ilgi gerekse de yüzyıllardır devam etmesi dolayısıyla yağlı güreş organizasyonları içerisinde "Kırkpınar", en büyük ve en önemi olanıdır. Bu nedenle "Edirne" deyince insanların aklına gelen ilk sembollerden biri "Kırkpınar"dır. Organizasyonun yerel yönetim tarafından yapılması ve "Kırkpınar"ın genel olarak Edirne kimliğinin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendiriliyor oluşu, yerel yönetimin "Kırkpınar" konusunda, Edirne halkının değerlendirmelerini dikkate almasını gerektirecek niteliktedir. Yapılan literatür taraması sonucunda, Edirne halkının görüşlerini bu yönüyle dikkate alan bir çalışmaya rastlanmamış olması, araştırmanın önemini ortaya koymaktadır

A-16 Geleneksel Güreşte Bazı Uygulamaların Çağdaş Pedagoji Açısından Değerlendirilmesi

Zekai PEHLİVAN, Yrd.Doç.Dr., Mersin Üniversitesi BESYO
Pınar ÖKSÜZOĞLU, Araş.Gör., Mersin Üniversitesi Sağlık Bil. Ens. Yük. Lis. Öğrencisi

Geleneksel Türk güreşinde gerek usta-çırak ilişkisine bağlı öğretimde ve gerekse nusabakalar sırasında ortaya çıkan bazı uygulamaların günümüz eğitim anlayışı ışığında analiz edilip bir senteze ulaştırılması önem göstermektedir. Dolayısıyla, bu çalışmanın genel amacı; geleneksel Türk güreşinde bazı uygulamaları çağdaş pedagoji ışığında değerlendirmek ve bazı öneriler geliştirmektir.

A-17 Güreşin Engelli Bireyler İçin Sosyal İşlevleri

Erkan GÜLGÖSTEREN Mersin Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Bu çalışmanın amacı; genelde içe dönük, yalnızlığı seven, kendi dünyasından çıkamayan engelli bireylerin, güreş eğitimi yoluyla sosyalleştirilmesi ve hareket ihtiyaçlarını karşılamaları gerekliliği üzerinde durmaktır.

Spor, bireylere engeli ile başa çıkmasını ve engelini hafifletmesini öğretmekte, keyif vermekte, iletişim ve paylaşım sağlamakta, yaşam motivasyonunu artırmakta, dürüstlük, hoşgörü, işbirliği, gibi olumlu kişilik özelliklerinin kazanılmasını sağlamaktadır. Bundan dolayı sporun engelli vatandaşlar için ne denli önemli olduğunu anlamak güç değildir.

A-18 Yesi'den Kırkpınar'a

Halil DELİCE Gazeteci-Yazar

Yağlı vücutlar, peşrev, güreşler, kispet, yeşil çayır, mavi gökyüzüyle göze, davul zurna ve çazgır duaları ve pehlivan naralarıyla kulağa ve gönle hitap eden, tarihi, kültürel nice güzellikler, evrensel değerler taşıyan Kırkpınar'ı hem anlamlandırmakta hem de tanıtmada gerekeni yapamıyoruz.

Kırkpınar gerçek manasıyla bilinmediği ve anlatılmadığı gibi, tanıtımı da yapılamamaktadır.

Kırkpınar kutlamaları, yalnızca Edirne'ye sıkıştırılmaktadır. Oysa, Kırkpınar, yalnızca Edirne'nin, hatta Türkiye'nin, Osmanlı Devleti'nde değil bütün Türk Dünyası'nın ortak değeridir.

Bu kutlama programında, son başpehlivan, yeni seçilen Kırkpınar Ağası, Trakya Üniversitesini ve Güreş Federasyonu'nu ve Edirne Belediyesi'ni temsil eden birer kişi yer alabilir. Kutlama programı muhtelif günlere yayılabilir. Güreşgahlar çizilebilir.

Kazakistan'daki Ahmet Yesevi Üniversitesi bu projeye destek vermektedir.

Proje, Trakya Üniversitesi'nin koordinatörlüğünde yürütülebilir.

A-19 II. Meşrutiyet Dönemi Basınında Yağlı Güreş

Sanem YAMAK, İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uluslararası ilişkiler Ana bilim Dalı. Doktora Öğrencisi

C.Burcu KARTAL, Emre AYKOÇ, İstanbul Üniversitesi. Siyasal Bilgiler Fakültesi. Uluslararası ilişkiler Bölümü, Araş.Gör.

Spor, özellikle 19. yüzyılın sonlarından itibaren bir toplumsal mobilizasyon aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. İktidarlar açısından spor, hem "güçlü

bedenlerin", "sağlıklı nesillerin" aktarılması, hem de kitlelerin spor karşılaşmaları yoluyla bir araya getirilerek mobilize edilmesi açısından, değer kazanmıştır.

Genelde kitle iletişim araçları, özelde ise basın, hem kamuoyundan gelen talepleri ve algılamaları yansıtmak, hem de bizzat kamuoyu oluşturmak gibi ikili bir işleve sahiptir. Kamuoyu oluşturmanın ve bunu biçimlendirmenin önem kazanmaya başladığı 20. yüzyıl başlarında basın, bu dönemin en önemli kitle iletişim aracı olması dolayısıyla, bu görevi yerine getirmede en önemli araç haline gelmiştir. Bu nedenle basında bir olayın ne kadar ve ne biçimde yer aldığı araştırılması, denemin algılamalarının ve buna bağlı olarak biçimlenen/biçimlendirilen politikaların ortaya konması açısından birincil önem taşımaktadır. Bu çerçevede basının kitleleri etkileme ve onları eyleme yöneltmedeki işlevi, göz ardı edilmemelidir

A-20 Kırkpınar Güreşlerinin Tarihi

Halis ERDEM Emekli Tarih Öğretmeni. Eski Güreşçi

Kırkpınar güreşlerinin doğuşu, Rumeli Fatih Süleyman Paşa (ve akıncıları 'Kırk Gazi') tarafından Rumeli'ye yapılan akınlar ve Edirne'nin Türkler tarafından kesin olarak alınması bir yapıyı oluşturan duvarların temel taşları gibidir. Bu nedenle bu olaylardan hangisini incelersek inceleyelim bunların bir bütünü oluşturduklarını unutmadan ele almak gerektiğine inanıyorum. Aksi halde yanılgıya düşeriz, örneğin; bugüne kadar tarihçiler özellikle Edirne'nin Türkler tarafından kesin olarak hangi yılda alındığı konusunda (1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364) gibi ayrı ayrı tarihler vererek kafalarda soru işareti oluşturmuşlardır. Bunun nedeni ise kaynakların yetersiz olması veya hicri tarihler ile miladi tarihleri birbirine çevirirken yapılan hesap hatalarıdır. Bu tarihsel çelişkilerin bir başka nedeni de Edirne dahil Rumeli'de bulunan diğer şehir ve kasabaların Türklerle Bizanslılar arasında sık sık el değiştirmesidir. Kırkpınar güreşlerinin tarihi hakkında ise bugüne kadar tarihçiler hiçbir araştırma yapmamışlardır. Bu konudaki bilgiler halk arasında anlatılan efsanevi bilgilerden ibarettir.

A-21 Osmanlı İmparatorluğu'nda Sporda Sosyal Güvenlik

Cem ÇAMLICA, Beden Eğitimi öğretmeni. Anafartalar Ticaret Meslek Lisesi. Ankara
Mehmet ÖZDEMİR, Öğr.Gör., S.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Konya
Özden TAŞĞİN, Yrd.Doç.Dr., S.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Karaman

Sosyal Güvenlik genel olarak insanın ihtiyaçtan ve tehlikelerin sonuçlarından belli bir gelir garantisi sağlayarak korunmasıdır. Genel anlamda bütün vatandaşların dar anlamda çalışanların mevzuatla tespit edilmiş esaslar içerisinde hastalık işsizlik, yaşlılık, iş göremezlik, hastalık, muhtaç hale gelenlere ve

bunların geçindirmekle yükümlü oldukları kimselere sağlanan geçim garantisi ve çeşitli yardımları ihtiva eden tedbirler bütünü Sosyal Güvenliğin faaliyet alanını teşkil etmektedir.

Osmanlı imparatorluğunda sanayileşme sürecine girilemediği için bir sosyal politika ve sosyal güvenlik sistemi de gerçekleştirilememiştir. Fütüvvet, Ahilik, aile içi yardımlaşma, meslek örgütleri ve dinsel temele dayalı öteki hayır kurumları bu korumanın belli başlı araçları olmuşlardır.

Osmanlı'nın kuruluş döneminde dağcılık, kılıç sporları, avcılığın yanı sıra güreş ve ok atma sporları da Osmanlı spor örgütlerinde kurallarıyla yapılan spor faaliyetleridir. Osmanlı Devleti sporu, atalarında olduğu gibi savaş eğitimi amacıyla uygulamış ve teşkilatlandırmışlardır.

A-22 Atatürk, Güreş ve Güreşçi

M. Emin CENKER Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Devlet Konservatuarı

Bu bildirinin amacı ulu önder Atatürk'ün spora ve sporcuya ve güreş sporuna verdiği önemi vurgulamaktır. Burada olayın tarihsel ve kültürel boyutu irdelenmektedir.

A-23 Yağlı Güreşlerin Membro Olan Kırkpınar Güreşlerindeki Adab Ve Anlayışın Toplumsal Barışa Katkısı

Yrd.Doç.Dr. Yalçın KAYA Selçuk Üniversitesi. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Konya

Dünya barışına katkıda bulunduğu düşünülerek yaygınlaştırman günümüzün spor karşılaşmasına şiddetin her gün tırmadığı ve hatta son yüzyılda binlerce insanın spor platformlarında öldüğü görülmektedir.

İnsanın doğasındaki saldırganlık içgüdüsünün barışçıl bir boşalım şekline dönüşebilmesi için adab-ı muaşeret kurallarıyla şekillenen ve güzelleşen, töreler ve bu törelerin kaynakları, günümüze uygulandığında; elbette ki sporun güzellikleri ön plana çıkacaktır.

645 yıldır devam eden Kırkpınar güreşlerinde hiçbir ölüm ve öldürme olayına rastlanmadığı gibi, ne sporcular arasında ne de seyirciler arasında ciddi anlamda bir kavganın olmadığı banların da büyümeden kontrol altına alındığı görülmektedir.

Toplumların medeniyet düzeyinin her geçen gün geliştiğini kabul ettiğimiz günümüzde, yüzlerce yıl öncesi ile şu an içinde bulunduğumuz yüzyılımızı karşılaştırdığımızda, spor platformlarındaki Kavgaların azalması gerekirken tam tersine arttığını görmek; formülün bir yerlerinde ki hatayı düşündürmektedir elbette.

Medeniyet barış demekse barışın nerede ve kimde olduğuna bakmaksızın peşine düşülmelidir.

Araştırmada barışa katkıda bulunan pehlivan tekkelerindeki şeyhlik, usta-çıraklık gibi töreler üzerinde durulmasının psiko-sosyal boyutlarına değinmenin yararlı olacağı düşünülmektedir.

(3. Sempozyum)

A-24 BB3CTAHOBEHATA TPAFIMLJMFL HA MA3HMTE EOPEH B EBJI-RAPMFL

Maria KARAM IHOVA

Sofya Etnomoloji Kürsüsü, Dr. Bulgaristan

B AOKnaAa 114e öbAaT npeACTaBeHM pe3yjrtaTMe ot npoynBSHeTo Ha cpeHOMeHa Ma3HM 6op6n b rpaAMMHaia Ha MtocraMaHme b Gtnrapus. Ha 6a3aTa Ha 9MnnpnMHH eTHopacjckM MaenpnanH 14e 6-bA© npeAno>KeHa KnacHcjDHKaun^ Ha cou|MajiHme OyHKi4MH Ha TOBa Tpa-AHi4H0HH0 c"bCTe3aHwe.Cnei4H3JieH aKuemn me öt^a© nocraBeH Ha B"b3CTaHOB?iBaH©TO Ha Ma3Hme 6op6w b HananoTO Ha XXI BeK, cri-eA 6jih3q 50-roAHiuHa 3a6paHa no BpeMeTo Ha TOTariHTapHaTa BnacT. B cpaBHmeneH AnaxpoHeH nnaH me 6bAaT npeAcraBeHM cjayHKUUMTe Ha Ma3HHTe 6op6n, cbc pneunaneH MHTepec KbM cbBpeMeHHOTO hm ftbCTOfIHMe.

A-25 Yağlı Güreşlere Antik Çağdan Bir Perspektif

Ahmet YARAŞ

Trakya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Edirne

MÖ 776'dan bu yana devam eden Olimpiyat Oyunları'nın en önemli dallarından biri güreşlerdir. Güreş sporunun kökeni ve kuralları, zamanlaması, antrenman yerleri, yaş grupları kullanılan alet ve malzemeler, müzik, eğitmenlerin ve hakemlerin yetki ve sorumlulukları, yarışmalar, ödüller, seyirciler yerel ve uluslararası boyutları, festivaller, finansman kaynakları gibi ana başlıkları örneklerle ele alınacak; günümüz Kırkpınarı ile karşılaştırılması bugüne bırakılacak. Anadolu'da bu kültürün yeri, yoğunluğu ve önemi ortaya konacak.

Kısaca yağlı güreşlere geçmişten arkeolojik, filolojik ve epigrafik buluntulardan farklı bir perspektifle değerlendirilecek. Yaklaşık üçbin yıllık bir süreçten izler takip edilerek etnoarkoloji açısından değerlendirilmesi yapılacaktır.

A-26 Edirne'de Kırkpınar Olgusunda Yaşanmış Öyküler ve Değerlendirilmesi

Özlem AĞIRGAN Ozan Ağacı Dergisi, Genel Yayın Yönetmeni, Edirne

Bu yaşamsal faaliyet gerçekleşirken, insan faktörünün insanla veya insanın diğer öğelerle ilişkilerinden ortaya çıkan Kırkpınar, yaşanmış öyküleri bildiri-

min özünü teşkil etmektedir. Gerek halk arasında konuşula gelen anlatımlardan gerekse, bireysel anlatımlardan oluşan sizlere birkaç gerçek öykü sunacağım. Öyküler kişilerin başlarından geçmiş çeşitli kırkpınar olayları yanında kitaplardan kazanılmış bilgilerden de yararlanılarak çeşitliliğe özen gösterilerek sunulmaktadır.

Konu çeşitlemesi olarak; Güreş, Ağalık, cazgır, yağcı ve Mendilci, ticaret, yemek yarışması konularında öyküleştirilmiştir.

A-27 Sarayıçi Er Meydanı'nın Dünü Bugünü

Mehmet AĞIRGAN Araştırmacı Yazar-Şair, Edime

Edirne-Sarayıçi mevkii, özel hizmet veren ve kendini yüzyıllardır koruyan bir belde konumundadır. Tunca Nehri koynunda farklı görünümü ile insanlığı kendine çekebilmiştir. Özellikle sporun pek çok dalında çevresi ile birlikte gösterilere kucak açarak gücün ve estetiğin ön plana çıkmasında öncü rolünü her zaman üstlenmiştir.

Osmanlı Devleti döneminde adına Hadika-i Hassa denilmekteydi. O yıllarda Hassa sözcüğü **"bir kimseye ya da bir şeye özgü"** nitelik ifadesiydi. Bu sözcük Osmanlı Devletinde sadece padişahlar için kullanılırdı.

1-Hadika kelimesi **"ağaçlı ve meyvalı bahçe"** anlamına gelmekteydi.

2-Her iki Arapça sözcüğün oluşturduğu Hadika-i Hassa tamlaması birleşik ve özgün bir ifadeyi vurgulamakta olup, **"Sultanların Bahçesi"** anlamına gelmekteydi. Her dönemde çevresi ile birlikte bakımlı ve hizmete hazır hale getirilen bu alan, özel ağaçlandırma ve av hayvanları ile ünlü idi. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde **"Tavuk Ormanı"** adını da alan bu ada, geçmişte avlanma sporundaki hizmetini Cumhuriyet döneminde güreş sporuna devretti. Bu alanı Cumhuriyet öncesi ve sonrası olarak ele almak daha doğru olacaktır.

(4. Sempozyum)

A-28 Kırkpınar Güreşlerinin Doğuşu

Halis ERDEM Emekli Tarih Öğretmeni ve Eski Güreşçi

Kırkpınar güreşlerinin doğuşu, Rumeli Fatih Süleyman Paşa tarafından Rumeli'ye yapılan akınlar ve Edirne'nin Türkler tarafından kesin olarak alınması bir yapıyı oluşturan duvarların temel taşları gibidir. Bu nedenle bu olaylardan hangisini incelersek inceleyelim bunların bir bütünü oluşturduklarını unutmadan ele almak gerektiğine inanıyorum. Aksi halde yanılgıya düşeriz.

Örneğin; bugüne kadar tarihçiler özellikle Edirne'nin Türkler tarafından kesin olarak hangi yılda alındığı konusunda 1356'dan 1364'e kadar ayrı ayrı tarihler vererek kafalarda soru işareti oluşturmuşlardır. Bunun nedeni ise kaynakların yetersiz olması veya hicri tarihler ile miladi tarihleri birbirine çevirirken yapılan hesap hatalarıdır. Bu tarihsel çelişkilerin bir başka nedeni de Edirne ve

Rumeli'de bulunan diğer şehir ve kasabaların Türklerle Bizanslılar arasında sık sık el değiştirmesidir. Kırkpınar güreşlerinin tarihi hakkında ise bugüne kadar tarihçiler hiçbir araştırma yapmamışlardır. Bu konudaki bilgiler halk arasındaki anlatılanlardan ibarettir.

A-29 Türk'ün Dünya Görüşünün Aynası Peşrev

Halil DELİCE Türkiye Gazetesi-İstanbul

Peşrev, yağlı güreşçilerin, güreşe başlamadan önce ısınmak için yaptıkları hareketler topluluğu diye tarif ediliyor. Fazla iddialı olacak ama, peşrevi bu şekilde tarif etmek, Türk kültürüne, spor tarihimize, ihanet değilse, gafletin en ağıridir. Yukarıdaki tarif, bırakın peşrevin içindeki kültürel doneleri, kolların kartal kanadı gibi açılması, kurt gibi ileri atılış, at gibi şahlanış şeklindeki maddi öğeleri bile açıklamaktan çok uzaktır. Yağlı güreşte, peşrev başlı başına bir destandır, hem de öyle destan ki, ciltler dolusu kitapla anlatılamayacak Türkün tarih macerasını, spor anlayışını, dünya görüşünü, hayata bakışını, insan tarafını dile getirmektedir.

A-30 Örnekleme İle Alınan Edirne Ve Kırkpınar Şiirlerinde Kırkpınar'a Ait Sembollerin Kullanılış Sıklığı Ve Biçimi

Özlem AĞIRGAN Ozan Ağacı Dergisi Edirne

Çalışma konumdaki amacım; diğer dallarda Kırkpınar'ın işlendiği gibi edebiyat alanında da işlenmesi ve edebiyatçılarımızın da bu konu üzerine eğilmesi için bir başlangıç teşkil etmesidir.

Çalışmamda yerel ve ulusal Edirne ve Kırkpınar konusunu işleyen şairlerden 18 şairin 24 şiiri örnek olarak alınmıştır. Kırkpınar sembollerini; saha, güreş, Pehlivan, Ağa, Cazgır, Davul-Zurna, Kispet, Kırmızı dipli mum konularının işleniş ve biçimi aktarılacaktır.

A-31 Mitolojide Güreşin İzleri: Peleus ve Atalante'nin Güreş Sahneleri

Yrd. Doç. Dr. Sema SANDALCI

Trakya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü

Bu çalışmada eskiçağ Yunan mitolojisinde güreşle ilgisi bulunan Peleus ve Atalante'nin efsanesi, ayrıca çeşitli sanat eserleri üzerinde betimlenen güreş sahneleri ele alınmaktadır. Amacımız, yüzyıllardır Trakya ve Balkanlar'da yapılan ve adeta Kırkpınar'la özdeşleşen güreş ve bazı güreş figürlerinin binlerce yıl öteye uzandığını vurgulamaktır.

A-32 Kırkpınar'ın İçeriği, Kendine Özgü Yanları, Edirne İle Arasındaki İlişki

Mustafa HATİPLER Şair-Yazar-İktisatçı

Kırkpınar ile alakalı çok bilimsel çalışmalar içinde değilim. Burada sevgili dostum Kırkpınar Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu müdürü İlhan hocam Kırkpınar ile ilgili derin çalışmalar yapıyor. Burada bizim çalışmamız çorbada tuz,

deryada damla misali çalışma olacak.

Kırkpınar'ın özünde güreşte karşısındakinin yeneni değil, öfkelenildiğinde kendini delenin olduğu ölümsüz gerçeği vardır. Kırkpınar'ın müzik boyutunda zafer duygularıyla bizi Viyana önlerine kadar taşıyan o eşsiz sesin Selanik türküleri, davul ile zurnanın eşsiz gösterimi vardır. Bu sene 647'sini gerçekleştireceğimiz olan Kırkpınar'ın hem sosyo-kültürel hem sportif hem de tarih hem dini unsurlarının buluştuğu gerçeğidir. Kırkpınar yaşayan bir efsaneden çok yaşayan kültürel bir sistemdir. Kırkpınar topyekun bir medeniyet olayıdır. Kırkpınar kökü mazide olan ardı olmanın spor ile müzik ile entegre olmanın ifadesidir.

(5. Sempozyum)

A-33 Bir Kültür Endüstrisi Olarak "Kırkpınar Güreş Festivali"

Doç. Dr. Şaduman Sazak Öğr. Gör. Aysun Eyüboğlu Erşen

Günümüzün küreselleşen dünyasında rekabet edebilirliği en yüksek stratejik sektörlerden kabul edilen kültür endüstrileri tarih kentlerin ekonomik, toplumsal ve mekânsal profilinin yükseltilmesi ve kentin daha sağlıklı bir yapıya kavuşturulması sürecinde itici bir güç olarak kullanılmaktadır.

Çalışmada bu kapsamda Türkiye'de tarihi Edirne kentinde gelişme potansiyeli taşıyan bir kültür endüstrisi olarak "Kırkpınar Güreş Festivali" değerlendirilmiştir.

A-34 Rumeli Türklüğünün (Yağlı) Güreş Sporunun Gelişmesine Etkileri

Mustafa HATİPLER Şair-Yazar-İktisatçı

Rumeli, basit bir coğrafi terim olmanın çok ötesinde Osmanlı Devletinin yönünün batıya çevrilmesi ve hedef olarak batıyı gösteriyor olması bakımından son derece önemlidir. Coğrafi sınırlar olarak sosyal ve tarihi etkinlikler olarak ele alındığında, haddi zatında Osmanlı Devletinin bir Rumeli yani bir Batı devleti gerçeği ile karşı karşıya kalırız. Ata sporumuz olan yağlı güreş sporu, Balkan coğrafyasına o topraklara adım atan Rumeli Türkleriyle birlikte taşınmıştır. Bu spor dalı Balkanlara adım atan Rumeli Türklüğü birlikte bir kere var olduktan sonra, gündelik hayatın içindeki yerini korumuştur. Bu koruma, bu spor dalının Balkan topraklarında 700 yıldan daha fazla varlığını sürdürmesine neden olmuştur. Bugün hala çeşitli etkinlikler içinde yer alarak varlığını sürdürmeye devam etmektedir.

TEMA – B

KIRKPINAR ORGANİZASYONU VE YÖNETİMİ

(1.Sempozyum)

B-1 Tarihi ve Geleneksel Kırkpınar Güreşleri Uluslararası Olabilir mi ?

Yrd. Doç. Dr. Ramazan Savranbaşı

Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor ve Sağlık ABD Başkanı

Bu çalışmanın amacı son yıllarda yağlı güreş kamuoyunda ve medyada zaman zaman gündeme getirilen Tarihi ve Geleneksel Kırkpınar Güreşlerine uluslararası bir özellik kazandırma amacıyla ortaya çıkan tartışmalara farklı açılardan yaklaşarak katkıda bulunmaktır. Özellikle son günlerde medyada çıkan tartışmalar yağlı güreş kamuoyunda karşılıklı taraf yaratmıştır. Kırkpınar'la ilgili kurum ve ilgililerin karşılıklı beyanlarına neden olmuştur.

Bu tür karşılıklı beyanlar, yağlı güreş kamuoyunu Tarihi ve Geleneksel Kırkpınar Güreşlerine uluslararası bir özellik kazandırmanın katkıları konusunda yeteri kadar aydınlatamamaktadır.

Böylesine ulusal kültür değerlerini içeren bir olayı yarışma ve sportif yönü, gerek dini, toplumsal, tarihsel ve ahlaki boyutlarıyla tartışılmalıdır.

B-2 Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin Edirne İline Sosyo-Ekonomik Katkısı

Ebru Z.BOYACIOĞLU T.Ü. İ.İ.B.F. İktisat Bölümü Araştırma Görevlisi

Bu çalışmanın amacı ülkemizde önemli bir stratejik ve kültürel konuma sahip Edirne'de yerli halkın turizme karşı tutumu ve turizm etkilerini algılama biçimlerini ortaya koymaktır.

B-3 Kırkpınar'ın Belediyecilik Yönü

İbrahim AY

Eczacı, Edirne Eski Belediye Başkanı

Kırkpınar bugüne kadar hangi kurum ve kuruluşlarla organize edilirse edilse sadece yağlı güreşin gerçekleştirilmesi şeklinde süre gelmiştir. Bu çalışmalar insanları güreşe çekebilmek için yan etkinliklerle süslenmeye çalışılmış, insanları güreşe çekebilmek için yörenin kalkınmasını ekonomisinin canlanmasını sağlamak için, eskiden panayır, şimdi ise eğlenceler, konserler diğer etkinliklerine devam etmiştir. Ancak bunlar Kırkpınar'ın sadece ve sadece devamını sağlamış dar bir çerçeve içinde yani Yağlı güreş organizasyonunun bekası için çalışılmıştır.

Organizasyon bittikten sonra gelecek yıla kadar hiç ilgilenilmemiştir. İşte gelişen günümüz Türkiye'sinde iletişimin, ulaşımın kolaylaşması Üniversitemizin yaygınlaşması Basın ve yayının gelişmesi kişileri ve kitleleri artık var olan Kültürümüzün, geleneklerimizin, parçalarını ayrı ayrı incelemek ortaya çıkar-

mak geliştirmek fikirleri filizlenmeye başlamıştır.

644 yıldır devam ettiğini bildiğimiz Kırkpınar yağlı güreşleri bugüne kadar çeşitli kurum ve kuruluşlarla organize edilmiş bugün Edirne Belediyesinin uhdesinde olan bu organizasyonun nasıl başladığını ve Belediye yönünden yapıları incelemeye aklımızın erdiği araştırmalarımızın yettiği kadar sade bir dille aktarmaya çalışalım.

B-4 Kırkpınar'ın İmajında Kullanıcı Kimliğinin Belirlenmesi

Yrd.Doç.Dr. Şennur AKANSEL

Arş.Gör. Hatice KIRAN ÇAKIR

Arş.Gör. Pınar KISA OVALI,

Arş.Gör. Bilge ATAÇ

T.Ü. Müh.-Mim. Fak. Mim. Böl. Edirne

Mekânların kimliğinin belirlenmesin de, o mekânı kullanan kişilerin, grupların, toplulukların sosyo-kültürel yapıları, yaşantıları ve alışkanlıkları etkin rol oynar ve mekân da buna bağlı olarak şekillenir.

Bu bağlamda kullanıcı kimliği ele alındığında; Edirne Tarihi Kırkpınar Haftası Etkinlikleri kapsamında şenliğin ulusal değerlerinin uluslararası platformlara taşınmasının bir arz-talep oluşumu içinde imaj sorunu önemli bir yer tutmaktadır.

Bu amaçla kentin imajında önemli bir yer tutan Tarihi Kırkpınar Haftası Etkinlikleri'nin hatırlanabilir, hafızada kalabilir, kişilikli bir özelliğe sahip olması, diğerlerinden ayırt edilebilir olması için bu çevreyi kullananların kimliğinin belirlenmesi ve fiziksel mekandan beklentilerinin tespit edilmesi yönünde yapılacak bu çalışmayla Edirne Belediyesi ve yetkili kuruluşlara yardımcı olunması amaçlanmıştır.

(2. Sempozyum)

B-5 Tarihi Kırkpınar Güreşlerinin Edirne Ekonomisindeki Yeri

Öğr.Gör. Selçuk DURANLAR Trakya Üniversitesi. Havsa MYO.

Bu çalışmada spor ve turizm arasındaki ilişkinin yanı sıra Edirne'nin sosyo-ekonomik gelişmişlik durumu içinde tarihi Kırkpınar güreşlerinin yeri araştırılmıştır.

B-6 Sporda Toplam Kalite Yönetimi: Sürdürülebilir Başarıda Bir Mihenk Taşı Olarak Kırkpınar

Halil YILDIRIM Öğretim Üyesi Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, I.I.B.F. İşletme Bölümü

Bu çalışmada, 2006 yılında 645. si gerçekleştirilen Tarihi Geleneksel Kırkpınar Yağlı 3üreşleri Sporda Toplam Kalite Yönetimi açısından incelen-

miştir. Sporda Toplam Kalite Yönetimi konusu ortaya konularak, başarı ve sürekli iyileştirmede bir mihenk taşı olarak Kırkpınar örneği sunulmuştur.

TKY'de ölçme ve değerlendirme önemli bir yer tutmaktadır. Bu açıdan Kırkpınar hedefe ulaşmak için harcanan çabanın sonuçlarının ölçülmesinde bir ölçü aracı, yani mihenk taşı olmaktadır.

Kırkpınar yağlı güreşleri TKY'nin temellerinden sürekli iyileştirme ve geliştirme açısından, başarıyı belirlemede hem amaç hem de araç fonksiyonu görmektedir. Kırkpınar, 645 yıldır süren ve tüm yağlı güreşçilerin hayallerindeki zirve olarak amaç, sporcuların bir sonraki Kırkpınar'a kadar yıl boyunca katılacakları güreşlerdeki seviyelerini belirlemede araç olarak görev yapmaktadır. Ayrıca Kırkpınar, TKY'nin diğer temellerini oluşturan müşteri odaklılık ve müşteri memnuniyeti ve ilgili konudaki tüm tarafların katılımını sağlaması açısından da incelenmiştir. Bu konularda daha geniş çalışma gerektiğinden, sınırlı olarak bu konular çalışma kapsamına dahil edilmiştir.

(3. Sempozyum)

B-7 Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin Edirne'de Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkisi

Talat GÜLER

Selçuk DURANLAR

Trakya Üniversitesi, Havsa Meslek Yüksekokulu Öğr. Gör.

Bu çalışmada 2006 yılında 645'si düzenlenen Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin, Edirne'de yaşayanlar üzerindeki etkileri anket yöntemiyle araştırılmıştır.

B-8 Kırkpınar ve Ağaların Ağası

Volkan TATAR, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü,

Sibel KAVUNCU, Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü

Başlangıcı Osmanlı İmparatorluğunun kuruluş dönemine kadar uzanan Kırkpınar yağlı güreşleri, Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da aynen muhafaza edilmiş ve gördüğü ilgi zaman geçtikçe daha da artmıştır. Kırkpınar'ı, 40-50 pehlivanın bir meydana çıkarak güreş tuttuğu, sadece bir yağlı güreş turnuvası olarak görmek, kökleri tarihimizin eski dönemlerine kadar uzanan bir geleneğimiz için haksızlık olacağı gibi bir bakıma da Kırkpınar algılamasını basite indirgemek olur. Derinlemesine düşünüldüğünde Kırkpınar, ekonomik, sosyal ve de siyasi yönü olan bir organizasyondur. Uygulana gelişinden beri, insanları rahatlatan, kaynaştıran psikolojik bir yönü de vardır. Kırkpınar her ne kadar halkın içinden çıkan ve halka yönelik bir organizasyon, bir şenlik olsa da gerek Osmanlı Devlet i'nde gerekse kurulduğu günden bu yana ülkemizde birçok siyasiyi ağırlamış olduğunu da gözlemlemekteyiz. Devlet yönetiminde söz sahibi olan yetkililerin Kırkpınar şenliklerine katılmalarında, yüzyıllardır süregelen geleneksel bir organizasyonun halkla kaynaşmak için uygun sosyal

zemini oluşturacağı düşüncesinin de etkisinin olduğunu söylemek, organizasyona ülkenin her yanından ve her yıl giderek artan orandaki katılım düşünüldüğünde çok da abartı olmayacaktır.

T.C. tarihinde Kırkpınar protokolüne dikkat edildiğinde, Devletin hemen hemen her zaman Cumhurbaşkanı düzeyinde temsil edildiği görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'ndan beri süre gelen, birçok yönü ile birlikte köklü bir festival havasında olan "Kırkpınar Yağlı Güreşlerine" siyasi görüş ayırt etmeksizin birçok liderin katılımı ve katkısının olduğu bilinen gerçektir. Bu anlamlı ve köklü gelenekte birçok Cumhurbaşkanı da hem katılımları hem de destekleriyle kendilerinden söz ettirmişlerdir.

(4. Sempozyum)

B-9 Önemli Spor Organizasyonları ve Tarihi Kırkpınar Güreşlerine Uygulanması

Selçuk DURANLAR, Trakya Üniversitesi, Havsa MYO Öğr. Gör.

Bu çalışmada dünyadaki spor organizasyonlarından örneklerle yapılan bu çalışmaların Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşlerine nasıl uygulanabileceği araştırılmış, beş yılda bir yapılan kalkınma planlarında tanıtımın nasıl gerçekleştirilmesine ilişkin raporların gözden geçirilmesi amaçlanmıştır.

(5. Sempozyum)

B-10 Edirne Esnafının Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşlerinden Ekonomik Beklentileri

Selçuk DURANLAR,

Meliha ÇETİN,

Trakya Üniversitesi, Havsa MYO

Ata sporu güreş kültüründe, önemi ve yeri göz önünde bulundurulduğunda Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin Türk geleneğinde ne kadar önemli olduğu bilinmektedir. Ülkemizin her bölgesinden pehlivanlar ve seyirciler Edirne'de bir araya gelmekte, her yıl yinelenmesi nedeniyle geleneksellik kazanmaktadır.

Edirne'nin en önemli organizasyonlardan biri olan Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin gerçekleştirildiği haftada Edirne esnafının ekonomik ve sosyal yönden görüş ve beklentileri ile ilgili anket yapılmış, cinsiyetleri ile ekonomik faydasının, öğrenim düzeyleri ile etkinliklerden beklentileri arasında bir ilişkinin olup olmadığı %5 anlamlılık düzeyinde Ki-Kare testi ile incelenmiştir.

B-11 Ulaştırma Sektöründeki Gelişmeler ve Edirne'deki Seyahat Acentelerinin Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşlerindeki Yeri

Selçuk DURANLAR

Hayati ÇEVİK

Trakya Üniversitesi, Havsa MYO

Dünya ulaştırma sektörü, bütünleşen küresel ekonominin artan talepleri doğrultusunda gelişme gösteren uluslararası ticaretin önemli yapı taşlarından biridir. Bu nedenle ülkemizdeki ulaştırma sektörü bireylerin hızlı, ekonomik, güvenli ve konforlu ulaşım taleplerini karşılayabilmek, esnek, dengeli, sürdürülebilir, emniyetli, çevreye duyarlı ulaştırma politikaları ile mümkün olabilmektedir.

Bu çalışmada, Edirne'de faaliyet gösteren seyahat acentelerinin 645. ve 647. düzenlenen Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nde, spor organizasyonuna olan katkıları, anket yöntemiyle araştırılarak karşılaştırılmıştır.

B-12 Yağlı Güreş Alanlarındaki Hijyenik Şartlar ve Yağlı Güreşçilerin Temel Hijyen Alışkanlıkları

Yrd. Doç. Dr. Nurettin KONAR

Ahi Evran Üniversitesi

Bu çalışma ile Türkiye'deki yağlı güreş antrenman ve müsabaka alanlarının hijyenik durumları, güreşçilerin ferdi hijyen alışkanlıkları, yağlı güreş alanlarının çevre hijyeni ve tesis görevlilerinin temizlik uygulamaları araştırılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, faal yağlı güreş alanları ile yeni yapılan yağlı güreş alanları ve güreş salonlarının fiziki yapı ve hijyenik özelliklerine dikkat edildiği belirlenmiş, güreş yaşı ve eğitim seviyesi yükseldikçe güreşçilerin bazı temel hijyen alışkanlıklarına sahip oldukları gözlenmiştir.

B-13 Tarihi Kırkpınar Güreşlerinin Turizm Boyutu

Bülent ALAMUT, Edirne Ticaret Odası Başkanı

Tarih boyunca medeniyetlerin kesişme noktasında yer almak gibi çok özel bir misyona sahip olan Edirne ilimiz, sahip olduğu jeopolitik ve jeostratejik konumu nedeniyle tarihin her devresinde **"özel bir kent"** olma özelliğini korumuştur. Ancak, doğuyu batıya, batıyı doğuya bağlayan ana karayolu üzerinde; ülkemizin en önemli giriş kapılarının yanı başında ve çok sayıda sanat abidelerinin, şaheserlerin oluşturduğu zengin tarihsel miras ve kültürel değerleri ile bir müze kent olan Edirne, turizm hareketlerinden ve özellikle kültür turizminden, bu güne kadar hak ettiği payı alamamıştır.

Antik Yunanistan Olimpiyatlarından sonra dünya tarihinin bilinen en eski spor organizasyonu olan Kırkpınar, kazandığı devamlılık ve evrensel nitelik ile sadece ilimiz Edirne'nin değil, ülkemizin sahip olduğu en değerli kültürel miraslardan biridir. Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin geçmişinin 1361'e dek uzandığı değişik kaynaklarca ifade edilmektedir. Buna göre güreşlere Kırkpınar adı

Osmanlı hükümdarı Orhan Gazi'nin kardeşi Süleyman Paşa'nın komutasındaki kırk askerin Edirne yakınlarında güreş tutmaları ve bu kırk kişiden ikisinin günlerce süren güreş esnasında birbirlerine üstünlük sağlayamadan can vermeleri ve gömüldükleri yerden bir pınarın akması nedeniyle verilmiştir.

TEMA – C

KIRKPINAR TANITIMI VE KORUNMASI

(1. Sempozyum)

C-1 Kırkpınar Güreş Faaliyetlerinin “Sürdürülebilir Turizm” Açısından Değerlendirilmesi ve Sarayıcı Bölgesi İçin Düzenleme Önerileri

Yrd. Doç. Dr. Ayşe SİREL

Öğr. Gör. O. Ümit SİREL

Arş. Gör. Esin BENİAN

Trakya Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü-Edirne

Dünya Turizm Organizasyonunun (WTO) tahminlerine göre, 2020 yılında, turist sayısının 1.6 milyara çıkacağı beklenmektedir. Dünyadaki gelişmeler ışığında turizm ile ilgili ortaya konulan göstergeler bize, turizm sektörünün dünyada en hızlı büyüyen sektörlerin başında yer aldığını göstermektedir.

Global ölçekte önemi vurgulanan turizm, mevcut kaynakların (doğal-kültürel- tarihsel) kullanımını düzenleyen bir araç olarak düşünüldüğünde; bu aracı, her dönemde farklı turizm faaliyetlerine olanak veren; tüm yıla yayılı sürdürülebilir etkinlikler çerçevesinde ekonomik, sosyal ve fiziksel planlamanın içerisinde görmek gerekmektedir.

C-2 Neden Güreşin Saygınlığı Kayboluyor?

Erkan GÜLGÖSTEREN, Mersin Üniversitesi

İnsan var oluşundan itibaren yaşamını devam ettirebilmesi, hayvanları avlayabilmesi ve hatta kendi cinslerine üstün gelebilmesi için beden yapısının güçlü olmasının önemini daha ilk çağlarda öğrenmiştir.

Bu çalışmada yaşam koşulları ve birbirleriyle mücadele etmek zorunda kalan insanların, tamamen iyi niyetle geliştirdikleri güreş sporunun ve güreşçilerin saygınlıklarını betimsel olarak incelemeyi amaçladık.

C-3 Kırkpınar Güreşlerinin Başlangıç Noktası Olan “Pehlivanlar Mezarlığı” ve Yakın Çevresinin Düzenlenmesi Üzerine Düşünceler

Öğr. Gör. O. Ümit SİREL

Yrd. Doç. Dr. Ayşe SİREL

Arş. Gör. Esin BENİAN

Edirne kentinin en önemli ve düzenli spor organizasyonu olan geleneksel **"Kırkpınar Güreşleri"**, Atatürk Anıtı'na çelenk konulmasını takiben, eski

Kırkpınar başpehlivanları Adalı Halil ve Kara Emin'in de mezarlarının yer aldığı **"Pehlivanlar Mezarlığında yapılan duadan sonra başlamaktadır"**.

Bu çalışmada, **"Pehlivanlar Mezarlığı"** olarak adlandırılan alanın geçmişi ve bugünkü fiziksel durumu incelenerek gelecekteki fiziksel yapısına ilişkin düzenleme önerilerinde bulunmaktadır.

C-4 Kırkpınar Turizmde İnsan İlişkileri

Yrd. Doç. Dr. Emel GÖNENÇ GÜLER

Trakya Üniversitesi, Edirne Mes. Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Ayşekadın EDİRNE

Turizm sektöründe, otelcilik ve ikram hizmetlerinde, dünya çapında büyük bir rekabet söz konusudur. Hizmet sektöründe, kazançta rol oynayan fiziki ve doğal koşullar gibi diğer tüm faktörler eşitse, misafirperverliği ve ticari ahlakını en iyi düzeye ulaştırmış olan bölgeler ve işletmeler en yüksek karı sağlayacaklardır.

Bu çalışma, bu yıl Edirne'de 644.sü kutlanacak olan Tarihi Kırkpınar Şenlikleri'nin bölge esnafına, çalışanlara ve yerel halka daha fazla katma değer yaratmasını ve sürdürülebilir olmasını sağlayacak, turizm etiğine uygun davranış biçimleri oluşmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

C-5 Kent Yaşam Kalitesi Bağlamında Pehlivanlar Mezarlığı

Prof. Dr. Nevrihal Erdoğan, Trakya Üniversitesi Mimarlık Bölümü, Edirne

Yük. Lis. Öğr. Damla Zeybekoğlu, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Edirne

Arş. Gör. Berk Minez, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Edirne

Önce dergâh sonra Pehlivanlar Mezarlığı olan alan, tarihi ve kültürel değeriyle korunması gereken kültürel miras olarak kabul edilip 2003 yılında tescil edilmiştir.

Bu alan aynı zamanda, Kırkpınar güreş tarihinde isim yapmış önemli güreşçilere ait mezarları da bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle Pehlivanlar Mezarlığı, bu çalışmamızın konusunu oluşturmuştur. Tescilli tarihi mezarlık, Adalı Halil, Kara Emin gibi Osmanlı ve Türkiye cumhuriyetinin erken dönemlerinde yaşamış efsanevi Kırkpınar pehlivanlarının mezarları yanı sıra sekiz adet mezar taşı bulunmaktadır. Bildirimiz amacı, mezarlık alanını fiziksel, estetik ve planlama açısından inceleyerek, kent yaşam kalitesine katkıda bulunacak çevre düzenleme projesi önerisinde bulunmaktadır. Araştırma sürecinde; pehlivanlar mezarlığının tümü, içerisindeki mezar ve mezar taşları rölöve ve fotoğraflarla belgelenmiştir. Ayrıca, mezarlık ile ilgili olarak kaynak ve yayınlar ile yerel araştırmacılar tarafından yararlanılmıştır. Yerinde yapılan inceleme ve gözlemlerle alanın sorunları belirlendi ve çeşitli kurumlarla işbirliği yapılarak belgeler toplandı.

Pehlivanlar mezarlığı önemli kentsel problem alanı içindedir. Buradaki kültürel varlıkların belgelenmesi, problemlerin tespiti ve değerlendirmesi yapılarak, kısmen köhneleşmiş çevresiyle beraber ele alınacak, yeni çevre düzenleme projesi önerilerinin kent yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

(2. Sempozyum)

C-6 Edirne Kent Planlaması Bağlamında Yeni Saray ve Ermeşanı

O. Ümit SİREL

Ayşe SİREL

Hatice KIRAN ÇAKIR

Trakya Üniversitesi. Mühendislik-Mimarlık Fakültesi. Mimarlık Bölümü

645 yıldan beri her yıl düzenlenen **"Kırkpınar Yağlı Güreşleri"** ne ev sahipliği yapan Sarayı ve Tavuk Ormanı bölgesi, geçmişte **"Edirne Yeni Sarayı"** alanının bir parçası olarak kullanılmıştır. Saray tamamen terk edilene kadar bu bölge kent ile sürekli ve organik bir ilişki içinde olmuştur. 1877 yılında sarayın büyük ölçüde tahrip olması ve terk edilmesi sonucu kent ile bu alan arasındaki ilişki de kopmuştur. 1924 yılından itibaren Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin Sarayı bölgesinde yapılmaya başlanması; kent ile bu bölge arasında, belli dönemlerde yoğunlaşan bir trafik akımının doğmasına neden olmuş, ancak sürekli ve sağlıklı bir kentsel yaşam işleyişi söz konusu alamamıştır. Aksine, Sarayı ve Tavuk Ormanı bölgesi taşıdığı kültürel ve doğal değerler ile rekreatif olanaklarına karşın Edirne- kenti ve halkı tarafından yeterince kullanılamamıştır.

Çalışmanın amacı; Sarayı bölgesinin Yeni Saray alanı ile birlikte değerlendirilerek, Edirne'nin kentse: yaşamına etkin şekilde katılımını sağlayacak ve bölge turizmine olumlu katkıda bulunabilecek planlanma ve düzenlenmeler için geçerli olacak ilkeleri ortaya koymaktır.

C-7 Türk'ün Dünya Görüşünün Aynası Peşrev

Halil DELİCE Gazeteci yazar

Peşrev ile Türkün Ortaasya'dan başlayıp Avrupa'ya devam eden akışı canlandırılmaktadır. Peşrevde, Türk oğlunun hedefe, batıya yürüyüşünü simgeleyen kurt, at, kartal ve ok motifleri yer almaktadır.

Peşrev sırasında, kibleye karşı duruş, yeri öpme, rakibinin topuğuna elle dokunup alnına götürme, rakibinin sırtını sıvazlama gibi motifler yorumlanacaktır.

C-8 Türk Filminde Toplumsal Cinsiyet: "Erkeklik" Sembolü Olarak Güreş

Sanem YAMAK

Arş. Gör. Sibel KAVUNCU

Arş. Gör. C. Burcu KARTAL

İstanbul Üniversitesi. Siyasal Bilimler Fakültesi. Uluslararası İlişkiler

Çalışmada sinemanın bu özelliği bağlamında güreşi nasıl ele aldığı ve yansıttığı incelenecektir. Türk sinemasında genel olarak erkeğin otoriter, fiziksel güç sahibi, bükülmez, onurlu karakterler olarak yansıtıldığı ve bu çerçevede toplumsal yaşamdaki hakim rollerine vurgu yapılarak bu imajlarının beslendi-

ği varsayılmaktadır. Güreş de Türk sinemasında erkeğin de özelliklerini yansıtan bir unsurdur. Bu çalışmanın amacı da Türk sinemasında güreşin bu işlevi ne biçimde yerine getirdiğinin incelenmesidir.

C-9 Türk Spor Kulüplerinin Temeli Olan Alplik, Ahilik, Vakıf Ve Tekke Teşkilatları

Mehmet ÖZDEMİR, Öğr. Gör, S.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Konya
Özden TAŞĞIN, Yrd. Doç. Dr. S.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Karaman
Ahmet BOZDAM, Öğr. Gör, S.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Konya

Bireyleri bir araya getiren semboller, yapılan merasimler ve törenler, toplumda bireyler arasındaki bağları güçlendirip ortaklığı pekiştirdiği gibi, spor geleneği aracılığıyla geleneklerini sürdürmesine, inançların tazelenmesine, değer yargılarının, törelerin kökleşmesine yardım ederek toplumu canlı bir biçimde ayakta tutar.

Türk tarihinin bilinen ilk safhalarından itibaren "**Alp ve Alplik**" kavramları ortaya çıkmış ve inlerce yıl Türk toplumu içindeki önemini muhafaza ederek Selçuklu, hatta Osmanlı'nın ilk devrine kadar gelmiştir. Alpler arasında eskiden beri bir yardımlaşma teşkilatı da mevcuttu Çin kaynaklarında Türklerin Alpler ve Alplik teşkilatı hakkında, buralarda ok atmakta, av da ve güreşte kendini gösteren Alplerin toplandığı belirtilmektedir.

Alplerin kurmuş olduğu bu teşkilatlarda 20'den fazla üye (*sporcu*) bulunuyordu. Bu teşkilatlanmayı daha sonra Selçuklu da Ahi teşkilatı, Osmanlı'da da Tekkeler olarak görmekteyiz.

Eski Türklerde olduğu gibi Osmanlı Türklerinde de güreş en çok ilgi duyulan yığitlik oyunlarından biri idi. Güreşsiz bir eğlence bir tören düşünülemezdi. Her Türk gençliğinde güreş utmuş güreşe ilgi göstermiştir.

Osmanlılar, spor ve spor alanları için kanun yapan ilk Türk devletidir. Osmanlı imparatorluğun da güreşle ilgili uğraşlar için kanunlar çerçevesinde kurulan vakıf ve tekkeler gibi özerk kuruluşlar görülür. Osmanlı'da görülen bu tekkeler bağımsız olup çıkarılan kanunlar gereği kendi içerisinde idari yapılanmaya gitmiştir. Bu kanunlara dayanarak tekke başkanlarına Şeyh" denir. Şeyhle pehlivanlar içerisinde seçilirdi. Şeyhlerin güreşte isim yapmış ve bu konuda bilgi ve otoritesi kabul edilmiş bir kişi olması şarttır.

Bu nedenle Osmanlı'nın çöküş dönemlerinde; sosyal fonksiyonlarını yitiren ve amaçları dışında faaliyet gösteren bir kuruluşa dönüşen spor tekkeleri, fert ve toplum çıkarlarının birbirine paralel olduğunu kabul eden, manevi tatmine yönelen, mensuplarını koruyan, gelişmelerini sağlayan birer gayri resmi sosyal güvenlik kuruluşu durumunda idiler.

(3. Sempozyum)

C-10 Gençlere Eğitim Kurumlarında Yağlı Güreş ve Kırkpınar'ı Tanıtmak **İsmail KILIÇ, Trakya Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi, Kırklareli**

Tarihimizin önemli sporlarından birisi olan yağlı güreş günümüzde yeterli ilgiyi görmemektedir. Buna paralel olarak Kırkpınar güreşlerine izleyici katılımı istenilen düzeyde olmamaktadır. Halbu ki Kırkpınar güreşlerine ülke çapında ve özellikle gençler düzeyinde büyük katılımın olması gerekmektedir. Bu gün gençlere tarihi yağlı güreş kültürümüz yeterince tanıtılamazsa gelecekte yağlı güreşlere olan ilgi muhtemelen daha da azalacaktır. Bu nedenle tarihi kültürümüz, eğitim ve sosyal etkinlikler yoluyla gençlere aktarılmalıdır.

(4. Sempozyum)

Bu temaya ait çalışma bulunmamaktadır

(5. Sempozyum)

C-11 Küreselleşme ve Modern Sporların Gölgesinde Kırkpınar Yağlı Güreşleri

Ali Osman ŞALLI
Dr. M. Fatih KARAHÜSEYİNOĞLU

Bu araştırmanın amacı; ana vatanında, küreselleşme ve modern sporların gölgesinde kalan Kırkpınar Yağlı Güreşlerini incelemektir. Bu bağlamda; küreselleşmenin olumlu olumsuz yönleri, modern ve geleneksel sporların ulusal ve uluslararası kamuoyunda inşa edilmesi, yıllar içerisinde Kırkpınar Yağlı Güreşi imgesinin geçirdiği dönüşüm konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Araştırma; piyasa ekonomisi, medya ve siyaset üçgeninde şekillenen küreselleşmenin etkisinde dünyaya yayılan modern sporların gölgesinde kalan, geleneksel spor olarak adlandırılan ama tarihi dayanakları modern sporlardan çok daha öncesine giden Kırkpınar Yağlı Güreşlerine sosyolojik bir bakış açısı sunmaktadır. Teorik çerçeve oluşturulurken, konuyla ilgili yazılı kaynaklara, çeşitli eserlere başvurularak bilgiler elde edilmiştir. Elde edilen veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda derlenmiştir. Sonuç olarak Kırkpınar Yağlı Güreşleri, küreselleşen modern sporların gölgesinde kalarak önemini yitirmektedir.

TEMA – D

KIRKPINAR PEHLİVANLARI

(1. Sempozyum)

D-1 Kırkpınar Güreşçilerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarının Belirlenmesi

İlhan TOKSOZ, Trakya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Edirne

Yavuz AYDEMİR, Trakya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Edirne

Oğuz TAŞKINALP, Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı, Edirne

Metin ÇAKIROĞLU, Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, İstanbul

Edirne'nin fethinden bugüne kadar gerçekleştirilen, geleneksel Kırkpınar Yağlı Güreşleri, Spor ve kültür tarihimizin önemli bir parçasıdır. 2004 yılında 643.sü düzenlenen Kırkpınar Güreşleri, Dünya spor tarihinin en eski organizasyonlarından biridir. Bu tarihi spor organizasyonunun daha uzun yıllar sürdürebilmesi için çok çeşitli çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu araştırmada, Kırkpınar Yağlı Güreşlerine katılan güreşçilerin demografik, sosyal ekonomik durumlarına ilişkin veri elde edilmesi amaçlanmıştır.

D-2 Cihan Pehlivanı Adalı Halil Ve Soy Kütüğü

Mehmet AĞIRGAN, Araştırmacı, Yazar, Şair

Türkiye'de Edirne Aslanı, yurt dışında Sultan'ın Aslanı diye anılırdı. Aslında ona yakışan unvan ise "**Cihan Pehlivanı Adalı Halil**"dir. Dillere destan güreşleri onu efsaneleştirdi. Bu nedenle hakkında söylenen yazılı ve sözlü bilgilerle birlikte belgelerde pek çok eksik kayıtlar yanında yanlışlıklarda vardır. Geleceğe ışık tutar umudu ile araştırdım. Öncelikle, 1922 doğumlu üvey torunu emekli Yarbay Mehmet Göklen ile (*Adalı Halil'in oğlu Emin'in eşi Sıdika'nın, ikinci eşi Ali Bey'den doğan*) yaptığım 17.5.2005 tarihli görüşmeyi ses bandına kaydettim.

(2. Sempozyum)

D-3 Yağlı Güreşte Uygulanan Tekniklere Giriş

İlhan TOKSÖZ, Trakya Üniversitesi Kırkpınar Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Yrd. Doç. Dr.

*M.Deniz DİNDAR**, Cüneyt TAŞKIN**, Nilay ARDA**, Münire BOSTANCI**, Mesut ÖZTÜRK***

***Trakya Üniversitesi Kırkpınar Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Yüksek Lisans Öğrencisi*

Yeryüzünün en uzun süredir devam eden spor organizasyonu olan tarihi Kırkpınar yağlı güreşlerinin ana temasını oluşturan güreş ve tekniklerinin korunabilmesi, aynı otantik ve yapı ile geleceğe aktarılması başlı başına bir sorumluluktur. Bu bağlamda hem güreşen sporcuların hem de bu otantik tarihi organizasyonu izleyen seyircilerin gerek sportif, gerekse görsel estetik

değerlendirilmelerinde ana temayı bu teknikler oluşturur. Belirtilmelidir ki bu tarihi organizasyonun, öncesi, sırası ve sonrasında halkın ve toplumun dilinde anlatıla gelen ve zaman zaman ulusal basın da yer alan tefrikalarla da adeta efsaneleşen bu yapının kendisidir.

Bu çalışmada I. Tarihi Kırkpınar Sempozyumunun (2005) önemli tespitleri arasında yer alan yağlı güreş tekniklerinden yaklaşık yedi (7) ile dokuzunun (9) halen Kırkpınar'da uygulandığı ve diğerlerinin çeşitli sebeplerden dolayı uygulanmadığına dair yapılan saptamalar rol oynamıştır. Bu saptama bizi bu araştırmaya sevk etmiştir. Tarihi Kırkpınar'da uygulanan yağlı güreş teknikleri ile ilgili (Alper YAZOĞLU- 1991/*Kırkpınar Güreşleri*-Ali AYAĞ) güreş tekniklerinin bazıları hakkında ad tanım ve uygulamaları görsel dosya olarak sunum sırasında yansıtılacaktır. Bu konuda yer alan sınırlı sayıda literatürü de dikkate alarak uygulanan teknikler sunulacaktır. Böylece yedi (7) ile dokuz (9) arasında sınırlı kalan tekniklerin araştırmalarımız sonucu 75 ile 90 tekniğe sahip olduğu kanısı ortaya çıkmıştır. 1.Tarihi Kırkpınar Sempozyumu da bu çalışmamızı destekler niteliktedir

D-4 Modern Güreşin Öncüleri: Cihan Pehlivanları

Mehmet ÖZDEMİR, Öğr. Gör, S.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Konya

Özden TAŞĞIN, Yrd. Doç. Dr. S.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Karaman

Ahmet BOZDAM, Öğr. Gör, S.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Konya

Türk güreşinin muhtelif devirlerde geçirdiği safhalar ve büyük güreş müsabakalarının, afsilati, pehlivanların adları, modern güreşin Osmanlı devletine girişinde rol oynayan sirkler ve Ramazan güreşlerinin de geçmektedir.

Abdulhamit'in ülke hudutları içinde güreş yapılmasını yasaklamasından sonra yurtdışına çıkan ilk Türk pehlivanları Oluklu Mehmet ve Yaşar İsmail olmuştur.

Türk pehlivanlarına kıspet yerine mayo giyileceğini, yağlanmayacaklarını, bu halde güreşeceklerini, belden aşağıdan tutmayacaklarını güçlkle anlatılmıştır.

Türk pehlivanları Greko-Romen güreşi bilmedikleri için özel salonlarda bu güreşin tutuşlarını öğrenip idmanlar yapıyorlardı.

Modern tarzda güreş, Batı ülkelerinde XIX. Yüzyılda görülmeye başlamıştır. XX. Yüzyılın başlarında Osmanlıda "alafranga" güreş diye anılan modern güreşin batıdan ülkemize girişinde 1903- yılında Beşiktaş Jimnastik kulübünde başlamıştır. Bu kulüpte Mazhar Kazancı, Ahmet retgeri ve Kenan bey gibi genç sporcular, Türk güreş severleri modern güreşçilerle ilk defa bu sporcuların yaptığı güreşlerle karşılaştılar.

Osmanlı devletinde bir milli anane ve eğlence olarak devam etmiş olan güreş bilhassa Atatürk 'ün bizzat büyük alakası ve teşviki ile cumhuriyet Türkiye'sinde yeniden Milli bir Türk sporu olarak ele alınmış, teşkilatlandırılmış ve geliştirilmiştir.

(3. Sempozyum)

D-5 2006 Yılı 645. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşlerine Katılan Sporcuların Güreş Kökenleri Ve Bazı Sosyolojik Profillerin İncelenmesi
Ramazan SAVRANBAŞI, Celal Bayar Üniversitesi BESYÖ, Yrd. Doç. Dr Manisa

Bu çalışmada Kırkpınar'a katılan, minik 1 kategorisinde 48, minik 2'de 97, minik 3'te 121, teşvik'te 202, tozkoparan'da 119, deste küçük boy (1)'da 241, deste orta boy(2)'da 182, deste büyük boy(3)'da 126, küçük orta küçük boy(1)'da 132, küçük orta büyük boy(2)'da 159, büyük Orta'da 103, başaltı'da 55, baş pehlivan'da 48 olmak üzere toplam 1633 sporcudan 276 sporcuya anket uygulanmıştır.

Anket'te sporculara 21 adet soru yöneltilmiştir. Sonuçta güreşçilerin; ilk güreşe başladığı güreş türü, eğitim düzeyi, antrenman düzeni, ait olduğu kulübü, yıl boyunca katıldığı yağlı güreş organizasyon sayısı, geçim ve kazanç durumu, maddi ve manevi tatmin durumu, kendini hangi güreş türüne ait hissettiği, ulusal ve uluslararası derecesi ve yağlı güreş organizasyonlara kimlerin yönlendirdiği saptanmıştır.

Verilerin analizi, Windows altında çalışan SPSS 11 paket programı ile yapılmış ve ilginç sonuçlar ortaya çıkmıştır. Anket uygulanan sporcuların tanımlayıcı istatistikleri; yaş ortalamaları 22,61 (Std 7,7), kilo ortalamaları 81,61 <Std 24,51), boy ortalamaları 172,00 cm (Std19,51) olarak saptanmıştır. Kırkpınar'a katılan sporcuların güreş geçmişleri incelendiğinde güreşe başlama türünün 5 farklı grupta toplandığı, % 62,3'ünün minder (*serbest ve g. romen*) güreşinden, %27,2'sinin yağlı güreşten, %9,1'inin karakucak, % 1,4 ünün de aba güreşinden geldiği görülmüştür.

Yağlı güreş'te kazanç durumlarını etkileyen bağımlı değişkenler linear regresyon analizi ile model içinde kalan ve bağımsız değişken ile istatistiksel olarak anlamlı ilişkisine rastlanan değişkenler; haftalık yağlı güreş antrenman sayıları ve minderde milli sporcu olup olmadıklarıdır.

Güreştiği boy arttıkça güreşçilerin kazancı da artmaktadır. Güreşçilerin güreştiği boy eğer baş ise kazancını etkileyen ilişkili bağımsız değişkenlerin; güreşçinin yağlı güreş kulübünün olması, kilosunun ve boy uzunluğunun yüksek olması ve milli sporcu olması; başaltında kazancı etkileyen ilişkili bağımsız değişkenin ise milli sporcu (*minder güreşinde*) olması, şeklinde olduğu saptanmıştır.

D-6 Kırkpınar Güreşçilerinde Kulak Antropometrisi

A. YILMAZ*

L. ELEVLİ*

C. BOZER*

E. ULUÇAM*

D. TAŞKIN**

O. TAŞKINALP*

***Trakya Üniversitesi, Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı, Edirne**

****Trakya Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği, Edirne**

Tarih içerisinde insan bedeni birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Yapılan ergonomik çalışmalar coğrafi, kültürel ve mesleki özelliklerin insan beden antropometrisin de farklılıklar oluşturduğunu göstermektedir. Bizde bu noktadan yola çıkarak Kırkpınar yağlı güreşlerine katılan sporcularının kulak morfolojisi ve antropometrisini belirlemeyi amaçladık. Kulak antropometrisi birçok hastalığın teşhisinde de kullanılmaktadır. Bu yüzden sedanter yaşayanlarda bu konuda yapılan birçok çalışma mevcuttur. Fakat sporcularda kapsamlı bir çalışmaya rastlaya madık.

Araştırmamıza 18-40 yaşlarında toplam 103 sporcu katıldı. Denekler daha önce hazırladığımız platforma çıkartıldı. Sağ ve sol profilden olmak üzere ikişer fotoğrafları çekildi. Çekilen fotoğraflar bilgisayar ortamına aktarıldı. T. Ü. Bilgisayar Mühendisliğince hazırlanan program sayesinde, her bir denek için sağ ve sol kulak yüksekliği ve genişliği ölçüldü. Değerler milimetre (mm) olarak kaydedildi. Çalışmamıza katılan güreşçiler mücadele ettikleri boylara göre gruplandırıldı. Minik (M), teşvik (T) tozkoparan (TK), deste küçük (DK), deste orta (DO), deste büyük (DB), küçük orta küçük (KOK), küçük orta büyük (KOB) ve büyük orta (BÖ) olmak üzere 9 gruba ayrıldı Bilgisayar ortamında yaptığımız ölçümler sonucunda; tüm deneklerimizin sağ ve sol kulak yüksekliği ile genişlikleri sırasıyla; 64,01+5,99; 46,41+ 7,51 ; 64,31+6,22 ve 48,37+8,34 mm. Oluşturduğumuz alt gruplarda ise değerlerin yaşla birlikte bir artış gösterdiğini saptadık. Bu spor dalının uygulanış yöntemleri sonucunda güreşçilerin çoğunda kulak kıkırdaklarının kırıldığını, morfolojisinin ve metrik ölçüm değerlerinin değiştiğini gözlemledik. Literatür taramalarımız sonucunda güreş sporu ile uğraşanların sedanter yaşayanlara oranla kulak yüksekliğinin ve genişliğinin daha fazla olduğunu belirledik.

(4. Sempozyum)

D-7 645. Tarihi Kırkpınar'a Teşvik, Tozkoparan , Küçük Orta Küçük, Deste (1-2-3) ve Minik (1-2-3) Boylarında Sporcu Olarak Katılan Bazı Güreşçilerin Vücut Yağ Oranlarının Belirlenmesi

İlhan TOKSÖZ

Münire BOSTANCI

Trakya Üniversitesi-Kırkpınar BESYO

Bu çalışma ülkemizde güreşin en önemli otantik organizasyonu olan Tarihi Kırkpınar Güreşlerinin 645.'sine katılacak güreşçilerin vücut yağ yüzdeleri hakkında bilimsel veriler elde etmeye çalışmak ve bu konuda yapılacak çalışmalara ilave zemin teşkil etmek amacıyla seçilmiştir. Güreş iki insanın birbiri ile hiç bir araç ve gereç kullanmadan eşit şartlarda belli bir alan, belli kurallar ve belli bir zaman içinde mertçe, yiğitçe yapılan zihinsel ve fiziksel bir mücadeledir. İnsanoğlu, hayvanlarla ve kendi cinsinden olanlarla yakından mücadele etmek zorunda kalınca kendi vücut ağırlığı ile kas gücünden faydalanma şeklini, yani güreş sanatını yaratmıştır. Güreş; iki canlı arasındaki mücadelenin en mükemmel şeklidir.

Bu çalışmada, 645. Tarihi Kırkpınar Güreşlerine katılan güreşçilerin vücut yağ oranları belirlenmeye çalışılmıştır. Deste 1 (N:13) boyunda güreşen sporcuların yaş ortalama değeri 17,62, boy uzunluğu ortalama değeri 174,23cm, vücut ağırlığı değeri 71,15kg, vücut yağ yüzdesi (fat%) ortalama değeri 11,99, karın bölgesinin ortalama değeri 10,71mm, bel bölgesi ortalama değeri 12,03mm, göğüs bölgesi ortalama değeri 8,44mm, sırt bölgesi ortalama değeri 9,52mm, kol bölgesi ortalama değeri 8,42mm olarak tespit edilmiştir. Deste 2 (N:8) boyunda güreşen sporcuların yaş ortalama değeri 18, boy uzunluğu ortalama değeri 166,25cm, vücut ağırlığı değeri 65,88kg, vücut yağ yüzdesi (fat%) ortalama değeri 13,50, karın bölgesinin ortalama değeri 7,20mm, bel bölgesi ortalama değeri 8,91mm, göğüs bölgesi ortalama değeri 6,9mm, sırt bölgesi ortalama değeri 9,76mm, kol bölgesi ortalama değeri 7,13mm olarak tespit edilmiştir. Deste3 (N:3) boyunda güreşen sporcuların yaş ortalama değeri 20,33, boy uzunluğu ortalama değeri 176,33cm, vücut ağırlığı değeri 82kg, vücut yağ yüzdesi (fat%) ortalama değeri 12,7, karın bölgesinin ortalama değeri 14,86mm, bel bölgesi ortalama değeri 12,46mm, göğüs bölgesi ortalama değeri 8,63mm, sırt bölgesi ortalama değeri 11,5mm, kol bölgesi ortalama değeri 7,47mm olarak tespit edilmiştir.

Amacı ne olursa olsun, güreşle ilgilenen toplulukların başında Türk Boyları, Yunanlılar ve Romalılar gelmektedir. Güreşin, Türk kavramı ile bütünleşmesi uzun bir tarihi geçmişe ve Türklerin Anavatanı olarak Orta Asya'ya kadar gitmektedir. Orta Asya Karakorum, Altay ve Tanrı Dağları çevresinde ve bu dağların eteklerinde başlayan o günden bu güne kadar gelen tarih şeridinin her döneminde, saraydan kırsallara yerleşik yaşıyandan göçerlere ve çobanlara kadar Türk milletinin her ferdi güreş sporunun yarışma, eğlence, gösteri ve sosyal statü göstergesi olarak benimsenmiş ve uygulaya gelmiştir. "645. Tarihi Kırkpınar Güreşlerine Katılan Güreşçilerin Vücut Yağ Oranlarının Belirlenmesi" isimli bu çalışmada, güreşlere katılan sporcuların vücut yağ oranları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma ülkemizde güreşin en önemli otantik organizasyonu olan Tarihi Kırkpınar Güreşlerinin 645.'sine katılacak güreşçilerin vücut yağ yüzdeleri hakkında bilimsel veriler elde etmeye çalışmak ve bu konuda yapılacak çalışmalara ilave zemin teşkil etmek amacıyla seçilmiştir.

D-8 Yağlı Güreşte Ünlü Pehlivanların Usta-Çırak İlişkileri

Mehmet AĞIRGAN

Şair-Araştırmacı Yazar ve Ozan Ağacı Dergisi Yazı İşleri Müdürü

Usta-Çırak söylemi yaşamın gerçeği olan bir ikilemdir. Çırak başlangıcı, usta olgunluğu simgeler. Spor, sanat, bilgi ve tecrübeyi kapsayan bu kelimeler tüm canlılarda hayat boyunca yaşanan bir bütünün parçasıdır.

Oyunlarda usta-çırak söylemi; bilgi, eğitim, teknik, beceri, kurnazlık ve tecrübeyi ön plana çıkarır. Bu unsurları güçle birleşimi, başarı ve keyfin bir arada yaşanmasını sağlar. Güreş, bu yoğunluğun bütünü ile sergilendiği ve yaşandığı bir olgudur.

Güreşte usta-çırak yorumunu, farklı normlarda görüyoruz. Özellikle, "**Yağlı Güreş**" başından sonuna saygının öne çıktığı ve sosyal hayatın tüm yarış boyunca sergilendiği bir ortamdır.

Yağlanmakla başlayan karşılıklı saygı, güreşin başlangıç ve bitiş noktasına kadar geçen zamanda her iki pehlivanın hoşgörüsü ve özverisi ile devam eder. Hatta, Yağlı Güreş'in sonundaki kucaklaşma insani değerlerin doruk noktasıdır.

Türk Yağlı Güreş'inin 3 ünlü ustasını -Kel Aliço, Koca Yusuf ve Adalı Halil- çırakları ile birlikte tanıtmak istiyorum. Ustalar, yaşadıkları dönemle birlikte kronolojik bir süreçte sizlere sunacağım.

(5. Sempozyum)

D-9 Yağlı Güreş İle Serbest Güreşin Karşılaştırılması

Peter KIROV

Bulgaristan Ulusal Spor Akademisi Güreş Anabilim Dalı Başkanı

Üç yıllık izlenimlerime dayanarak Tarihi Kırkpınar Güreşlerinin kültürel bir festivale dönüştüğünü söyleyebilirim. Folklorik unsurlar, çalınan müzikler, kullanılan tekniklerden bizim de alacağımız şeyler olduğuna inanıyorum. Yağlı ve serbest güreşleri karşılaştırırken benzer ve farklı yönlerinden bahsetmemiz gerekmektedir.

D-10 27 Yıl Üst Üste Kırkpınar Başpehlivanlığını Kazanan Kel Aliço ve Anısına Düzenlenen İpsala Kel Aliço Pehlivan'ı Anma ve Yağlı Güreşler Festivalinin İncelenmesi

Emrah MUTLUER, İpsala Kaymakamlığı

Kırkpınar yağlı güreşlerinde tarihe mal olmuş, ünü cihana yayılmış Kel Aliço Pehlivan'ın hayatı ve güreşleriyle ilgili çok fazla kaynağın olmaması bir eksiktir. Kırkpınar'da kazanılması zor, çok zor olan Başpehlivanlığı, 27 yıl kesintisiz kimseye bırakmadan kazanan Kel Aliço bu yiğitliği ve cesareti ile mutlaka tanıtılmalı, güreşleri ve güreş taktiği iyi bilinmelidir. Günümüz Başpehlivan-

ları Onun bu yiğitliğini ve namını kendilerine hedef olarak belirlemekte ve Kırkpınar'a çıkmadan, Kel Aliço adına düzenlenen, Kel Aliço Pehlivanı Anma ve Yağlı Güreşler Festivali'nde güreş tutmaktadır.

Uzun zamandan beri aralıklarla düzenlenen Aliço Güreşleri, son olarak 2008 yılında Edirne Valiliği ve İpsala Kaymakamlığı tarafından tertip edilmiş olup, 16 Mayıs 2008 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu yıl da aynı tarihte düzenlenecektir ve bu tarihin geleneksel hale getirilmesi düşünülmektedir. Bu tarihin ayrı bir anlam ve önemi de vardır, Batı Trakya Türkleri Heyeti tarafından, Selanik'ten getirilen ATA Toprağının törenle karşılanması ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'nda, Ankara ile Samsun'a Barış Koşusu ile ulaştırılması için, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Atletizm Federasyonu üyelerine Ata toprağı teslim edilmektedir. Atatürk'ün en sevdiği spor dediği güreşler de, bu törenin hemen ardından, Kırkpınar Başpehlivanları, Bölge milletvekilleri, Edirne Valisi, İlçe Kaymakamları, Güreş Federasyonu Başkanı, Trakya Güreş Ağaları, Ulusal ve yerel basın mensupları, Batı Trakya'dan gelen misafirler, spor klüpleri yöneticileri ve çok sayıda güreş severin katılımı ile İpsala Aliço pehlivan Köyü'nde yapılmaktadır.

D-11 645. Tarihi Kırkpınar Güreşlerine Katılan Bazı Küçük Orta Büyük Boy , Başaltı Ve Orta Büyük Boy Sporcularının Vücut Yağ Oranları

İlhan TOKSÖZ

Münire BOSTANCI

Trakya Üniversitesi Kırkpınar BESYO

Vücut yağı, sağlık kriteri olma yanında fiziksel performansta optimal verime ulaşmak için önemli bir belirleyicidir. Çünkü yağlılığın değişkenliği ile kalori ihtiyacı arasında anlamlı bir ilişki vardır. Amacımız, ülkemizde güreşin en önemli otantik organizasyonu olan Tarihi Kırkpınar Güreşlerinin 645. sine katılacak güreşçilerin vücut yağ yüzdeleri hakkında bilimsel veriler elde ederek bu konuda yapılacak çalışmalara ilave zemin teşkil etmektir. Araştırmaya büyük orta, başaltı boyları katılmıştır. Her boyun biyolojik yaşı, boy uzunluğu, vücut ağırlığı, vücut yağ yüzdesi (fat%), deri kıvrım ölçümleri (karın, bel, göğüs, sırt, kol bölgelerinden) ortalamaları, standart sapmaları, minimum ve maksimum değerleri alınmıştır.

Güreş sporu; İnsan topluluklarının dünya üzerinde varlığı ile birlikte başlayan ve medeniyetin gelişmesi ile ilerleme gösteren insanın günlük hayatının bir parçası olarak daima var olan bir mücadele sporudur. Amacı ne olursa olsun, güreşle ilgilenen toplulukların başında Türk Boyları, Yunanlılar ve Romalıları gelmektedir. Bu çalışma sonuçları ülkemizde güreşin en önemli otantik organizasyonu olan Tarihi Kırkpınar Güreşlerinin 645. sine katılan güreşçilerden vücut yağ yüzdeleri hakkında elde edilen bu veriler bu konuda yapılacak çalışmalara ilave zemin teşkil edebilecektir. Bu kapsamda Büyük Orta Büyük Boy sporcuları değerlendirilmiştir. Bu kategoride ki sporcuların biyolojik yaşı, boy uzunluğu, vücut ağırlığı, vücut yağ yüzdesi (fat%), deri kıvrım ölçümleri (karın,

bel, göğüs, sırt, kol bölgelerinden) ortalamaları, standart sapmaları, minimum ve maksimum değerleri alınmıştır.

TEMA – E YAĞLI GÜREŞ VE MÜSABAKA YÖNETMELİĞİ (1. Sempozyum)

E-1 Güreşte Etik İlkeler

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Mersin Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Ata sporumuz olarak 14 yüzyılın ilk yarısından başlayıp kurumlaşarak günümüze kadar taşınan Kırkpınar yağlı güreş şöleni, sporcularımızın geçmiş yıllarda güreşte sağlamış olduğu başarılarla doludur. Bu günlere ait anıları özlemle andığımız, başarı dolu günleri aradığımız şu günlerde yaşam alanlarımızı kısıkaca alan etik dışı yollarla başarı arama kendini genelde sporda özelde güreşte de göstermektedir. Bu nedenle bu çalışmanın sınırları içinde betimsel olarak güreşte etik ilkeleri irdelemeyi amaç edindik. Etik dışı davranışların güreşin dışında kalmasını beklemek, istemek ve hatta arzulamak sporun tarihine baktığımızda normal karşılanmalıdır. Erdemli davranışlarla ata sporumuz güreşi yeni kuşaklara öğretirken etik ilkeleri de güreşle beraber öğretmek hem güreşi hem de sporu sağlam temeller üzerinde geliştirecektir. Yeni nesilleri popüler spotların kitleleri pasif ize eden etkisinden kurtarmakta kırkpınar yağlı güreş kültürünün yapıcı, yetkinleştirici ve aktif olmayı sağlayan etkisinin rolü öne çıkarılmalıdır.

E-2 Yağlı Güreşlerin En Yaygın Olanları

Ayhan TUNCA

Gazeteci- Araştırmacı Yazar- Yöre Dergisi Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

PEŞREV

Güreşe hazırlık, güreşin başlangıcı, demektir Ahenkli ve mevzun olarak çırpınmaktır. Bu çırpınış aynı zamanda bir mana ifade eder. Bugün için pehlivanlarımızın peşrevleri hakkı ile bilmedikleri iddia olunabilir. Hele huzur güreşleri peşrevi tamamiyle maziye karışmış, hatta yok olmuştur.

Muntazam bir şekilde eller birbirine çarparken pehlivan da adeta sıçrar, eller ayaklara vurur, göz alıcı bir şekilde bu hareketleri birkaç defa tekrar ederler. Sonra da Ekseriya Kibleye karşı-ön tarafa diz çöker gibi olur ve seyircilere temenna ederek selamlarlar, bundan sonra karşılaşırlar.

ELENSE

İşte bütün dünya pehlivanlarını titreten elense. Mesela sizin sağ kolunuz çok gergindir. Bu kol hasmınızın boynunun köküne dayanır. Başparmağınız

gırtlacağı üzerinde, dört parmağınızda ensesin dedir. Sol kolunuz sarkık durur veya sallanır. Aynı hal hasmınızda da vardır.

Bizim yağlı güreşlerde elense ölümdür. Bütün Büyük pehlivanlarımız müt-hiş elense çekerlerdi. O kadar ki hasım ya yüzüstü kapaklanır, yahut o hızla birkaç adım yürüyerek yere yuvarlanırdı.

TIRPAN

İç tırpan ve dış tırpan diye ikiye ayrılır. İster sağ veya ister sol ayağınızın iç tarafı ile hasmınızın baldırına veyahut ayağının bileğine yapacağınız çarpma onu devirmese bile sendeletir. Bazı pehlivanlar vardır ki elense çekellerken tırpanı da beraber vururlar. Bu takdirde elensenin sarstığı pehlivan tırpanla yere vurulmuş olur. Korkulu bir oyundur. Hiç gaflete gelmez.

Bu tekniklerin dışında **“Künde, Kemane sarma, Kemanede Dış Kazık, Boyunduruk, Kazık, Ayakta İç Kazık ve Paça, Çapraz, Dalma, Sarma, Sarma-yı Sökmek, Sarmadan Kalkmak, Sarmadan Kalkarken Kalkanı Bozmak, Cezayir Sarması, Sarmadan Dönmek, Sarmadan Çevirmek, Katır Yuları, Boyunduruk, Tilki Kuyruğu, Kepçe, Köpek Kuyruğu ve Kazkanadı”** isimli teknikler açıklanmıştır.

(2. Sempozyum)

E-3 Kırkpınar Ruhunda Dopinge Yer Yok (Mu)

Mehmet ŞAHİN

Yrd. Doç. Dr. Mersin Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Bu çalışmada dopingin Kırkpınar ruhunda yeri olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır.

"Geleneksel yağlı güreşlerin Osman-ı'dan bize miras kalan, en uzun süre devam eden örgütlü sportif olayı Kırkpınar Yağlı Güreşleri" olduğu düşünüldüğünde, doping olgusunun ve şüphesinin bile bu çayırda anılması gerekir. Ancak son yıllarda Kırkpınar yağlı güreşleri de doping rüzgarından etkilendi. Olimpiyat oyunları da dahil amatör, profesyonel, yerel - ulusal, uluslararası her yaş grubunda yapılan değişik sportif yarışma - karşılaşmalarda dopinge rastlanması dram değil de nedir sorusu ağırlığını hissettiriyor. **"Bilim ve tekniğin büyük bir hızla ilerlediği şu son yıllarda, artan spor çeşitliliği farklılaşan yaşam biçimleri ile spor devamlı değişim göstermektedir."** Gittikçe zorlaşan yaşam koşullarına göğüs germeye çalışan ülkemiz insanı, kendi yarattığı veya kendini soyutlayamadığı ileri seviyedeki teknolojinin arasında kaybolup gitmemek için sağlığına ve sporuna daha fazla zaman ayırma arayışını sürdürmelidir. Doping kontrollerinin yapılmadığı yöresel yağlı güreşlerden, **"güreşin olimpiyatı"** olarak kabul gören Kırkpınar yağlı güreşlerinde kontrollerin sistemli hale getirilmesi Kırkpınar ruhunun yaşaması ve sürmesi için yapılacak olumlu bir adımdır.

Doping canavarının önüne geçmek için pratik bir çözüm önerilebilir. Her güreşçi yılda dört defa 3'er aylık periyotlarla doping kontrolüne alınabilir. Her güreşçi düzenli olarak 3 ayda bir idrar tahliline hazır olduğunu beyan eder. Böylesi beyanda bulunmayan güreşçi karşılaşmalara giremez. Bu önlem ulusal ve uluslararası karşılaşmalarda sıklıkla karşılaşılan şampiyonun dopingli çıkma sendromunun da aşılmasına hizmet edecektir.

E-4 Yağlı Güreşte Efor Göstergesi Olarak Kan Laktat Düzeyi

Yrd. Doç. Dr. Ramazan SAVRANBAŞI

Arş. Gör. Yılmaz ÖZTÜRK

Arş. Gör. Nurten DİNÇ

Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Yağlı Güreş ülkemizde asırlardır günümüze kadar varlığını yaygın bir şekilde sürdürebilen spor kültürümüzün önemli bir olgusudur. Bu önemli spor kültür değerini ana hatları ile ele aldığımızda; tarih, kültür ve gelenek gibi birçok sosyolojik boyutu içerdiğini görmekteyiz. Salt sporsal bir boyut olarak baktığımızda; yurt çapında son derece önemli ve yaygın bir spor organizasyonu n gerçekleştiğini görürüz. Yaklaşık yılda resmi olarak 200, gayri resmi olarak ta onlarca müsabaka yapılmaktadır. Yıl boyunca binlerce güreşçi bu organizasyonlara katılarak kendilerine istihdam yaratarak, maddi oynak sağlamaktadırlar.

(3. Sempozyum)

E-5 Kırkpınar'da Boy Ayrımı Kriterlerinin Değerlendirilmesi

Tamer YALÇIN, Kocaeli Barosu, Avukat

Bu inceleme ile Yağlı Güreş Müsabaka Yönetmeliği ve Yağlı Güreş Hakem Yönetmeliği'ne göre mevcut boy ayrımı sistemi değerlendirilmiş, yağlı güreşimiz bakımından, spor bilimi yaklaşımı ile normatif bir düzenlemenin sağlanabilmesi, konunun tartışılması ve araştırılması, multi-disipliner bir çalışmanın konusu olabilmesi amaçlanmıştır.

E-6 İki Etik Davranış Stili: Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin Başarısında Hakemlerde Bulunması Gereken Etik Davranış Özelliği Üzerine Bir Çalışma

Halil YILDIRIM

Karaelmas Üniversitesi, İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, Zonguldak

Bu çalışmada, genel olarak güreşte, özel olarak ta yağlı güreşte mücadele eden sporcuların başarılarında önemli bir paya sahip olan yağlı güreş hakemlerinin etik yapıları ve bunları etkileyen faktörler ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Hakemlerin etik davranışları **"adalet etiği"** ve **"koruma etiği"** davranışları açısından incelenmektedir. Hakemlere demografik yapı ve iki etik davranış

sitilinden hangisine girdiğini ölçen anket uygulanmıştır. Ayrıca mesleğini yerine getirirken ortaya çıkan durumlara ilişkin önermelerden oluşan bir anket uygulanarak, iş hayatıyla ilgili etik tutumlarını ölçülmüştür.

E-7 Yok Olmaya Yüz Tutmuş Kültür Varlıklarımız; Manavgat, Serik ve Çevresinde Köy Güreşi Ritüelleri

Ali KÜÇÜK, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Ankara

Türkiye, kültür çeşitliliği ve renkliliği açısından, bulunduğu bölgenin zengin ülkelerindendir.

Ülkemizde bulunan halk sporları arasında güreşler, çeşitli özellikleri ve ritüelleri nedeniyle önemli kültür varlıklarımız arasında yer alır.

Bu kültür varlıklarımızdan bazıları, toplumsal yaşamımızda görülen değişiklikler nedeniyle eski canlılığını kaybetmiş ve unutulma aşamasına gelmiştir.

Son yıllara kadar Manavgat ve çevresi köy düğünlerinin “olmazsa olmazı” olarak yaşamış olan Manavgat köy güreşleri, çeşitli yönleri ile incelenmiş, elde edilen bulgulardan sadece törensel yapısı (ritüeller) sunulmuştur. Ayrıca seçilen ritüellerin, bilimsel araştırması yapılmış olan Kırkpınar yağlı güreşleri ve Gaziantep aba güreşi ritüelleri ile karşılaştırılması yapılarak, kültürel yaşamımızdaki yeri vurgulanmıştır.

(4. Sempozyum)

Bu temaya ait çalışma bulunmamaktadır

(5. Sempozyum)

Bu temaya ait çalışma bulunmamaktadır

TEMA – F KIRKPINAR VE GÜREŞ MÜZİKLERİ (1. Sempozyum)

Bu temaya ait çalışma bulunmamaktadır

(2. Sempozyum)

F-1 Kırkpınar ve Yağlı Güreş Müziğinde Evrensel ve Ulusal Kültürler Sistematiğinde Farklı Stil Çalışmaları

Yrd. Doç. Dr. Mürsel AKDENK

Öğr. Gör. Nurullah ÖĞRETEN

Okt. Hasan İMAMOĞLU

19 Mayıs Üniversitesi. Yaşar Doğu B.E.S.Y.O. Samsun

Araştırmada: Ulusal ve evrensel kültürler sistematiğinin işbirliği yapması ve farklı sitil çalışmalarının sergilenmesi yolları anlatılmaktadır...! Diğer bir ifade ile; Kırkpınar'dan başlayan yerel, bölgesel, ulusal kültürler ile; uluslar üstü evrensel kültürlerin harmanlanmasıyla oluşan, insanlığın yararına kullanılabilecek bir kültür çevresinin unsurları ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

(3. Sempozyum)

Bu temaya ait çalışma bulunmamaktadır

(4. Sempozyum)

Bu temaya ait çalışma bulunmamaktadır

(5. Sempozyum)

F-2 Kırkpınar Güreş Havalarında Davul-Zurna İkilişi: Formal Çalgı Öğretimi Mi Yoksa Çok Yönlü Geleneksel Kültür Aktarımı Mı?

Sibel PAŞAOĞLU

Bu çalışmanın amacı Kırkpınar Güreş Havaları geleneğinin özüne inerek tarihsel süreç içerisinde varlık gösteren (usta-çırak) müzikal-kültürel iletim zincirine dikkat çekmektir. Bu bağlamda geleneksel sanat aktarım metotları ile çağdaş ve formal çalgı eğitim-öğretim metotlarının genel karşılaştırılması yapılmış ve her ikisi artıları/eksileri bakımından tartışılmıştır. Kökleri oldukça derinlere uzanan ve bölge kültürümüzle adeta özdeşleşen Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin olmazsa olmazlarından olan Güreş Havalarının ve alan emekçilerinden davul-zurna çalgı ustalarının önemli birer müzikal-kültürel değer olarak olabildiğine korunmalarına ve gelecek nesillere de ulaşabilmelerine yönelik belli görüş ve önerilere yer verilmiştir.

F-3 Kırkpınar Güreşlerinde Çalınan Güreş Müziklerinin Melodik ve Ritmik Yönden incelenmesi ve Uygulamalı Açıklanması

Yrd. Doç. Bülent KURTİŞOĞLU

Sanatçı Öğr. Gör. S.Tansu ALTUĞ

İnsan -İnsan ilişkisi (güreşenler) ve İnsan-Doğa ilişkisi (Yağ-Çayır-Çalgılar) olarak görünen kültürel öğeler, Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin vazgeçilmez unsurlarıdır. Bu unsurların ayrı ayrı analizi, geçmişte nasıl yapıldığı, geleceğe nasıl aktarılacağı açısından son derece önemlidir. Bu düşünce ile Kırkpınar Yağlı Güreşlerinde Çalınan Güreş Müziklerinin Melodik ve Ritmik Yönden İncelenmesi bilimsel metot ve yöntemler ile analiz edilerek ortaya konulmalıdır.

Tarafımızdan sunulacak bildiride Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin vazgeçilmesi olan melodik ve ritmik yapının ana temalarını ortaya koymak, ritmik değerlerin melodik değerler gibi notaya alınabileceğini ortaya koymak ve bunun örnekleme çalışmalarını uygulamalı olarak aktarmak bu bildirinin temel hedefi olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bildiri içerisinde Kırkpınar Yağlı Güreşlerinde görev alan Edirne'li Yanyalı Kardeşlerin icra ettikleri müziklerden örnek alınmıştır. Analizi yapılan bu müzikal yapı genelde kullanılan ritmik notalar ve uygulamalı örneklemeler ile açıklanacaktır.

Ritim evrenin oluşumundan beri insanın yaşamında her anını kapsayan ve birlikte hem doğa olaylarında hem de fiziksel yaşamında paylaşmak zorunda olduğu bir olgudur. Bünyesinde zaman, süreç, paylaşım, dağılım ve denge gibi unsurları barındırmaktadır. Müzikte insanın sosyal yaşamında önemli bir unsurdur. Müziğin oluşabilmesi için gerekli olan öğeler ise ses, melodi ve ritmik yapıdır.

KAYNAKLAR

1- Toksöz İ. ,V. Uluslararası Tarihi Kırkpınar Sempozyum Bildirileri Kitabı, 2010

<http://193.255.140.18/yordamaays/yordam.htm>

2- Toksöz İ. , Aydemir Y. , IV. Uluslararası Tarihi Kırkpınar Sempozyum Bildirileri Kitabı, 2009

<http://193.255.140.18/yordamaays/yordam.htm>

3- Toksöz İ. , Aydemir Y. , III. Uluslararası Tarihi Kırkpınar Sempozyum Bildirileri, Kitabı, 2008

<http://193.255.140.18/yordamaays/yordam.htm>

4- Toksöz İ. , Aydemir Y. , Uluslararası II. Tarihi Kırkpınar Sempozyum Bildirileri, Kitabı ,2007

<http://193.255.140.18/yordamaays/yordam.htm>

5- Toksöz İ. , Aydemir Y. , I. Tarihi Kırkpınar Sempozyum Bildirileri, Kitabı 2006

<http://193.255.140.18/yordamaays/yordam.htm>

Ayhan Tunca'da katılacak...

Sinan Göçmen'in Haberi

Ekmekçizade Kervansarayı'nda Kırkpınar Yağlı Güreşleri'ni konu alan sergi öncesinde yarın yapılacak panele gazetemiz yazarı Ayhan Tunca Konuşmacı olarak katılacak

Ekmekçizade Kervansarayı Kültür Merkezi'nde gerçekleşecek, Bahçeşehir Üniversitesi'nin akademik desteği ile düzenlenecek "Günümüzde Kültürel Sürdürülebilirliğinin Önemi"ni konu alan panel, 7 Temmuz 2011 tarihinde saat 15'te başlayacak.

Panelde, Bahçeşehir Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Heath Lowry'nin yöneteceği bir panel yapılacaktır.

Panele konuşmacı olarak gazetemiz yazarı Ayhan Tunca ile birlikte Dünya Spor Yazarları Birliği

ve Güreş Kurulu Başkanı Ali Gümüş'te katılacak.

Ayrıca panel sonrasında dünyaca ünlü fotoğraf sanatçısı Pari Duković'in fotoğraflarının yer aldığı sergi de yer alacak.

6 Temmuz 2011 - Edirne Haber gazetesi

KIRKPINAR PANELİ

Panel Yönetmeni Prof. Dr. Heath Lowry: PANEL MEKANI VESİLESİYLE EKMEKÇİZADE AHMET PAŞA HAKKINDA...

Panelimize hoşgeldiniz değerli misafirler...

Aramızda başka değerli misafirlerimiz de var; Sayın Vali Yardımcıları Ali Deniz Sürmen ve Abdullah Aslaner, Edirne Belediye Başkan Yardımcısı Sayın Ertuğrul Tanrikulu, Bahçeşehir Üniversitesi'nin yeni Rektörü Sayın Şenay Yalçın ve Edirne Vakıflar Bölge Müdürü Sayın Hayati Binler, hoş geldiniz!

Bugün, benim özel olarak ilgimi çeken bir nokta var, o da bu bulunduğumuz mekân.

Ben de, beş altı seneden beri Kuzey Yunanistan yani Meriç'in öbür sahilini geziyorum ve kitaplar yayınlıyorum. Orada Osmanlılardan kalan mimari varlıkları inceliyorum ve her gittiğim yerde Ekmekçi Ahmet'in yaptığı hayrat işlerini görüyorum.

Size yakın olan Ferecik'te bir hamam mevcuttur.

Ferecik'in hemen bitişiğinde Türkçede Kara Kaplıca dediğimiz Yunan-

lılar öyle diyorlar...

Orada, hemen hemen aynı senelerde yapılmış -burası 1609 da yapıldı- muazzam bir tekke yaptırdı:

Nefes Sultan Baba tekkesi. Maalesef bu yaptığı Tekke'den bir tek sarnıç kalmış.

Selanik'te Büyük Cami...

İşin ilginç tarafı bundan sonra biraz Ekmekçizade üzerinde çalışacağım, çünkü ne Sadrazam oldu nede Sultan oldu!

Başdefterdar olarak büyük işler yaptı, ama tuhaf olan şu; böyle işleri yaptığı zaman **"bu adam bu parayı nereden buldu"** derler. Bu adam bütün hayatı boyunca her gittiği yerde, bu bölgede, Balkanlarda her gittiği yerde, muazzam eserler yaptırdı.

Burasını restore edilmiş haliyle görmüş olmam özel bir önem taşıyor.

Hatırlıyorum, kırk sene evvel buraya geldim, o zamanlar burası ambar olarak kullanılıyordu. Görevli beni kovdu, elimde fotoğraf makinesi var diye.

Prof. Dr. Heath Lowry: "Ekmekçizade Ahmet ne Sadrazam oldu, ne de Sultan oldu... Başdefterdar olarak büyük işler yaptı,"

Prof. Dr. Heath Lowry: "Kırk yıl önce burası ambar olarak kullanılıyordu. Elimde fotoğraf makinesi var diye bir görevli beni kovdu"

ALİ GÜMÜŞ HAKKINDA...

Fazla lafları uzatmadan başlayacağız, sebebi şu; biz uzaktan geldiğimiz için, Edirne'deki olanlardan habersizdik.

Bugün, Kırkpınar'la ilgili Trakya Üniversitesi'nin bir Sempozyumu olduğunu biraz önce öğrendim ve bugünkü ilk konuşmacımız Ali Gümüş Bey'le başlayacağız.

Ali Gümüş Bey, Safranbolu lu...

1959'da halterde milli ma-

yoyu giydi...

Güreşte aynı sene Türkiye gençler şampiyonu oldu...

1959 yılında spor gazetesinde yazmaya başladı; daha sonra, Tercüman gazetesi spor muhabirliğinden Genel Müdürlüğe yükseldi...

Uluslararası Güreş federasyonundan üç kez üstün hizmet madalyası aldı...

Devam.. devam... devam...

Ali Bey bayağı tanınmış bir fotoğrafçı...

En azından benim yaşımda olanlar varsa gayet iyi hatırlayacaklardır.

Doksan senesinde bir haltercinin kolu kırıldı ve Ali Bey, bir fotoğraf çekti... Fotoğraf dalında o sene Türkiye birinciliği aldı.

Biz, bu programı hazırlarken, ilk önce kitapçılara gittim. Bu konuda Kırkpınar Güreşleri ile ilgili bilgi sahipleri kimse bulayım dedim. Ve her yerde önerilen isim sağ yanımda Ali Gümüş Bey, sol yanımda Ayhan Tunca Bey oldu. Kırkpınar'la ilgili bilgi sahiplerinin en önemlisi bunlar...

Doğrusu ikinize çok teşekkür ediyoruz; bize, katkı sağladığınız için!

Ali Gümüş:

1959'DA EDİRNE VE GÜREŞÇİLERİN ANLAMLI HAREKETLERİ...

Efendim, hepinize saygılar selamlar...

Ben yazarım; konuşmacı değilim... Kırkpınar'la ilgili konuşmak isterim. Siz zaten en az benim kadar Edirneli olduğunuz için bilirsiniz Kırkpınar'ı...

Kırk kelimesi Türkçemizde çokluk belirtisi olduğu kadar, evliya anlamına da gelir...

Mesela Anadolu'da iyi kalpli bir insan öldüğü zaman "kırklara karıştı" derler, "evliyalara karıştı" derler...

Bir de; "sarımsağı gelin etmişler kırk gün kokusu çıkmamış", "kırk gün kırk gece düğün" gibi deyişler vardır.

Kırkpınarlar, bence, kutsal su, mukaddes su anlamına geliyor...

Ama "kırk kişi güreşmişti şöyle olmuştu böyle olmuştu" diye söylüyorlar. Mesela Kırklareli de, evliyalar yatağı anlamına gelir eski Türkçede...

Mesela Japonlara dünya şampiyonasında, olimpiyatlarda ilk altın madalyayı getiren

Ali Gümüş: "Japonlara dünya şampiyonasında, olimpiyatlarda ilk altın madalyayı getiren Sasahara ile Tokya'da konuşuyordum; 'dünyanın en eski sporu güreştir', İnsanlar evvela boğuştu, güreşti, kaybeden koştu, ikincisi atletizmdir' dedi."

Sasahara ile Tokyo'da konuşuyordum; "dünyanın en eski sporu güreştir" dedi. "İnsanlar evvela boğuştu, güreşti, kaybeden koştu, ikincisi atletizmdir" ki; doğrudur...

Bizim de güreş, anadan babadan atadan emanet bir şeydir...

Zaten Osmanlı Ordusu'nda da ağır silahları taşıyan insanlar pehlivanlar gibiydi...

Orta Asya'da biliyoruz ki; düğünde, bayramda, hatta cenazede bile güreş olurmuş. Çünkü güreş insanın vücudunu sağlam tutar.

Kırkpınar'ın en önemli özelliklerinden biri, dini motiflerle süslü olmasıdır...

Mesela, yerden toprak aldığı zaman bir delikanlı; rakibine uzattığı zaman, ona güç verir, kuvvet verir, moral verir. Bunu yapmak ise; "Pehlivanlıkta; ben senin ayağını bastığın bu toprağın zerresi kadar olamam" der...

Ondan sonra birbirlerini bellerinden kavrarlar ve havaya kaldırır, başarılar dilerler...

Böylesine güzel bir spor dünyanın neresinde vardır. Sonra kendisinden yaşlı birini yenen pehlivan ağabeysinin elini öper.

Kispette; dini törelere göre, göbeğinin altıyla diz kapağının üstü görülmez.

Dünyanın en büyük katili sivrisinekti... O zamanları gördük, duyduk, bizden önce daha fazlaydı... Anadolu'da yazın herkes yaylaya çıkardı sivrisinekten korunmak için.

Ben 1959'da, Kırkpınar'a geldiğimde sadece bir tek lokanta vardı; Zağralılar diye... Dolma biberleri; kalınlıktan dolayı, adam eliyle koyardı tabağa ve bir Meriç Oteli vardı.

Bahçesinde yer bulamadık

Ali Gümüş: "Böylesine güzel bir spor dünyanın neresinde vardır. Sonra kendisinden yaşlı birini yenen pehlivan ağabeysinin elini öper."

Ali Gümüş: "Mesela bugün Selimiye caminin kubbesini, minaresini değiştirsek daha modern olsun diye bir işlem yapsak Selimiye, Selimiye olmaktan çıkmaz mı?"

cibinlikle yattık...

Dünyanın en büyük askerlerinden biri olan Büyük İskender'i sivrisinek soktu; 32 yaşında öldü...

Vücudu yağlamak sivrisinekten korunmak içindi!

Yani atın üzerinde güreşen, Türkçemizin melodisi gibi nal seslerine benzer atın üzerinde örülmüştür bu yiğit... Atın üzerinde güreşen vücudum yağlı diye mi güreşmeyecek bu yiğit?

Sivrisinekten kurtulmak için vücuduna sürdüğü yağ mı engel olacak? Ve güreş böyle başlamıştır.

"Ama ben son derece üzülüyorum..."

KIRKPINAR'IN KURALLARIYLA OYNAYAMAYIZ!

Mesela bugün Selimiye caminin kubbesini, minaresini değiştirsek daha modern olsun diye bir işlem yapsak Selimiye, Selimiye olmaktan çıkmaz mı?

Bütün tarihi kıymetini kaybetmez mi?

Bize de 600 seneyi aşkın zamandan beri atalardan kalan bu spor dalının asla ve asla hiçbir kuralı ile oynamaya hakkımız yoktur!

Bizim de gelecek nesillere onu aynen iletmemiz gerek.

Paça bağı çıkardılar, puan çıkardılar...

Şimdi hiçbir güreşçi güreşmiyor, bir puan alıyor tamam maçı kazanmış oluyor...

Bütün özelliklerini bozdular...

Bunu ben her zaman Genel Müdüre söyledim, eski bakanlara söyledim. Ne yazık ki düzeltmediler...

İnşallah güreş yine eskisi gibi olur; çünkü Kırkpınar'ın şeyi kıran kıranadır.

Kırkpınar'da kura çekilmez. Kırmak Türkçede yenmek demektir.

Osmanlı ordusu; Ukrayna steplerinde, Rus ordusunu kırdı!

Kırmak yenmek demektir:

Panel izleyicileri arasında bulunan gazeteci Beyazıt Sansı, Ali Gümüş'e soru yöneltti.

Kıran kırana...

Ben, o devirleri yaşadım...

Kim kimi yenerse; birinci yenen, ikinci yenenle karşılaşır...

Kıran kırana demek, sert güreş değil, yenen yenene demektir...

Üçüncü yenen, dördüncü yenenle karşılaşır kura mura yani tombala çekilmez paça bağı olmazdı!

Kırkpınar'da birkaç defa Pazartesi'ne kalan güreşleri ben biliyorum!

Ali Gümüş: "Eski yıllarda çok usta Davul-Zurna ekibi vardı. Bu ekip, güreşçilerin özelliklerini bildirdi ve kim kimi yenmek üzereyse, heyecanla çalar ve işaret verirdi..."

En büyük şeyim, inşallah o günleri görürüm...

Güreş, atalardan bize nasıl kalmışsa, bizimde bunu gelecek nesle, iletmek, görevimizdir...

Saygılar sunarım.

Prof. Dr. Heath Lowry:

Çok teşekkür ederiz...

Biliyoruz ki, sizin bugünkü programınız önemli ve...

Eğer sorular olursa bir iki dakika bekler misiniz?

Ali Gümüş:

Evet, varsa alayım soruları...

Bir İzleyici (Beyazıt Sansı - Emekli öğretmen, Edirne Habercisi):

Ali Bey, birkaç cümleyle davulculardan söz eder misiniz?

Ali Gümüş:

Davulcular, evet o çok enteresan bir şey...

Davul, kalbi simgeler!

Zurna da nefestir...

Davul zurna hayatın simgesidir. Davulcular pes perdeden çalarken zurnacılar dem tutarlar. İkisi de hayatın belirtisidir.. Kalbin atışı ve nefes alışmasıdır. Eskiden çok usta Davul-Zurna Ekibi vardı. Bütün güreşçilerin

Ali Gümüş: "Davul kalbi simgeler, zurna da nefestir. Davul zurna hayatın simgesidir. Davulcular pes perdeden çalarken zurnacılar dem tutarlar. İkisi de hayatın belirtisidir.. Kalbin atışı ve nefes alışmasıdır."

özelliklerini bilirdi ve kim kimi yenmek üzereyse davul zurna o sırada heyecanlanarak işaret verirdi davul ve zurnacılar.. Bir de davul, eski Orta Asya'da hastalığı iyileştirmek için –kalbi temsil ediyor ya- davul çalınmış, şeytan ko-alamak için davul çalınmış. Anadolu'da da davul entere-sandır. Davulu eski dönemler-de fil dersinden yaparlarmış, tabi iyice germek lazım... Yani hayatı simgeler davul..

(...) bütün hocalar profesör-ler, "sizin atalarınız köprü ku-ran yenik sayılır" dedi. İnsan anatomisinde bütün hücreleri yedi yılda bir yenilenir sadece beyin hücreleri yenilenmez. Demek ki kafayla oyun oyna-manın tehlikeli olduğunu bi-zim atalarımız biliyormuş. Mesela Lefter vardı, büyük futbolcu, -Arnavut soyludur ama Yunanistan'da yaşar- Kendi söyledi bana "sen niye ka-fayla topa vurmuyorsun" diye sorduğumda" sakıncalarını söylemişti. Demek ki, köprü kurmamak lazım.

Prof. Dr. Heath Lowry: "Yunanistan'da -buradan 60-70 kilometre var mı yok mu bilmiyorum- Simavna'da, nehirde sular çekilince mezar taşları bulmuştuk".

Prof. Dr. Heath Lowry:
AYHAN TUNCA HAKKINDA...
VE SİMAVNA'DA ŞEYH BED-
RETTİN...

Çok çok teşekkürler.. Başka soru yoksa Ali Bey'e çok teşekkür ediyoruz.

Edirneli yazarımız Ayhan Tunca Bey, aynı zamanda tele-vizyoncudur kendisi...

Kendisiyle müşterek bir ta-nındığımızın vasıtasıyla tanış-mıştık...

Aynı zamanda benim bir ki-tabımdan alıntı yapmış...

Aslında Edirne'ye yakın ama o kadar uzak bir yer ki; Ku-zey Yunanistan'da, -buradan

Prof. Dr. Heath Lowry: "Yunanistan'da -buradan 60-70 kilometre var mı yok mu bilmiyorum- Simavna'da, nehirde sular çekilince mezar taşları bulmuştuk".

Pari Dukoviç'in sergilenen fotoğraflarından birisi

60 kilometre var mı yok mu bilmiyorum- Simavna, Şeyh Bedreddin'in doğduğu, büyü-düğü yer...

Ben de orada 6-7 sene bu-lundum. Tesadüfle, tamamen tesadüftü, 2004'te mi ne za-man nehirler taşıtı o günde bir seyahat esnasında o Simavna Köyü'nde bir çocuk buldum...

Dedim "Osmanlılar bu-rada 500-600 sene kaldılar, Osmanlılar'dan hiç kalıntı yok mu burada?"

"Yok" dedi, durdu "daha doğrusu bu yıl çok yağmur yağdı, sular taşıtı, sular azalınca, arkadaşlarla nehir kenarında yürürken biz, bir takım Osmanlı mezar taşları bulduk."

"Ee ne yaptınız?"

"Bazılarını kenara çektik ama çoğu sular altında."

"Bize gösterebilir misin?"

Köyün de bir tek kahvesi vardır, bu çocuk işletiyordu ve müşteri yok bizden başka...

Hemen kahveyi kapattı, arabaya bindik, gittik bir buçuk kilometre aşağı yukarı...

Vee...

Şeyh Bedreddin'in müritleri, yani Bedreddinî tarikatı mensuplarının mezar taşları, suyun altında...

Eksik olmasın Yunan Kültür Bakanlığı Arkeoloji Servisi'ne haber verdim ve bir hafta sonra Yunanlılar bunların hepsini kurtardılar ve köy

okuluna –okulu zaten kapandı, köyde çocuk kalmadı- sakladılar...

Ben de onu bir kitapta yaz-dım, Ayhan Bey'de buldu beni dün, dolayısıyla tanıştık...

Ayhan Bey; en iyi anlamda bende hep 35-40 seneden beri Osmanlı tarihi uğraştığım için bilirim...

Çoğu yazdığım kitaplar filan gittiğim şehirlerinize; Trabzon, Bursa, İznik yani her gittiğim çalıştığım yerde, yerel tarih-

Pari Dukoviç'in sergilenen fotoğraflarından bir başka kare

Panel izleyicileri

çilerle karşılaştım ve en iyi anlamda onların yaptığı çalışmalardan çok faydalanıyorum...

Ayhan Bey en iyi anlamda Edirne'nin mahalli tarihçisi diyebilirim...

Ayhan Tunca:
BAŞKA BİR KIRKPINAR ET-
KİNLİĞİ İÇİN...

Çok teşekkür ediyorum; değerli hocamızın bu şekilde tanıtımı için...

Ben de hocamızı, aslında ilk kez, bu kitap vesilesiyle (Lowry'nin kitabını gösteriyor) tanıdım...

Osmanlı Dönemi ve Balkanların şekillenmesini anlatan ve önce İngilizce basılan ancak İngilizce olarak basılmış olması nedeniyle ve Türkçesi gecikir kaygısıyla, onu da almıştım.

Kısa süre sonra, Türkçe bas-kısı da ulaştı...

Bizi anlatan bir kitap, yöremizi anlatan bir kitap, hiç kuşkusuz çok değerli çalışmaları da toplayan bir emeğin ürünü...

Efendim, bugün aslında, Trakya Üniversitesi'nin yedi yıl önce şekillendirdiği ve bizleri de bu şekillendirme aşamasında **"Danışma Kurulu"** başlığı altında göreve çağıran bir organizasyonun, neredeyse gelenekselleşmiş olan bölümünü yaşıyoruz... Bugün başladı; saat 10.00'daki açılışa biz de gittik, izledik...

Ne yazık ki, öğleden sonraki konuşmaları da, buradaki program nedeniyle, izleyemiyoruz.

KONUŞMA KONUM, "TÜRK GÜREŞİ" VE KIRKPINAR'IN, BİLİMSEL BOYUTU VE EFSA- NELERDİR...

Ayhan Tunca: "Ben de hocamızı aslında ilk kez bu kitap vesilesiyle tanıdım. Osmanlı Dönemi ve Balkanların şekillenmesini anlatan ve önce İngilizce basılan ancak İngilizce olarak basılmış olması nedeniyle altından kalkamayacağımızı düşünmemize rağmen Türkçesi gecikir kaygısıyla onu almıştım."

Ayhan Tunca: "Ben Trakya Üniversitesi'ni, bu konuyu bir bilimsel platformda ele alıp, bir akademik süreç içerisine sokmuş olması nedeniyle gerçekten, her fırsatta kutlamayı denemiştir."

Pari Dukoviç'in sergilenen fotoğraflarından bir diğeri

Ben, Trakya Üniversitesi'ni...

Bu konuyu (güreş ve Kırkpınar'ı) bir bilimsel platformda ele alıp, bir akademik süreç içerisine sokmuş olması nedeniyle...

Gerçekten, her fırsatta kutlamayı denemiştir...

Çok önemli bir noktaya geldi Kırkpınar güreşleri ki; bilimsel ve akademik sürece sokulmuş olmasını çok ciddi bir zenginlik saymalıyız!

Ancak bu alanda ve konuda, bizlerin...

Ayhan Tunca: "Çok önemli bir noktaya geldi Kırkpınar güreşleri, bilimsel ve akademik sürece sokulmuş olmasını çok ciddi bir zenginlik saymalıyız".

Yerel tarih, yerel kültür değerlerinden ötürü...

Güreş ve Kırkpınar'a ilişkin bir tutkusu olanların, çok sık karşılaştığı bir soru var!

Bu soruyu, yedi yıldan bu yana yapılmakta olan Kırkpınar konulu sempozyumda da yanıtlanmış şekliyle görebilmiş değilim...

Belki yanıtlandı biz göremedik veya duymadık!

Görememiş ve duymamışsak, bizim kusurumuzdur kuşkusuz; ama bunun dışında konu üzerinde yeterince du-

rulmamış olduğunu da söylemek mümkün...

İki biçimde de aynı konu, hala gündemdeki yerini ve sıcaklığını koruyan, bir soru biçiminde olup önümüzdedir. Bu soru zaman zaman, ama özellikle Kırkpınar güreşlerinin yaşandığı şu günlerde hep karşımıza çıkar... -Çok enteresandır, Uzunköprü'den de, bir televizyon izleyicimiz bize bu soruyu yöneltmiştir.-

Soru şu:

"Neden 650.ci? Neden 645. ci?"

Bu soruyu yukarıda işaret etmeye çalıştığım sempozyumlarda da, yeterince açıklayabildiğimizi düşünemiyorum...

Bilenler bilir...

Aslında bu tarihlendirmenin kaynağında bir efsane yatıyor...

Efsaneler, yine bizim kültür değerlerimizdir, kuşkusuz ve...

Dudak bükme çok yanıltıcı; tam tersine, geliştirmek ve...

Sahiplenmek gerekir...

Ancak sakıncaları da taşıdığı yanları bol...

Örneğin bir Kırkpınar efsanesinin Edirne'nin fethi tarihi ile örtüşmesi

Ayhan Tunca: "Kırkpınar sahasında Eşref Şefik, elinde daima gezdirdiği bir gazoz şişesi vardı. Yine bilenler bilir, asker gazozunun şişesiydi bu. Bizim zamanımızda gazoz sadece bir türdeydi ve asker gazozu olarak biliniyordu."

Pari Dukoviç'in sergilenen fotoğraflarından bir diğeri

Pari Dukoviç'in objektifinden değişik bir başka kare...

gibi...

Bu konuyu burada yine işlemekten yanayım vesileyle ve...

Fırsattan istifadeyle...

Tam 12 yıl önce, bir özel sayıda konu ettiğimiz...

"Güreş yeri..."

Er Yeri...

Kırkpınar" konulu sayımız olan, Yöre dergimizde...

Bu kaygılarımızı kısmen de olsa dile getirmiştik...

Osmanlı, 1345'te Çanakkale boğazına dayanır...

KIRKPINAR EFSANELERİ...

Açalım efendim, nedir bu?

Efsane; Kırkpınar Efsanesi yani...

Çanakkale Boğazı'nda başlıyor, bilenler bilir... Çanakkale Boğazı'na dayandığı bir noktada başlaması gerekir...

Osmanlı Çanakkale Boğazı'na 1345're dayanıyor...

Yani Çanakkale Boğazı önünde, boğazı uzaktan gördüğü tarih 1345... Ama...

Onu bütünüyle görebilmesi için, arada bir Selçuklu Beyliği vardır; Karesiler...

Karesileri bağlar, kendine alır Osmanlı. Bu arada onların bizim bölge-mizi ve balkanları da fetheden, gazi beylerini de alır...

Kimler vardır burada? Örneğin Hacı İlbey vardır, örneğin Fazlı Bey vardır, Ece Bey vardır ve hocamızın çok özel önem gösterdiği Evrenos Bey vardır...

Buraları Balkanları fetheden, şekillendiren öncülerimizdir bunlar...

Evet, 1345'te nihayet, Çanakkale Boğazı'yla buluşur Osmanlı...

Bu beylerin de teşvikiyle Süleyman Gazi...

Karşıya geçmeye teşvik edilir, hatta kışkırtılır...

Beyler, ısrarla karşıya geçmekten yanadır...

Nitekim...

Süleyman Gazi geçecektir...

Neyle geçecektir?
Kırk yiğidiyle geçecektir ve
salla geçecektir...

Salla geçen kırk yiğit; alp ve
akıncı kişi...

Gittikleri geçtikleri her yer-
de...

Bir ata sporu olan ve spor
olduğu için yaptıkları bir işi
yapmaktadırlar; güreş tutmak-
tadırlar...

**EŞREF ŞEFİK VE MURAT SER-
TOĞLU...**

İşte o noktada, bu öykünün
o bölümünde yani...

Çok önemli iki isim girer bu öykünün anlatımında, devreye...

Birisi; Murat Sertoğlu, diğeri Eşref Şefik...

Murat Sertoğlu'nu, bizim kuşak, Tercüman gazetesindeki pehlivan
tefrikalarından çok iyi tanır...

Köylerde, ben şahsen ortaokulda, köyümüzdeki kahvede...

Haftada bir ancak gelen Tercüman gazetesinde Murat Sertoğlu'nun
öykülerini okumak görevi gibi bir rol üstlenmiştim...

Yaşlılara okurduk...

Bu arada Eşref Şefik...

Bize bu konuyu, bütünüyle veya Kırkpınar çerçevesindeki zenginlik-
leri...

O güzel ve gerçekten dünyada eşi olmayan radyo konuşmalarıyla ta-
nıtmıştır...

Bizim kuşak ve daha öncesi veya bir miktar sonrası, çok iyi hatırlar...

Eşref Şefik'in, bizde 2000 yılında özel sayı olarak çıkardığımız Yöre
dergisinde yayınlanmış bir fotoğrafı vardı...

Tayyip Yılmaz abimiz de almış ve ilk kez bize yollamış bu fotoğrafı...

Kırkpınar sahasında Eşref Şefik, elinde daima gezdirdiği bir gazoz şi-
şesi vardı...

Yine bilenler bilir...

Asker Gazozu denilen bir gazoz şişesiydi bu...

Bizim zamanımızda gazoz sadece bir çeşitti ve asker gazozu olarak
biliniyordu...

Ama burada ilginç bir şey var; bu şişede gazoz yoktu...

Bu şişede rakı vardı...

Eşref Şefik, her fırsatta bu şişeden gazoz içiyormuş gibi rakı içiyordu...

Doğrusunu isterseniz, kendisini saygıyla anmak istiyorum. Rakı sever
olarak da bu yanını da anmak istiyorum...

*Pari Dukoviç'in objektifinden değişik bir
kare...*

Evet...

Eşref Şefik'i
de tanıdık...

Şimdi orda,
ikisinin ayrıldığı
bir anlatım farkı
var...

Ama işte...

Kırkpınar'ın
650. yıl kayna-
ğı, hareket nok-
tası, bu!

Yani bunu
tarihlendirirken
hareket nokta-
mızı efsaneden
alıyoruz...

Efsanenin sahipleri de Eşref Şefik ile Murat Sertoğlu...

Birisi, sadece güreşte ölenlerin sayısını farklı biçimde verir...

Murat Sertoğlu kırk yiğidin, kırk kişinin 20'şer kişi olarak güreşmesin-
den sonra ve...

Nevruzdan bir gün önce 21 Mart'ta güreştiğini ve...

Yorgunluktan tümünün öldüğünü, oraya gömüldüklerini söyler...

Eşref Şefik de bu güreşçi çifti, bire indirir...

Kırk kişiden bir çift vardır ki; çok öncede inatlaşmaya binen güreş so-
nunda yorulurlar...

Ertesi gün de güreşirler,
ölürler...

Ve arkadaşları onları göm-
dükleri yerden uzaklaştır...

İşlerini bitirir ve gelirler –
bitirilen iş nedir bilir misiniz;
Edirne'nin fethi- mezarı ziyaret
etmek düşüncesiyle mezara
giderler...

Günlerden Mayıs'tır; 6
Mayıs'tır, Hıdır-ellez'dir...

Arkadaşları mezara geldik-
lerinde birde görürler ki; o mezar kırk pınara dönüşmüştür...

Kırk yiğit bir pınar...

Olur Kırkpınar...

İşte efsane boyutu, 650. yılı

Sergiden bir görünüm

*Ayhan Tunca: "Günlerden Mayıs'tır; 6
Mayıs'tır, Hıdır-ellez'dir. Arkadaşları mezara
geldiklerinde birde görürler ki; o mezar kırk
pınara dönüşmüştür. Kırk yiğit bir pınar, olur
Kırkpınar. İşte efsane boyutu, 650. yılı bize
başlatan nokta budur."*

bize başlatan nokta budur...

Efsanelerin efsunlayan ve mistik yanı ve az önce de söylediğimiz gibi...

Bizim kültürümüzü anlatan, bize ait olan yanı yaşasın...

Tamam, yaşatılmalı!

O bizimdir, ama...

Bu noktada, karıştırılan ve...

Bizim de...

Bu konuşmada aslında, öne çıkarmayı düşündüğümüz o soru var...

Bir sakınca var, bir kaygı var!..

İşte o noktadaki kaygı şu:

650 yıl önce yani 1361'de...

Edirne'yi alıyoruz...

Osmanlı, Edirne'yi alıyor ama...

Bu öyküde; az önce dile getirmeye çalıştığımız efsane de, aynı yıl başlıyor...

Oysa Edirne'nin fethi artık bir efsane olmaktan çıkmıştır ve üzerinde durmanın da zamanıdır...

Edirne'nin fethi ve...

BİLİM ADAMLARI...

Prof. Halil İnalçık Hoca...

Salla...

Rumeli'ye çıkmanın...

Kasten anlatılmış veya...

Devreye sokulmuş bir değerlendirme ve anlatım olduğunu söyler...

Sal olayını, daha açık biçimde eleştiren, genç bir tarihçimiz var; Erhan Afyoncu!

Tamamen saçma bulur bu şekilde sallanın efsaneleşmiş boyutunu...

Fakat daha da önemlisi...

Bir başka değerlendirme vardır ki; o değerlendirmede...

Değerli konuklar, çok daha farklı bir bakış açısı görürüz...

Rahmetli Atıf Kahraman, bu konunun en zenginidir...

En bilenidir ve hala birçok çalışmada kaynak olarak kullanıldığını bildiğimiz biridir...

O, der ki...

"Aslında bunu Türk güreşi olarak almalıyız, Osmanlı'nın sahiplenildiği, Osmanlı'nın tanıştığı dönemden önce başlayan bir güreştir..."

Osmanlı'nın tanıştığı ilk dönemle ilgili söyle bir değerlendirme kullanır Atıf Kahraman ve der ki:

Osmanlı 1. Murat döneminde karşılaşmıştır Kırkpınar'la...

O zaman, Kırkpınar'la, karşılaştığı dönemden yaklaşık 100 yıl önce Kırkpınar güreşleri başlatılmıştı...

Kimin tarafından başlatılmıştı?

Sarı Saltuk tarafından başlatılmıştı...

Sarı Saltuk kimdi?

Sarı Saltuk, çok kısa bir anlatımla; Babai tarikatının Anadolu'daki kurucusu, Baba İlyas'ın dört halifesinden biridir...

Tarihimizde yerini Cem Sultan'la bulur...

Cem Sultan'ın yaptığı araştırmalarla birleşmiş, ciddiye alınması gereken bir materyale dönüşmüş, anıları vardır...

Dolayısıyla, Atıf Kahraman şöyle der;

Sarı Saltuk, Selçuklular arasındaki şu Keykavus kardeşlerin...

Gıyasettin 3. Keykavus'un çok zor sürece girdiği günlerde...

Oradan kalkarak, Balkanlar'a gelmesi ve yerleşmesi sonrasında peşine takılmış, 1264'te Edirne'nin yakınına gelmiş, 1265'te de Edirne'yi fethetmiştir...

Ve 40 yıl, Edirne bu vesileyle Türklerin elinde kalmıştır... Atıf Kahraman **"Edirne'den 17 kilometre ötede, Simavna'da (Samouna-Ammabouna) başlamıştır bu güreşler der"**. Eşref Şefik ile Murat Sertoğlu ise Ahırköy'de...

İşte burada, çok çarpıcı bir ikilem içerisine düşüyoruz...

Ama bu ikilemi aşmak görevi bilim insanlarımızın olmalı...

Bizler, sadece bu doğrultuda yol açıcı – belki silkeleyen, belki gündem belirten veya soru üreten- bilim insanlarının yolundayız...

Ama ciddi bir sorudur...

İşte o noktada bu soruyu cevaplarken aslında Edirne'nin fethi konusunu da açarak, yayarak, artık geniş biçimde kabulü yönünde çalışmalarımızı da erteleyemeyiz.

EDİRNE'NİN FETHİ SAZLIDERE SAVAŞIYLA GERÇEKLEŞTİ...

Halil İnalçık Hoca, bundan 10 yıl kadar önce Türkan Sabancı Kültür Merkezi'ne gelmişti... Edirne'nin alınış tarihi, orada açıklamasıyla kesinlik kazanmıştır. Edirne'nin fethi yılı 1361'dir...

Şimdi konuşmamızın başlangıcında anlatmaya çalıştığımız soru gündeme geliyor:

Acaba...

Kırkpınar güreşlerini...

Yani geleneksel güreşlerimizi başlatan...

650 sene önce olduğunu kabul ettiğimiz 1361'de gerçekleşen...

Edirne'nin fethiyle...

Bu efsaneyi karıştırma hakkımız var mıdır?

Oysa Edirne'nin fethi, efsane olmaktan çoktan çıkmıştır...

Edirne'nin alınması, bırakın efsane olmayı...

Osmanlı'nın çok sistemli olarak, masaya koymak suretiyle düşündüğü, planladığı bir fetih politikası ürünüdür...

Evet...

Edirne, I. Murat henüz padişah olmadan...

Gazi Orhan'ın padişahlığını sürdürdüğü ama...

Gazi Süleyman'ın ölmesi, I. Murat'ın onun yerine getirilmesi nedeniyle...

Az önce dile getirmeyi denediğimiz beylerin düşünceleri çerçevesinde planlanmış...

Bir akınlar dizisinin ürünüdür...

Önce İstanbul'la Edirne arası alınır...

Çünkü...

İstanbul'un olası bir desteğini devreden çıkarmak gibi bir anlayış söz konusudur...

Çok yerinde bir bakış açısidir bu...

Edirne'nin batısından gelebilecek olası tehlikeler dikkate alınır...

Nihayet yine Halil İnalıc Hoca'dan öğreniyoruz ki; fetih günü Hidrellezdir, 6 Mayıs'tır...

Güneş tutulması olayından hareketle...

Böyle bir sonuca varır...

Netice olarak şunu hemen cümleleştirmek mümkün:

Edirne 1361'de bir Hidrellez günü ve Sazlıdere Savaşı sonrasında alınmıştır...

Edirne'nin alınışı asla bir efsane olayı değildir...

Bu olayla Kırkpınar'ın iç içe geçirilmesi çok sakıncalıdır ve...

Öyle anlaşılıyor ki...

Bu sakıncayı bir miktar daha yükseltmek...

Gündemde tutmak ve...

Doğruları araştırmak, bulmak yönünde...

Bilim insanlarını kıskırtmak gibi bir noktayı yaşamaktayız...

Ama...

Kırkpınar güreşleri, efsane ile de olsa...

Farklı bilgilerle bilimsel temele oturtularak, bize anlatılan bir sürecin konusu da olsa...

Bu konu...

Seni, beni yaratan...

Bizi yaratan değerlerin adıdır...

Ayhan Tunca: "Edirne'nin fethi efsane olmaktan çoktan çıkmıştır. Edirne'nin alınması, bırakın efsane olmayı, Osmanlı'nın çok sistemli olarak, masaya koymak suretiyle düşündüğü, planladığı bir fetih ürünüdür."

Bizim mayamızdır...

Bizi anlatır, bizim varlığımızı anlatır...

Dokumuzun bir kenarında yeri vardır...

Dolayısıyla, hangi vesileyle olursa olsun, bu değerlin yaşatılması, yükseltilmesi, duyurulması...

Daha yoğun biçimde, daha kalabalıklara konuşulan bir konu haline dönüştürülmesi için...

Elimizden geleni yapmayı sürdüreceğiz...

Sürdürmeliyiz!

Efendim çok teşekkür ediyorum, çok sağ olun...

Prof. Dr. Heath Lowry:

Bizde çok teşekkür ediyoruz...

Soru sormak isteyen var mı?

Demek ki, o kadar güzel ve net bir şekilde bilgilendirme yapmış ki, soru sormuyoruz.

Siz konuşurken aklıma bir şey geldi.

Bugün Meriç vadisi diye bir şeyi gözümüzün önüne getirmek çok zordur.

Meriç bir vadi, ister Dimetoka tarafı ister, Edirne tarafı.

Bu vadinin normal yolu bugün bizim batıdan...

Doğudan batıya, batıdan doğuya geçiyoruz.

Aslında Balkanlar'da her şey nehirlerle bağlı.

Bu nehirler, Akdeniz'e giderdi...

Ve gerçekten Osmanlı döneminde dahi Filibe'ye kadar bir gemi trafiği vardı...

Tabi bazı yerlerde genişliyor, daralıyor...

İki yerde yüklü gemiler yüklerini küçük gemilere aktarıyor ama...

Devamlı Filibe'ye ve Enez'e gidiyor...

Enez çok mühim bir yer bilhassa Edirne için...

Prof. Dr. Heath Lowry, panelin son konuşmasında

1925'te son Başpehlivan oldu...

EDİRNE GEÇKİNLİLİ YUSUF PEHLİVAN...

Geçkinlili Yusuf olarak anılan pehlivanımıza bu adı veren köy, Edirne'nin Süloğlu ilçesine bağlıdır ve şehir ile ilçeyi bağlayan ana yol üzerindedir...

Ataları ise, yine pek çok pehlivanımızın doğup yetiştiği yer olan Deliormanlardır...

1924...

Edirne Sarayı'nda başlayan ilk Cumhuriyet güreşleri henüz "Kırkpınar" adını almamıştır...

Arnavut Benli Abdullah, başpehlivan olur...

Bir yıl sonra, yani 1925'te, aynı yerde yapılan güreşlerin başpehlivanı Geçkinlili Yusuf'tur...

Atıf Kahraman'a göre 1925, Adalı'nın öldüğü yıldır...

Adalı ile Geçkinlili Yusuf'u gösteren yandaki fotoğraf, ikisinin de yaşlılık yıllarını ve bir gösteri güreşini gösterir ki...

Tarih, 1924 olmalı...

Cumhuriyet döneminde yapılan ilk güreşlerde meydana çıkan iki yaşlı pehlivan:

*Adalı Halil (58 yaşında)
ve Geçkinlili Yusuf Pehlivan*

Geçkinlili Yusuf konusunda en kapsamlı araştırma yazısına gelince...

Bu yazıyı, Yöre dergisinin 2011 tarihli, 650. Kırkpınar özel sayısı için; yine bir Geçkinlili olan Hakan Akıncı kaleme almıştı...

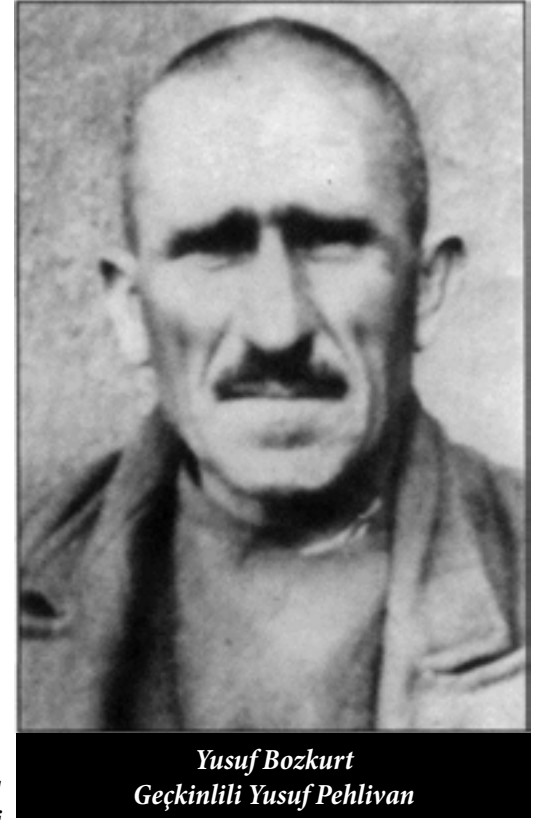
Sevgili Hakan Akıncı, bir arkeolog olup, sanat tarihçi ve Sultan İkinci Bayezit külliyesi yöneticisi olarak bilinir...

Yusuf Bozkurt (1888-21.05.1976), günümüzde Bulgaristan sınırları içinde kalan Deliorman Bölgesinde bulunan Şumnu'ya bağlı Uyvan Köyünde 1304-Rumi (1888-Miladi) yılında altı erkek, bir kız olmak üzere yedi kardeşten biri olarak dünyaya geldi. Kalabalık ve orta halli çiftçi bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelmesi ve diğer kardeşleriyle sürekli rekabet halinde olması onun hayatında önemli bir rol oynamıştır. Bu rekabet ortamı ve özellikle de babasının öğütleri onu sürekli daha fazla çalışmaya ve yaptığı işi daha iyi yapmaya sevk etmiştir.

Haşim oğlu Yusuf'un kardeşlerinin ismi Mehmet Bozkurt Osman Çabuk, Ahmet Bilgin, Molla Hasan (Şumnu Müftülüğü yapmış, Türkiye'ye geldiğinde Arnavutköy'e yerleşmiştir), Nasuf (Bulgaristan'da Uyvan Köyünde kalmıştır, soy ismi bilinmiyor), Yusuf Bozkurt (Geçkinlili Yusuf Pehlivan), Ümmü (Bulgaristan'da Uyvan Köyünde kalmıştır, soy ismi bilinmiyor) olmak üzere toplam yedi kardeşir (kardeşlerin isimleri büyükten küçüğe doğru yazılmıştır). Kardeşlerin soy isimlerinin farklı olması Türkiye'ye farklı dönemlerde gelmelerinden kaynaklanmaktadır.

Balkan Savaşları sonucunda Şumnu kazasına Uyvan Köyü Bulgaristan sınırları içinde kalmasından sonra farklı dönemlerde Yusuf Pehlivan ve erkek kardeşi Türkiye'ye Edirne İli Geçkinli Köyüne akrabalarının yanına göç etmişlerdir.

Annesi, Babası, kız kardeşi ve bir erkek kardeşi Şumnu'ya bağlı Uyvan Köyünde kalmıştır. Yusuf Pehlivan'ın Bulgaristan'ı terk ediş hikâyesi de hayli ilgi çekicidir. Yusuf Pehlivan gençlik yıllarında Şumnu ve çevresinde dürüstlüğü ve yiğitliğiyle nam salmıştı, dolayısıyla da bölgede dikkat çekici bir yapısı vardı ve bu özelliğini kullanarak Şumnu'nun yerel yöneticisinin dillere destan güzellikteki kızının gönlünü çalmayı başarmıştır. Gönlünü çaldığı kızı babasının bir Türk'e verme şansı olmadığından kız ile anlaşarak kız kaçırılmış ve yaklaşık olarak bir hafta kız ile birlikte saklanmak durumunda kalmışlardır. Hakkında çıkan ölüm fermanı üzerine kız daha sonra tekrar alıp götürmek kaydıyla Türkiye topraklarına, Edirne iline bağlı Geçkinli Köyü'nde yaşayan akrabalarının (kardeşi Osman Bozkurt) yanına kaçmıştır. Aradan geçen üç yılın ardından çı-

*Yusuf Bozkurt
Geçkinlili Yusuf Pehlivan*

Fotoğraf: Nazım Çabuk'un arşivinden alınmıştır. 10 Şubat 1973'de Torunu Ahmet'in nişanında çekilmiş olduğu bu fotoğraf Geçkinlili Yusuf Pehlivan'ın nadir fotoğraflarında biridir, bu fotoğraf çekildiği yıllarda 85 yaşındaydı. (Yusuf Bozkurt'un Torunu Ahmet'in nişanında Ahmet Çabuk takı takıyor).

Yusuf Pehlivan'ın güreştiği yıllarda kispetiyle çekilmiş bir fotoğrafına rastlanamadı. 85 yaşında bile halen dinç ve dimdik duruşa sahip oluşu pehlivanlığı dönemindeki diriliğinin habercisidir adeta. Bu fotoğraftan sadece üç yıl sonra 21.05.1976 yılında 88 yaşında hayata gözlerini yummuştur. Mekânın Cennet olsun Geçkinlili Yusuf Pehlivan!

kan ölüm fermanından çekinerek de olsa geride onu bekler halde bıraktığı yavuklusunu ve kendisine ait olan mallarını alamaya Şumnu'ya gitmiştir. Her ne kadar uğraşıysa da kale gibi korunaklı bir konakta tutulan yavuklusunu çıkaramamış ve bunun üzüntüsüyle köyüne (Uyvan) dönerek kendisine ait yaklaşık olarak 300 baş hayvanı önüne katarak Edirne'ye doğru yola koyulmuştur. İşte böyle maceralı bir göç yaşadktan sonra Geçkinlideki hayatına başlamış bulunuyordu.

Yeni memleketinde Zeynep Bozkurt ile evlendi. İlerleyen yıllarda eşini genç yaşta kaybetmesiyle birlikte Hediye ve Refiye isminde diğer eşleriyle evlendi. Bu evliliklerinden Süleyman, Tenzile ve Fatma isminde 3 çocuk sahibi oldu. Beraberinde getirmiş olduğu havyalar ile kardeşi Osman Bozkurt'un yanında çiftçiliğe başlamıştır.

Hiçbir zaman spor meslek olmamıştır. Zira her sporcunun bir mesleği vardır. Her sporcunun gerileme devri vardır. İşte bu sporcunun elindeki bu meslek onu ekonomik açıdan ayakta tutar. Pehlivanların da kimisi, çiftçi kimisi demirci, kimisi de marangozdur. Buna en güzel örneklerden biriye Geçkinlili Yu-

suf Bozkurt'tur. Güreşi bıraktıktan 50 yıl sonra bile asıl mesleği olan çiftçilikte ilerleyen yaşına rağmen daha da başarılı işler yapmıştır. Mert, yiğit ve cüsseli bir vücuda sahip oluşu onu daha önce Şumnu'da da uğraştığı güreş sporuna yöneltmiştir. Çevre ilçelerde yapılan panayirlarda güreş tutmaya başlamıştır. Kim bilir belki hemşerisi olan cihan pehlivanı Koca Yusuf'u kendine rehber edinecek bu spora başlamıştır.

Güreş sporundaki başarısını 1925 yılında asıl Kırkpınar'ın son, Cumhuriyet'in ikinci başpehlivanı olarak kanıtlamıştır. Başpehlivan olduğunda ayakkabısını ters, baş aşağı koyarmış. Pehlivanlık pazu kuvveti ve erlik demektir. Geçkinlili Yusuf Pehlivan'ın güreş esnasında üstünlüğünü sağlarken göğüs çaprazının kuvvetli olması ve mert güreş tutmasıydı.

Güreşteki bu başarılarının devam ettirirken de çok sevdiği çiftçiliği bırakmıyordu. Başpehlivanlığının yanında 1946 ya da

Geçkinli Köyü Kabristanı'ndaki Yusuf BOZKURT'un ebedi istirahatgahı.

1953 yılında Kırkpınar Ağalığı yapmıştır. Tüm köylü Yusuf Pehlivan'ın ağalığı esnasında köyde hazırlıklar yapmış ve tüm köy halkı biten hazırlıkların ardından süsledikleri fayton ve öküz arabalarıyla birlikte Er Meydanı'na gitmişlerdir. (Geçkinlili Yusuf Pehlivan'ın ağalık yaptığını tüm çevre köylülerinde hali hazırda sanki dünmüş gibi hatırlamalarına karşın resmi kayıtlarda onun ismine rastlamamız biz akrabalarını ve köylülerini üzmektedir).

Güreşi bırakmasına karşın güreşteki tecrübe bilgisinden ötürü uzun yıllar Kırkpınar'da hakemlik görevini yürütmüştür.

Bu başarılarının yanı sıra 1943 yılında köy muhtarlığını kazanmıştır. Yaşının ilerlemeye başlamasıyla birlikte çiftçilikteki atılımları sürdürmüştür. Köy merkezinde Geçkinli deresinin deltasına büyük ve derin bir havuz açarak çevresinde sebze yetiştirmeye başlamış, bahçecilikte önemli çalışmalarda bulunmuştur. Günümüzde Gazhane'nin bulunduğu mevkide evi ve büyük ahırları vardı. Yaklaşık olarak 3-4 yıl Köy mandırasını da işletmiştir. Bunların akabinde Köy kahvesini ve Bakkaliyesini de çalıştırmıştır.

Ömrü boyunca çok çalışan Yusuf Pehlivan çevrede çalışkanlığı dürüstlüğü ve efendi kişiliği ile nam salmış ve ekonomik açıdan da hayli iyi bir seviyeyi ulaşmıştır. Sadece dürüst ve çalışkanlığıyla değil çevresine yaptığı hayırlar ile de ismini duyurmuştur. Bu bağlamda köy camine ilk suyu o getirmiştir. İki kez yalnız bir kez de hanımı Refiye ile toplam üç kez Hacca gitmiştir.

KAYNAKÇA: Fatma Yılmaz (kızı), Nail Yılmaz, Havva Çabuk, Selim oğlu Recep Akıncı, Mehmet Akıncı, Hikmet Gönül ve Köyün o dönemini görmüş olan tüm yaşlıları.

Atıf Kahraman suçlamaktadır... BU İDDİALAR DİKKATE ALINMALIDIR...

Adalı için kaynak hazırlıklarımızı yeterli saydığımız günlerde...
Kültür Bakanlığı yayınlarından bir yeni kitap sürüldü piyasaya...
Kitabın yazarı yakın geçmişte “Osmanlı Devleti’nde Spor” adıyla bir kitap yazmış ve bu geniş kapsamlı kitap Kültür Bakanlığı tarafından basılmıştı...

Yazar Atıf Kahraman, bu kez, Kırkpınar’ı konu ediyordu...

“Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri” adını taşıyan bu çalışmayı okuduğumuzda ise...

Çok çarpıcı iddialar saptadık...

Hatta buna, iddialar kadar, suçlamalar da demek yanlış sayılmaz...

Zira yazara göre...

Kırkpınar konusunda, kamuoyunun da yakından tanıdığı ve kendi alanlarında otorite sayılan iki isim; Eşref Şefik ve Murat Sertoğlu...

Yazdıkları için kaynak göstermedikleri gibi...

Yanlış bilgiler vermekteydiler.

Doğrusu...

Bu değerlendirmelerin üzerinde durulması gerekir...

İddialar...

Yapılan suçlamalar...

Kırkpınar için farklı ve iddialı yeni bilgileri de içermektedir çünkü...

Bize göre...

Kırkpınar organizasyonlarında

Öncelikle ele alınması gereken...

Hatta...

Kamuoyunda tartışmaya açılarak doğrulara doğru olarak yaratılmasında...

Fırsat sayılması gereken yaklaşımlardır bunlar...

İlk İddia:

“KIRKPINAR GÜREŞLERİNİN YAPILDIĞI YER, AHIRKÖY DEĞİLDİR!”

Evet, (genellikle) Kırkpınar üstüne yazılanlarda...

İlk Kırkpınar Güreşleri’nin yapıldığı yer olarak Ahırköy’ün adı verilirken...

Atıf Kahraman...

Bunun doğru olmadığını iddia etmekte ve...

Bu yanlış bilgiyi verdikleri için Murat Sertoğlu ile Eşref Şefik’i...

Kaynak göstermemekle suçlanmaktadır.

Atıf Kahraman’a göre...

Ahırköy; Edirne, Dimetoka ve Dedeoğlu yolu üzerindedir...

Gerçek Kırkpınar Güreşleri’nin yapıldığı yer ise...

Edirne Ortaköy şosesi üzerinde ve...

Edirne’ye on yedi kilometre uzaklıktadır...

Bu iki yer birbirinden, en az, kırk kilometre uzaktadır.

Kahraman...

Aynı iddiayı...

Kırkpınar’ın yapılış tarihi için de sürdürmektedir...

Ona göre Kırkpınar Güreşleri, söylendiği gibi Nevruz Günü’nde değil, Hızır İlyas Günü’nde yapılmaktadır.

Atıf Kahraman’ın Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri adlı kitabının kapağı... Bu kitaptaki iddialar incelenmelidir...

Yazar...

Kırkpınar’ın yapıldığı yer için, ayrıca, şu bilgileri veriyor:

“Kırkpınar’ın Osmanlılar döneminde yapıldığı yer...

Bugün Yunanistan’da kalmıştır.

Bu yer...

Edirne’yi Ortaköy’e bağlayan...

Otuz beş kilometre şose yolun üzerinden...

Simavina ve Sarı Hızır (Sarı Hıdır) köyleri arasında bulunan...

Şose yolun, hemen doğusundaki çimenlik yerdir...

Bu köyler...

Ortaköy kazasına bağlı olup...

Simavina Edirne’ye on kilometre...

Sarıhızır ise, on iki kilometre uzaklıktadır...”

Atıf Kahraman’dan bir başka soru:

ADALI HALİL’İN MEZAR TAŞINDAKİ ÖLÜM TARİHİ YANLIŞ MIDIR? YA DA DOĞRU MU?

Atıf Kahraman...

Adalı’nın mezar taşındaki bu tarihin yanlış olduğunu ve yanlışın bir

Ayhan Tunca'nın "Ortaçağ'ın Aydınlik Sesi Edirneli Bir Bilge Bedreddin ve Soylu Yaşam Öyküsü" adlı kitabından alınan bu haritada, Atf Kahraman'ın ilk Kırkpınar güreşinin yapıldığı yer olarak gösterdiği, alan görüldüğü...

süre önce...

kendisi tarafından dönemin Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi'ye, anımsatıldığını söylüyor.

Kahraman...

Ölüm tarihinin...

10 Şubat 1925 olduğuna iddia ediyor...

Oysa, mezar taşındaki tarih 1926'dır...

Tarihle ilgili düzeltme talebinin dikate alınıp alınmadığını anlamak ve 637. Kırkpınar güreşleri öncesinde...

Pehlivanlar Tekkesi olarak bilinen mezar yerlerinin du-

Adalı Halil Pehlivan'ın Kasımpaşa Camii yanındaki eski mezarında yapılan bir tören...

Adalı Halil ile çırağı Kara Emin pehlivanların bugünkü mezarları... Adalı'nın ölüm tarihi konusunda birbirini izleyen iki tarihten söz edilir...

Ya doğumu?

Bu konudaki Farklılıklar daha çoktur ve biz tartışılan tarihe ilerde değineceğiz...

rumunu da görmek için gittiğimizde, bir değişiklik gözlemedik.

Aslında bu konuda Belediye'den yardım isteme dâhil...

Yapılabilecek çalışmalar...

Sivil kuruluşların işi olmalı artık...

Veya...

İlgili, resmi ve, yarı resmi kuruluşlar...

Pehlivanların mezarları konusunu üstlenmelidir...

Güreş Federasyonu el atabilmelidir...

Adalı Halil'in mezar öyküsü; aslında...

Edirne gibi dünyada eşi olmayan bir mezarlıklar kentinde...

Pek çok olumsuzlukların da öyküsü gibidir...

Anlatalım...

Bilindiği gibi...

Adalı Halil öldüğünde Tunca boyundaki Kasımpaşa Camii avlusuna gömülmüştür...

Tunca Nehri'nin taşkınları ve genel bilgisizlik nedeniyle...

Osmanlılar döneminde; ünlü ulemaların da bulunduğu bu yer...

Bir süre Adalı'yı da barındırmıştır...

Ancak...

Zamanla...

Su baskınlarının yarattığı tehlike hızlanmış ve...

İlgilenenlerin ortaya çıkmasıyla, mezar...

Şimdiki yerine nakledilmiştir...

Daha sonraki yıllarda ise Adalı'nın çırağı Kara Emin'in mezarı da buraya taşındı.

Biz, yine aynı nedenlerle, Kasımpaşa Camii'nin son durumunu görmeye gittiğimizde...

Öteden beri televizyon haberlerine de konu ettiğimiz bu alanı, perişan halde bulduk... Defineciler acımasız tahribatlarına devam ediyorlardı ve değerli mezar taşları her geçen gün azalmakta, kırılmaktaydılar...

Pek çoğunu da...

Çok eskilerden beri olduğu gibi...

Tunca taşkınları, alıp götürmüştü...

Yaşam öyküsü notlarında Polonyalı güreşçi...

ATIF KAHRAMAN VE ADALI HALİL...

Önemli iddiaları da içeren kitabında, Atıf Kahraman...

Kırkpınar'la ilgili genel bilgiler yanında...

Pehlivanlara ilişkin ilginç fotoğraflara da yer vermiştir...

Bu fotoğraflar arasında...

Günümüz Kırkpınar ve Adalı ile Kurtdereli ikilisi de bulunmaktadır kuşkusuz...

Diğer yandan yazar, Adalı Halil'in, son güreşi hakkında, şunları anlatmaktadır:

“1919 yılında Edirne Yunanlıların işgali altındaydı...

O yılın Haziran ayında Edirne'ye Polonyalı bir güreşçi gelerek Türk pehlivanlarıyla güreşmek istedi...

Adalı Halil, Balkan Savaşı'nda malını mülkünü kaybetmiş, yokluk içinde

Kirişhane Mahallesi'ndeki küçük evinde yaşam savaşı veriyordu. Yaşlı olmasına rağmen üç-beş kuruş kazanırım düşüncesiyle bu güreşe razı olmuştu...

Ancak Polonyalı güreşçi, 'Adalı beni evvelce Avrupa'da yenmişti' diyerek güreşmekten vazgeçince, Adalı, halkın da baskısıyla çırağıyla güreşmek zorunda kaldı.

Çırağı Çömlekköylü Kara Emin, sakatlandığından güreş sonuçlanamadı.”

Cumhuriyet'in ilk güreşi ve Adalı...

SARAYİÇİ'NDEN BİR MAARİF MÜDÜRÜ GEÇTİ...

Savaş yılları süresince...

Kırkpınar Güreşleri de yapılmadı, doğal olarak...

Zaten Balkan Harbi yıllarında değişen harita...

Kırkpınar'ın yapıldığı gerçek

Kırkpınar sahasını da...

Sınırlarımız dışında bırakmıştır...

Sonra Yunan işgali...

Kurtuluş Savaşı sonrasında...

Ve...

Cumhuriyet'in ilanından yaklaşık beş ay kadar sonra Edirne'ye bir maarif müdürü atanır.

1924 yılı baharında Edirne'ye gelen Maarif Müdürü...

Cumhuriyet'in ikinci Edirne Maarif müdürüdür ve göreve başlamasından bir hafta sonra...

Diğer ikinci göreve seçilerek gelir...

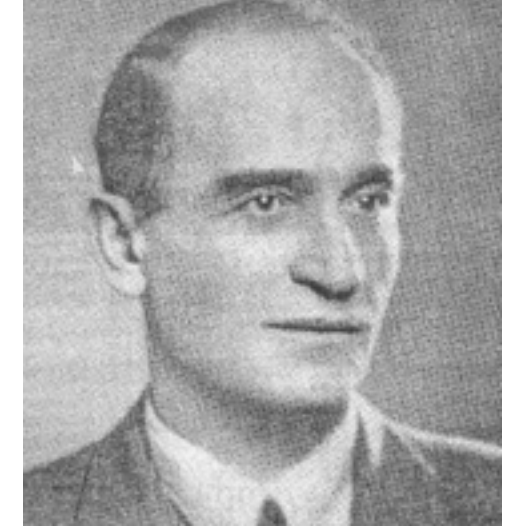
O yılların çok önemli bir kurumu olan Türk Ocağı başkanlığıdır bu görev...

(Edirne'nin ilk Cumhuriyet Maarif Müdürü Celil Bey'dir ve 1922-1924 yılları arasında çalışmıştır...)

İsmail Habib Sevük...

İkinci bir görev olarak üstlendiği Türk Ocağı Reisliği'nin ilk gününde...

Bu kez...

*Cumhuriyet sonrası ikinci Edirne Milli Eğitim Müdürü İsmail Habib Sevük...
1898-1954 yılları arasında yaşadı...
Hukuku bitirdi ama öğretmenlik yaptı...
Kurtuluş Savaşı'nı destekledi... Atatürk'e yakındı...
Sinop milletvekilliği yaptı*

Ocağın borç senetleriyle karşılaşacaktır...
Türk Ocağı borç içinde yüzmektedir.

Kırkpınar adı sonra gelecektir...

İLK GÜREŞTİR AMA...

İşte bu güreşler; Cumhuriyet döneminin Sarayı'ndeki ilk güreşleridir...

Ancak...

Kırkpınar Güreşleri'nin devamı nitelemesi yoktur henüz...

Kırkpınar Güreşleri'ne dönüşmesi daha sonradır...

İşte bir başka "Edirne'den Geçen..."

Sarayi'nde yapılan güreşlere yol açan...

Edirnelilerin bilmediği bir önemli isim...

Belki Sarayı'nda, belki Milli Eğitim Müdürlüğü'nün bir köşesinde...

O'nu anlatan, bir plaket olmamalı mı?

Bu bir hak değil midir?

Edirneliler için, güreşi sevenler için, bir kadirbilirlik gerekçesi olamaz mı, Sevük?

Ama...

Şimdilik, Edirne'de üç yıl hizmet veren bu güreş sevdalısı, çalışkan Müdürü biz selamlayalım...

1950... Güreşler artık Edirne Belediyesi'ndedir...

ÇOCUK ESİRGEME KURUMU VE KIRKPINAR GÜREŞLERİ...

Sarayi'nde, Türk Ocağı'na gelir getirme amacıyla başlayan güreşlerin Kırkpınar adıyla organizasyonlaşmasında...

Çocuk Esirgeme Kurumu'nun rolü, genel olarak, herkesçe kabul edilmektedir...

Bu arada güreşlerin, Belediye'ye geçiş tarihi ise, 1950 olarak bilinir...

637. Kırkpınar Güreşleri'ne geline günlerde, yoğun tartışmalara sebep olan "Kırkpınar Yönetmeliği" tartışmaları zaman zaman...

Pek çok kişinin, bu konuda yanlış tarihler kullandığını da ortaya çıkarmıştır...

Aslında haklı olarak ortaya çıkan tepkiler arasında:

"Kimse güreşleri yüzyıllardır yürüten Belediyeden alamaz" biçiminde sloganlaşmış...

Ancak...

Bilgisizlik nedeniyle...

Belediye Kırkpınar ilişkileri, tarihsel abartmalara yol açmıştır...

Kırkpınar Güreşleri'nin, önce Çocuk Esirgeme Kurumu...

Daha sonra...

Belediye tarafından organize edilişi süresinde "Ağalık" kurumunun yeniden devreye girmesine de yol açmıştır...

1950 yılında Belediyece başlatılan güreşlerde...

Kırkpınar Ağası; Murat Şener'dir ve Şener, bu görevi üç yıl sürdürmüştür...

Kırkpınar'ı, o yıllarda başlatan Çocuk Esirgeme Kurumu ve katkısı olanları gösteren bir tarihi fotoğrafı ise yine Tayyip Yılmaz'dan alıyoruz.

Murat Şener...

1950-51-52 yıllarında Kırkpınar ağalığı yapmıştır...

Edirnelidir...

Karacaköylü Murat Şener olarak anılmıştır....

Eşraftandır...

Kırkpınar ağalığından sonra da ağalık yapanlara öncülük etmiştir.

Fotoğrafta

bu organizasyon üyelerinden bazılarını görüyoruz.

Ayakta soldan sağa: Müze Müdürü Necmi, İnhisar dava takip

memuru Halil Kuruoğlu, Lalapaşalı Tevfik Sülün, Keresteci Rasim Çavuş.

Oturanlar: Defterdarlık murakıbbı hafız Rakım Ertür, Ticaret Odası Kâtibi Ekrem Demiray, değirmenci Latif Hoca.

BATI TRAKYA'DA BİR FIRTINA; HASAN PEHLİVAN 98 YAŞINDAYDI...

Hasan Pehlivanla söyleşiyi 20 Şubat 2004 tarihinde Tophane'deki evinde Ayhan Tunca gerçekleştirmişti..

Ayhan Tunca:

-Şimdi Hasan Amca...

Biz; senin, Yunanistan'daki köyüne; Körmit'e gittik 17.2.2004 tarihinde... Evin aynen duruyor!

Yani; öyle tahmin ettim ben; evini yıkmıyorlar, koruyorlar... (Hasan Pehlivan'ın bu noktada güldüğü görülüyor) Gelenlere de; böyle, bayağı göğüsleri kabara kabara "İşte Hasan Pehlivan'ın evidir" deyerek gösteriyorlar... (Hasan Pehlivan yine bir "hah" çekerek gülüyor)

Ben senin adını televizyonculuk yaptığım yıllarda da, duymuştum...

Yani uzun süreden beri Edirne'de yaşadığını biliyordum...

Ama ha bugün, ha yarın, ancak bugün kısmetmiş...

Şimdi; orda, bir kahvede, Körmit köyünde yani...

Artık Rumlar yaşıyor yalnızca, biliyorsun...

Ve seni de o kahvede Rumlar anlattı bize...

Anlatırlarken baktım; o Rumlar'ın sana sonsuz saygıları var...

Seni çok seviyorlar... Dikkatimi çekti...

Orda konuştuklarımızdan notlar aldım...

Konuştuğum kişinin adı Gogoğlu Stratis...

Karakasım'dan gitmişler ve 78 yaşında...

Yunanistan'da
eski bir Türk
köyü ve Türkçe
adı (Körümitli)
olan Körmitli
Köyü'nde bir
kahvede Kara-
kasımlı Gogo-
oğlu Stratis bize
Hasan Pehlivan'ı
anlatıyor...

Şimdi sana o noktalardan aktarmalar yapmak istiyorum...

Sratis şöyle demiş:

"Hasan Pehlivan bu bölgenin başpehlivanıydı..."

Hasan Pehlivan:

-Evet öyleydin!..

Ayhan Tunca:

Şöyle devam etmiş Sratis:

"Hasan Pehlivan'ı, Kara Mehmet yetiştirdiydi..."

Hasan Pehlivan da
Aristi'yi..." (Aristi ölümünden önce
70'li yıllarda Edirne'ye gelir ve Hasan
Pehlivanlar'da günlerce misafir ka-
lırmış. Aristi de kuvvetli, geniş yapılı
biriymiş)

Hasan Pehlivan:

-Doğru!

Ayhan Tunca:

-Kara Mehmet, Serez'denmiş...

Sratis şunları anlattı bize:

"Hasan Pehlivan Serez'e gider;
oradaki panayırdaki mahsus yenilir;
ama burada Seymen Panayırı'nda
hepsini yenerdi..."

Çok güzel güreşirlerdi..."

Hasan Pehlivan

Hasan
Pehlivan'ın
Körmitli
(Körümitli)
Köyü'ndeki
evi...

Sen öyle yapıyormuşsun o zaman!..
Serez'de yenilirmişsin; ama senin tarafa geldiklerinde tümünü toparla-
yıp patlatırmışsın yere tek tek!..

Hasan Pehlivan:

-Bu yanlış... Serez'de yenildiğim yanlış...

Ayhan Tunca:

-Tamam! Ben de sana, varsa, yanlışları düzeltmek için geldim zaten...

Şimdi şöyle devam ediyor Srati:

"Bazen kavgalar olurdu...

Saltık'tan kopiller vardı, Katrancı adında da, parmakları büyük bir
pehlivan vardı...

O; Hasan pehlivanı bir kere yendi."

Hasan Pehlivan:

-Öyle ama; o zaman ben, onun yanında çocuktum!..

Ayhan Tunca:

-Çirmen'de bir pehlivan varmış...

Siz birkaç pehlivanla birlikte Çirmen'e gitmişsiniz...

Oraya giden bütün pehlivanları atmış...

Ama sana sıra gelince...

Sen, yenilenlere "bizi rezil ettiniz" deyerek bağırırmışsın ve sonra Çir-
menli pehlivanı yerden yere vurmuşsun...

Hasan Pehlivan:

-(Gülerek) Olabilir...

Ayhan Tunca:

-Srati şöyle devam etti:

"Hasan Pehlivan çok büyük bir pehlivandı...

Önce çocukları Mehmet ve Sait gittiler Türkiye'ye...

Sonra da 1962'de kendi gitti...

O 1947'de de gitmişti; ama, dönmüştü...

1947'de Türkiye'ye kaçarak gitmişti...

Bu bölgenin, Serez'in, Çirmen'in en büyük pehlivanıydı...

Kabahüyük'te bir güreş yaptılar; Serezli'yi yendi...

Orda Hasan Pehlivan'ı, Türk olduğu için, sıkıştırmışlardı...

Ama Japon lakaplı bir kabadayı vardı...

O, Hasan Pehlivan'ı korurdu...

Hasan Pehlivan'dan sonra onun gibisi çıkmadı buralarda...

Dedesesi Hacı Sait'ti...

Bulgar işgalinde, Bulgarlar köye geldiklerinde bir grup insanı götür-
müşlerdi...

İçlerinde Hacı Sait vardı...

Elleri kolları bağlanmış...

Bulgar askerine (çavuşa) para vermiş; çavuş onu bırakmış...

Hacı Sait, Arda'yı yüzerek geçmiş...

Yalnızca o geri dönebilmiş...

Hacı Sait'te pehlivanmış...

Hasan Pehlivan tarlalarını sattığında karşılığında altın almıştı; ama
karşıya geçiremiyordu...

Ona Japon yardım etti...

Japon prostat kanserinden öldüğünde
79 yaşındaydı..."

Senin en yakın arkadaşınmış Japon...

Ben onun en küçük oğlu Nogaritis
Satir'le tanıştım...

Hasan Pehlivan:

-Bak ben onu tanıyamadım...

Japon ikincî karıyla evlenmişti... Her
halde ondan olma o...

Japon çok kabadayı idi!..

Zaten öldürdüydü birini...

O kabadayı değil; çok kabadayı idi!

Beni çok severdi...

Körüklü'de bir güreş yaptık..

Başı aldım ben orda...

Beni ordan aldılar, Tatar Köy'e götür-
düler...

Orda bir pehlivan varmış. Bütün pehli-
vanları yenmiş...

Beni oraya götürdüklerinde o Japon ya-

Hasan Pehlivan'ın koruyucusu
ünlü kabadayı Japon (Yorgi)

*Hasan
Pehlivan(ortada),
askerlik döneminde
arkadaşlarıyla...*

nımdan hiç ayrılmadı...

Ben ona tarla verirdim ekmeye...

Beni çok severdi, ben de onu...

Bir orman bekçisiyle münakaşa etmiş.Küçük bir şeydi ama; bıçağı kakmış; yetmemiş, aynı yerden tabancayla da vurmuş...

Öldürmüş onu...

Hapse attılar...

O günlerde ben askerdim...

Dimetoka'da askerdim ben...

Sonra bir gün trende karşılaştık...

Koyvermişler onu...

Ayhan Tunca:

-Hasan Amca!..

Sen Adalı'ya yetiştin mi; gördün mü onu hiç?

-Evet! Yetiştim!

O zaman bizim orda, Samona'da Kırkpınar olurdu...

Edirne işgal edilmişti 1920'de...

Orda gördüm Adalı'yı...

Başka pehlivanlar güreşmişti, o güreşmedi...

Zaten, yaşlıydı...

Babacan bir adamdı Allah rahmet eylesin...

O zaman görmüştüm; bir daha da görmedim...

Ona pek çıkacak yoktu...

O yıllarda Kırkpınar yapana ödül verirlerdi orda...

Koç, öküz falan...

Ben de ödül götürmüştüm...

Bütün ağalar götürürdü; Kırkpınar Ağası'na...

-Sen kaç yaşında güreşmiştin? Nasıl başlamıştın güreşe?

Hasan Pehlivan:

-Benim güreşim köylerde başlamıştı ve on sene kadar gitti.

Ayhan Tunca:

-İlk güreşini hatırlar mısın?

Hasan Pehlivan:

-Ben askerden izinli geldim...

Baktım Samona'da bir düğün var...

Orda bir Gagavuz Başpehlivan çıkmış...

Ben de askerim tabii...

O adama da çıkan yoktu...

Beni çıkardılar...

Başladık güreşmeye...

Bir Nuri pehlivan vardı; eski pehlivanlardan...

O hakemdi...

Beni ezecekler deye korktu...

Güreşi bıraktırdı...

Ama ondan sonraki güreşlerde ben hepsini ezdim, yendim!.

Ben ilerledim...

Askerden geldikten sonra Çörek Köy'de güreş-tik...

Katrancıyla...

Katrancıyı da, ikisini birden yendim köyde.

Sonra; köyde Katrancı'yla bir güreşte, ödül olarak dana vardı...

Bastırıyorum, bastırıyorum, yenemiyorum adamı...

Bıraktırdılar güreşi...

Ondan sonraki güreşlerde her daim yendim Katrancı'yı ben!

Zaten ihtiyarlamıştı da...

Ayhan Tunca:

-Burda, Edirne Sarayı'nda güreşmedin mi?

Hasan Pehlivan:

-Buraya gelmeden önce beni askerler getirmişti buraya...

Kule'den; anlaşılmışlardı...

Bir güreş yaptım o zaman Sarayı'nda...

Adını da unuttum güreştiğimin doğrusu, ozamandan beri...

Ayhan Tunca:

*Hasan Pehlivan
Samona'da başpehlivan
olduğu gün*

-Senin çırağın kimdi?

Hasan Pehlivan:

-Benini çırağım Aristi'ydi...

Aristi'nin parmakları çolaktı...

Öyle çok yükselemedik...

Orda fazla Türk yoktu...

O nedenle fazla yetiştiremedim.

Sadırlı'da vardı Türkler..

Nuri pehlivanın çırakları vardı...

Bizim o köyde mülklerimiz vardı...

Bir gün çayırı biçerken...

Orada bir bekçi vardı...

Pehlivanın çırakları (*üçü de*) geldi oraya...

Mehmet i de orda yendim. Ben çocuktum o zaman...

Mehmet'i ben gavurda da yenmiştim...

Yani bir kere gavurca, bir kere Türkçe yendim onu... (*gülüşmeler*)

Sonra Nuri Pehlivan geldi oraya...

"Benim çıraklarımı yenmişin" falan dedi...

Ben çayır biçiyordum o sırada...

Sonra orada onunla tutuştuk...

Adam yendi beni...

Ertesi gün baktım gene geldi...

O sıra Bulgaristan'dan öküz almıştı, oraya otlamaya getirirdi...

Ondan sonra gene güreştik, bu defa ben bastırdım onu...

Anladı kalkamayacak altımdan, pes etti, otları da almadan kalktı gitti...

Şaraplar köyündendi, Şaraplar'a geldi yerleşti...

Ayhan Tunca:

-Hasan Amca! Sen oralarda yaklaşık 10 sene güreştin. Son güreşini kimle yaptığını hatırlıyor musun?

Hasan Pehlivan:

-Benim bir mahkemem vardı...

Şahit götürüyordum Dedeagaç'a...

Fere'den geçerken baktım köyde düğün var...

Beni görünce başladılar bağırmaya; "in, in gel" deyerek.

Düğünde güreş varmış; güreşe de bir dana koymuşlar...

"Yahu" dedim "zamanım yok, mahkemeye gidiyorum ben" falan...

"Biz yaparız o işi" dediler. İndim aşağı arabadan ben...

Kispetim de yok; ama bir kispet verdiler...

Bana kispet verenler, güreşe çıkmadılar. Sonra biri çıktı...

Vakit kalmamıştı, geç olmuştu...

"Hadi artık güreşin" deyenler var...

O zaman bir ara Türkçe konuşmak yasak edilmişti oralarda...

Şimdi ben "geç oldu, güreşin de bitsin" deyenlere "iyi" diyorum, o beni gözüme kestirip çıkan da "iyi" diyor...

Neyse güreş başladı. O doğrudan saldırdı bacaklarıma...

İyi ama; ben de geçiverince arkasına...

Ufak bir pehlivandı; beni de bilmiyordu...

Ben yendim onu...

500 drahmi verdiler...

Tam gidiyorum, baktım yanımda biri belirdi...

O gene, Fereli'ymiş!

Türkmüş...

Aldı beni bir kahveye götürdü...

Tam oturduk, baktım birisi orda; "Nasıl yendin o adamı be? Ben seni yenerim" dedi.

"İyi" dedim...

Tam da akşam üzeri... "Güreşelim" dedim...

Onu da orada yendim ben...

Benim aklımda kalan son güreşim oydu...

Ayhan Tunca:

-Kırkpınar'ı izliyor musun?

Hasan Pehlivan:

-Eskiden giderdim ama şimdi televizyondan izliyorum...

Ayhan Tunca:

-Şimdiki güreşçileri beğeniyor musun?

Hasan Pehlivan:

-Çok iyi çocuklar var. Geçen sene; Antalyalı mı neydi onlar? Çok iyi çocuklardı...

O Taşçı'yı yenenler...

Ayhan Tunca:

-Sen Yunanistan'dan gelirken neden kaçarak gelmiştin? Normal yollar-dan gelemey miydin yani?

Hasan Pehlivan:

-Bana pasaport vermemişlerdi...

Beni biraz şey görmüşlerdi...

Talikaıyla geldik sınıra kadar...

Hanım vardı yanımda...

Sonra ordan geçtik geldik.

Ayhan Tunca:

-Sana, kaçarken, Japon (Yorgi) yardım etmiş...

Çocukları ve tanıyanları öyle anlatıyorlar...
Seni çok seviyorlar...

Hasan Pehlivan:

-Japon'un bana çok yardımı olmuştu...
Ama orda yok...

Bu Japon'la (Yorgi) beraber benim talikay-
la birlikte çıktık...

Güya onun bir alacak işi varmış deyerek...
O yer de sınıra yakın...

Benim zorum sınıra gitmek...

Sonra sınıra yakın yerde, ben dedim ki:

"Bak Yorgi, ben burada kalıcam, sen bey-
girleri, talikayı al git!"

Gitti...

Ben bu tarafa geçtim, Karaağaç'a kadar;
işimi gördüm...

Tekrar döndüm aydınlık basmadan...

Yorgi'nin evine gittim yoktu...

Baktım benim beygirlerle talika orada...

Koştum beygirleri...

Geldim...

Yorgi'nin haberi olmadı...

Belki haberi oldu; ama farketmemiş gibi
yaptılar... İşte böyle bir adamdı Yorgi...

Ayhan Tunca:

-Peki Türkiye'ye geldikten sonra oralara
gittin mi?

Hasan Pehlivan:

-Çok gittim...

Evimi de gördüm.

Ayhan Tunca:

-Hasan Amca! Gidişimde gördüm ve fark ettim ki; oralarda yağlı güreş-
ler hala yaygın...

Köylerde bile yapıyormuş, bazen...

Güreşlere çok meraklılar...

Hasan Pehlivan:

-Gagavuzlar meraklıdır...

Çoğu Gagavuz'dur onların...

Buralardan gitmişler...

Orhaniye, Karakasım, Aslıhan'dan...

*Hasan Pehlivan, evinin
bahçesinde...*

Ayhan Tunca:

-Bulgar işgalinde Bulgarlar oralardan
çok kişiyi almışlar...

Hasan Pehlivan:

-Dedemi de aldılar...

Gelmişler Bulgar askerleri...

Ama dedem Hacı Sait zenginmiş...

800-900 kadar koyunu varmış...

Ninem o zaman almış beni de

Edirne'ye gelecek...

Babam Mehmet askermiş zaten;

Sarayıç'inde esir tutmuşlar onları...

Nenem sınıra gelmiş; ama, sokmu-
yormuş askerler...

Ben küçücük çocuk, susamışım...

Ayhan Tunca:

-Sen Samona'da güreştin mi hiç?

Hasan Pehlivan:

-Güreştim ama pehlivanlık olmadı orda...

Antreman gibi şeyler oldu...

Bir mevlit yapmışlardı orda, Hamit Bey de güzel mevlit okurdu o za-
man...

Bizi o mevlitte Kara Mehmet'le güreştirdiler.

Ayhan Tunca:

-Rumlar'dan da iyi güreşçiler var mıydı?

Hasan Pehlivan:

-Vardı... Katrancı vardı...

Tanaş vardı...

Stavri vardı...

Ayhan Tunca:

-Katrancı Türk değil miydi?

Hasan Pehlivan:

-Yoo!.. Ortakçı'lardandı...

Rum...

Saltıklı'da her düğünde güreş vardı, beni de her zaman çağırılmışlardı...

Hep yendim ordaki güreşlerde...

Koyunlu'yla Saltıklı'ya muhacir yerleştirmişlerdi...

Yarısı orda, yarısı orda...

Aralarında hep alış veriş yaparlardı.

*Hasan Pehlivan'ın dedesi
Hacı Sait...*

Ayhan Tunca:

-Deden Hacı Sait Pehlivan, Kırkpınar ağalığı yapmış mı?

Samona'da...

Amcan da yapmış...

Bu Kırkpınar efsanesi nedir?

Hasan Pehlivan:

-Kırklar gelmiş...

Orda güreşmişler...

İkisi yenişememiş...

Ölene kadar güreşmişler...

Mezarları da oradaymış; ama Arda nehri taşıdığına mezarları almış götürmüş....

Ben göremedim; su taşıdığına almış...

Orda iki çeşme vardı...

Çeşmenin yakınlarındaydı kaynaklar...

Ben gördüm...

Ava giderdik oralarda...

Ayhan Tunca:

-Yeniden dünyaya gelsen pehlivanlık yapar mıydın?

Hasan Pehlivan:

-(*Uzunca gülerek*) Yapardım Tabii!

Ben bu işi severek yaptım...

Vaktimiz halimiz iyi idi yani....

Ayhan Tunca:

-Hasan Amca be!

Baktım da buralarda hiç pehlivan yetiştirmemişsin...

Çocuklarından falan...

Hasan Pehlivan:

-Yoktu ki yetiştirilecek gibi...

Çocuklarımda merakı yoktu...

Zaten geldiğimizde fakirlik yıllarıydı...

Herkes derdine düşmüş...

Bizim yedi ceddimiz de pehlivanmış...

Ordaki adımız "**Pehlivanlar**" zaten...

Dedemin babası da pehlivanmış...

Halil Pehlivan olduğunu hatırlıyorum...

*Hasan Pehlivan'ın oğlu Sait, arkada...
Sol arkada damatları, Edirneli
esnaflardan Mehmet Sıragezen...*

*Hasan Pehlivanı, Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi ve
Devlet Bakanı İsmail Özarslan, birer plaketle ödüllendirdiler*

Benimle bitti....

Kara Emin'e yetiştim....

Kapalıçarşı yanında kahveci dükkanları vardı...

Kahvecilik yaptı son yıllarında...

Ayhan Tunca:

-Senin en çok sevdiğin, saydığın pehlivan kimdi?

Hasan Pehlivan:

-Hasan Acar'ı çok beğenmiştim...

Onun dedesi de pehlivanmış...

Ayhan Tunca:

-Adalı güreşe giderken Edirne'den yanına 40-50 kişi almış...

Orada azıcık sıkıştırmıydı, kavga çıkarırmış...

Hasan Pehlivan:

Aliçoyu duydum, Adalı'yı duymadım...

Aliço da Koca Yusuf'a dayanamamış...

Koca Yusuf onu burda yenmiş...

Ayhan Tunca:

-Peki Hasan Amca!

Seni yakın zamanda, hiç arayan soran oldu mu?

Kimbilir...

Güreşçilerden, Kırkpınarcılardan, bir belediye başkanı mesela?

Hasan Pehlivan:

-Hamdi Sedefçi ilk reisliğinde beni güreşlere davet etmişti...

O zaman bana Devlet Bakanı bir plaket vermişti...

Başka olmadı...

Ayhan Tunca:

Şimdi ben bir de Sofulu'yu soracağım sana...

Benim babaannem, oraya bağlı Edeköy'dendir...

Edeköy şimdi yok!

Balkan Savaşı'nda ve Bulgar işgali yıllarında, Yunanlılar büyük bir kıyım yapmışlar orda...

Yakıp, yıkmışlar, kesmişler...

Sonra 1939'da Meriç taşkınıyla bitmiş o köy...

Ben bir araştırma yapıyorum da; belki sende de bir bilgi vardır...

Hasan Pehlivan:

-Edeköy'ü duydum...

Meriç boyunda o değil mi?

O köyün kesildiğini duydum...

Bizim hayvanlarımızı almışlardı...

Bulgarlar o Sofulular'a gelince...

Beni Bitikli'ye çağırmışlardı güreşe...

Orda bir arkadaşım vardı...

Gittim...

Vakit geldi güreşicez; ama yanımda kispetim yok...

Neyse orada bana bir kispet verdiler...

Köpekli köyden de iki pehlivan var...

Tutuştuk güreşe...

Kispet sıkıyor, dar geldi...

Ben yürüyemiyorum; o da dalmıyor...

Kispet emanet...

En sonunda daldı bana bu...

Dalınca kadar, kispet yırtıldı...

Pes etti ama ben bırakmadım ,vurdum yere onu...

Orda panayırda Sofulular varmış...

Hemen geldiler bana...

Ordan hurdan buldular bir şeylerle kispeti diktiler...

Yardım ettiler...

Edeköy'ü de duydum...

Şimdi Sultan Hamit'i bindirmişler trene Selanik'e götürecekler...

Ordan geçerken o köylüler çok zahmet vermişler ona...

Dediler ki beddua almış o köy...

Bu söyleşideki fotoğraflar: Kerim Yurk

KIRKPINAR DERGİLERİ ÖZEL SAYILARINDA VE EDİRNE HABER GAZETESİNDE KIRKPINAR - GÜREŞ YAZILARI

O PROFESÖRÜN SÖYLEDİKLERİ...

Bir süre önce, Kırkpınar'a ilişkin söyledikleriyle medyatik malzemeler de üreten profesörün, sonradan...

“Aslında başka şeyler” söylemek istediğini açıklamış olması, neyi değiştirdi ki!

Yani bu bilim adamı; Kırkpınar güreşlerinin kaynağında Rumlar vardır ve yağlı güreş aslında Yunanlara aittir, falan demedi mi gerçekten?

Bu arada...

Ve diğer yandan!

Konuşulması gereken öncelik...
 Güreşirken...
 Kısipet içine sokulan kolun ve parmağın neler yaptığı veya yapabileceğiyle ilgili mi olmalıydı?
 Her neyse!
 Elbette konuşmak; daima yeni şeyler üretir ki, önemli olan bu üretimi, yararlı noktalarda somutlaştırmaktır...
 Henüz somut bir şey yok!..
 Çünkü boş, magazinsel veya soyut konuşmalarda kaldık durduk...

SORULAR ÇOĞALMALI!

Oysa konuşmalar durmamalı, sürmeli!
 Bence, Kırkpınar'ın geleneksel içeriğiyle ve bu bağlamdaki önemli hedefleriyle ortaya çıkan “Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği” hem bu tür soruların çoğalmasına ön ayak olmalı...

Hem de...
 Soru üretimini sürdüren ısrarlı bir çalışma programı oluşturmalıdır...
 Ve bu program çerçevesinde, herkes yerini almalıdır!
 Herkes sormalıdır!
 Ama...
 Bir küçük koşulla...

Örneğin...
 Soru sorup kaçmak yok!
 Yanıt aramada da...
 Ayni sorumluluğu ve heyecanı paylaşacaksınız!
 Ben şimdi...
 Bir soru değil de öneri dillendirmiş olsam...
 Acaba ne dersiniz?

Öneri şu:
 Yağlı güreşler konusunda Yunan literatürüne ulaşalım!
 Çeviriler yaptıralım!
 Hiç sapmadan, saptırmadan ve çarptırmaksızın okuyalım!
 Hem de herkesin duyacağı şekilde!
 Sesli!
 Sonra...
 Gelsin sorular ve!
 Yanıt arama heyecanı veya sorumluluğu!
İŞTE BİR SORU DAHA!

Çok zorlamanın anlamı yok!
 Minicik tarihi olanlar bile...
 Kırkpınar güreşlerini...
 Ele alırken...
 Bu çok önemli kültürel olayın...
 1361 ile...
 Yani Edirne'nin fethi tarihi ile başlatılmasından kuşkular yaşamaktadır!
 1361 olamaz diyenler de var!
 Bu görüşte olanların bir bölümü...
 Şu tarihi bilgilerden hareket etmektedirler:
 Türklerin Rumeli'ye ilk çıkış tarihi bu değildir ki!
 Osmanlı Türkleri bile...
 Söz konusu tarihten birkaç yıl önce çıkmışlardır, Rumeli topraklarına...
 Osmanlı'dan önce çıkan başka Türk beylikleri de vardır...
 Madem bu güreş...
 Orta Asya'dan Anadolu'ya geldi ve bir ata sporuydu...
 Rumeli'ye çıkış ve Kırklar Pınarı önünde yapılan güreş öncesinde hiç mi güreşmediler?
 Bu durumda...
 Bizler yağlı güreşin başlayışını değil...
 Kırklar Pınarı'ndaki güreşi doğru tarihe oturtmalı değil miyiz?
 Vs.vs.vs...

ATIF KAHRAMAN BİR SORU SORDU DA NE OLDU?

Katılırsınız veya desteklemeyiz!
 Ama bilmeliyiz ki; Kırkpınar'a ilişkin en ilginç ve kaynak nitelikli arşiv çalışmalardan biri Atıf Kahramana'a aittir...
 Örneğin “Osmanlı Devleti'nde Spor” ve “Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi (1924-1951) Kırkpınar Güreşleri” okunmadan olmaz!
 Atıf Kahraman'ın Edirneli Adalı Halil ile ilgili o soru ve saptamasına gelince...
 Adalı...
 1925'te değil!
 1926'da ölmüştür...
 Öyleyse neden mezar taşında hala 1925 yazmakta?
 Bu önemsiz gibi duran soruya yanıt gelmemiştir...
 Oysa bal gibi bir Kırkpınar sorusudur...
 Biz, bu soruyu 2002 yılında, Yöre dergisinin “Güreş Yeri... Er Yeri Kırkpınar” adını koyduğumuz özel sayısında da sormuştuk...
 Ayrıca...
 Belediye Başkanımız Cengiz Varnatopu'na da, sözlü olarak ilettik...

Tık çıkmadı!

BİR BAŞKA SORU: EŞCİNSELLER KIRKPINAR'A GELSİN Mİ?

Evet!

Başımızın üstünde yerleri vardır ve bize göre...

Hiçbir ahlaki, turistik ve bilimsel engel yoktur, olamaz!

Bu işi...

16. yüzyılda halledilmiş olmasına karşın...

21. yüzyıla taşıyanların...

Kendi şeylerinden kuşkuları olsa gerektir!

Uygar değillerdir!

Ne uygarı!

Demokrat bile değillerdir!

Onlar...

Bilimselliği sevmeyenler; mahallenin namusunu oynarlar!

Asıl sorunları kafa ve bilinçtir!

Aslında bu yıl, söz konusu sorunun asıl muhatabı...

Belediye Başkanıydı ve o iki yıl önce eşcinsellere yasak etmişti Kırkpınar'ı...

Tıpkı, Kuşadası'nda olduğu gibi...

Acaba aynı düşüncede midir bizimki de?

Anımsayın lütfen!

Kuşadası esnafı...

Eşcinsellere kendilerini affettirebilmek için...

Yollarına halılar sermişti...

Gemiden sahile indiklerinde, üstünde yürüsünler diye...

Başardılardı da...

Sakın ha!

Dünyanın tüm eşcinselleri!

Bakmayın siz, onun- bunun söylediklerine!

Kırkpınar'a da geliniz!

Kooperatif Evlerindeki Cumartesi Pazarı'na ve diğerlerine de...

Sümmehaşa!

Kapılarımız, ahlaksızlığa, üçkâğıtçılığa v.s. kapalıdır!

Ama...

Bilimin çoktan hasta saydığı veya sayamadığı...

Tümüyle, kişisel tercihlere dayalı konulara...

Karışma veya müdahale hakkımız yoktur!

Burası Patoganya değildir!

“Benim çocuğum etkilenir” diyenleri ciddiye almayınız!

Onlara şunu diyebilirsiniz:

“Siz bu işleri gizleyenlerden korkun!Bizden değil!..”

Veya...

“Siz, kendi işinize bakın!”

Ve gelin!

Edirne'nin kapıları, size kapalı olamaz!

ADALI'NIN MEZARI TAŞINSIN MI?

Kırkpınar Derneği'nin “yapılması gereken işler” arasına aldığını duy-muştuk...

Hiç kimse...

Bu işin neden gerekli olduğunu sormadı!

Yani...

Adalı'nın mezarını, hem de ikinci kez!

Yer değiştirerek Sarayı'ne getirelim ki!

Rahat bırakın Adalı'yı!

Tunca nehri boyundaki Kasımpaşa Camii haziresinden, su taşkınları nedeniyle alınıp...

Şimdiki yerine getirmedeki gerekçe son derece yerindeydi!

Orada korunması olanaksızdı!

Şimdiki yeri mükemmeldir!

Yapılması gereken en öndeki şey,son yerinin,çok iyi düzenlemeyle ko-runması ve tanıtılmasıdır!

O alan...

Edirne'nin en çok ziyaret yeri olmaya adaydır!

Peki sizler!

Adalı'nın yaşadığı ev yerini bulmayı...

Onun adını oralarda bir yere vermeyi düşündünüz mü hiç?

Düşünmelisiniz!

AĞA SORULARI VE MUM...

Şimdi yine, Atıf Kahraman'a dönelim ve...

Yağlı güreşlerde çok önemli yeri olan...

Ağalık konusuna ilişkin sorulara verdiği yanıtlara dönelim...

Eski yıllarda...

Kırkpınar Ağalarının...

Özel giysileri var mıydı?

Hani şimdilerde olduğu gibi...

Rengârenk ve tuhaf!

Hayır, yoktu!

Özel giysi de yoktu; tesbihi de...

Hiçbir özel veya resmi kuruluş...
 Kendi reklamı için pehlivanlara ödül vermezdi...
 Kişiler...
 Güreşen pehlivan, yensin veya yenilsin...
 “Parsa” toplarken ve...
 Başkalarının göremeyeceği şekilde...
 Pehlivanın eline verirdi...

Kırmızı Dipli Mum’un...
 Kırkpınar’a davet aracı olarak kullanılmasını...
 Tam olarak açıklayan, net bilgi yok!
 Ama...
 Eskiden...
 Kırmızı dipli mum...
 Varna’da yapılmaktaymış...
 O yıllarda dermişler ki:
 “Seni, kırmızı Varna mumuyla davet etmediler ya!”
 Yine eski yıllarda...
 Kırkpınar Ağası...
 Mart ayı başından itibaren...
 Köylere ve kasabalara...
 Tanınmış kişilere veya ünlü pehlivanlara “Kırmızı Dipli” mum göndererek...

Panayırın başlayacağı günü bildirirmiş...

SARI SALTUK KİMDİR?

Sarı Saltuk...
 1264 yılında, Rumeli’ye geçerek...
 Edirne’yi ilk kez alan ve...
 Buralarda...
 Osmanlı’dan tam yüz yıl önce güreşen kişidir!
 A...
 Bir Alperendi...
 Hem de...
 Alperenlerin peçelilerinden!
 Horasan’dan göç ederek...
 Amasya’ya gelip yerleşen...
 Ve buradan...
 Babailik tarikatını Anadolu’ya yayan...
 Üstelik...
 Türkmenler üzerinde büyük etkisi olan...
 Baba İlyas Horasanî’nin dört halifesinden biridir.

Sarı Saltuk menkıbelerine göre...
 Selçuklular arasındaki çekişmeler sonrasında...
 Sarı Saltuk’ta, Rumeli’ye geçer...
 Edirne’yi Bulgarlardan alır ve...
 Kırk yıl Edirne’de kalır...
 Dobruca’da ölür...

Sarı Saltuk...
 Rumeli Türkleri arasında...
 Güreşçi olarak tanınır...
 Hatta oralarda...
 Onu...
 Türk güreşini ilk defa yaptıran kişi olarak bilenlerin sayısı...
 Hiç te az değildir...

PEKİ... İSMAİL HABİB SEVÜK KİMDİR?

O...
 1924 Yılı’nın...
 Edirne Milli Eğitim Müdürü’dür...
 Cumhuriyet sonrasında...
 Kırkpınar adıyla değilse bile...
 Sarayıcı’ndeki güreşleri...
 Fakir çocuklar yararına başlatan...
 İlk kişidir...
 Tabi ki...
 O yılların Edirneli önde gelen kişi ve kurumlarından da...
 Destek olarak...

SONUÇ...

Sonuç şu:
 Kırkpınar günleri çok yaklaştığında...
 Veya...
 Yaşanırken konuşuyoruz, Kırkpınar ile güreşi...
 Ama...
 Orda bitiyor!
 Oysa...
 Kırkpınar’a ilişkin bilinmeyenler...
 O denli çok ki!

Aslında...

Bilinmeyen veya yanlış bilinenler ile birlikte...
 Kırkpınar'ı konuşmayı ve...
 Bu önemli olayın sorularını çoğaltmalı...
 Yükseltmeli...
 Yaymalıyız!
 Yanıt aramada ise...
 Herkesin payı olmalıdır!
 Ama...
 Bilimsel çabalar...
 Bu alandaki son sözü de söyleyen yerde olmalıdır!
 Sorulardan ve...
 Söylenenlerin çokluğundan veya çeşitliliğinden...
 Korkmamalıyız!

Kırkpınar Edirne'nindir!
 Etle tırnak gibi...
 Edirne...
 Bu yüce kazanımın bilinci ve...
 Sorumluluğunu...
 Burada yaşayan herkese hissettirmelidir!
 Bir nimettir Kırkpınar!
 Bir yükümlülük!
 Pehlivanlık ise...
 Adalı'nın...
 İsmail Habib Sevük'te dile gelen, şu sözünde gizlidir:
 "Pehlivanlık, sadece bir meslek değil... Bir mezheptir!"

Ayrıca...
 Şunu da söylemek bir borçtur:
 "Kırkpınar'a ilişkin Belediye düzenlemeleri, her geçen yıl, daha iyi ve nitelikli dönüşümler geçiriyor...
 Edirne Belediyesi'nin bu konudaki çabalarını yeterli değilse de önemli ve kutlamaya değer sayıyoruz!"

(Not: Bu yazı... Edirne Gazeteciler Cemiyeti'nin, 2002 tarihli Kırkpınar Özel Sayısı olan; "641. Buluşma, Erlerin Er Meydanı KIRKPINAR" adındaki sayısından alınmış ve gözden geçirilerek, Saklanmış Yazılar adındaki köşemizde, yeniden yayınlanmıştır.)

İLK GÜREŞTEN GÜNÜMÜZE... AĞA ÇADIRINDAN AĞA HEYKELİNE...

Yöre dergisi sahibi-Araştırmacı yazarı...

Edirne kültür dünyasının saygın isimlerinden Hafız Rakım Ertür “Eski Kırkpınar’ın Mevkii” adlı yazısında...

Kırkpınar Ağalarından da söz eder...

Eski yıllarda...

Kırkpınar güreşleri Hıdrellez günü yapıldı...

Kuşkusuz...

Hazırlıklar...

Çok önce başlar ve...

Bazı temel konular...

Güreş öncesinde çözüldü...

Güreşlerin Hıdrellez günü yapılması...

Kırkpınar söylencesindeki o olaya dayanır!

Olay...

İki güreşçinin yenişemeyişi ve...

Ölene dek, güreşi sürdürmesiyle yaşanır...

İki er kişi!

Yiğit kişi!

Akıncı kişi!

İşi inada bindirmişlerdir ve...

Yorgunluktan düşer, ölürlər...

Arkadaşları onları gömecek ve işlerini bitirmek üzere...

Yollarına devam edeceklerdir...

İşleri bitip dönünce...

Bir bakarlar ki!

Mezar yerinde bir pınar akmaktadır...

Günlerden Hıdrellez’dir ve...

Ölenlere saygı için...

Bir güreş daha tutarlar...

Evet...

Rakım Ertür’e göre...

Kırk yiğit ve bir pınar...

(Ki, pınar sayısı birdir; yiğit sayısı ise, kırk!)

Olur Kırkpınar!

Doğrusu...

Yukarıdaki Kırkpınar öyküsü...

Bizim en çok benimseyip, kullandığımız biçimdir...

Biz...

Kırkpınar efsanesini böyle bilir ve...

Bu şekilde yorumlarız...

Hafız Rakım’ın...

Kırkpınar Ağası anlatımlarına gelince...

Ağa...

Hıdrellez’den bir hafta önce...

Ağa çadırını...

Ve...

Pehlivanlar ile konukların çadırlarını...

Meydanın etrafına kurmaya başlar...

Güreşlerden iki gün önce de...

Yemek kazanları ve kapları ile açılır...

Gelirler ve...

Kazanlar kaynamaya; misafirler için hazırlıklar başlar...

Pehlivanlar ise...

Zaten...

Bir hafta önceden gelmişlerdir...

Kırkpınar Ağalığı...

Kırkpınar bütününün bir parçasıdır!

Hatta...

Geleneksel boyutu ile bakıldığında...

“Olmazsa olmazlarındandır!”

Hafız Rakım...

Sarayıçi'ndeki
ağa
heykelleri...

Yaşadığı yıllar açısından son dönemin...
Kırkpınar Ağalarını anlatırken...
Bazı...
Ağa adlarını da verir...
Ve...
Onun anlattıklarından anlarız ki!
Eski yıllarda...
Kırkpınar ağalarının, bir de...
Sosyal boyutu ve sosyal sorumluluğu vardı...
İnzibat memuru, yani güvenlik sorumlusu...
Ağa çadırında otururdu...

Günümüzdeki zamane ağalığı tümüyle paradan güç alıyor...
Bir kişisel doyum aracı adeta...
Ama...
Müthiş bir reklam!
Asla...
Profesyonel anlamda...
Altından kalkılamayacak bir reklam olanağı bulunuyor burada...
Başka bir deyişle...
Büyük bir reklam şansını da değerlendirme olanağı çıkıyor ortaya...

Elbette!
Heykeli dikilmiş olan ağaları tenzih ederiz!
Üç kez ağa olanın ödülü bir heykel artık...
Ancak!
Gelenekselleşmesi de istendiği sanılan bu uygulama...
Potansiyel tehlikeler ve yanlışlarla dolu değil midir?

Tutun ki!
Mafya Babası olduğu sonradan belgelenen biri...
Sırf parayı bastırıldığı için...
Heykellik oluyor!
O heykel Sarayıçi'ne konduruluyor!
Bir de bakıyor veya öğreniyoruz ki!
Adam...
Bir mafyacı!
Eee!
O vakit biz...
Neyin, kimin heykelini dikmiş olacağız?

Evet!
Çok kişi bu heykel uygulamasını...
Tehlikeli veya rizikolu bir adım olarak değerlendiriyor...
Veya...
Heykel kurumunun sulandırılması!
Ucuzlatılması!
Ve...
Başka sakıncaları bağrında taşıyan...
Yeni bir Kırkpınar yozlaşması!

NOT: Bu yazı, Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği'nin "Yaşayan Kültürümüz Kırkpınar" adındaki, 26 Haziran-2 Temmuz tarihli, özel yayınından alınmış; gözden geçirilerek, Edirne Haber gazetesindeki, Saklanmış Yazılar köşesinde yeniden yayınlanmıştır.

HEY GİDİ KURTDERELİ!.. SELAM SANA KOCA YUSUF!..SEN NE BÜYÜKSÜN ÇOLAK MÜMİN!

DELIORMAN'DAKİ TÜRKLER...

Müteşrik Kawalski...
İslam Ansiklopedisi'ndeki yazısında...
Deliorman'ı anlatırken:
"Son nesle kadar sadece Türklerle meskun olan bu mıntıka" da...
Bulgarların...
Çok uzun süre gösterdikleri bütün gayrete rağmen...
Bu gün bile...

Çoğunluğun sadece Türklerde olduğunu söyledikten sonra, şöyle diyor:
**“Deliorman’daki Türkler, hususi bir tiptir; yüksek boyları ve hakikat-
 ten atletik vücutları ile dikkati çekerler!”**

Evet!

Deliorman...

Bir pehlivanlar yurdudur!

GÜLDÜREN BİR ANI...

Yakın zaman önce kaybettiğimiz emekli öğretmen...

Şair ve yazar Saim Metin...

Özellikle pehlivanları anlatan şiirlerinde...

Sesini alabildiğine yükseltirdi...

Televizyon programlarının jeneriğinde de hep duyardık bu haykırışla-
 rı...

Rahmetli Saim öğretmen, içtendi!

Pehlivanı, güreşi sever ve sayardı...

Ben...

Bir anıyı, gazeteci Bülent Ayan’dan dinlemişimdir...

O olay şöyle yaşanmıştır:

Birkaç gazeteci (*aralarında Saim Metin de var*) Koca Yusuf’un doğduğu köye gitmişlerdir...

Eğlencelerin de yapıldığı o gün, rahmetli Saim Metin...

Yürütmekte olduğu televizyon programı için...

Koca Yusuf’un evi önünde bir şiir okumaktadır...

Şiir okuduğu alan, yani evin bahçesi...

Yüzlerce evcil kazın da bulunduğu bir mekândır...

Neyse!

Kamera **“hazır”** der ve...

Saim öğretmen başlar, son sesiyle şiiri okumaya:

“Heey Koca Yusuff!”

Derdemez...

Bu yüksek sestten ürken kazlar...

Önce kanatlarını çırpmaya başlar...

Sonra da...

Hücum!

Nereye?

Sesin geldiği yere...

Yani...

Bizim Saim hocanın üstüne...

Eyvah!

Bir kaçış, bir kovalamacıdır ki,

Sormayın!

Neyse!

Etraftakilerin de kışkışlamalarıyla...

Kurtarırlar rahmetliyi!

Nur içinde yatsın!

NEDEN “KOCA?”

İsmail Habib Sevük şöyle yazıyor:

“Deliorman’dan...

19. Asrın, dördüncü çeyreği ortalarında...

Acayip bir pehlivan, birdenbire...

Dillere destan olur!

Yusuf isimli bu adam...

**İriyarı, beyaz tenli, erkek yüzlü, kolları uzun, gövdesi kütük, ayakları
 direk, pençeleri demir...**

Görülmemiş bir heybetti!

Kendisinden daha küçük...

Diğer bir Yusuf pehlivandan...

Ayırt etmek için...
 Aynı zamanda...
 Haline de çok yakıştığından olacak!
 Ona...
 Koca Yusuf dediler...”

Ali Gümüş ise...
 Koca Yusuf için...
 “Koca” sıfatını kullanan ilk kişinin...
 Rıza Tefvik olduğunu söylemektedir...
 Bilirsiniz!
 Filozof Rıza Tefvik, Edirnelidir...
 O...
 Meclis-i Mebusan’da...
 Edirne Milletvekilidir...
 Şairdir...
 Filozoftur...
 Talihsizliği ise...
 Sevr Antlaşması’na imza atanlar arasında olmasından gelir!

KURTDERELİ MEHMET, KOCA YUSUF’A KARŞI!

Gelibolu’dayız!
 Şatafatlı mı şatafatlı bir düğünde...
 Başa konan ödül için, Koca Yusuf’ta orada...
 Dört beş davul ile bir o kadar zurna...
 Çalmakta, ortalık gümbür gümbür çınlamaktadır!

Yusuf’la Kurtdereli’nin boyları bir gibidir...
 Yusuf, daha kalın...
 Ama Kurtdereli, daha çeviktir!
 Yusuf’un peşrevi ağır...
 Kurtdereli’nin ise...
 Şakrak!
 İkisi de Rumeli şivesiyle naralar atmaktadır:
 “Haydi be pelvan!..”

Yusuf’un naraları tıknaz!
 Ötekininki yalpalı ve gevrek...
 Birbirlerine saldırıp, açılırlarken...
 Yusuf...
 Yeri deşen gibi yürüyor!

Kurtdereli’nin yürüyüşünde ise...
 Bir sekme edası var...
 Güreş öyle keyifli ki!
 Koskoca meydanı dolduran kalabalık...
 Adeta...
 Nefes almamaktadır!

“AFERİN BE MEHMET!”

Kurtdereli’nin asıl adı Mehmet’tir...
 Balıkesir’in Kurtdere köyüne göç etmeleri sonrasında Kurtdereli olarak anılacaktır...

Evet!
 Peşrevler!
 Naralar!
 İlk elenseler!
 Birbirlerini iyiden iyiye tarttıktan sonra...
 Kurtdereli...
 Punduna getirip...
 Önüne geçilmez çaprazını, vurur!
 Ama nafile...
 Yusuf...
 Bir silkinmeyle...
 Çözer çaprazı!

Karşısındakinin...
 Nasıl da ...
 Hesaba sığmaz biri olduğunu anlayınca, Kurtdereli...
 Bir kalça dalışı yapayım der!

Eyvah!
 Hamle boşa çıkmakla kalmaz!
 Alta düşer Kurtdereli ve...
 Kaptırırırır paçasını Yusuf’a...
 İşte bu çok kötü!
 Eğer, paçayı kurtaramaz ise...
 Şak kündesine alınması an meselesidir!
 Fakat Kurtdereli...
 Görülmemiş bacak kuvveti ile...
 Silkinir ve...
 Fırlayıp çıkar!

O ne!
Koca Yusuf...
Bir sıçrayışta...
Kendisinden uzaklaşan Kurtdereli'ye...
Bağırarak elindeki bir şeyi göstermektedir:
"Aferin be Mehmet!..İlk defa elime göre bir parça buldum!"

Aaa!
Ne midir elindeki parça Koca Yusuf'un?
Evet, evet!..
Kurtdereli de...
Seyirciler de...
Hayretle görürler ki!
Koca Yusuf'un elinde...
Bir kispet parçası vardır ve...
Sallanıp durmaktadır!
Kurtdereli gibi bir pehlivanın...
Manda derisinden ve kalın meşinli...
Zırh gibi bir kispetin parçasını...
Adeta...
Bir Ramazan pidesi gibi ayırmış, koparmıştır Koca Yusuf!

**"A BE YAHU!.. DEMİRDEN KISPET GETİRSENİZ, GENE YIRTAR
BU İZBANDUT!.."**

Neysel!
Kurtdereli'nin paçası...
Kuvvetli sicimlerle ve iyice bağlanır...
Sağlamlanır...
Güreş yeniden başlar...

Artık...
Koca Yusuf'un kalın parmakları...
Asla giremeyecektir paçaya...

Fakat durun hele!
Durum, hiç te sanıldığı gibi değildir...
Adeta...
Demir çubuklar gibi, oya oya sokar...
Parmaklarını Koca Yusuf!
Kurtdereli...

Yine ve öncekinden daha şiddetli...
Bir hamle yaparak, bacağına silkeler...
Ve fırlar!

Eyvah ki eyvah!
Yusuf, bu kez...
Kispeti öyle tutmuştur ki!
"Caaarrtt!" diye bir ses yükselir çevreye doğru...
Evet!
Kispet, bu kez kalçaya kadar yırtılmıştır!
İki parçadır...

Kurtdereli haykırır:
"A be yahu!. Demirden kispet getirseniz, bu izbandut gene yırtar!"
Yusuf'un elini öper Kurtdereli...
Yusuf, onun alnını...

UZUNKÖPRÜ'DEN ALINAN BİR ÇİFT ÖKÜZ!

Koca Yusuf'un...
Amerika'dan dönerken...
Başına gelen hazin sonu, bilmeyenimiz yoktur!
Bizim büyük pehlivanlarımız...
Koca Yusuf...
Adalı Halil...
Kurtdereli...
Dış ülkelerde de güreş tuttular...
Ekmek parasına!
Adalı Halil...
Yokluklar içinde, Edirne'de öldü!
Kurtdereli'nin, 1911'de...
Son İstanbul güreşlerinden kazandığı para ve...
Uzunköprü Panayırı'ndan aldığı bir çift hayvan sayesinde...
Köyündeki evini barkını, düzene koyduğu...
Ekim- biçim yapabildiği bilinir...

Bu yazı: Edirne Haber gazetesinin, 2007 tarihli, özel sayısından alınmış ve gözden geçirilerek... aynı gazetede Saklanmış Yazılar köşesinde yayımlanmıştır...

Bu yazı: Edirne Haber gazetesinin, 16 Haziran 2003 tarihli sayısından alınmıştır.

TANITIMDA FIRSATLAR

Yakın gelecekte; Edirne, Kırkpınar güreşlerinin (gösteri güreşleri biçiminde) belki de hemen her gün yapılacağı bir yer durumuna gelecektir. Ben, Edirne'nin çok yakın gelecekte dış ve iç turizm açısından patlamalar yapacağına inanıyorum çünkü...

Evet patlamalar!

Edirne keşfediliyor! Edirne; gelip gezenler için (bir programa bağlı ve yaygın biçimde) etkileyen bir yer olma sürecinde hızla tırmanıyor.

Kırkpınar; yağlı güreşler ve güreşin verdiği kültürel mesajlarla, bizim için başlı başına bir turizm materyalidir...

Ve biz; bize ait olan bu materyali tek başına değil; ama, Edirne'nin tarih, kültür ve inanç birikimiyle harmanlayıp tümüyle turizme yönlendirebildiğimizde, gösteri güreşlerinin yapıldığı bir mekana da sahip olacağız...

Gelişmeler bu talebi de dayatacaktır...

Alanya'da, Eylül ayı sonuna kadar sürmesi planlanan "pehlivan şov" bizim için bu anlamda derslerle dolu, önemli fırsatlar da sunan bir uygulama niteliği taşımaktadır.

Biliyoruz!

Yağlı güreşler bir ara ürün tanıtımında da kullanılmıştı.

Alanya'daki Konaklı Stadyumu'nda şimdi, her Çarşamba gecesi en az 24 pehlivan gösteri güreşleri yapacakmış.

5 metreye 5 metre büyüklüğündeki sinevizyondan da gösterilecekmiş bu güreşler.

Bence...

Bu programların detayı da öğrenildikten sonra; buradaki her gösteri de, bu güreşlerin asıl sahibi durumundaki bahsettiren anonsların yapılması sağlanmalıdır.

"Bu güreşlerin aslını bu ay sonunda Edirne'de izleyebilirsiniz" şeklinde bir anons veya sinevizyonda alt yazı geçmek pek mi imkansızdır acaba?

ETSO bir sponsorluk biçiminde konuyu ele alamaz mı?

Veya Belediye bu gösterilere doğrudan ulaşmanın bir yolunu bulamaz mı?

Tanıtımda çok önemli ve geriye dönüşü olan bir yatırımdır bu...

Tanıtımda bir fırsat!

1990 yılının Kırkpınar ağası Murat Köse:

BELEDİYE SAHİP ÇIKMALI

1990 yılının Kırkpınar ağası Murat Köse düzenlediği basın toplantısında Ağalık kurumunun her geçen gün yozlaştığını, bunun önüne geçilmesi için Edirne Belediyesinin önderlik etmesi gerektiğini söyledi. Edirne Belediyesinin Kırkpınarın sahibi olduğunu belirten Köse, "Edirne Belediyesi bu işe sahip çıkmaz ise, değil Ağa, güreşleri seyretmeye gelecek Ağa bulamaz" dedi.

AĞALIK KURUMU YOZLAŞIYOR

Ağalık kurumunun yozlaştığını, ağaların sadece para makinası gibi görüldüğünü belirten 1990 yılı Kırkpınar Ağası Murat Köse, "ağaları sadece para veren kişiler olarak görmemek gerek. Ben ve benim dışımdaki bir çok ağa, Edirne'ye kalıcı eserler bıraktı, ancak görüyoruz ki bıraktığımız eserlere sahip çıkılmıyor. Ağanın ağalık görevi bittiği zaman unutuluyor. Herkes unutulabilir ama Edirne Belediyesinin Ağalara sahip çıkması gerekli.

Bizler her zaman Edirne'ye hizmete hazırız; ne var ki ben de dahil tüm arkadaşlarım Kırkpınar bitince unutuluyor" dedi.

Bu yazı: Edirne Haber gazetesinin, 30 Haziran 2003 tarihli sayısından alınmıştır.

MURAT AĞA'NIN DEDİKLERİ...

1990 Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin Ağası Murat Köse ile Ağa Köşkü'nde çok uzun olmayan bir söyleşimiz oldu.

Murat Köse Edirne'ye Ağa Köşkünü armağan eden kişi olmasının yanında, aynı yıl Edirne'de tarihi çeşme onarımlarıyla da dikkati çekmişti.

Kırmızı dipli mumu sembolize eden mum heykelcikleri de ondan kalmadır.

Murat Ağa, bir gönül kırgını...

Kırgın ve Kırkpınar güreşlerinin bugününden yarınına kaygıları var.

Organizasyonlarda bir kopukluk gördüğü gibi; eski ağalara karşı vefalı olmamakla suçluyor belediyeyi...

Dün akşam otel bulmada (veya yatacak yer) neredeyse bir hayal kırıklığı yaşamak üzereymiş ki; Abdullah Deveci yetişmiş imdadına.

Ağa Köşkünün kullanım biçimini beğenmediği gibi, düzenlemede gelişen durumunu da "içler acısı" olarak niteliyor...

Yeniden düzenlemesi yönünde her türlü harcamayı yapmaya hazır..

Yeter ki talep olsun, ilgilenilsin...

"Oysa" diyor Murat Ağa, "Kırkpınar ağalarıyla sonraki dönemlerde ilgilenen olmuyor"

Ve sürdürüyor:

"Bu bir haksızlıktır!"

Murat Ağa'ya hak vermemek elde değil.

Bizce; yaşayan tüm Kırkpınar ağaları hatırlanmalı; hatta onların görüş-

leri kadar somut katkılarından yararlanmanın yolları bulunmalıdır.

Bu arada, söyleşide ilginç bir öneri de şekillendi.

Kırkpınar ağaları bir Birlik kuracaklar.

Kurmalılarda...

Bize göre Kırkpınar'a dönük bir sivil dayanağı ve hatta katkının bir önemli boyutu daha yaratılmış olur böylece...

Bu arada Murat Köse, askerliğini yeni bitirmiş, henüz bekarlık günlerini yaşayan oğlunu da ağalığa hazırladığını açıkladı.

"Görsünler bak ağalık nasıl olurmuş" diyor Murat Köse.

Edirne Belediyesinin organizasyonda büyük bir çaba içinde olduğu bir gerçek.

Üstelik önemli ölçüde başarılar gözlenmekte.

Cengiz Varnatopu'lu dönemi, organizasyonlar açısından başarılı bulduğumuzu söyleyebiliriz.

Ama...

Bir şeyler hep eksik...

İçi tam doldurulamıyor... Veya bu alanda devrede olması gereken kuruluşlar devreye sokulamıyor bir türlü.

Örneğin 30 günlük yeni dönemde (*festival dönemi*) Üniversite yine yoktu.

Diğer kuruluşlar da...

Edirnelilerde...

Bir şeyler hep eksik gibi...

Murat Ağa'da bunları mı anlatmak istiyor ne!

Bu konuda yazmayı sürdüreceğiz...

Bu yazı: Edirne Haber gazetesinin, 30 Haziran 2003 tarihli sayısından alınmıştır.

**Devlet eski Bakanı, Edirne Milletvekili,
bir Edirne bilirkişisi de sayılan Şerif Ercan'dan...
ER MEYDANI KIRKPINAR NOTLARI
VE ARŞİVİNDEN, KIRKPINAR FOTOĞRAFLARI...**

*Devlet eski Bakanı ve
Edirne Mv. Şerif Ercan*

"Tarihi Türk Sporu" olarak nitelenen Ata yâdigârı güreş sporumuzun kökü çok eskiye dayanmaktadır. Masal, efsane ve destan gibi manevî belgelere dayandığımızda, güreş sporumuzun Ortaasya Türk'leri arasında yapılmaya başlandığını, güçler sırasında oba ve cymak beylerinin yorgunluk gidermek üzere konakladıkları yerlerde yiğitleri güreştirdiklerini, yerleşip devletleşen Türk Beyliklerinin de bu asil sporu geliştirdiklerini söyleyebiliriz.

Anca, bu asil sporumuzun Osmanlı'lar elinde önem kazandığını ve O'nlarca sistemli bir şekilde yürütüldüğünü söylemek, gerçeğe daha uygun düşmektedir. Çünkü, birçok yazma eserlerde bu gerçeğe temas eden bilgilere rastlanmaktadır. Nitekim, "çirak yetiştirmek üzere yurt çapında faaliyet gösteren pehlivanların yazıldıkları defterlerin bir kısmı ile bayram günlerinde tertip edilen büyük güreşlerin gâliplerine verilmiş olan bahşişler ve pehlivan isimlerine ait kayıtlardan bazıları Topkapı Müzesi arşivinde bulmanın şükûn bulunduğunu" ayrıca, "Yıldırım Bâyesid'in Timurleng'e yenilerek esir düşmesi üzerine Amasya sancağına çekilen Çelebi Sultan Mehmed'in Osmanlı Devletini yeni-

den ihya için ilk tedbir olarak idman çalışmalarına ve süvariliğe eskisi gibi önem verilmesini emrettiğini, Amasya'da kaymakam bıraktığı İkinci Murad'a hususi bir idmançı bölüğü teşkil etmesini tavsiye ettiğini, kendisinin de sonradan konakladığı Mersifon'da ikinci bölüğü teşkil ettiğini" tarihimize ve bu konudaki yazılmış eserlerdeki bilgilerden öğreniyoruz. Böylece de Ata yâdigârı sporumuzun çok eski bir geçmişi olduğu, Osmanlı Devleti zamanında geliştirildiği ve bu günkü yağlı olarak yapılmaya geçişin hangi tarihte başladığının bilinemediği neticesine varıyoruz.

Kırkpinar Efsanesi

"Kırkpinar Güreşleri" diye adlandırılan ve bu ad altında tetib edilen ananevi yağlı güreşlerin efsanesi, esası aynı olmakla beraber yeri hakkında değişik ad vermek suretiyle anlatılmaktadır. Bâ bu yer değişikliğini çok önemli bulduğumuz içindir ki, efsaneyi iki değişik şekliyle nakledecek ve gerçek olanını belirtmek suretiyle ek bilgiler de sunacağız.

"Kırkpinarların Efsanevi Tarihi" adıyla tespit edilmiş birinci rivâyete göre:

"Bizansın Rumeli yakasındaki kalelerine akınlar yapmış olan Anadolu beyliklerinden Aydın ve Saruhan Beyleri, Anadolu'da her gün kuvvet kazanan Osmanlıgullarından çekindikleri için, Bizanslı'lara, içişlerindeki karışıklıkları sırasında Osmanlıgullarından faydalanabileceklerini söylemek suretiyle Osmanlı Beyliğinin Hâkânı Orhan Gazi'nin dikkâtini Rumeli tarafına döndürmek isterler.

Nitekim Orhan Gazi de Rumeli için beslediği emellerini gerçekleştirmek amacıyla yapılan yardım teklifini kabul eder ve kardeşi Süleyman Paşa'nın fikrini beğenerek, Bizanslı'ların Rumeli yakasındaki Domuşhisar'ını baskınla ele geçirmek ve yavaş yavaş Rumeli topraklarına yerleşmek plânını uygun görür.

Mehtaplı bir gecede, Anadolu yakasından Rumeli'ne geçen kırk gâsi, Bizanslı'ların Domuşhisar'ına yerleşirler. Sabaha doğru gelen takviye kuvvetleri çoğalınca Domuşhisar'ına sığınmazlar. Boğazı geçen kırk gâsi, öncü olarak Edirne'ye doğru yola çıkarlar. Bu kırk gâsinin aslında her biri yiğit birer pehlivandır. Her mola verişlerinde aralarında güreş tutarlar ve sefer meqâkkâtlerini bu şekilde giderirler. Edirne civarındaki Ahırköy merçasına geldikleri vakit, bu sürüt çayırıktamola verirler ve güreşecek arkadaşlarını seçerler. Güreş tutacak

1962 yılı Kırkpınar'da pehlivanlar çayırda...

iki babayiğit esasen, Anadolu yakasında bağladıkları güreşlerini bu Rumeli seferi için yarıda bırakmışlardır.

İki kahraman Ahırköy'ün sümrüt çayırında kıran kırana güreşe bağlarlar ve bu gün Hıdırellez'dir. Akşam karanlığına kadar boğuşurlar. İkisinden biri olsun bir kere diz etmemiş ve arkadaşlarının çevirdikleri kuzudan bir lokma dahi tatmadan güreşlerine devam etmişlerdir. Boel terleri dökmeye başladıkları ve akşam karanlığı iyice bastırdığı hâlde, güreşlerini mutlaka ayırdetmek azmiyle gayret gösterirler fakat, gece yarısına doğru şiddetli boğuşmanın sonucu olarak her ikisi de son nefeslerini verirler. Bu iki babayiğit, Türk'lerin er meydanında can verecek kadar candan güreştiklerini göstermiş oldukları çayırığa arkadaşları tarafından gömülürler.

Türk Üsileri arkadaşlarını gömdükten sonra Edirne'ye doğru savaglarına devam etmişlerdir. Edirne fetholunup hükümet merkezi yapılmış, kırk akıncı arasından şehit olmayanlar, Ahırköy çayırığında güreşirken ölen arkadaşlarının mezarını taşta yapmak isterler ve oraya vardıkları vakit, arkadaş-

Bir kartpostalda başpehlivanlar

larını gömdükleri inoer altından ve oivarından billur kaynaklı kırk pınarın sümrüt çayırığa akıp gittiğini görürler. Zamanla bu yerin ismine Kırkpınar meydana denilmiştir!!

İkinci rivâyete göre, Kırkpınar güreşleri Edirne'nin fethini müteakiben başlamıştır ve kırk akıncıdan ikisinin Edirne oivarında güreşerek can verdikleri yer de değişik olarak belirtilmektedir. Şöyle ki:

Bir tarihte Kırkpınar'da iki pehlivan sabahtan akşama kadar güreşerek bu mezarın olduğu yere kadar gitmişlerdir. Nihayet ikisinin de kuvveti ve tahammülü kalmadığı için düşüp ölmüşler ve her ikisi de ölmüş oldukları bu yere defn edilmişlerdir. Bunların birisinin ismine izafeten o mahalle "Selim mezarı" denilmiştir. denilmekte ve Kırkpınar güreşlerinin eski mahallinin, Edirne'nin altı saat batısında, bu günkü millî hudutlarımızın dışında, Yunanistan arazisinde Samona köyünün mer'ası içinde bulunduğu ve asıl meydanın Nazif ağa tarlası olduğu ve etrafının da Topçuoğlu Ali ağa tarlası, Çayırık, Tiki oğlu Heccep ağa tarlası, Çilingiroğlu'nun sebze bahçesi ve Kırklar Çeşmesinin ayakları olan dere ile çevrili bulunduğu belirtilmektedir.

İki rivâyet arasında farklar bulunmakla beraber bân, Kırkpınar'ın Edirne'nin fethinden önce mi, fethinden sonra mı bağladığının üzerinde durmak istemiyorum. Üzerinde durmak istediğim önemli husus, Kırkpınar'ın eski yeridir. Nitekim yaptığım incelemeler ve soruşturmalar sonucunda, eski Kırkpınar mahallinin Ahırköy mer'asında değil, naklettiğim ikinci rivâyette belirtildiği üzere Yunanistan'ın Samona köyü mer'asında olduğunu tespit etmiş bulunuyorum. Hierî 12. Sevvâl. 1308. Rûmî 9. Nâvîs. 1307 tarihli Edirne gazetesi de bu yerin

Edirne ile Ortaköy arasında olduğunu ifade etmek suretiyle, tespitimim doğru-
lamış bulunmaktadır. Bu tespitlerimde o günleri yaşamış ihtiyarlarımızdan fay-
dalandığımı belirtmek isterken, eski Kirkpınar mahallini hudutlarına varın-
caya kadar tespit etmiş ve eski Kirkpınar'ı bizlere bütün teferrüatı ile inti-
kâl ettirmiş olan Değerli Edirne aydını Hafız Rakım Ertür Hoca'ya rahmet ve min-
netle anarım, anıy-erim.

Kirkpınar'ın değişik şekilde rivâyet olunan efsanevi tarihinden
de bahsettikten sonra, şimdi eski Kirkpınar'ların nasıl yapıldığını anlatmaya
çalışayım...

Güreşlere Hazırlık:

Kirkpınar güreşleri Hıdırellez'den (6.Mayıs) üç gün sonra baş-
lardı. Birinci gün esaslı güreşler olmaz, hazırlık şeklinde idman güreşleri ya-
pılırdı. Esas güreşlere ikinci gün başlanır ve Hıdırellez'in arifesi olan üçüncü
gün Başaltı ve Baş güreşleri yapıldıktan sonra Kirkpınar güreşleri sona ererdi.

Hıdırellez'den on onbeş gün evvel Samona köylüleri yoğun bir faa-
liyete girilerek, Kirkpınar meydanının etrafına seyirciler için çardaklar ve
meydanın civarına da satıcılar için salaş dükkanlar ve barakalar yapmağa baş-
lardı. Bir taraftan bu hazırlıklar devam ederken bir taraftan da Kirkpınar

ağası tarafından her tarafa geleneksel kırmızı dipli mumlar gönderirler ve
Kirkpınar'a davette bulunulurdu. Bu mumlar şehir, kasaba ve köylerdeki kahvele-
rin tavanlarına asılır, böylece o yer halkı Kirkpınar'a davet edilmiş olurdu.
Ancak, unutulma veya uzaklık sebebiyle mum gitmemiş olan mahallerdeki meraklı-
lar da günü belli olduğu için kendiliğinden davet edilmiş sayılırdı.

Bu arada Edirne'den, Ortaköy'den, Koşukavak'tan ve civar yerler-
den gelen esnaf ve satıcılar hazırlanmış olan salaşlara, barakalara yerleşir-
ler, sakacakları eya nevilerine göre sergilerini tanzim ederlerdi.

Kirkpınar Ağası, Hıdırellez'den bir hafta evvel AĞA ÇADIRINI ,
pehlivanların ve misafirlerin çadırlarını kurdurur, iki gün evvelinden de ağı-
lılar kazan kaynatmağa ve misafirlere hazırlık yapmağa bağlarlardı. Güreşlerin
başlamasından en geç bir hafta evvel gelmeğe başlayan pehlivanlar, Kirkpınar
civarında bulunan Samona, Körümit (Körmut), Seymen, Sarıhidir ve Delcarız (Dul-
carız) köylerindeki köy ağalarına misafir olurlardı. Ancak pehlivanların ekse-
riyeti ve bilhassa başpehlivanlar, Körümit köyündeki beş cetlerine kadar peh-
livan sülâlesinden gelen Ali ve Sait isimli iki pehlivan kardeşin evlerinde
kalırlardı.

Kirkpınar'ın Başlaması:

Kirkpınar'ın birinci günü çeşitli eğlencelerle geçerdi. Bu eğ-
lenceler arasında en önemli olanı, yapılan çeşitli koşulardı. Koşular yürük
koşuları, merkep koşuları ve çuval koşuları olarak yapılırdı. Bilahare bunlara
bisiklet koşuları eklenmiştir.

Yürük koşuları bu günkü at koşularıdır. Lâkin kısa mesafede veya
bir saha etrafında yapılmaz, uzun mesafede ve düz olarak yapılırdı. Edirne'nin
Karaağaç semtinden başlar Kirkpınar'da sona ererdi. Koşuda derece alan yürüklere
derecelerine göre Kirkpınar Ağası tarafından ödülleri verilirdi.

Kirkpınar'a Gelip, Getirilen Ödüller ve Misafirlerin Ananevi Karşılama:

Köylerden Kirkpınar'a toplu olarak gelmek âdet hâlinde idi.
Topluluğun başındaki köy ağaları, köyleri nâmına tedarik ettikleri koç, koyun,
deve, dana ve tay gibi hayvanlardan ibaret ödülleri Kirkpınar Ağasına verirler
ve şehir ve kasabalardan gelen hatırı sayılır mevki sahibi misafirler ise,
âdet olduğu üzere Kirkpınar Ağasının oturduğu sedir halısı altına nakit olarak

Bir kartpostalda Kirkpınar açılışı
Fotoğraf: Şerif Ercan koleksiyonu

Sarayıcı'nda pehlivanlar
Fotoğraf: Şerif Ercan - 1964

para bırakırlardı. Hayvan ve nakit şeklinde gelen hediyeleri Ağa, derecelerine göre pehlivanlara ödül olarak verir fakat, üç gün üç gece devam eden güreşlerde pehlivanların ve misafirlerin bütün masraflarını da nâm ve şeref için Kırkpınar Ağası bizzat kendisi yapardı.

Kırkpınar'a gelen misafirler "Selim mezarı" denilen yere geldikleri vakit buradaki gözoğlu, Kırkpınar mahallindeki alanın giriş kapısında şidet olduğu üzere Kırkpınar Ağasının oturduğu sedir halısı altına nakit olarak para bırakırlardı. Hayvan ve nakit şeklinde gelen hediyeleri Ağa, derecelerine göre pehlivanlara ödül olarak verir fakat, üç gün üç gece devam eden güreşlerde pehlivanların ve misafirlerin bütün masraflarını da nâm ve şeref için Kırkpınar Ağası bizzat kendisi yapardı.

Kırkpınar'a gelen misafirler "Selim mezarı" denilen yere geldikleri vakit buradaki gözoğlu, Kırkpınar mahallindeki alanın giriş kapısında duran gözoğluya bayrak sallayarak işaret verir, işareti alan bu gözoğlu'de devamlı tetikte bulunan davulcuları durumdan haberdar ederdi. Davullar ve surnalar sırtına al bir çuha örtülmüş olan güzel bir tayı önlerine alarak ve insanın ruhunu okşayacak nağmeler saçarak misafirleri karşılamaya çıkarlardı. Bu nağmeciklerin diğisi ise, bu gün hâlâ Rumeli içlerinde ve Trakya'da yapılan düğün alaylarında bilenler tarafından çalınan ve insana, âlemini değiştirecek kadar güzel duygular sağan bir Hicaz Pîşrevdir.

Al çuhalı yağış tayın karşı çıkarılması, misafirlere; Kırkpınar Ağası tarafından gösterilen saygıyı ifade eder ve misafirler tarafından gelen hediyelerin ve ödülün bu tay değerinde olduğu anlatılmak istenirdi.

Selim mezarında karşılanan misafirler önde davullar, surnalar ve seyis yedeğindeki tay olduğu hâlde, bir alay halinde meydana gelirler ve davul surnalar misafirleri Ağa çadırına kadar götürürlerdi. Ağa çadırına varan misafirler, Ağa tarafından karşılanır ve çadırda halılarla, seccadelerle döşenmiş sedirlere oturtulurdu. Bu arada misafirler de davulculara bahşiş vermeyi ihmal etmezlerdi. Ağa çadırında kahve ve sigara ikramından sonra misafirler, Ağanın emri üzerine ayrılmış olan çadırlarına hizmet edenlerce götürülür ve artık serbest kalırlardı.

Bu aşada tespit ettiğimiz üç önemli hususu da kaydetmeden geçmiyoruz...

Kırkpınar'a gelen pehlivan ve misafirlerin ekserisi, eski Kırkpınar yolu üzerinde bulunan "Ece Sultan" türbesine de uğrayıp bu yeri ziyaret ederlermiş. Fakat ziyaret sebebinin ne olduğunu kesin olarak bilen bir kimseye rastlayamadım.

Ayrıca, Kırkpınar'a gelen misafirlere Ağalar nereden gelirsiniz diye sorulduğunda misafirler 'Kegan'den' demeyip "Paşa Yiğit tarafından gelirim Ağa" diye cevabını vermek suretiyle kabri, Kegan yolu üzerinde bulunan ve Yıldırım Bâyesit'in Niğbolu Serdarlarından olan bir yiğiti ziyaret ettiklerini; gene Kırklareli tarafından gelenler de "Koca Cafer semtinden geliriz" demek suretiyle Ruşeli köylerinde Varna Fatih'i olarak anılan bu kahramanı ziyaret ettiklerini, ifade etmek isterlermiş.

Bir rivâyete göre de, Kırkpınar meydanına evvelden boş olarak bakıldığı zaman, gelen misafirleri ve kurulanak çadırları almayacağına kanaat getirilirmiş. Lâkin, ne kadar baraka, sergi ve çadır kurulursa kurulsun, ne kadar misafir geçirse gelsin, gene de yer kalırmış ve yer dahi kalırmış. Bunun için Kırkpınar günlerinde meydanın Allah tarafından büyüdüğüne inanılıyor.

Hakem Heyeti:

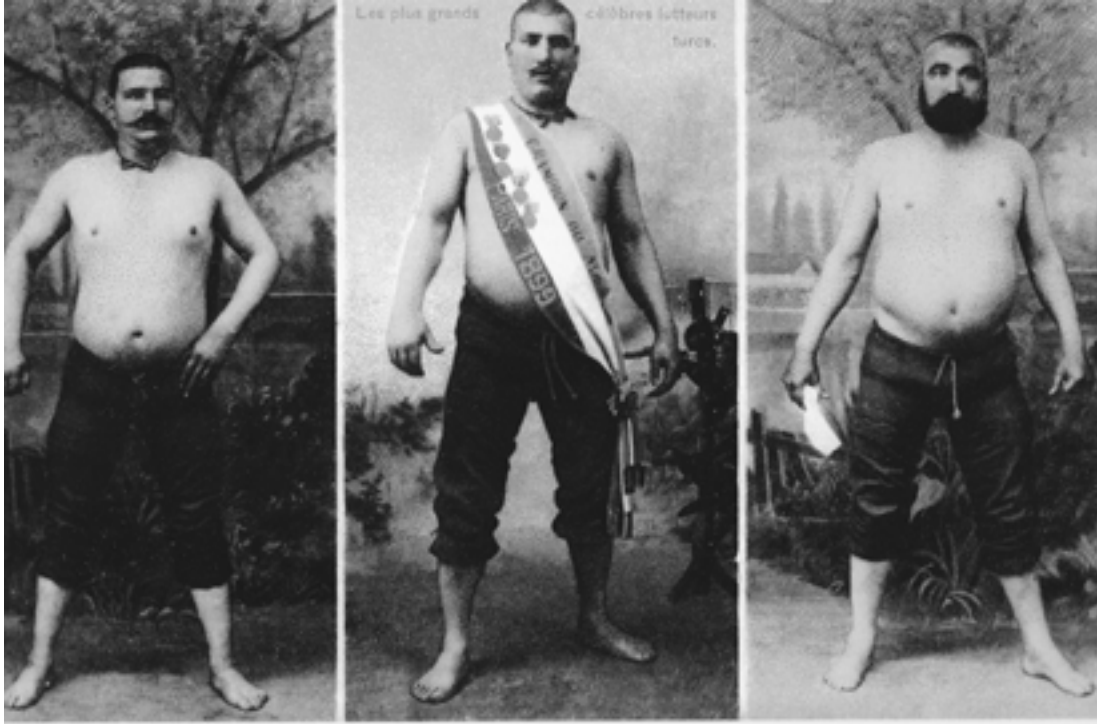
Kırkpınar'da, halkın saygı gösterdiği ve itimat ettiği eski ihtiyar pehlivanlardan iki üç pehlivan, Ağa'nın davetiyle hakem olurlar ve Ağa çadırından güreşleri takip ederlerdi. Hakemlerin kararına kimse itiraz etmediği gibi, yenik düşen pehlivan da hakemin kararını beklemeden yenildiğini itiraf mahiyetinde ayağa kalkar galip gelenin yağlı ise elini öper, akran ise onunla kucaklaşır ve arkasından yürüyerek meydanın kenarına çekilirdi.

Çok eski yıllarda başpehlivanlar
Fotoğraf: Şerif Ercan koleksiyonu

Yeni Ağa Seçimi:

Güreşlerin üçüncü günü akşam üzerine doğru Kırkpınar Ağası tellâla bir kuzu verir ve bu kuzuyu tellâlin kucağında alanda gezdirmek suretiyle satışa çıkartırdı. Kırkpınar Ağası olmak isteyenler satışa iştirâk etmek suretiyle kuzunun fiyatını artırırlardı. Lâkin, şimdi gibi artırmada para verilmezdi. Çünkü bu bir ananeydi ve esasen kimin Kırkpınar Ağası olacağı önceden kararlaştırılmış olduğu için, artırma bir müddet devam ettikten sonra kuzu, münasip görülmüş olan bir köy ağasının önüne bırakılırdı. Bu suretle bir sene sonrasının Kırkpınar Ağası ilân edilmiş olan yeni ağa, eski ağanın çadırına gider ve birbirlerini tebrik ederler, başarı dileğinde ve hayır duâda bulunurlardı. Bu esnada önde davullar, zurnalar, arkasında tellâl, cangır, meydançı, sucular, yağolları ve sair hizmetliler saf hâlinde dizilerek, kendilerine mahsus bir hava çalmak suretiyle yeni Ağa'nın çadırının önüne gelirler ve yeni Ağa' da hepsine münasip bahşişler verdikten sonra geldikleri gibi çalarak yerlerine dönerlerdi.

Bir kartpostalda başpehlivanlar
Fotoğraf: Şerif Ercan koleksiyonu

Kırkpınar'ın üçüncü günü akşamı güreşler bittikten sonra ekseriya eski Ağa bir mevlit okutarak ve civar köylerde sünnet olmanış köy çocuklarını sünnet ettirerek Kırkpınar'ı kapatırdı.

Kırkpınar'da her türlü eşya alım satımı yapıldığı gibi hayvan üzerine de büyük çapta panayır olur ve İstanbul'dan, Trakya'dan, Anadolu'dan gelen cemaatlerin büyük hayvan satışları yaptığı görülmüştür.

İnsibât ve İnzibat:

Eski Kırkpınar'larda hükümetin aldığı inzibat tedbiri, hemen hiç yok denemez ~~hemen~~ kadardı. Esasen buna lüzum da görülüyordu. Çünkü, inzibat ve ınsayışı halkın olgunluğu ve almış oldukları ananevi terbiyeleri sağlardı. Güreşlerin seyri sırasında ve gece eğlencelerinde kimse kimseyi rahatsız etmez ve herkes birbirinin hakkına saygı gösterirdi. Kırkpınar mahalli Ortaköy kazasına bağlı olduğu için buraya Ortaköy'den bir inzibat subayı yahut çavuşu gelir ve bu kimse de bir seyirci gibi halk arasında Ağa çadırında oturarak güreşleri seyrederdi.

Sarayıcı- Ermeydanı /Fotoğraf: Şerif Ercan -1992

Son Eski Kırkpınar Ağaları:

Balkan harbinden evvelki son eski Kırkpınar Ağalarını merhum Hafız Hakım Ertür Hocası'na şekilde tespit etmiştir: "Körümit(Körmüt) köyünden Halil pehlivan, sonra onun oğulları Ali ve Sait pehlivanlar, Hacı Hüseyin Ağa, Sadırlı köyünden Hacı Hasan oğlu, Seymen köyünden Avukat lakaplı Ahmet Ağa, Kumarlı köyünden Zaptiye Hasan Ağa, Ortaköy'den Bankacı Mehmet Efendi, Edirne'den Kolcubağı Çerkes Emin Ağa, Kırışane'den Hamza Ağa, Edirne Tabahana'dan Tahir Ağa, Meşhur Adalı Halil Pehlivan, Balkan harbinde ve hudut tashihinden evvel yapılan en son Kırkpınar'da Ducaarız(Duloarız) köyünden Kâmil oğlu Halil Ağa, Arif oğlu Mehmet Ağa ve Eşref Ağa müştereken Kırkpınar Ağalığı yapmışlardır."

Kırkpınar Yerinin Değişmesi:

Balkan harbine kadar Kırkpınar güreşleri, Yunanistan arazisinde bulunan Samona köyünün mer'asında yapıldı. Balkan harbinden sonra ise bu haval Bulgar'lara terk edilmiş olduğundan, o senenin Kırkpınar güreşleri Edirne ile Mustapaşa yolu arasında, kaza merkezi yapılmış olan "VİRAN TEKKE" denilen ma-

Sarayıçi- Seyirciler ve Davul-Zurna ekibi...

Fotoğraf: Şerif Ercan

Yıl: 1964

Sarayıçi-
Fotoğraf: Şerif Ercan
Yıl: 1964

hâlde yapılmıştır. Bundan sonra da Edirne Çocuk Esirgeme Kurumu İdare Heyetinden Rasim Efendi (Ertür), Kavaif Recep Efendi, Tersî Şevket Efendi, Çubukçu Rasim Çavuş, Bedestenli Mehmet Efendi ve Kırıyklı Rıza Efendi şahsi teğebbüleriyle Kırkpınar'ı Edirne Sarayıçi'ne getirerek ihyâ etmişler ve elde ettikleri hasılatı da Çocuk Esirgeme Kurumu'na tahsis etmişlerdir.

Kesin olarak Kırkpınar'ın Edirne Sarayıçi'ne 15. Mayıs. 1925 te naklolduğu, 207 No.lu 3. Mayıs. 1925 (1342) Pazar tarihli Paşaeli Gazetesinden anlaşılmaktadır.

Bundan sonra Çocuk Esirgeme Kurumu'nun değişen İdare Heyeti Üyeleri bir müddet daha bu işi devam ettirmişler ancak, Sarayıçi mesiresi Belediye'nin malı olduğundan dolayı, sonraları Kırkpınar'ın tertip ve idaresi her yıl Belediyece seçilen bir komite tarafından yapılmağa başlanmıştır.

Kırkpınar'ı Edirne'de Çocuk Esirgeme Kurumu adına tertip edenler arasında en çok emeği geçenlerin başında Suakacak'lı Tefîk Efendi ile Keresteci Rasim Efendi gelmektedir. Rasim Efendi'nin tirübünlerin yapılması için mağasasından her yıl kereste verdiği, nakit yardımında bulunduğu ve Tefîk Efendi'nin de her türlü güreş hazırlıklarını yılmadan yaptığı, Kırkpınar tertipleri sırasında o zaman Çocuk Esirgeme Kurumu İdare Heyeti Üyesi bulunan Öğretmen Ömer Hulusi Altay Bey tarafından ifade edilmiştir. Bu arada Çocuk Esirgeme Kurumu birinci ve ikinci reisliklerinde bulunmuş Yolageldi'li Kâsım Efendi ile Edirne Belediye Reisi'liği ve Milletvekilliği yapmış olan Ekrem Demiray'ın da Kırkpınar' olan hizmetlerini belirtmeden geçemeyeceğiz.

Bu günkü K rkp nar:

Bu gün yapılmakta olan K rkp nar güreşlerinin eski K rkp nar'larla mukayesesinde göze çarpan en önemli değişiklik K rkp nar'ın ba lama tarihidir.Eski K rkp nar güreşlerinin her yıl muntazaman H diirellez'den (6.Mayıs'ta    gün evvel ba laması âdet iken, bu günkü K rkp nar güreşleri Belediye'ce seçilen "K rkp nar Tertip Komitesi'nin tespit edeceği gayrı muayyen bir günde ve genellikle Haziran ayı içersinde ba lamaktadır.Bu gün için K rkp nar güreşleri Edirne'ye intik linden beri Cuma günü ba layıp    gün devam ettikten sonra Pazar günü akşamı sona ermektedir.

K rkp nar Tertip Komitesi,g re lerin ba lama gününü tespit edin ce, Belediye bu i le ilgili faaliyetini arttırır.Bir taraftan meydanın tansim hazırlıklarını yaparken, bir taraftan da  ski geleneğe uyarak "kırmızı dipli numlarla",  d lleri ve K rkp nar'ın ba lama tarihini gösteren af ylerle davette bulunur.Bu af ylerde Adalı Halil ile Kurtidereli Mehmet pehlivanın güreşe ba larken çekilmiş büyük boy resimleri bulunur.Bu resmin kli esini  ocuk Emirgane Kurumu yaptırmış olduğu için, yakın zamana kadar Belediye de aynı kli eyi

Sarayıçi- Ba pehlivan güreşi

Fotoğraf: Şerif Ercan

Yıl: 1992

kullanırdı.Ancak, bu gün için Belediye yaptırmış olduğu yeni kli a ile af ylerini bastırmaktadır.

K rkp nar, belirtilen tarihin Cuma günü saat 10.30 sıralarında Belediye binası önünde törenle ba lar. nde Belediye  ehir bandosu, arkada  elenk taşıyan iki pehlivan ve sırasıyla Belediye Başkanı ile Vilf yet ve Garnizon erk n , hakemler, misafirler, pehlivanlar ve halktan müteşekkil kortej , Atatürk anıtına  elenk koyarak saygı duru unda bulunurlar.Buradan Pehlivanlar Tekkesi Kabristanlığı'na gidilerek bu tekkenin  eyhi ve Da ıs ı  eyh Cem ledin'in ve yanına nakli kubur yapılmış olan Cihan Pehlivanı Ada'lı Halil Pehlivan'ın ve dolayısıyla ilk ve P r Pehlivan kabul edilen Hasret'i Hamza'dan beri gelmiş geçmiş   ml  pehlivanların ruhlarına vasil olması için Fatiha okunur.

Bir kartpostalda pehlivanlar güreş  ncesi...

Fotoğraf: Şerif Ercan koleksiyonu

Önceleri, Adalı Halil Pehlivan Tunca nehri kıyısındaki Evliy  Kasımpaşa Camii'nin avlusundaki kabristanlıkta mef n iken, toplu hâlde buraya gelir ve sonra Pehlivanlar Tekkesi  eyhi ve Da ıs ı'nın kabri ziyaret edilirdi.Bu g n i in merhum Adalı Halil Pehlivan'ın kabri, su baskını ve uzaklık sebeplerine binaen Pehlivanlar Tekkesi'ndeki kabristanlığa nakledilmiş olduğundan, K rkp nar'ın merasim korte i, Atatürk anıtından sonra do ruca buraya gelmekte ve burada saygı duru larını ve duâlarını yapmakta ve Cuma namazında Selimiye Camii'nde buluşmak  sere da ılmaktadırlar.

Yeri gelmişken, Edirne Pehlivanlar Tekkesi hakkında da kısa bir açıklamada bulunalım...

Edirne Fatihî I. Sultan Murat Edirne'yi Bağkent yaptıktan sonra, bu şehirde kurduğu birçok isim müesseseleri yanında bir de Edirne'ye mahsus x güreşçiler tekkesi açmıştır. Bu tekke de çalışan pehlivanların, okuların, ciritçilerin isimleri, ne şekilde çalıştıkları ve nasıl yetiştiklerine dair geniş bilgiye Edirne tarihinde rastlamaktayız. Edirne'de bu tekkenin, bu gün yalnız arsası ile küçük bir kabristanı mevcuttur. ~~Bu kabristanda~~ Bu kabristanda bu gün için bilinen Pehlivanlar Tekkesinin Şeyhi ve Dufoisi Şeyh Cemâleddin ile yanı başına nakli kubur yapılmış olan Adalı Halil Pehlivan mezarıdır. Şeyh Cemâleddin merhumun orjinâl kabir taşındaki kitâbe aynen şöyledir: *ve ashi Kirkpınar Baş pehlivanlarından Şeyh-lek Köylü Kura Emir*

Huvel - Bâkî

Kutbüz-Zaman Güreşçiler Dufoisi Bimekle Mâruf

Pehlivan Cemâleddin Luhiçün

Fatiha 1200

I. Sultan Murat'ın vüfûde getirdiği bu eser (Edirne Pehlivanlar Tekkesi), güreş sporumuzun ilk resmî kuruluşu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuranlar, yağatanlar ve emekleri geçenler nürda yatsınlar...

Bu günkü Kirkpınar güreşlerinin nasıl yapıldığını anlatırken, merâsim kortejinin Pehlivalar Tekkesi'ndeki duâlarını müteakip Cuma namazında Selimiye Camii'nde buluşmak üzere dağıldığını söylemişik.

Güreşlerden bir enstantane...
Fotoğraf: Şerif Ercan koleksiyonu

Cuma namazı, hemen hemen bütün pehlivanların vev arzu edenlerin iştirâkiyle, dükya gaheseri Selimiye Camii'nde kılınıldıktan sonra cemaat dağılmadan hemen mevlût okutulmaya başlanır. Bu mevlût gelmiş geçmiş bütün pehlivanların, şühedâların ve Kirkpınar'a gâşenlerin ölmüşlerinin ruhu için geleneksel bir şekilde her yıl Belediye'ce okutulmaktadır.

Öğleden sonra saat 15.00 sıralarında Kirkpınar güreşlerinin yapıldığı Sarayıçi mesiresinde tekrar yapılan törenle/^{bu defa} Kirkpınar güreşleri başlamış olur. Çünkü, sabahleyin yapılan tören sadece Kirkpınar'ın başladığını belirtmek için geleneksel törendir. Güreşlerin başlaması için yapılan törende, İstiklâl Marşı ve Belediye Başkanının açış konuşmasını müteakip Kirkpınar'a iştirâk eden bütün pehlivanlar, davullar, zurnalar, hakemler, cazgır, meydan-öller, sucu ve yağöller, Belediye Şehir Bandosunun çaldığı marşlara ayak uydurarak güreş meydanının sâmrût misâli yemyeşil çayırlığını çığneyerek tribünler önünden geçiş yaparlar.

Sarayıçi'nde bir güreş anı
Fotoğraf: Şerif Ercan - 1964

Törenle beraber artık Tarihi Kirkpınar Güreşleri başlamıştır. Cazgır'ın selavatlanmasıyla önce minyatür çocuk güreşleri ve hemen arkasından Deste Küçük Boy güreşleri yapılmaya başlanır. Güreşler üç gün devam eder. Pazar günü akşam üzeri, Kirkpınar Baş Pehlivanı'nın ilânıyla da son bulur. Ancak bazı defa, Pazar günü akşamına kadar Baş Pehlivan güreşlerinin ayırt edilemediği vâki olduğundan, ertesi gün de güreşlere devam edilmek mecburiyeti hasıl olur.

Kirkpınar Güreşleri Edirne'deki Sarayıçi mesiresinde eskiden Kanuni köprüsünden yani Saray içini Şehre bağlayan köprüden geçilince hemen sol taraftaki çayırda yapıldı. Bu gün için gündüki yeri olan Kanuni ve Fatih köprülerinin doğrultusunun sağ tarafında kalan ve etrafı sabit tribünlerle çevrili çayırda yapılmaktadır.

kırk küsür yıl

Bundan ~~yirmi sene kadar~~ önce, Saray içinin Tunca nehrinin taşkın suları ile kaplı olması sebebine binaen Kirkpınar Güreşleri, Yanıkçı ile arkasındaki çayırda da yapılmıştır.

birinciliğini muhafaza etmiş), Koca Yusuf, Adalı Halil Pehlivan, Geçkinli'li Yusuf Pehlivan (asıl Kırkpınar'ın son Başpehlivani, halen hayatta), Hergelci İbrahim (Koca Yusuf'un ustası), Çömlek Köylü Kara Murat (Kara Emin'in ustası), Silivri'li Molla İzzet, Çatalca'lı Nakkaş Eyüp, Yenici Mehmet, Kısılcık Mahmut, Çömlek Köylü Kara Emin, Kayıkcıoğlu Ahmet (Tekirdağ'lı Hüseyin ile Hayrabolu'lu Süleyman'ın ustası), Gerdelli'li Himmet Pehlivan, Tekirdağ'lı Hüseyin (beş seneden fazla Kırkpınar birinciliğini muhafaza etmiş ve yenilmeden güreşi terk etmiştir), Babaeskili İbrahim, Babaeskili Mustafa, Hayrabolu'lu Süleyman, Hasan Acar(1953,1957), İbrahim Karabacak(1954,1956,1959,1960), İrfan Atan(1955) Adil Atan(1958), Mehmet Ali Yağcı(1961,1964. 1962 de Kara Ali ile berabere kalmış ve birincilik ödülü ikisi arasında taksim edilmiştir), Sezai Kanmaz(1963), Kara Ali(1965) ve Ordu'lu Mustafa(1966,1967,1968 yıllarında üç yıl peşpeşe birincilik aldığı için 1968 de ayrıca altın kemer kazanmıştır).

Baraya kadan, Tarihi Kırkpınar Güreşlerinin efsanevi bağlanıcından bu güne dek geçirmiş olduğu safahatı siz değerli okurlarımıza topluca ve öz olarak sunmaya çalıştık.Paideli olabildi ise mutluluk duyacağız.

Ancak, Er Meydanı Kırkpınar hakkında son sözleri şanlı tarihîyle dimdik ayakta duran kahraman Edirne'yi tasvir eden Nef'i ile , "Türk gibi kuvvetli" sözünü oihana kabul ettirmiş olan pehlivanlarımız için metinde bulunan Bakî'ye bırakarak yazıma birirmeyi uygun gördüm. Şöyle ki:

Edirne şehri mi bu yâ gülşen-i me'va mıdır ?
Ande kasr-ı padişahî cennet-i ilâmidir ?
Cüylar mı devletler taraf-ı çemenzarın, yahut
Mâ-i pervas ile kat'olunmuş yeşil hâra mıdır ?

Şemşîr gibi Buy-ı zemine taraf, taraf
Saldın demir kışaklı oihan Pehlivanları
Aldın hezar bütgedeyi mesgit eyledin
Nûkus yerlerinde okuttun ezanları.

Not: Bu araştırma ve inceleme yazımı 1968 yılının Mayıs ayında kaleme almış bulunmaktayım.

ŞERİF ERCAN'IN KOLEKSİYONU'NDAN FOTOĞRAFLARLA KIRKPINAR'IN UNUTULMAZ İKİ EMEKTARI...

Osman Zurna

Kırkpınar'da zurna çalarak nam salan müzisyenlerin başında Osman Zurnayı sayabiliriz. Osman Zurna, ekip başı olarak çalışırdı. Oğlu Faris de şimdi babasının yolunda yürümektedir.

Edirneli güreş müzisyeni rahmetli Osman Zurna'nın Pehlivan Peşrevi, Ceng-i Harbi, Başaltına Güreş Havası, Adalı Halil Baş Güreş Havası, Dağlı Güreş Havası ve Karakucak Güreş Havası bulunmaktadır.

Edirneli en yaşlı güreş müzisyeni ve Osman Zurna'nın yanında yetişmiş Osman Biber'in söylediğine göre ise Balkan, Dağlı ve Divan olmak üzere üç çeşit güreş havası bulunmaktadır.

Edirne'nin en eski zurnacılarından Osman Zurna
Fotoğraf: Şerif Ercan - 1964

Paşa Dayı Evliya Kasımpaşa Camisi avlusunda Adalı Halil'in eski mezarının yanında
Fotoğraf: Şerif Ercan - 1964

"PAŞA" MUSTAFA "DAYI"

Edirne'nin en eski yağcılarında, Adalı Halil'in de yağcısı "Paşa Mustafa", güreşseverlere Adalı avarında pehlivan görmediğini anlatmıştı. 1960'larda 80 yaşında olan Paşa Mustafa, 1900'lerde Kırkpınar'da yağcılık yapmaya başlamıştı. Adalı'yı anlatırken "Gayet geniş sırtı vardı. Onun gibi künde atanını, kazık vuranını görmedim" dediğini hatırlarız.

Kırkpınar Yağcısı Paşa Dayı Edirne Pehlivanlar Tekkesi'nde
Fotoğraf: Şerif Ercan - 1964

Paşa Dayı Evliya Kasımpaşa Camisi'nde eski pehlivan mezarlarının yanında

Kırkpınar Yağcısı Paşa Dayı, Ermeydanı'nda Peşrev yapıyor - 1964

Paşa Dayı Ermeydanı'nda
Fotoğraf: Şerif Ercan - 1964

Kırkpınar Yağcısı Paşa Dayı, Sarayıç'i'nde Şerif Ercan'la - 1964

CAZGIR DUALARI

Eski yıllarda Kırkpınar Güreşleri'nden bir kare..
Akhisarlı Mustafa Yıldız (Arap Mustafa)
Fotoğraf: Sinan Alişkan

Cazgırların okudukları dua ve salavatlardan bazıları şunlardır:

**Allah Allah illallah
Erler çıktı meydana,
Biri birinden merdane,
Biri ak, biri kara
Mevlam her birine kuvvet vere.
Bu meydan er meydanıdır,**

**Nice koç Yiğitler bu meydana
geçti,
Acı tatlı suyun içip göçtü
Atlar gibi tepişin,
Aslanlar gibi kapışın
Ya Muhammed, Ya Ali**

**Pehlivanların piri Hazret-i Hamza Veli,
Dellal çıksın aradan,
Hepsine kuvvet versin yaradan,
Pehlivan, pehlivan**

**İşte meydan, işte pehlivan
Güreş edenlere yardım eder Hazret-i Yaradan
Hani Ali, Hani Veli**

**Pirimiz, üstadımız Hazret-i Hamzadır belli
Karşıdan gelir kır at, kanatları kat kat,
Gönderelim Hazret-i Muhammed'e Salavat.**

**Allah Allah illallah,
Hepbirlikte pehlivanlarımıza
Alkışlar diyelim Maaşallah**

Allah Allah illallah,

**Hayırlar gele inşallah,
Pirimiz Hamza pehlivan
Aslımız neslimiz pehlivan**

**İki yiğit çıkmış meydana,
Birbirinden merdane,
Biri here Biri kara,
İkisinin de zoru para**

**Alta geldim diye erinme
Üste çıktım diye şişinme,
Alta gelirsen apış
Üste çıkarsan yapış
Vur sarmayı künededen at,
Gönder Muhammed'e salavat,
Seyirttim gittim pınara,
Allah her ikinizin de işini unara.**

**Alta düştü diye üzülme,
Üste çıktım diye sevinme,
Alta düşersen apış,
Üste çıkarsan paça kazıktan yapış**

**Pehlivan pehlivan
İşte meydan işte pehlivan,
Analar çeker zahmeti
Babalar bilir kıymeti
Hepimiz Muhammed'in ümmedi
Guru duyup göğsümüzü kabartan
Türk gücünü kıt'alara tanıtan,**

**Marşımızı defalarca dinleten
O yiğitler nerde,nerde kaldı o güreş
Yaşar'lar, Celal'ler, Gazanfer, Ali,
Minderde yenemezdi kimse Türkleri,**

**Söğüt dalından odun olmaz
Her kızdan kadın olmaz
Her ananın doğurduğundan
Pehlivan olmaz.**

**Yıllarca alkışladı dünya bizleri
Neden unutuldu bilmem ki güreş
Şansa kur'aya bırakma işi
Hatır için vermezler, altın gümüş'ü
Hamit Kaplan, Dağıstanlı, Akbaş'ı
Hatırlayıp öyle yapın güreşi**

**Zengin babayı hayırsız evlat batırır,
Fakir kocayı süslü avrat batırır,
Haylaz çiftçiyi kuru inat batırır.
Pehlivan sende hazırlanmamışsan
Rakibin seni sırt aşağı yatırır.**

**Arabistan'dan getirdik aşı, hurmayı.
Mehterler çalar davulla zurnayı
Şahinde küçüktür ama
Gökten indirir turnayı.
Korkma pehlivan korkma meydan
senindir.
Allah Allah illallah alkışlarla diyelim
Pehlivanlara Maaşallah**

**İki yiğit çıktı meydana
Her ikiside birbirinden merdane.
Biri hare(here), biri kare,
Avrupa sarayı yıkıldı oldu harap
Kaptan kafa hükmetti parmaksız
koca arap
Ona bile kalmadı bu meydan
Size de kalmaz bu meydan**

**İstanbul'dan gelir tatar
İnci alıp, cevahir satar,
Pehlivan dediğin, rakibini
Ahmet ağanın donbayı olsa atar.
Bazı sirkelerin dibine çökmüştür
tortusu,
Varolsun dünya yüzünde kahra-
man Türk Ordusu.**

**Her zaman güreşler
Aynı mevsimde başlar,
Varolsun bu güreşleri
Seyreden Vatandaşlar
Ağustos ayında ekilen darıdan
Oğul vermeyen arıdan
Sabahları kocasından sonra
Kalkan karıdan hayır gelmez
Her yiğitten de pehlivan olmaz**

**Allah Allah İllallah
Sekiz Türk arslanı çıktı meydana,
Birbirinden merdane.**

**Alta düştüm diye yerinme,
Üste çıktım diye sevinme,
Çapraz gireyim deme,yan baş atar,
Sarma, künde yapayım deme kılıçık
yapar.**

**Pehlivan düşünme, yüce Allah'ına
Daima dua et milletine üstadına
Dünyaya geldik ayrı ayrı anadan,**

**Kimimiz Rumeliden,
kimimiz Anadolu'dan
Pehlivanlar biliniz,**

**Hazret-i Hamzadır Üstadımız Pirimiz.
Pehlivan. Pehlivan
Allah'ına güvenerek gir meydana,
Çetin ol, metin ol güreş merdane.**

**Kırım'dan gelir tatar, tozu dumana
katar,
Hasmın kaparsa kündeysi, manda
olsan atar.
Sögüt dalından odun olmaz,
Her yiğitten pehlivan olmaz,
Karşıdaki dağdan aldım rengini,
Araya araya buldum hepinizin dengini.**

*At gibi yarışın, koç gibi tokuşun,
Koyun gibi meleşin, kardeş gibi
güreşin.
Biri ak, biri kara, hazret-i hamza
çıktı nura,
Ben çıkıyorum aradan, Allah sizleri
kayıra.*

**Deste Güreşleri İçin Söylenen
Dua:**

*Vatanımıza, milletimize, ordumuza,
Yurdumuza göz diken düşmanları
taşlarız.
Halkın inayetiyle euzu beslemeyle
Bu gün güreşlere başlarız.
Şarkı, türkü girerse besteye,
Gördüğünüz pehlivanlar
Güreş yapacaklar desteye.
Pehlivan, pehlivan*

*Hoş geldiniz safalar getirdiniz,
Pirler meydanına şeref getirdiniz,
Tarihi Kırkpınar güreş sahasına
Hani Ali, hani Veli, hani Kurtdereli?*

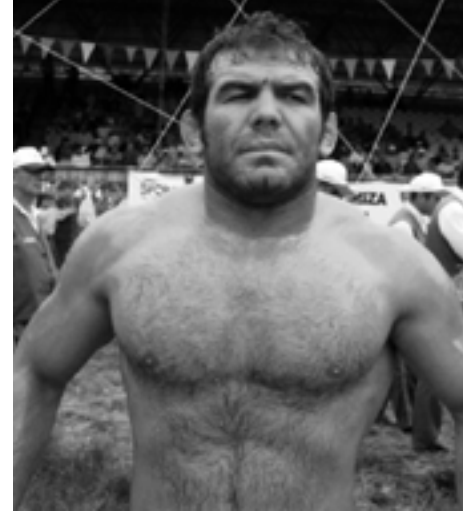

*Pirimiz, üstadımız Hazret-i Hamza
Peygamberimiz Muhammed Mus-
tafa
Allah, Allah illalah
Hep beraber alkışlarla diyelim ma-
aşallah*

**Küçük Orta Pehlivanlar İçin
Söylenen Mani:**

*Türk Milletinin saygısı vardır ATA'ya,
Gördüğün pehlivanlar
Güreş yapacaklar küçük ortaya,*

**Büyük Orta Pehlivanlar İçin
Söylenen Mani:**

*Bazı insanlar güreşleri izlemek
üzere
Kimisi araba ile kimisi yaya,
Gördüğünüz yiğit aslanlar
Güreş yapacaklar büyük ortada.*

**Başaltı Pehlivanlar İçin Söyle-
nen Mani:**

*Milli piyangodan bir bilet al,
Güven talihine bahtına,
Geleceğin başpehlivanları
Güreş yapacaklar başaltına.*

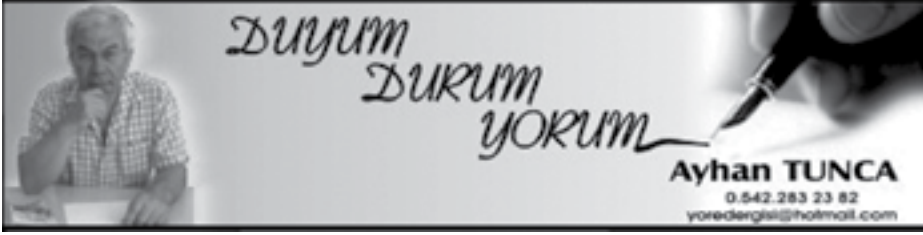

**Baş Güreşleri İçin Söylenen
Maniler:**

*Er meydanındaki güreşleri izlemek
üzere
Buraya geldiniz koşakoşa,
Gördüğünüz koç yiğitler
Güreş yapacaklar Baş'a*

*Bir gün olur seninde yazılır.
İsmin mezar taşına,
Baş pehlivanlar euzu besmele ile
Soyunarak kazan başına.*

*Cenabı Hak kimseye
Vermesin İlleti,
Varol dünya yüzünde
Kahraman Türk Milleti.*

**Belediye Başkanı el atarsa, olur ve olmalıdır!
“HAMAM ALAYI” YENİDEN KAZANILABİLİR!
KAZANILMALI VE YAŞATILMALIDIR!..**

Önceki yıl...
Edirne'nin...
Keçecizade adıyla, çok bilinen şekerlemecisi, Metin Keçeci sormuştu:
“Başpehlivan, hamama getirilirdi... Neden şimdi yok!”
Haklıydı, Metin Keçeci!

Nasıl ve neler mi olurdu bu Kırkpınar'ın son bölümçüğünde?
Başpehlivan...
Bir düğün alayı örneğindeki gibi, getirilirdi hamama!
Hangi hamama?
Sokullu hamamına!
Ki...
Bir düğün alayı düzeninde olduğu için...

Bu uygulamaya “Hamam Alayı” denmekteydi!

Bu alayda...
Davul ve zurnalar çalar dururdu...
Başpehlivan hamamdan çıkana dek!

İşte pehlivan görüldü, hamam kapısında!
Oralara...
Zaten toplanmıştır çocuklar ve meraklılar!
Pehlivan...
Kendisine önceden ayrılan Edirne şekerlemelerini ve...
Özellikle badem ezmesini...
Dağıtırdı meraklılara!

Ama...

Önce çocuklara!

Sonra mı?
Sonra...
Pehlivan...
Süslenmiş durumdaki faytonda...
Kendisini beklemekte olan Kırkpınar Ağası'nın yanına oturur...
Deeh!
Fayton bir çarşı turu atardı...
İşte alkış, işte selamlaşmalar!
Şimdilerde bu işi...
Saraçlar'dan, Zindanaltı'na kadar neden yapmayalım ki!

Her Kırkpınar bitiminde...
Davul zurna eşliğinde gerçekleşen, bu tur...
Belediye'de...
Bir yorgunluk kahvesi ile noktalanabilir!

Kırkpınar'ın...
Bu şekilde noktalanması, bir başka heyecan!
Katılım, öğrenme ve ilgi vesilesidir!
Ama...
Unutulmuş veya unutturulmuştur!
Oysa...
Bal gibi geleneksel bir Kırkpınar etkinliğidir ki!

Bu bölümü yeniden kazanmak, yaşatmak...
Asla zor değildir!
Bırakınız zorluğunu bir yana...
Bir görev, sorumluluktur da!

Eğer...
Belediye Başkanı ele alır...
Gündeme ilştirir ise...
Bal gibi olur!
Hem de...
Çok yerinde ve iyi olur!

Daha da önemlisi...
Bir Kırkpınar geleneği, kucaklanmış...
Yeniden kazanılmış ve yok olması önlenmiş olur...
Velhasıl!
Önemli bir yanıştan da dönülmüş olunur...
Buna el atmak bir görevdir!
Yerine getirilmesi gereken de, zaten budur!

Edirneliler, konunun bilincinde midir? KIRKPINAR'IN EDİRNE GETİRİSİ, SANILANDAN DA ÇOKTUR!

Elli yıl oldu mu, emin değilim; ama hep, anarım!
Edirne'nin Kırkpınar güreşlerine en yakın mahallesi olan...
Küçükpazar'daki...
Yaşlılık yıllarından tanıdığım, o rahmetliyi...

Demişti ki:

“Bir Kırkpınar, bir senelik ekmektir!”

Çok açık!

Edirneli esnaf (sadece o yıl için Kırkpınar'da tezgah açanlar dahil) açısından...

Kırkpınar'ın, ekonomik değeri ve getirisiydi bu açıklama!

Çevre köylerindeki bir geleneğin de tanıyım ben!

“Çevirme yemeye” gitme geleneğini...

Günler öncesinden, konuşulma konusudur erkekler arasında “çevirme-ye gitmek!”

Gidenlerin olduğunu görmüş; gözlemiş, yorumlar almışsındır...

Çocukluğumu yaşadığım Meriç'teki köyümüzden...

Kamyonlarla gelinirdi Kırkpınar'a...

Ve...

Yatak yorgan alanlar olurdu...

Ufak tefek ev alışverişleri için “Kırkpınar'dan alınacak” denilir...

Öyle de yapıldı!

Bendenize göre...

Kırkpınar'ın ekonomik getirisinin, en kısa, bir başka anlatımıdır...

Edirne'nin uzak köylerinde yapılan bu alışveriş programı!

1970'in ilk yıllarında...

Bursa-Çalı'da öğretmenlik yapan, eşimi...

Ziyarete gelen öğrencileri vardır, her Kırkpınar'da...

Anılar arasında gelen, ölüm türü haberler ile...

Nemlenir gözler ve gülüşmelere karışır bazen...

Sessizce dile gelen sorular!

Oralardan tanıdıklar; bildik şeyler için, meraklanılır...

Şimdilerde, ellili yaşlarını yaşamakta olan Çalılı öğrenciler için Kırkpınar...

Bir Edirne gezisi vesilesidir...

Ve güreş sevgisi...

Ama burada geçirdikleri günler, onlar için...

Kırkpınar süresince kaldıkları otelden tutun da...

Güreş tribünlerinde, çarşıda, Sarayıç'inde, yeni dostlar kazanmaktır da...

Veya önceki yıllardan bilinen kişilerle...

Sohbet, bilgi alışverişi fırsattır...

Bu yanıla...

Sosyal bir getiridir Kırkpınar...

Gelenler için ve Edirneliler açısından!

Ki, bu yanıla Kırkpınar'ın...

Birleştiren, bütünleştiren bir işlevi olduğunu...

Rahatlıkla söyleyebiliriz!

Edirneliler için bir coşkidur; gelmelerine vesile olduğu kalabalıklarla, Kırkpınar!

Bu arada...

Farklı ve organize etkinlikleriyle şehir ve Sarayıç...

Cıvı cıvıldır, gece gündüz ve kısaca...

Mutluktur bunun adı!

Dolaysıyla...

Dinginliktir, moraldir bu kez...

Kırkpınar'ın, Edirnelilere getirisi!

Kırkpınarların...

Muhteşem Selimiye'de dile gelen dini işlevi de vardır...

Kırkpınar'ın başladığı Cuma günü, namaz kılınır topluca...

Mevlit okunur...

Adalı Halil ile çırağı Kara Emin'in mezarında dualar okunur...

Dini bir getiridir bu ve...

Kaynaştırır, buluşturur, sevdendir...

Güreş esnasında, o kadar çok dini motif dile gelir ki!

İşte, bu yanıla da bizimdir Kırkpınar!

Getirisi budur...

Kırkpınar güreşlerinde estetiğin gücünü, öyküsünü görürüz...

Tunçtan vücutlar...

Özgün kispet, yağlanma, figürler...

Peşrev...

Cazgırın coşturan söylemi...

Bir ağa...

Satış yarışındaki kınalı koç!

Davul ve zurnada dile gelen o...

Örneksiz ve gizem yüklü müzik!

Haydaa ile karışan alkış!

Açış konuşmaları, müzayedede haykırıışları!

Dinleyenler ayaklanır...

Getirisi, estetikdir bu kez Kırkpınar'ın...

Ah fakat!

16 Kasım 2010 tarihli...

5 com.6.42 numaralı...

Bir UNESCO kararı vardır ki!

Buna göre...

Artık Kırkpınar...

“İnsanlığın somut olmayan, kültür mirasıdır!”

Temsil listesinde bu şekilde yer alan UNESCO kararı...

Büyük bir onur getirmiştir Edirne'ye...

Aslında bu karar!

Dünyaya, Edirne'den seslenme, açılma olanağı ve...

O dünyayı, Edirne'ye davet demektir!

Başka bir deyişle...

Çağa uygun...

Bir büyük, yüce sorumluluktur!

Ulaşılmaz bir onur ve getiridir!

Peki!

Edirneliler...

Olması gereken seviyede, sarılmakta mıdır?

Adeta, Allah'ın lütfu, bu “getirilere?”

Eh!

Oysa...

Sarılmalı, kucaklamalı ve bunun değerini bilmelidirler!

YARARLANDIKLARIMIZ

- 1- İsmail Habib Sevük, Türk Güreşi, Ocak Matbaası
- 2- Atıf Kahraman, Osmanlı Devletinde Spor, Kültür Bakanlığı Yay.
- 3- Atıf Kahraman, Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri, Kültür Bakanlığı Yay.
- 4- Celal Davut Arıbal, Adalı Halil, Hürriyet Gazetesi Yay. 1955
- 5- Eşref Şefik, Güreş Tarihinin Unutulmaz Yaprakları/Baş Güreşler, İstanbul Matbaası.
- 6- Ali Gümüş, Koca Yusuf Destanı, Geleneksel Spor Dalları Vakfı Yayını 1998
- 7- Tayyip Yılmaz, Tarihi Kırkpınar Güreşleri, Edirne Belediyesi
- 8- Ayhan Tunca, Edirneli Bedreddin
- 9- Cem Atabeyoğlu, Kırkpınar'ın Tarihi, Edirne, Serhattaki Payitaht
- 10- Nazif Karaçam, Kırklareli'ni Geçmişten Geleceğe Taşıyanlar
- 11- Ayhan Tunca, Edirne'den Adalı Halil Geçti, 6 Temmuz 1998, Edirne Haber Gazetesi Yazı Dizisi
- 12- Yöre dergisi, Sayı:3 Yıl 2000
- 13- Yöre dergisi, 650. Kırkpınar 2011, Sayı: 136,137,138,139
- 14- Yrd. Doç Dr. Ratip Kazancıgil, Nilüfer Gökçe, Ender Bılar; Edirne Eğitim Tarihi
- 15- Yöre Dergisi, Sayı: 60
- 16- Er Meydanı, Turkish Airlines Yayınları
- 17- Ömer Altay, Kırkpınar 1999
- 18- Tayyip Yılmaz, Geçmişten Geleceğe Kırkpınar
- 19- Ahmet Bengusu, Kara Ahmet
- 20- Edirne İl Yıllığı 1973
- 21- Özbay Güven, Türklerde Spor Kültürü
- 22- Ali Ayağ, Kırkpınar Güreşleri
- 23- Halil İnalcık, Devlet-i Aliyye (1)
- 24- Er Meydanı, turkish Airlines
- 25- Ayhan Tunca, Hasan Pehlivan'la Söyleşi, Yöre Sayı:50
- 26- Fik Meijer, İmparatorlar Ayakta Ölmez, Çeviri Gürkan Ergin, Kemer Kitapevi
- 27- Atlas Tarih, Sayı:38,2016
- 28- Sadi Yaver Ataman, Atatürk ve Türk Musikisi
- 29- Özgen Acar, Güreşe Paydos, Cumhuriyet Gaz. 13.2.2013
- 30- Refi Cevat Ulunay, Milliyet, 21,6. 1962
- 31- Akis, Sayı: 144